کتاب طراحی، مدل‌سازی و دوخت دامن

ایران استخدام

سرویس خصوصی خدمات عام المنفعه اخبار شغل و استخدام

Www.IranEstekhdam.Ir

خواننده گرامی؛ در جهت بهبود کیفیت این فایل؛ لطفاً هرگونه انتقاد و پیشنهاد خود در مورد مطالب آن و یا گزارش مشکل را به آدرس ایمیل و یا با شماره تلفن زیر مطرح نمایید:

شماره تلفن تماس:آره ۰۲۱-۹۱۳۰۰۰۱۳ آدرس ایمیل: soal@iranestekhdam.ir

Www.IranEstekhdam.Ir
ایران استخدام
IRAN ESTEKHDAM

«لینک‌های مفید و مرتبط»

دانلود منابع آزمون استخدامی هنرآموز طراحی و دوخت

خرید و دانلود

دانلود نمونه سوالات آزمون استخدامی هنرآموز طراحی و دوخت

خرید و دانلود

دانلود منابع آزمون استخدامی استادکار طراحی و دوخت

خرید و دانلود

دانلود نمونه سوالات عمومی و تخصصی استخدام آموزش و پرورش

خرید و دانلود

بسمه تعالی

طراحی، مدل سازی و دوخت دامن

(ویژهٔ دختران)

رشتهٔ طراحی دوخت

گروه هنر

شاخهٔ فنی و حرفه ای

پایهٔ دهم دورهٔ دوم متوسطه

۱۳۹۵

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب: طراحی، مدل‌سازی و دوخت دامن (ویژه دختران) ـ ۲۱۰۵۸۱
پدیدآورنده: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای وکاردانش
شناسه افزوده برنامه‌ریزی وتألیف: فاطمه صنعتی، فاطمه آذرباش، صغری اسدی، زهرا عکاف‌زاده و مهدیه حیاتی (اعضای شورای برنامه‌ریزی)
فاطمه صنعتی، راضیه آرمیون(فصل اول واحد یادگیری۲) (اعضای گروه تألیف)
مدیریت آماده‌سازی هنری: ادارهٔ کلّ نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
شناسه افزوده آماده‌سازی: ایمان اوجیان(طراح یونیفورم) ـ سمیه نصری (طراح‌جلد)ـ سمیه نسیماصفت (صفحه‌آرا)ـ سحر امام‌جمعه‌زاده، شفق امام‌جمعه‌زاده، الهام قاسمی‌موقر(تصویرسازی‌طراحی‌لباس)ـ مریم دهقان زاده (رسام)
نشانی سازمان: تهران: خیابان ایرانشهر شمالی ـ ساختمان شمارهٔ ۴ آموزش و پرورش (شهیدموسوی)
تلفن: ۹ـ۸۸۸۳۱۱۶۱، **دورنگار:** ۸۸۳۰۹۲۶۶ ، **کد پستی:** ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
وب سایت: www.chap.sch.ir و www.irtextbook.ir
ناشر : شرکت‌چاپ‌ونشرکتاب‌های‌درسی ایران: تهران‌ـکیلومتر۱۷جادهٔ مخصوص‌کرج‌ـ خیابان۶۱ (دارو پخش) **تلفن :**۵ ـ ۴۴۹۸۵۱۶۱، **دورنگار:** ۴۴۹۸۵۱۶۰،
صندوق پستی: ۱۳۹ـ ۳۷۵۱۵
چاپخانه: شرکت چاپ ونشر کتاب های درسی ایران «سهامی خاص»
سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ اوّل ۱۳۹۵

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به‌صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

شابک ۰ – ۲۶۴۶ – ۰۵ – ۹۶۴ – ۹۷۸ **ISBN 978 - 964 - 05 - 2646-0**

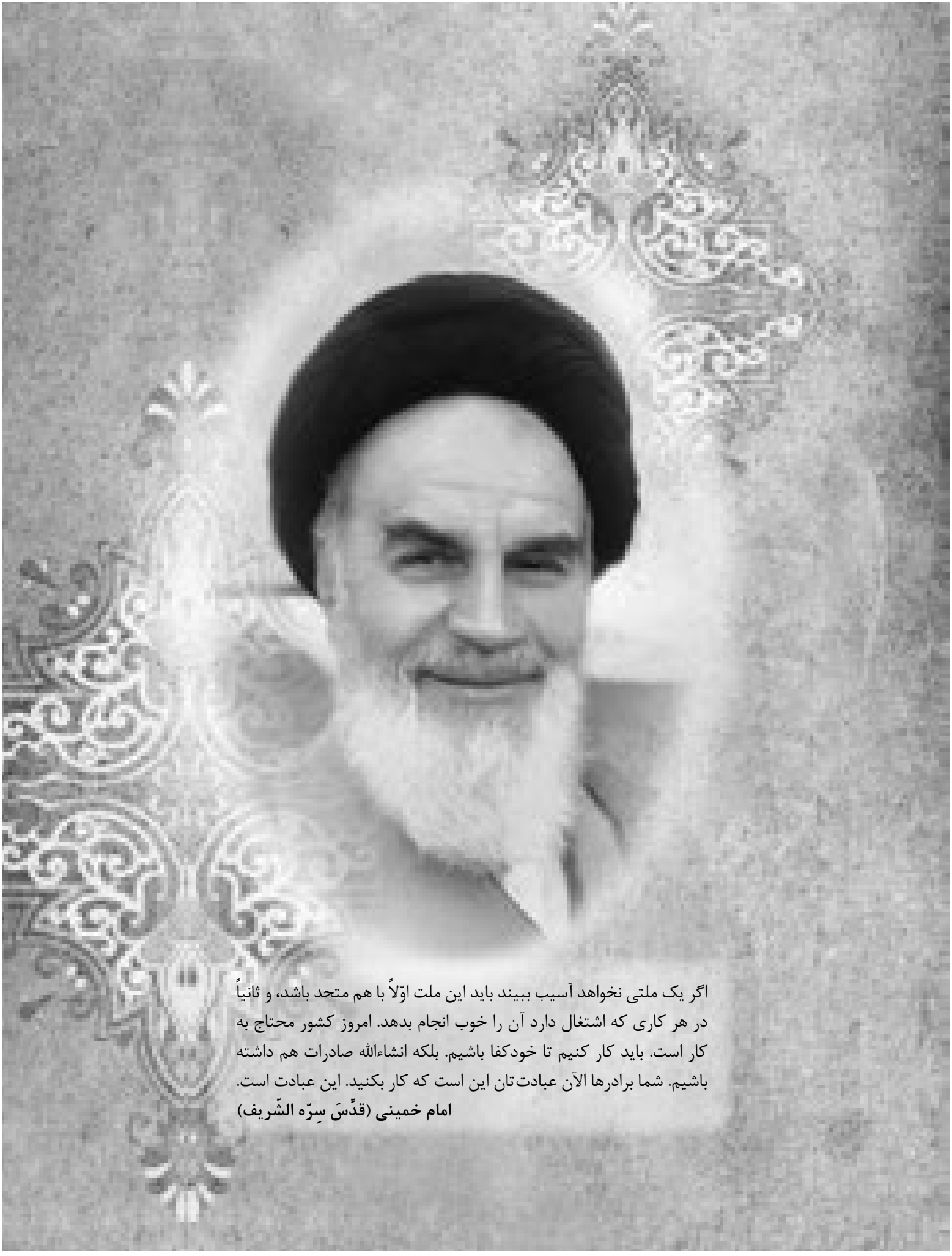

اگر یک ملتی نخواهد آسیب ببیند باید این ملت اوّلاً با هم متحد باشد، و ثانیاً در هر کاری که اشتغال دارد آن را خوب انجام بدهد. امروز کشور محتاج به کار است. باید کار کنیم تا خودکفا باشیم. بلکه انشاءالله صادرات هم داشته باشیم. شما برادرها الآن عبادت‌تان این است که کار بکنید. این عبادت است.

امام خمینی (قدِّسَ سِرّه الشّریف)

فهرست

فصل اول: طراحی دامن

واحد یادگیری ۱ طراحی اندام

مقدمه ۸
تبدیل فرم اندام مانکن به سطوح ساده هندسی ۱۳
طبقه بندی تناسبات طولی و عرضی اندام طبیعی و مانکن ۱۶
اندازه و نسبت‌های یک اندام ایده‌آل ۱۷
تناسبات عرضی اندام ۱۸
معرفی انواع استخوان‌ها و مفاصل اندام ۱۹
مفصل‌ها ۲۰
حرکت اندام در حالت‌های چرخشی ۲۲
طراحی اولیه اندام ۲۴
چگونه یک اندام طراحی کنیم ۲۵
طراحی اندام در حالت سه‌رخ ۲۷
طراحی عضلات اندام مانکن ۲۹
خطوط محیطی دست‌ها ۳۰
خطوط محیطی پاها ۳۰
طراحی اندام در حالت وضعی (روبه‌رو و سه‌رخ) ۳۱
طراحی سر و چهره ۳۴
مراحل طراحی سر در وضعیت سه‌رخ و نیم‌رخ ۳۵
طراحی مو ۳۶
اصول نورپردازی ۳۸
نمایش حجم و برجستگی‌های اندام ۳۹

واحد یادگیری ۲ طراحی دامن

طراحی چهره در حالت سه رخ ۴۸
طراحی چهره در حالت تمام رخ ۴۹

طراحی چهره در حالت تمام ۵۲
شکل گیری خطوط بر روی اندام ۵۳
شکل‌گیری خطوط افقی بر روی اندام ۵۴
شکل‌گیری خطوط عمودی بر روی اندام مانکن ۵۵
دامن راسته ۵۶
دامن فون ۵۷
دامن کلوش چین‌دار ۵۸
دامن چین‌دار با برش افقی ۵۹
دامن ترک گودت‌دار ۶۰
طراحی انواع دامن‌های کلوش و چین‌دار ۶۱
دامن خمره‌ای ۶۲
دامن نامتقارن (شالی) ۶۳
دامن پیلی یک‌طرفه و دو طرفه با دوخت ۶۴
دامن پیلی یک‌طرفه ۶۵
دامن شالی پیلی‌دار (اسکاتلندی) ۶۶
طراحی انواع پیلی و پلیسه ۶۷
دامن والان دار ۶۸
دامن نامتقارن لبهٔ چین‌دار ۶۹
طراحی انواع والان ۷۰
دامن کلوش لبه والان نامتقارن ۷۱
الگوی گسترده دامن ۷۴
الگوی گسترده دامن نامتقارن ۷۵
دامن پیلی دو طرفه مرکزی جلو ۷۶
دامن جین ۷۷

فهرست

فصل دوم: ترسیم الگوی اساس دامن

واحد یادگیری ترسیم الگو اساس دامن

بررسی اندام ۸۲
اندام استاندارد ۸۳
اندازه‌های استاندارد قد اندام زنان ۸۴
اندازه‌های استاندارد قد اندام زنان ۸۵
اندام استاندارد و غیراستاندارد ۸۶
اندام استاندارد و غیراستاندارد ۸۷
اندام استاندارد و غیراستاندارد ۸۸
اندازه‌گیری روی اندام (دامن) ۹۰
جدول سایزبندی(مولر) ۹۲
آیا ابزار ترسیم الگو و کاربرد آنها را می‌دانید؟ ۹۳
دسته‌بندی انواع دامن براساس مدل ۹۴
علائم قراردادی ترسیم الگو ۹۷
ترسیم الگوی اساس دامن تنگ ۹۸
مدل‌های مختلف نوار کمری ۱۰۴
الگوی دامن فون ۱۰۸
اساس دامن ترک ۱۱۵
الگوی دامن‌های کلوش ۱۲۰
دامن نیم‌کلوش ۱۲۲
دامن یک کلوش ۱۲۳
دامن پیلی‌دار ۱۲۴
دامن خمره‌ای ۱۲۶
پاترون دامن ۱۲۹
باسن برجسته ۱۳۰
شکم برآمده ۱۳۲
قد جلوی کوتاه ۱۳۴
قد پشت کوتاه باگودی کمر ۱۳۶
برجستگی زیاد در قسمت باسن کوچک و پهلوی آنان ۱۳۸

باسن پهن و عریض ۱۴۲
شکم فرورفته (یا شکم کوچک) ۱۴۴
کفل تخت/ باسن صاف (بسیار لاغر) ۱۴۶

فصل سوم: دوخت اولیه لباس

واحد یادگیری دوخت اولیه لباس

طبقه بندی الیاف پارچه ۱۵۶
لیف Fiber ۱۵۶
الیاف طبیعی ۱۵۷
الیاف ساخت بشر ۱۶۱
تولید نخ ۱۶۴
تولید پارچه ۱۶۶
انواع وسایل برش ۱۶۷
روش پهن کردن پارچه ۱۶۹
برش پارچه های راه راه ۱۷۰
برش پارچه هایی با نقش چهار خانه پیچازی ۱۷۱
انتقال الگو روی پارچه ۱۷۲
روش‌های انتقال الگو روی پارچه ۱۷۳
ابزار دوخت ۱۷۵
راه اندازی ماشین دوخت همه کاره خانگی ۱۷۷
شروع به دوخت ۱۸۲
انواع پایه ماشین های دوخت ۱۸۴
روغن کاری ماشین دوخت ۱۸۶
انواع دوخت های دستی ۱۹۰

فهرست

انواع درز ۱۹۱
انواع پاکدوزی ۱۹۲
انواع پس دوزی(تودوزی) ۱۹۳
ابزار اتوکاری ۱۹۵

فصل چهارم: مدل سازی دامن

واحد یادگیری مدل سازی دامن

علائم قراردادی فرم اندام ۲۰۴
ساختار اصلی رنگ ۲۱۲
ترکیب بندی لباس با رنگ‌های مکمل ۲۱۴
ترکیب‌بندی سرد یا گرم ۲۱۵
تناسب بین رنگ‌های سیاه و سفید ۲۱۶
تأثیر رنگ و بافت پارچه ۲۱۸
تأثیر جنس پارچه ۲۱۹
الگوی دامن سه طبقه چین‌دار ۲۲۲
روش دیگر فون یا کلوش‌کردن دامن فون (مدل اول) ۲۲۴
مدل دوم (کلوش یا فون چین‌دار یا پیلی‌دار) ۲۲۷
الگوی دامن جیب‌دار ۲۳۰
روش دیگردامن چین‌دار با برش والان در لبهٔ دامن ۲۳۲
روش دیگر ترسیم الگوی والان ۲۳۶
ساسون دامن ۲۳۸
دامن گودت‌دار ۲۴۰
الگوی فون نیلوفری در دامن ترک ۲۴۲
روش دیگر اوازمان در دامن‌های برش عمودی ۲۴۴
الگوی دامن غیرمتقارن ۲۴۶
والان یکسره ۲۵۱
انواع پیلی ۲۵۶

دامن با پیلی‌های دوقلو و یک‌طرفه ۲۵۷
الگوی دامن زیرپیلی فون ۲۶۱
الگوی دامن ترک پیلی‌دار ۲۶۴
دامن با پیلی مدل پنجه خرچنگی ۲۶۶
دامن با برش افقی (یوک دار) ۲۶۹
دامن خمره‌ای جلو باز ۲۷۳
الگوی دامن خمره‌ای با برش افقی یوک ۲۷۶
انواع پلیسه ۲۷۸
الگوی دامن پلیسه راسته ۲۷۹

فصل پنجم: دوخت دامن

واحد یادگیری دوخت دامن

دوخت ساسون ها ۲۸۵
دوخت چین سوزنی ۲۸۷
دوخت و وصل نوار کمری ۲۸۹
روش دیگر دوخت نوار کمری ۲۹۱
انواع تودوزی ۲۹۲
تودوزی لبه دامن ۲۹۴
تودوزی لبه دامن فون ۲۹۵
تو دوزی با ماشین دوخت ۲۹۵
روش های دیگر تودوزی با ماشین دوخت ۲۹۶
روش های دیگر تو دوزی با ماشین دوخت سردوزی «اورلوک» ۲۹۷
روش دوخت انواع زیپ ۲۹۸
دوخت زیپ به روش یک‌طرفه ۲۹۹
منابع و مآخذ ۳۰۴

سخنی با هنرجویان عزیز

وضعیت دنیای کار و تغییرات در فناوری، مشاغل و حرفه‌ها، ما را بر آن داشت تا محتوای کتاب‌های درسی را همانند پایه‌های قبلی براساس نیاز کشور خود و برنامهٔ‌درسی ملی جمهوری اسلامی ایران در نظام جدید آموزشی تغییر دهیم. مهم‌ترین تغییر در کتاب‌ها، آموزش و ارزشیابی براساس شایستگی است. شایستگی، توانایی انجام کار واقعی به‌طور صحیح و درست تعریف شده است. توانایی شامل داشتن، مهارت و نگرش می‌شود. در این برنامه برای شما، چهار دسته شایستگی درنظر گرفته است:

۱ شایستگی‌های فنی برای جذب در بازار کار

۲ شایستگی‌های غیرفنی برای پیشرفت و موفقیت در آینده

۳ شایستگی‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات

۴ شایستگی‌های مربوط به یادگیری مادام‌العمر

بر این اساس دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش مبتنی بر اسناد بالادستی و با مشارکت متخصصان برنامه‌ریزی درسی و خبرگان دنیای کار مجموعه اسناد برنامه درسی رشته‌های فنی و حرفه‌ای را تدوین نموده‌اند که مرجع اصلی‌و راهنمای تألیف کتاب‌های درسی هر رشته است. برای تألیف هر کتاب درسی بایستی مراحل زیادی قبل از آن انجام پذیرد. این کتاب نخستین کتاب کارگاهی است که خاص رشتهٔ طراحی دوخت تألیف شده است و شما در طول سه سال تحصیلی پیش‌رو پنج کتاب مشابه دیگر ولی با شایستگی‌های متفاوت آموزش خواهید دید. کسب شایستگی‌های این کتاب برای موفقیت در شغل و حرفه برای آینده بسیار ضروری است و پایه‌ای برای دیگر دروس می‌باشد. هنرجویان عزیز سعی کنید تمام شایستگی‌های آموزش داده شده در کتاب را کسب نمایید و فرا گیرید.

کتاب درسی طراحی، مدل‌سازی و دوخت دامن شامل ۵ فصل است و هر فصل دارای واحد یادگیری است و هر واحد یادگیری از چند مرحله کاری تشکیل شده است. شما هنرجویان عزیز پس از یادگیری هر فصل می‌توانید شایستگی‌های مربوط به آن فصل را کسب نمایید. علاوه بر این کتاب درسی، شما می‌توانید از بستهٔ آموزشی نیز استفاده نمایید.

فعالیت‌های یادگیری در ارتباط با شایستگی‌های غیرفنی از جمله مدیریت منابع، اخلاق حرفه‌ای، حفاظت از محیط‌زیست و شایستگی‌های یادگیری مادام‌العمر و فناوری اطلاعات و ارتباطات همراه با شایستگی‌های فنی طراحی و در کتاب درسی و بستهٔ آموزشی ارائه شده است. شما هنرجویان عزیز کوشش نمایید این شایستگی‌ها را در کنار شایستگی‌های فنی آموزش ببینید، تجربه کنید و آنها را در انجام فعالیت‌های یادگیری به‌کار گیرید.

رعایت نکات ایمنی، بهداشتی و حفاظتی از اصول انجام کار است لذا توصیه‌ها و تأکیدات هنرآموز محترم درس را در خصوص رعایت این نکات که در کتاب آمده است در انجام مراحل کاری جدّی بگیرید.

برای انجام فعالیت‌های موجود درکتاب می‌توانید از کتاب همراه هنرجو استفاده نمایید. همچنین همراه با کتاب اجزای بستهٔ‌یادگیری‌دیگری برای شما درنظر گرفته شده است که‌با مراجعه به وب‌گاه رشتهٔ خود با نشانی www.tvoccd.medu.ir می‌توانید از عناوین آن مطلع شوید.

امیدواریم با تلاش و کوشش شما هنرجویان عزیز و هدایت هنرآموزان گرامی‌تان، گام‌های مؤثری در جهت سربلندی و استقلال کشور و پیشرفت اجتماعی و اقتصادی و تربیت شایسته جوانان برومند میهن اسلامی برداشته شود.

دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش

فصل ۱

طراحی دامن

به هنرمندانی که در عرصه پوشاک، با طراحی‌های ابداعی‌شان تأثیر به‌سزایی در صنعت پوشاک دارند « طراح مد و لباس» گفته می‌شود.

آنها باید دید خوبی نسبت به رنگ‌ها و اشکال داشته و در هنر الگوسازی و دوخت متبحر باشند، آنها باید از آخرین تحولات و تغییرات در دنیای پوشاک اطلاع داشته و جامعه خود را به خوبی شناخته و از نیازها و علایق آن آگاه باشند.

واحد یادگیری ۱

شایستگی طراحی اندام

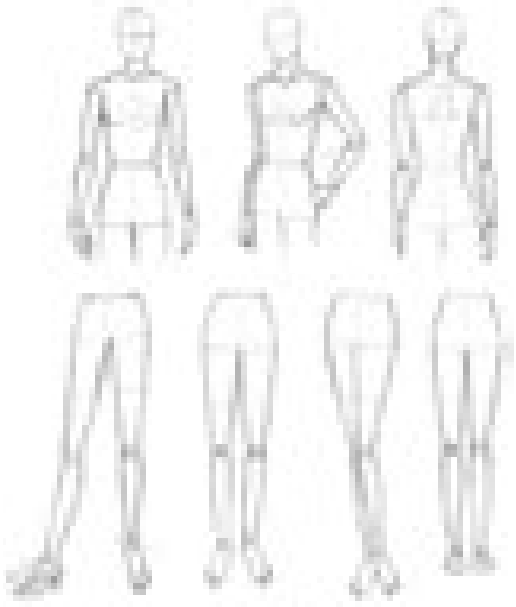

آیا تا کنون به وظایف مدل‌ساز دامن دقت کرده اید :

- طراحی اشکال هندسی چه جایگاهی در طراحی اندام دارد؟
- چه ابزار و تکنیک هایی باید به کار گرفته شود؟
- تناسبات اندام مانکن (طراحی) چه تفاوتی با انسان واقعی دارد؟
- فیگور و پزهای حرکتی و فرم های دورانی انسان به چه جهت هایی است ؟

استاندارد عملکرد

طراحی اندام با استفاده از مدل ها (مانکن ها) در فیگور ها و پزهای مختلف به صورت ذهنی و رعایت نسبت های طولی و عرضی اندام نسبت به سر، برابر استاندارد تئوریک طراحی و آناتومی

تبدیل فرم اندام مانکن به سطوح ساده هندسی

■ بدن انسان از فرم‌های پیچیده‌ای تشکیل شده است، تبدیل این فرم‌ها به فرم‌های اساسی و ساده کمک می‌کند تا در طراحی اندام راحت‌تر و سریع‌تر به نتیجه برسیم.

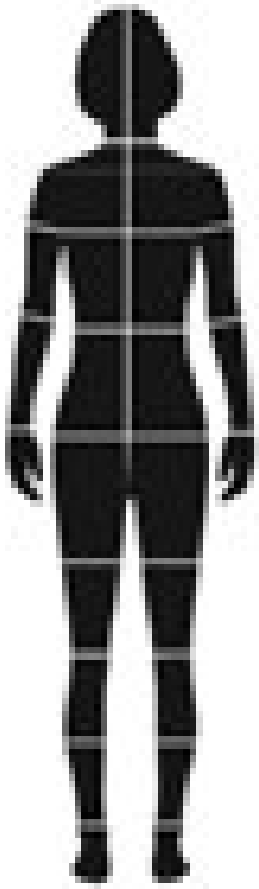

▲ تصویر ۱-۱

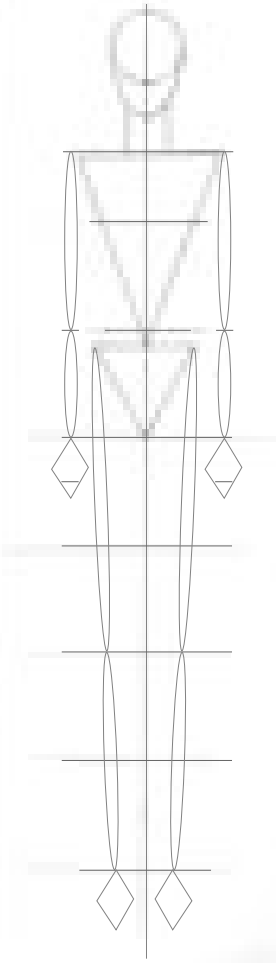

▲ تصویر ۲-۱

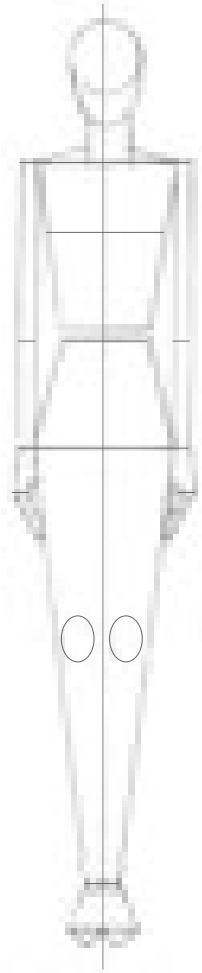

▲ تصویر ۳-۱

فکرکنیـــد

● **به نظر شما (تصاویر ۳-۱ و ۲-۱) از چه سطوحی تشکیل شده‌اند؟**

■ در واقع نگاه طراح با نگاه معمولی متفاوت است، او سعی می‌کند فرم‌های مختلف را به شکل‌های ساده هندسی تبدیل کند، اگر چشم خود را به دیدن فرم‌های اندامی تمرین دهید؛ در سطح هندسی بدن انسان سه نوع شکل اصلی (دایره، مربع، مثلث) خواهید دید.

■ تجزیه کردن اندام به فرم‌های اساسی و ساده کمک می‌کند تا طراح این امکان را پیدا کند که تناسبات بین اعضای بدن را محاسبه کرده و به کمک آنها اندام ساده خطی را طراحی کند.

یادآوری

■ در سال‌های گذشته با طراحی ساده اشیا و مهارت در نگاه کردن طراح به اشیا و تبدیل آن به اشکال ساده هندسی آشنا شدید. (تصویر ۴-۱)

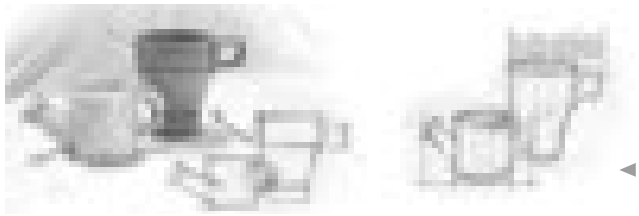

تصویر ۴-۱◄

فعالیت عملی (۱)

● **برای تقویت ذهن و دست برای ساده سازی اشکال، تصاویر زیر را با اشکال هندسی ساده روی کاغذ پوستی نشان دهید.**

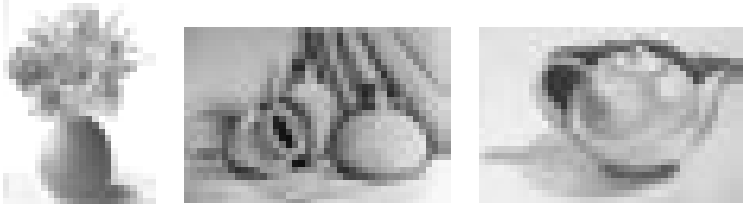

● **تا این مرحله شما مشغول مشاهده و ساده‌سازی اشیا بودید، اکنون برای طراحی اندام قسمت‌های مختلف اعضای اندام را در شکل‌های زیر ساده کرده، برای راحتی کار و رعایت تناسبات از کاغذ پوستی استفاده کنید.**

مانند نمونه:

وسایل مورد نیاز: مداد طراحی، کاغذ، کاغذ پوستی، تخته شاسی

ضروری است تخته طراحی نسبت به دید طراح (هنرجو) در زاویه ۴۵ درجه قرار گیرد تا از ایجاد پرسپکتیو در طرح جلوگیری شود.

تمرین مرحله ۱

۱ـ به سؤالات زیر پاسخ دهید.

آیا می‌توان اندام را به فرم‌های ساده طبقه بندی کرد؟ چگونه می‌توانید؟

اندام انسان به چه فرم‌های هندسی نزدیک‌تر است؟ با رسم شکل نشان دهید.

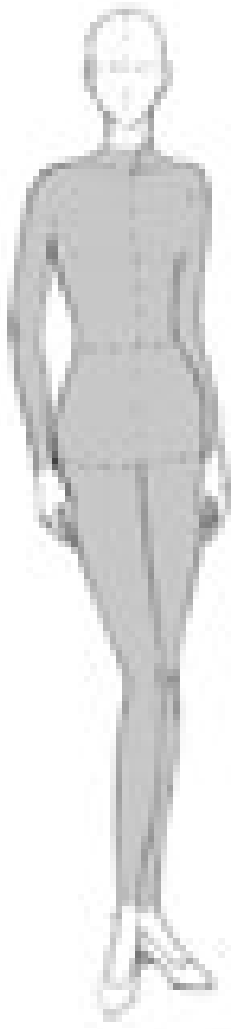

۲ـ به تصویر روبه‌رو توجه کنید.

با استفاده از کاغذ پوستی تصویر طراحی شده را به اشکال ساده هندسی تبدیل کنید.

طبقه بندی تناسبات طولی و عرضی اندام طبیعی و مانکن

فکرکنیـــد

- **آیا تا کنون به تناسب اندام توجه کرده‌اید؟**

■ ساده‌ترین روش برای اندازه‌گیری اندام، اندازه طول سر است.

ترسیم سر با سطوح ساده هندسی

■ سر کلید پایه‌ای نسبت اندازه‌گیری یک قسمت بدن نسبت به مابقی قسمت‌های بدن است. (تصاویر ۵-۱ و ۶-۱)

■ سر از دو شکل هندسی دایره شکل تشکیل شده است. طول سر ۳ واحد و عرض سر ۲ واحد تشکیل یافته است. (تصاویر ۷-۱ و ۸-۱)

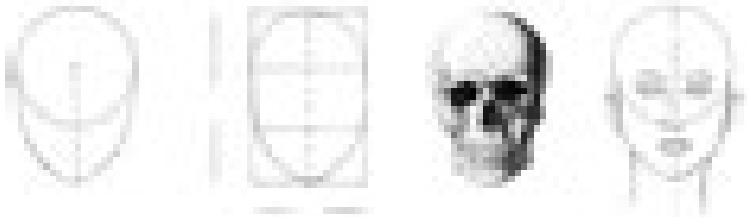

▲ تصویر ۵-۱ ▲ تصویر ۶-۱ ▲ تصویر ۷-۱ ▲ تصویر ۸-۱

متناسب سازی اندام جهت طراحی مانکن

■ شکل خاص برای طراحی اندام یک مانکن، اندام کشیده با پاهای بلند و چهار شانه می‌باشد. (تصویر ۹-۱)

فکرکنیـــد

- **به نظر شما اگر بخواهیم تناسبات طولی و عرضی اندام را به دست بیاوریم، تقسیم‌بندی اندام با چه معیاری مناسب است؟**

■ از طول یک سر برای محاسبه اندازه‌های طولی اندام و از عرض سر برای محاسبه اندازه‌های عرضی اندام استفاده می‌شود. یک اندام طبیعی با ۷/۵ سر اندازه‌گیری می‌شود، در حالت‌های ایده‌آل با ۸/۵ سر محاسبه می‌شود.

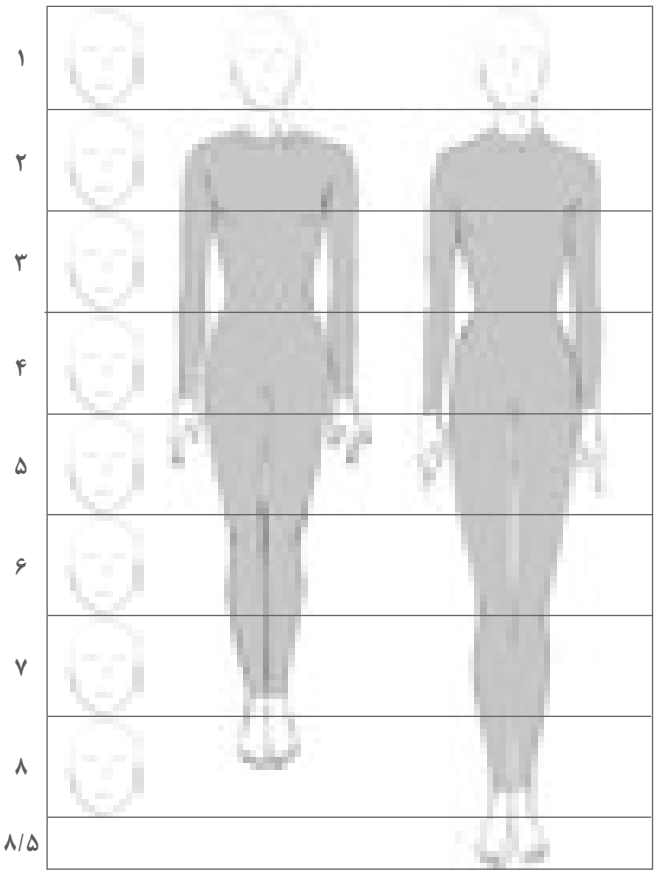

تصویر ۹-۱ ◄

اندازه و نسبت‌های یک اندام ایده‌آل

نسبت‌های طولی اندام

- در(تصاویر ۹-۱) نمای روبه‌رو، سه رخ و پشت یک مانکن ایستاده زن طبق معیار ۸/۵ سر طراحی شده است.

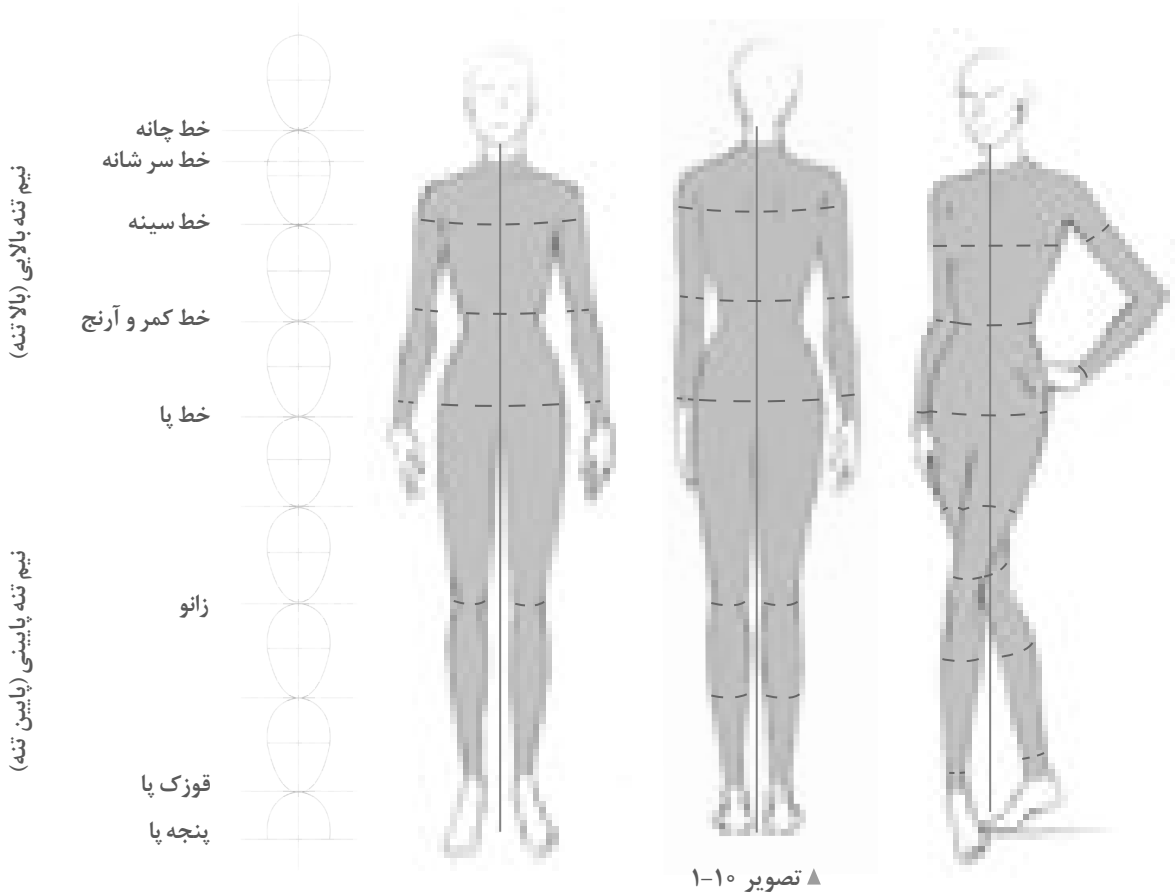

▲ تصویر ۱۰-۱

- با توجه به تقسیم‌های طولی مهم بدن، طراحان لباس خطوط طولی اندام را از ۸/۵ سرنام‌گذاری کرده‌اند.
- برای زیباتر نشان دادن لباس، در طراحی اندام، پاها بلندتر از اندام طبیعی تقسیم‌بندی و طراحی می‌شود.

فعالیت عملی ۲

در گروه‌های کلاسی، موارد زیر را بررسی کنید.

- **روی کاغذ A۴ یک خط عمودی ترسیم کرده تقسیمات ۸/۵ سر مانکن را روی آن علامت‌گذاری کنید.**
- **بر روی کاغذ با اندازه‌های مختلف تقسیمات ۸/۵ سر را بدون اندازه‌گیری و تقریبی انجام دهید (برای عادت دادن چشم به تقسیمات طولی اندام)**

فکرکنیـــد

● به نظر شما طراحان لباس در طراحی اندام، تقسیمات عرضی را چگونه محاسبه می‌کنند؟

طراحان لباس قسمت‌های عرضی را با عرض سر مانند شکل (تصویر ۱۱-۱) به دست می آورند. پهنای گردن، شانه‌ها، کمر، باسن، مچ دست، مچ و پنجه پا مهم‌ترین قسمت‌های عرضی اندام هستند.

پهنای قسمت‌های دیگر مانند بازو، ساق و غیره در اثر اتصال خطوط عرضی به یکدیگر حاصل می‌شوند.

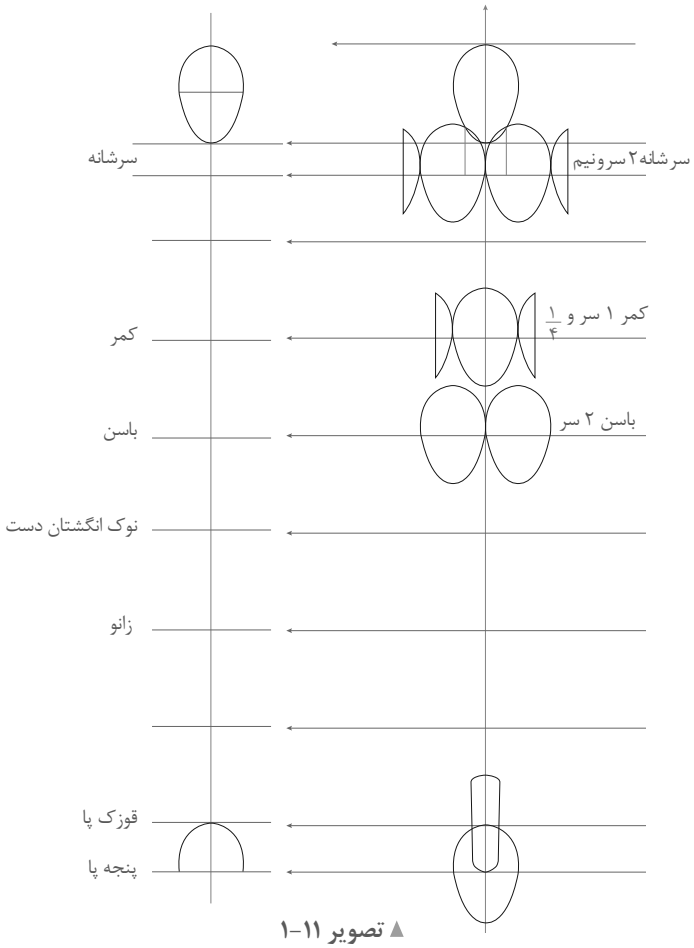

▲ تصویر ۱۱-۱

محاسبات عرضی

- عرض و پهنای گردن معادل $\frac{۳}{۵}$ پهنای سر است.
- پهنای شانه‌ها دو برابر عرض سر است. با اضافه کردن پهنای سر بازو به شانه‌ها، پهنای آن حدوداً ۲/۵ برابر عرض سر می‌شود.
- پهنای کمر برابر $۱\frac{۱}{۴}$ عرض سر است.
- پهنای باسن معادل دو برابر عرض سر است.
- پهنای انگشتان پا برابر $\frac{۱}{۲}$ عرض سر محاسبه می‌شود.
- پهنای مچ پا معادل $\frac{۱}{۴}$ عرض سر است.
- پهنای مچ دست تقریباً $\frac{۱}{۴}$ عرض سر محاسبه می‌شود.

فعالیت عملی ۳

● در گروه‌های کلاسی اندازه‌های عرضی سر را بررسی کنید، سپس بر روی برگه A۴ محاسبات عرضی را بر روی محاسبات طولی محاسبه و علامت بزنید.

معرفی انواع استخوان‌ها و مفاصل اندام

فکرکنیـــد

- **به نظر شما برای طراحی اندام، شکل ظاهری اندام برای طراحان کافی است؟**

■ اسکلت وسیله‌ای برای بیان شکل کلی انسان است، برای طراحان لباس لازم است دانشی اصولی از این چارچوب و نحوه عملکرد آن داشته باشند.

■ اسکلت انسان به سه بخش تقسیم می‌شود، (تصویر ۱۲-۱) طراحی فرم‌های ساده شده استخوان‌های اندام به ترتیب تا مرحله خط و نقطه.

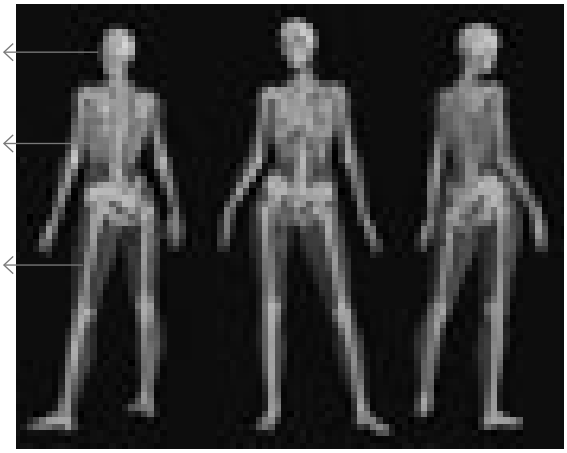

تصویر ۱۲-۱ ◄

نما از پشت　　نما از جلو　　نما از پشت

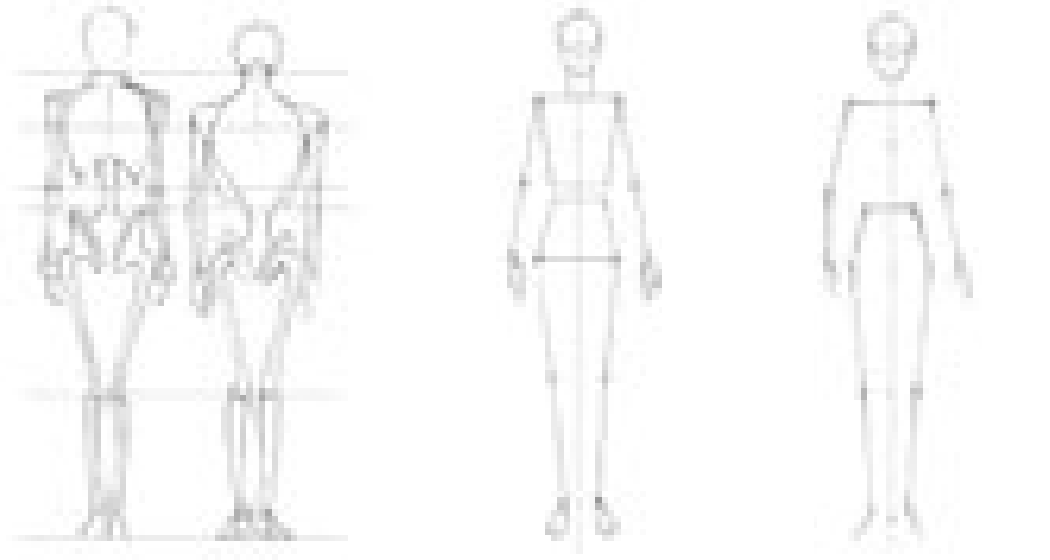

تبدیل شکل هندسی به نقطه و خط　　تبدیل اسکلت به شکل هندسی　　آنالیز اسکلت

مفصل‌ها

فکرکنیـــد

• **آیا تاکنون به حرکت انسان دقت کرده‌اید، به نظر شما چه چیزی باعث حرکت استخوان‌ها و راه رفتن می‌شود؟**

■ استخوان‌ها به‌وسیله مفصل‌ها به هم متصل می‌شوند و باعث حرکت و جابه‌جایی اندام هستند (تصویر ۱۳-۱)، مفاصل به سه دسته تقسیم می‌شوند. (تصویر ۱۴-۱)

۱ـ مفصل‌های متحرک: در شانه‌ها، مچ‌ها و قوزک پا قرار دارند و حرکات چرخشی و دورانی عضوها را در هر جهتی ممکن می‌سازند.

۲ـ مفصل‌های نیمه متحرک: در زانوها و آرنج قرار گرفته‌اند حالت لولایی دارند و به آسانی در امتداد یک خط مستقیم قرار می‌گیرند.

۳ـ ستون قابل انعطاف: مجموعه‌ای از مفاصل بین استخوان‌های گردن و ستون مهره‌ها است، این مفاصل باعث جابه‌جایی بدن می‌شود.

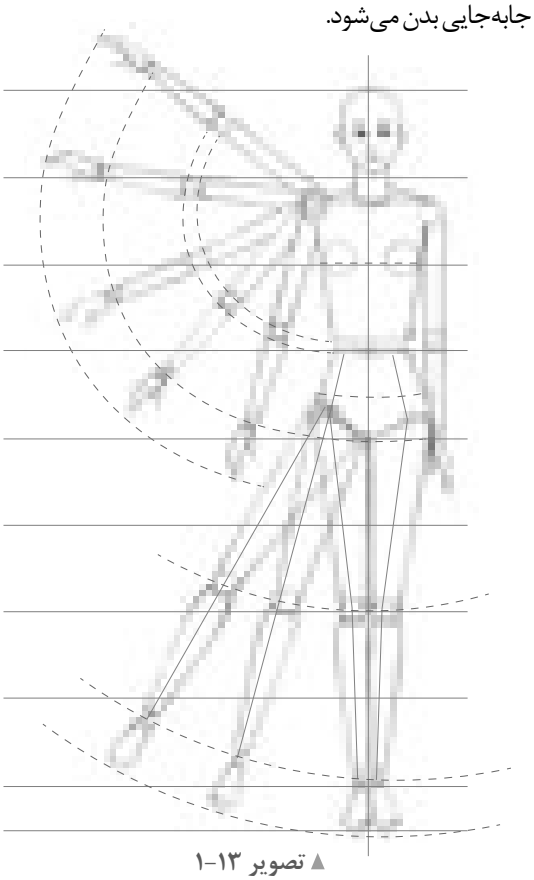

▲ تصویر ۱۳-۱

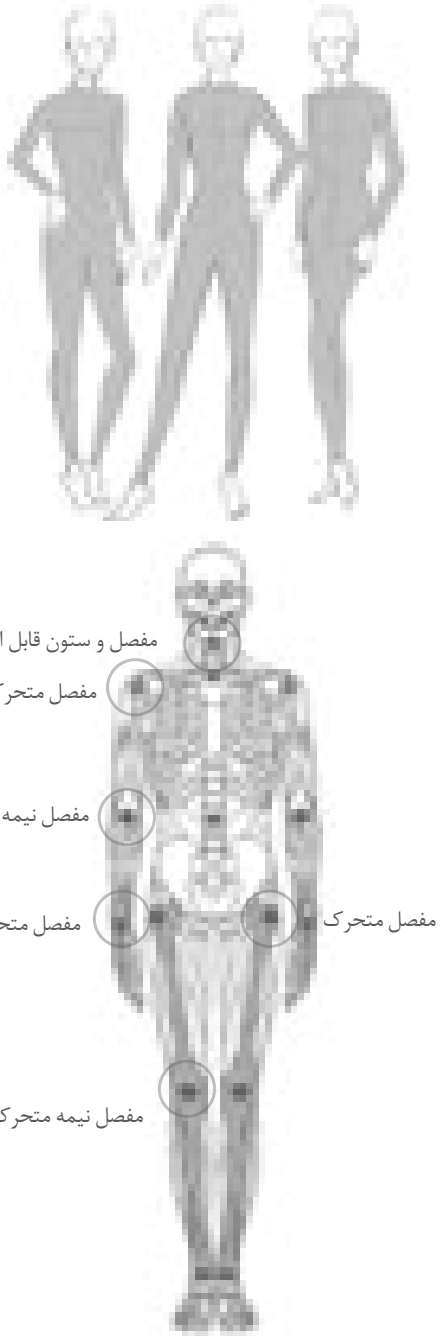

▲ تصویر ۱۴-۱

فعالیت عملی ۴

- **در تصویر شماره ۱ خطوط مشخص شده مربوط به کدام یک از بخش بندی استخوان‌ها هستند؟**
- **در تصویر شماره ۲ کدام یک از مفاصل موجب حرکت هستند؟**

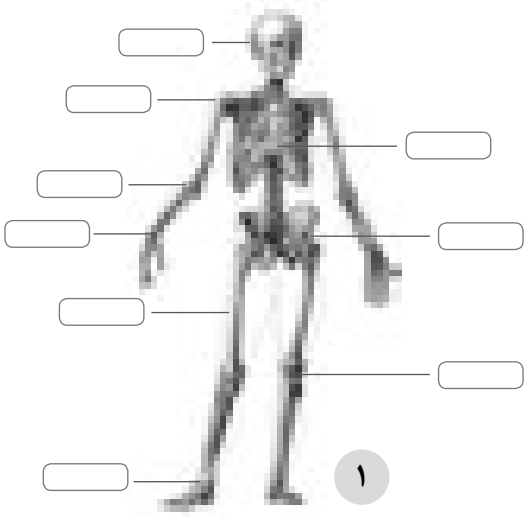

۱

۲

فعالیت عملی ۵

- **اندام‌های اسکلتی زیر را با استفاده از کاغذ پوستی، به ساده‌ترین شکل، خط و نقطه به جای اسکلت و مفصل تبدیل نمایید.**
- **بر روی شکل‌های ساده شده، حداقل سه حالت برای مفاصل شماره ۳ ترسیم کنید.**

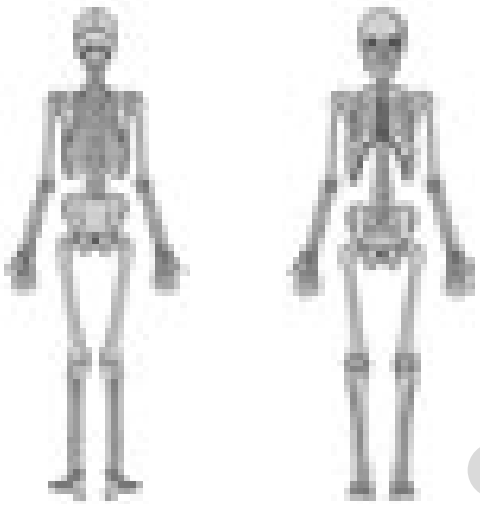

۳

نکات ایمنی : رعایت تمام مراحل طراحی کردن با رعایت نکات ایمنی توسط هنرجو

حرکت اندام در حالت‌های چرخشی

فکرکنیـــد

- **حرکت اندام در تصاویر (الف، ب، ج) توسط کدام مفصل‌ها موجب شده است.**

■ با دقت در اندام متوجه می‌شویم، حرکت بازو توسط مفصل شانه (تصویر ۱۵-۱)، حرکت ساعد توسط مفصل آرنج و حرکت پاها توسط مفصل لگن خاصره انجام شده است. (تصاویر ۱۶-۱ و ۱۷-۱)

■ دانستن این مطالب که پاره‌ای از حرکات در بدن، به دلیل شکل و آناتومی عوامل حرکتی محدود می‌شود، طراحان را مجبور می سازد که قبل از طراحی اندام، به بررسی ساختمان اسکلت ها و مفاصل بپردازند.

■ در صورتی که لباس را بر روی اندام متحرک ترسیم کنیم زیباتر به نظر می‌رسد؛ در نتیجه اطلاعات مربوط به ویژگی‌های لباس را بهتر نشان می‌دهد.

▲ تصویر ۱۵-۱

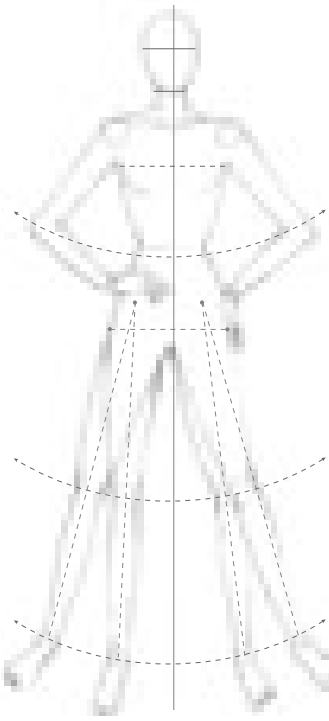

▲ تصویر ۱۶-۱

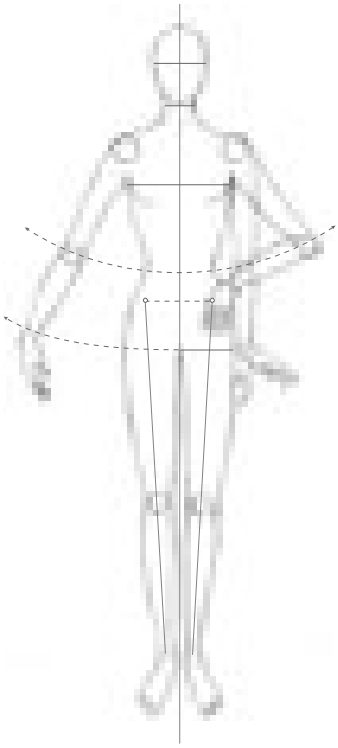

▲ تصویر ۱۷-۱

فعالیت عملی ۶

در گروه‌های کلاسی مورد زیر را بررسی و به سؤال پاسخ دهید.

- **آیا حرکت آرنج و زانو به تمام جهت‌ها امکان‌پذیر است؟ کدام مفصل‌ها امکان حرکت چرخشی در تمام جهات را امکان پذیر می‌کنند؟**

تمرین مرحله ۲

۱ـ با توجه به شکل روبه‌رو

- تقسیمات طولی سر را روی تصویر مشخص کنید.
- تقسیمات عرضی سر را روی تصویر مشخص کنید.

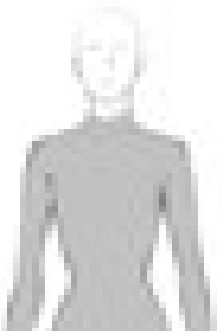

۲ـ به سؤالات زیر پاسخ دهید:

در تصویر روبه رو

- از چانه تا کمر چند سر می‌باشد؟
- اندازه عرضی سر شانه همراه با بازو به چه صورت محاسبه می‌شود؟
- پهنای گردن را محاسبه کنید.

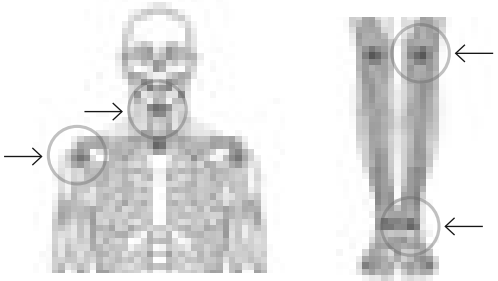

۲▲ ۱▲

۳ـ در تصاویر روبه‌رو نوع مفاصل مشخص شده را در کنار فلش بنویسید.

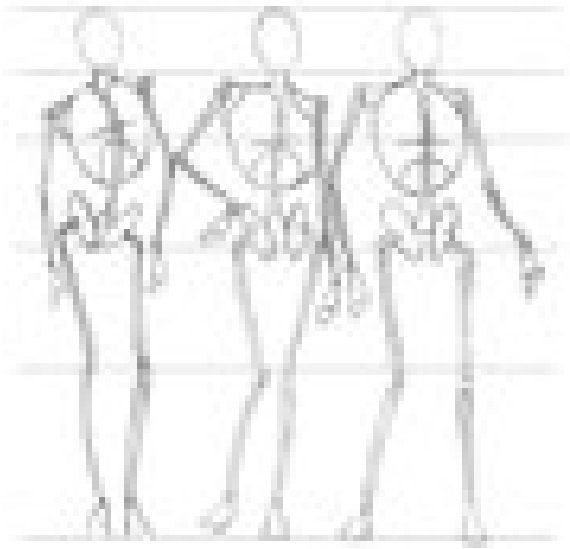

۴ـ در تصاویر روبه‌رو

سه تصویر اسکلت آنالیز شده را بر روی کاغذ A۴، با رعایت تناسبات طولی و عرضی مانکن:

- ابتدا با نقطه و خط ترسیم کنید.
- سپس با سطوح ساده هندسی تبدیل کنید.

طراحی اولیه اندام

■ بعد از شناخت تناسبات طولی و عرضی اندام، استخوان‌ها و مفاصل، برای سهولت در یادگیری، اندام را ساده کنید. ما می‌توانیم با ساده کردن اندام،با چند مرحله اندام عضلانی را طراحی کنیم.

۱ـ خط و نقطه

۲ـ تبدیل اندام به سطوح ساده هندسی

۳ـ تبدیل به احجام هندسی

۴ـ تبدیل به اندام عضلانی

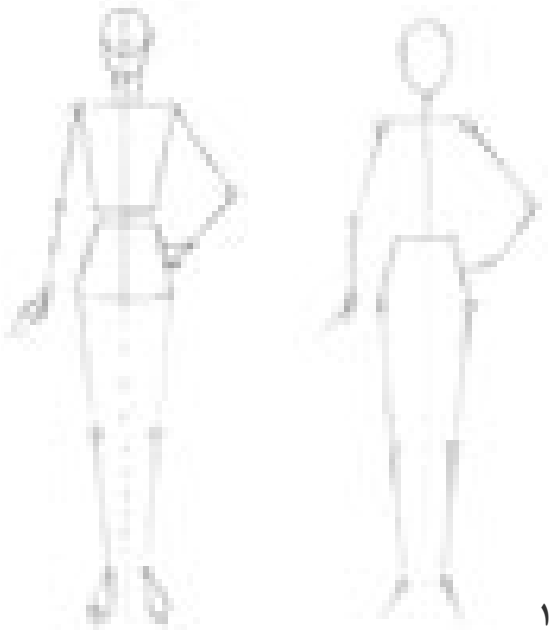

مرحله ۱

مرحله ۲

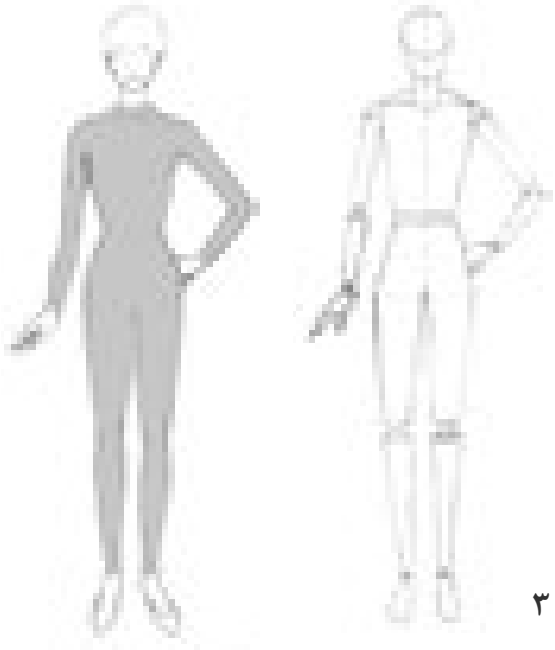

مرحله ۳

مرحله ۴

چگونه یک اندام طراحی کنیم

■ در تصاویر زیر طراحی یک اندام برابر با ۸/۵ سر نشان داده شده است. بعد از مشخص نمودن خطوط افقی، مهم ترین اصل کشیدن یک خط عمودی می‌باشد که خط توازن عمودی و خط مرکزی جلو است.

■ خط توازن عمودی راهنمای بسیار مفیدی است و از گودی گردن تا زمین، انحنا و تاب ندارد و وزن بدن روی این خط قرار می‌گیرد. اگر این خط درست رسم نشود طرح اندام تعادل ندارد. به مراحل طراحی اندام دقت کنید.

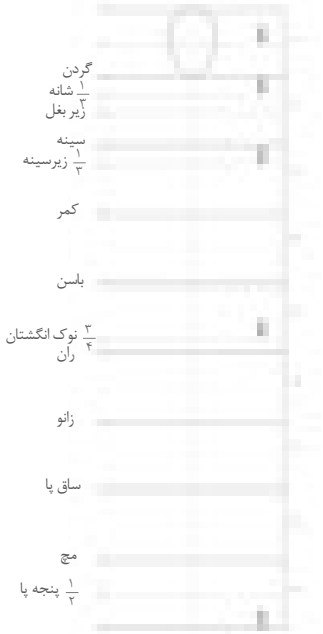

تصویر مرحله ۱

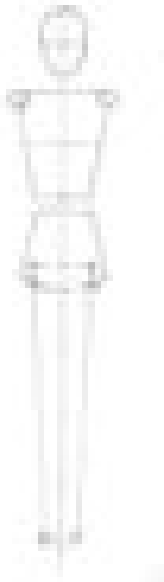

تصویر مرحله۲

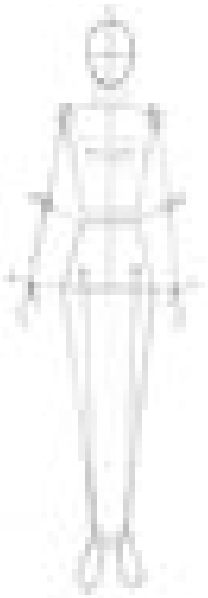

تصویر مرحله ۳

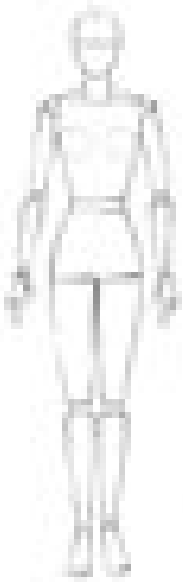

تصویر مرحله۴

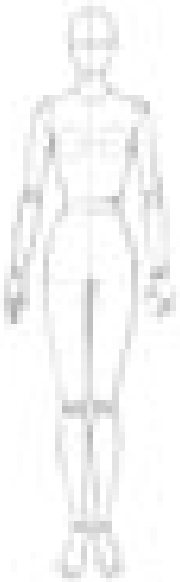

تصویر مرحله۵

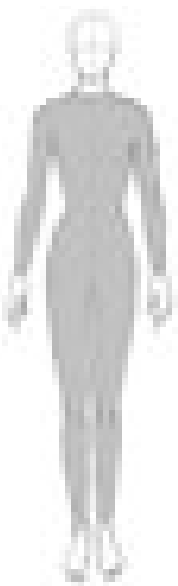

تصویر مرحله ۶

به نمونه‌های زیر توجه کنید. (تصاویر ۱۸-۱ و ۱۹-۱)

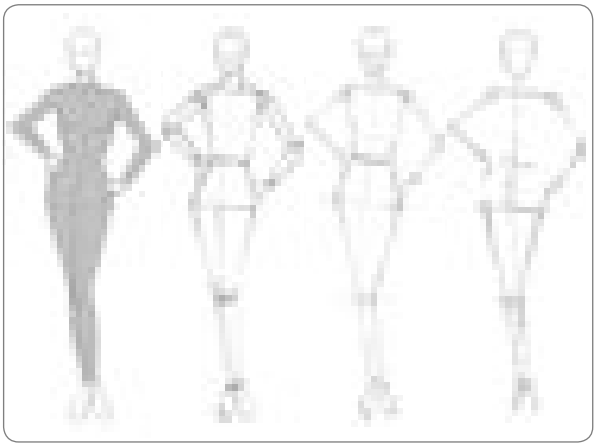

▲ تصویر ۱۸-۱

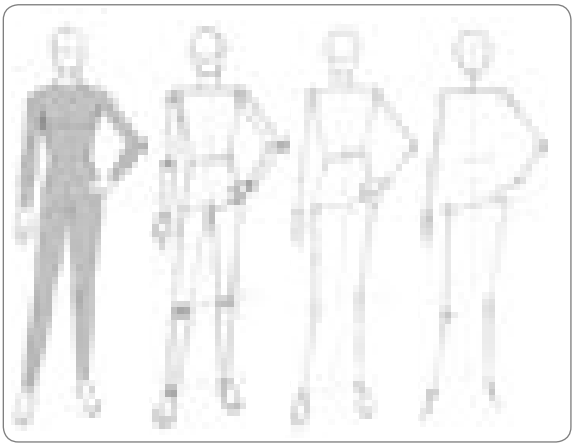

▲ تصویر ۱۹-۱

فعالیت عملی ۷

- **به تصاویر زیر نگاه کنید، ابتدا با استفاده از نقطه و خط اندام را ساده کرده، بعد به سطوح هندسی و در مرحله آخر به احجام هندسی تبدیل کنید.**

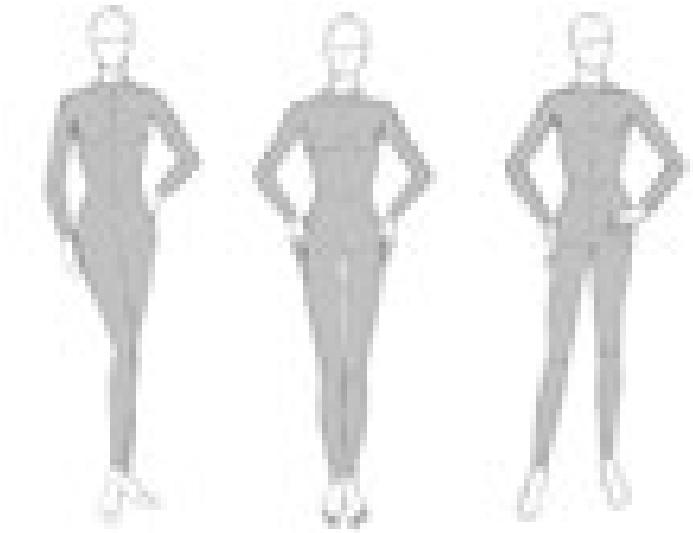

فعالیت عملی ۸

در گروه‌های کلاسی موارد زیر را بررسی کنید و به سؤالات پاسخ دهید:

- **خط توازن عمودی و خط مرکزی جلو به چه منظور طراحی می‌شود؟**
- **چرا بعضی از اندام‌ها در طراحی تعادل ندارند؟**

نکات ایمنی: برای محافظت از ابزار، قرار دادن صحیح ابزار و وسایل طراحی در یک مجموعه مناسب توسط هنرجو الزامی است.

طراحی اندام در حالت سه‌رخ

فکرکنیـــد

- **به‌نظر شما طراحی اندام در حالت سه‌رخ چه تفاوتی با حالت روبه‌رو از نظر خطوط طولی و عرضی دارد؟**

▲ تصویر ۱-۲۰

▲ تصویر ۱-۲۱

▲ تصویر ۱-۲۲

▲ تصویر ۱-۲۳

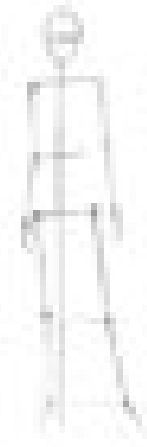

▲ تصویر ۱-۲۴

▲ تصویر ۱-۲۵

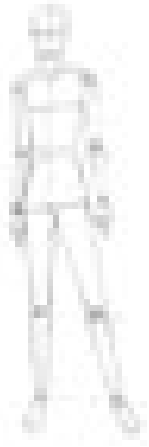

▲ تصویر ۱-۲۶

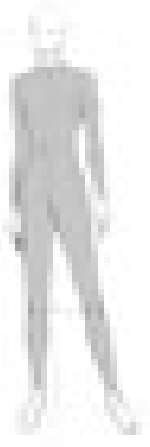

▲ تصویر ۱-۲۷

- همان‌طور که در مبحث قبل اشاره شد، خط توازن عمودی کمک می‌کند تا طراح تعادل و ایستایی بدن را شناسایی کرده و بدن روی این خط قرار گیرد (تصویر ۲۰-۱).
- توجه داشته باشید که در اندام سه رخ حجم قسمت‌های مختلف بدن را با احجام هندسی مقایسه کنید، تا طراحی آنها در بعد آسان‌تر گردد و با به‌کارگیری خط توازن، خطوط طولی و عرضی که از ما دورتر می‌شوند کمی کوچک‌تر طراحی کنید (تصاویر ۲۱-۱ و ۲۲-۱).
- وزن بدن را روی یک پا بیندازید، این پا به‌صورت تکیه‌گاه و ثابت قرار می‌گیرد و موازی با خط تعادل است، پای دیگر به‌صورت بالانس قابل حرکت است و براساس آن خطوط تناسب عمودی و افقی را به‌دست می‌آوریم (تصاویر ۲۴-۱ و ۲۷-۱).
- در طراحی اندام تعادل اهمیت بسیار دارد زیرا طراحی‌های فاقد تعادل، هرگز واقعی به‌نظر نمی‌رسد.

نکات زیست محیطی: جمع‌آوری کاغذهای اضافی در ظروف مخصوص و استفاده از آن درچرخه بازیافت

فعالیت عملی ۹

به (تصاویر ۲۹-۱ و ۳۰-۱) نگاه کنید:

- **بر روی کاغذ پوستی خطوط تعادل توازن و پای تکیه‌گاه را با خط مشخص نموده سپس مانکن‌ها را به نقطه و خط ساده نموده و مرحله بعد به خطوط و اشکال ساده هندسی و در آخر به احجام هندسی تبدیل کنید. مانند نمونه: (تصویر ۲۸-۱)**

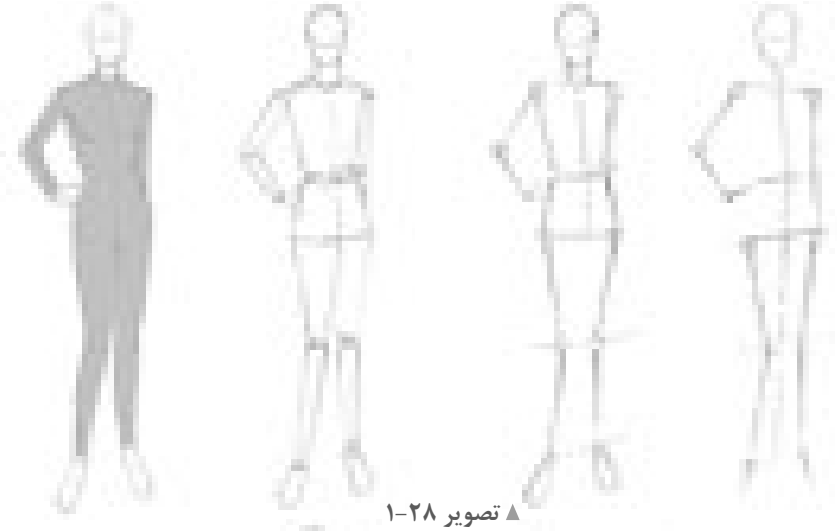

▲ تصویر ۲۸-۱

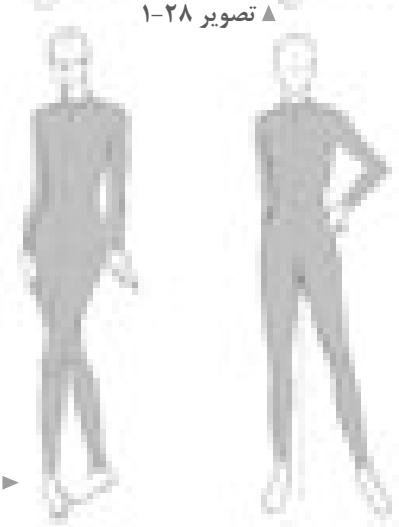

تصویر ۲۹-۱◄

►تصویر ۳۰-۱

فعالیت عملی ۱۰

در گروه‌های کلاسی موارد زیر را بررسی و سؤالات را پاسخ دهید:

- **طراحی اندام از روبه‌رو، و طراحی اندام از سه‌رخ را با توجه به خطوط عمودی و افقی با هم مقایسه کنید.**
- **وجود زاویه دید در ایجاد اندام سه‌بعدی تأثیر دارد؟**

طراحی عضلات اندام مانکن

فکرکنیـــد

- **به‌نظر شما برای سهولت در یادگیری طراحی اندام عضلانی چه مراحلی را باید انجام داد؟**

اندام فوقانی

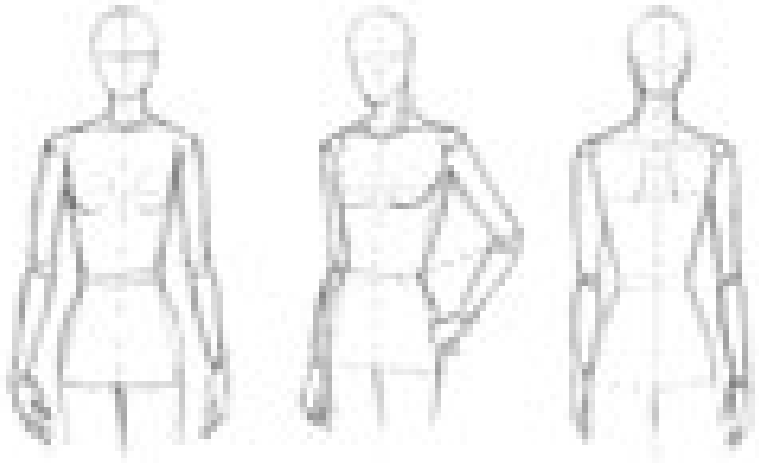

اندام تحتانی

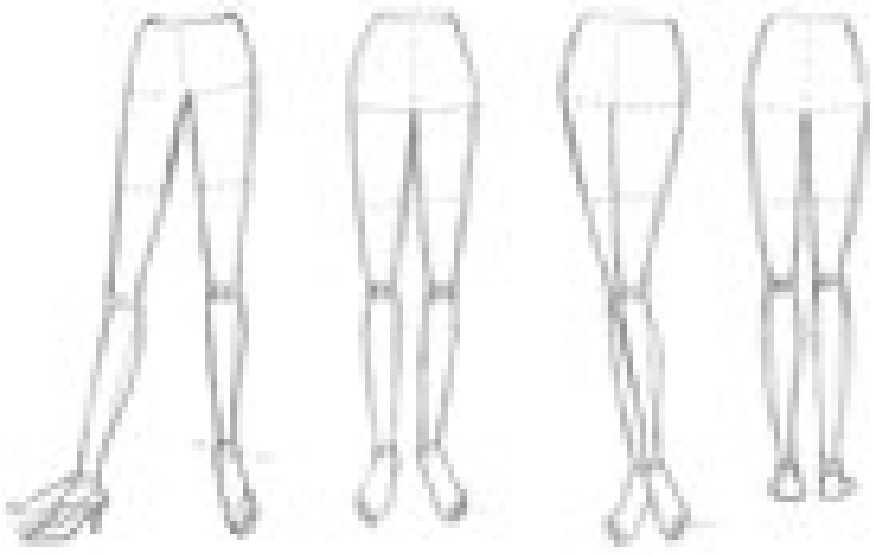

- در مطالب گذشته آموختید که برای سهولت در یادگیری، اندام را ساده کنید و جزئیات را به حداقل برسانید.
- قسمت‌های اصلی که در اولین مرحله رعایت شده شامل سر، قفسه سینه و لگن خاصره می باشد، سپس با خط و نقطه ادامه پیدا می‌کند در مرحله بعد مفاصل ساده شده جای خطوط را گرفته و در آخرین مرحله کلیه قسمت‌ها شکل طبیعی می‌گیرد و اندام ماهیچه‌ای طراحی می‌شود، بنابراین برجستگی‌ها و فرورفتگی‌های اندام مهم‌ترین نکته در طراحی خطوط محیطی اندام است، که بر روی اندام‌های خطی از قبل طراحی شده پیاده می‌کنیم.

توجهات زیست محیطی: جمع‌آوری کاغذهای اضافی در ظروف مخصوص و استفاده از آن در چرخه بازیافت.

خطوط محیطی دست‌ها

■ دست‌ها نسبت به سایر اعضای بدن، بیشترین تحرک را دارند و حالت‌های گوناگونی به خود می‌گیرند. هنگام طراحی سه بخش اندام فوقانی یعنی بازو، ساعد و دست (کف انگشتان) باید به بررسی فرم‌ها و شکل‌های اساسی اندام دست و تناسب ویژه آن پرداخته شود.

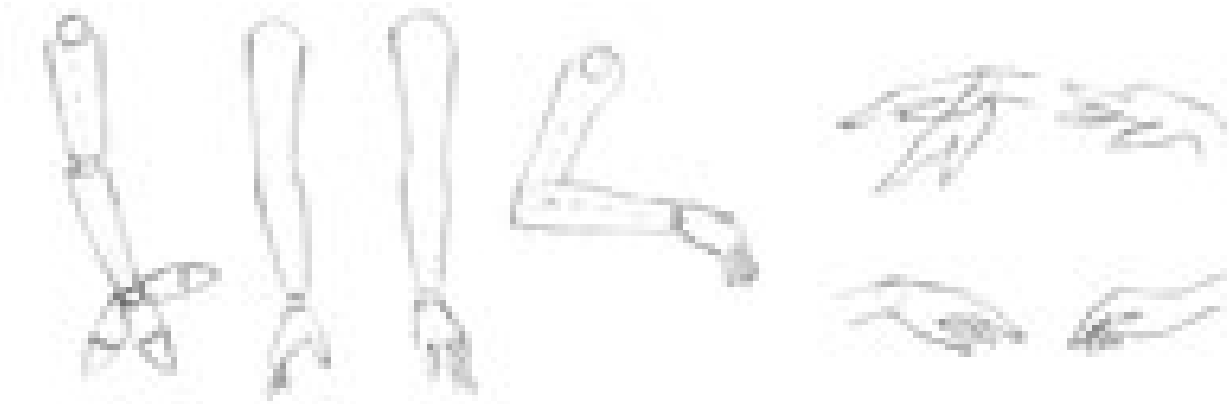

خطوط محیطی پاها

■ اگرچه ساختمان داخلی و اسکلت کف دست و پایه پا، بسیار مشابه‌اند اما شکل ظاهری و نسبت‌های آن دو متفاوت است. طول کف پا تقریباً به اندازه طول سر است.

فعالیت عملی ۱۱

در گروه‌های کلاسی موارد زیر را بررسی و به سؤالات پاسخ دهید.

- **مراحل طراحی پا از دید روبه‌رو و سه‌رخ با حجم‌های ساده شده را مورد بررسی قرار داده و طراحی کنید و سپس به خطوط عضلانی تبدیل کنید. طراحی دست با حجم‌های هندسی را طراحی و سپس به خطوط عضلانی تبدیل کنید.**
- **مراحل طراحی پا «با کفش» از دید روبه‌رو و سه‌رخ را با حجم‌های ساده شده مورد بررسی قرار داده و طراحی کنید و سپس به‌خطوط عضلانی تبدیل کنید.**

طراحی اندام در حالت وضعی (روبه‌رو و سه‌رخ)

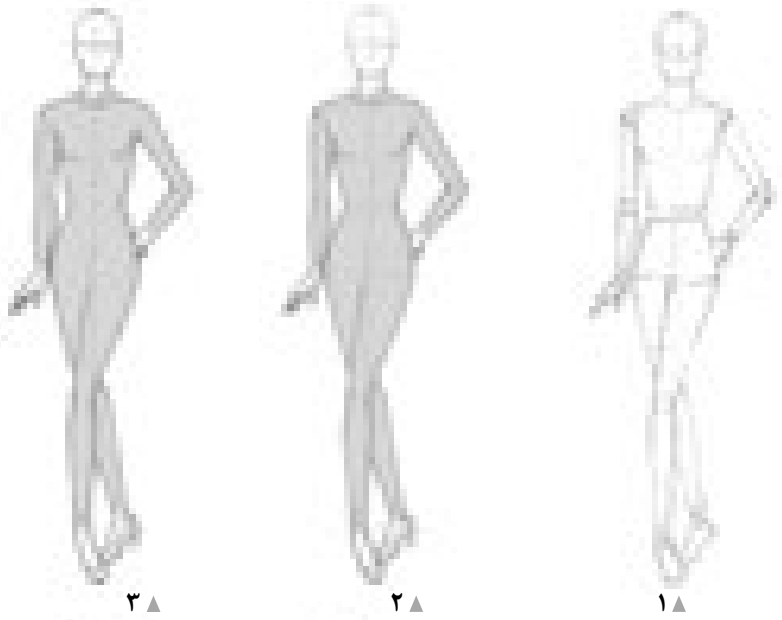

۳▲ ۲▲ ۱▲

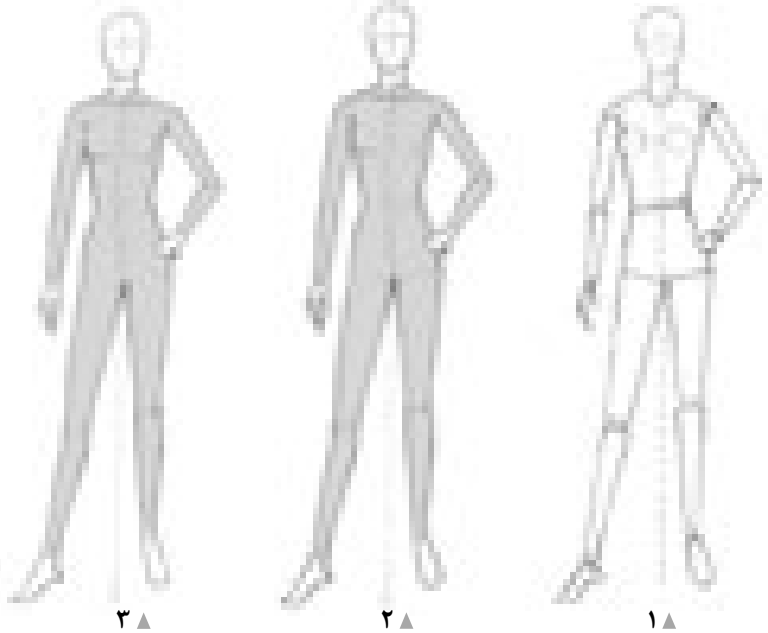

۳▲ ۲▲ ۱▲

■ در بخش پیشین کتاب، با تفکیک قسمت‌های مختلف بدن سعی کردیم شناخت و درک کافی برای طراحی آنها حاصل شود، حال باید تجربیات به‌دست آمده را جمع‌بندی کرده، همه آنها را برای طراحی اندام به‌کار گرفت.

■ شیوه طراحی این اندام‌ها به همان گونه که تا به حال آموخته‌اید، یعنی طراحی یک سر، تناسبات طولی و عرضی قسمت‌های مختلف اندام در قالب یک اندام اسکلتی و به‌کار گرفتن عناصر حرکت و تعادل، پیدا کردن ابعاد و سطوح مختلف و در نهایت طراحی خطوط محیطی اندام می‌باشند. در تصاویر بالا طراحی اندام در سه مرحله نمایش داده شده است بهتر است برای حرکت وضعی در مرحله دوم حتماً از کاغذ به درستی استفاده شود.

فکرکنیـــد

- **به نظر شما خطوط مرکزی بدن (توازن، تعادل) خط شانه، کمر، باسن و همچنین مرکز مفاصل در تمام مراحل طراحی خطوط محیطی باید رعایت شود؟**

فعالیت عملی ۱۲

- **طرح‌های ساده شده زیر (خطی، نقطه‌ای، هندسی) را با اندام عضلانی طراحی نمایید. دو مرحله پیشنهاد می‌شود.**

مرحله اول: استفاده از کاغذ پوستی و کشیدن خطوط محیطی بر روی آن برای تکمیل کردن

مرحله دوم: با نگاه کردن به اندام ساده شده در این صفحه، خطوط ساده شده را طراحی نمایید و به اندام عضلانی تبدیل کنید.

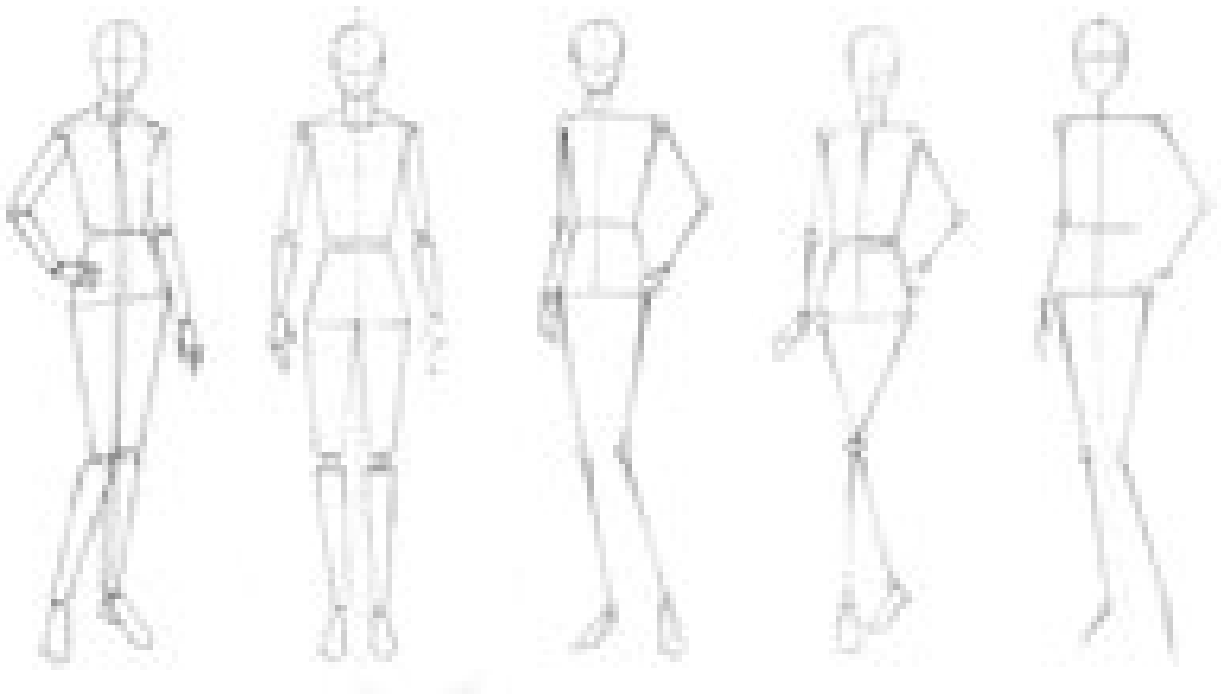

- فرم‌های اساسی قسمت‌های مختلف را طراحی کنید. سپس خطوط محیطی عضلات را بر روی آنها ترسیم کنید.
- پا و کفش یک مدل زنده را در حالات مختلف طراحی کنید.

پیشنهادات

- برای آشنایی بیشتر با طراحی اندام، می‌توانید از مدل زنده یا عکس استفاده کنید. ابتدا مدل‌را با دقت نگاه کنید و خطوط تعادل و توازن، خطوط عرضی و طولی را طراحی کرده و با ساده کردن طرح به طرح عضلانی برسید. پیشنهاد می‌شود از مدل‌های زنده با حالت‌های ساده استفاده کنید.
- ارزشیابی: بر روی کاغذ A۴ و کاغذ A۳ مانکن‌هایی با دید از روبه‌رو و سه‌رخ و دید از پشت در حالت‌های ساده طراحی کنید، در طرح‌های ترسیم شده خطوط طولی، عرضی، رعایت شود.

تمرین مرحله ۳

۱ـ تصویر زیر را به‌صورت عضلانی کامل کنید.

۲ـ با توجه به تصویر روبه‌رو اندام طراحی شده را بررسی کنید و با رعایت تناسبات طولی و عرضی

- اندام را به‌صورت اندام عضلانی ترسیم کنید.
- خط تعادل و توازن را مشخص کنید.
- پا با کفش طراحی شود.

۳ـ اندام زیر را با رعایت تناسبات کامل کنید.

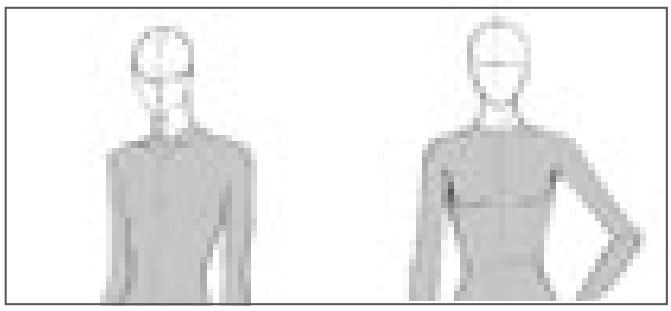

۴ـ به تصاویر روبه‌رو نگاه کنید،

روی یک کاغذ A۴ تصاویر روبه رو را منتقل کنید، با رعایت تناسبات اندام تصاویر را کامل کنید، با اضافه کردن اندام تحتانی اندام را تکمیل کنید.

طراحی سر و چهره

فکرکنیـــد

- **به نظر شما در طراحی اندام مهم‌ترین قسمت بدن چه قسمتی از اندام است؟**

بدون شک مهم‌ترین قسمت بدن در طراحی اندام «سر» است. سر شبیه یک تخم‌مرغ است و دارای فرم کروی شکل می‌باشد.

در طراحی چهره،درک ساختمان قسمت‌های مختلفی که تشکیل‌دهنده اجزای صورت است و شناخت کافی در مورد ارتباط بین اجزا با یکدیگر، از اهمیت خاصی برخوردار است (تصویر ۳۱-۱).

شکل سر شامل دو قسمت عمده است. قسمت بالا مجموعه جمجمه، قسمت پایین فک و صورت می‌باشد.

- طراحی شکل تخم‌مرغی سر
- شکل را به دو قسمت عمودی تقسیم کنید.
- اکنون از قسمت عرضی شکل را به دو قسمت مساوی تقسیم کنید، این خط مرکزی، خط چشم‌ها نامیده می‌شود (تصویر ۳۲-۱).

نسبت‌های طولی اجزای چهره

- فاصله طولی بین خط چشم‌ها و چانه را به پنج قسمت مساوی تقسیم کنید. طول بینی $\frac{۲}{۵}$ این مقدار است.
- لب‌ها در فاصله $\frac{۳}{۵}$ از خط چشم تا چانه قرار می‌گیرد (تصویر ۳۲-۱).

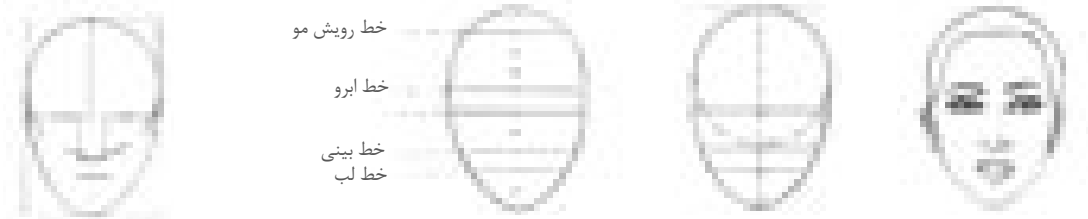

▲ تصویر ۳۱-۱

▲ تصویر ۳۲-۱

▲ تصویر ۳۳-۱

- فاصله طولی بین خط چشم‌ها و خط بالای سر نیز به پنج قسمت مساوی تقسیم می‌شود.
- ابروها در فاصله $\frac{۱}{۵}$ از خط چشم تا خط بالای سر قرار می‌گیرد.
- محل رویش موها در فاصله $\frac{۱}{۵}$ از خط بالای سر تا خط چشم مشخص می‌شود (تصویر ۳۳-۱).

تناسبات عرضی اجزای چهره

- خط چشم‌ها را به پنج قسمت تقسیم کنید. اندازه یک چشم برابر $\frac{۱}{۵}$ عرض سر است.
- دو چشم به اندازهٔ پهنای یک چشم از یکدیگر فاصله دارد.
- پهنای پره‌های بینی به اندازه پهنای یک چشم است.
- پهنای لب‌ها کمی بیشتر از پهنای یک چشم است. (تصویر ۳۴-۱)

▲ تصویر ۳۴-۱

مراحل طراحی سر در وضعیت سه‌رخ و نیم‌رخ

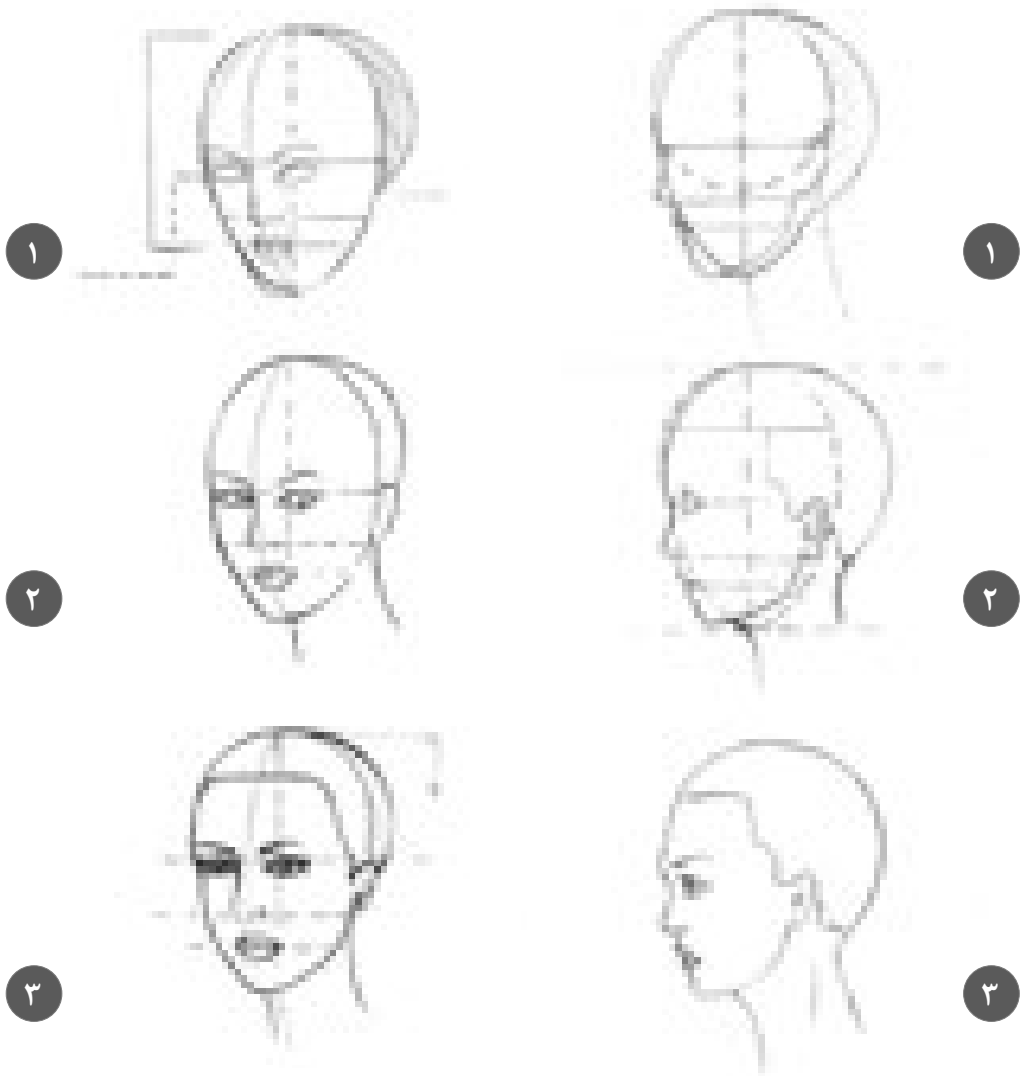

- یافتن سطوح سازنده و درک ارتباط صحیح به‌دلیل تغییر زاویه که به‌وسیلهٔ حرکت ایجاد شده، بسیار حائز اهمیت است. خط مرکزی سر در قسمت طولی و عرضی (خط‌چشم) با توجه به حجم سر که در وضعیت سه‌رخ و نیم‌رخ نمایان می‌گردد از خط مستقیم به خط منحنی تا کاملاً برگشته به پهلو در نیم‌رخ تبدیل می‌شود. با توجه به حالت سه‌رخ داشتن اطلاعات کافی در مورد پرسپکتیو ضروری است.
- خط محیطی چهره را طراحی کنید تا حالت گونه، چانه و فک نمایان شود. در سطح کناری سر، گوش جای می‌گیرد.
- خطوط بینی و لب‌ها با توجه به تناسبات طولی چهره، به‌موازات خط چشم‌ها مشخص می‌شود.
- حرکت گردن در اثر حرکت سر ایجاد می‌شود و در هر چرخش و پیچش سر را همراهی کرده و در محل اتصال به شانه خطوط پهن‌تر می‌شود.

طراحی مو

فکرکنیـــد

- **آیا تا به‌حال به چهره در حالت‌های سه‌رخ تا نیم‌رخ دقت کرده‌اید، به‌نظر شما چگونه از پرسپکتیو در این طراحی‌ها می‌توان استفاده کرد.**

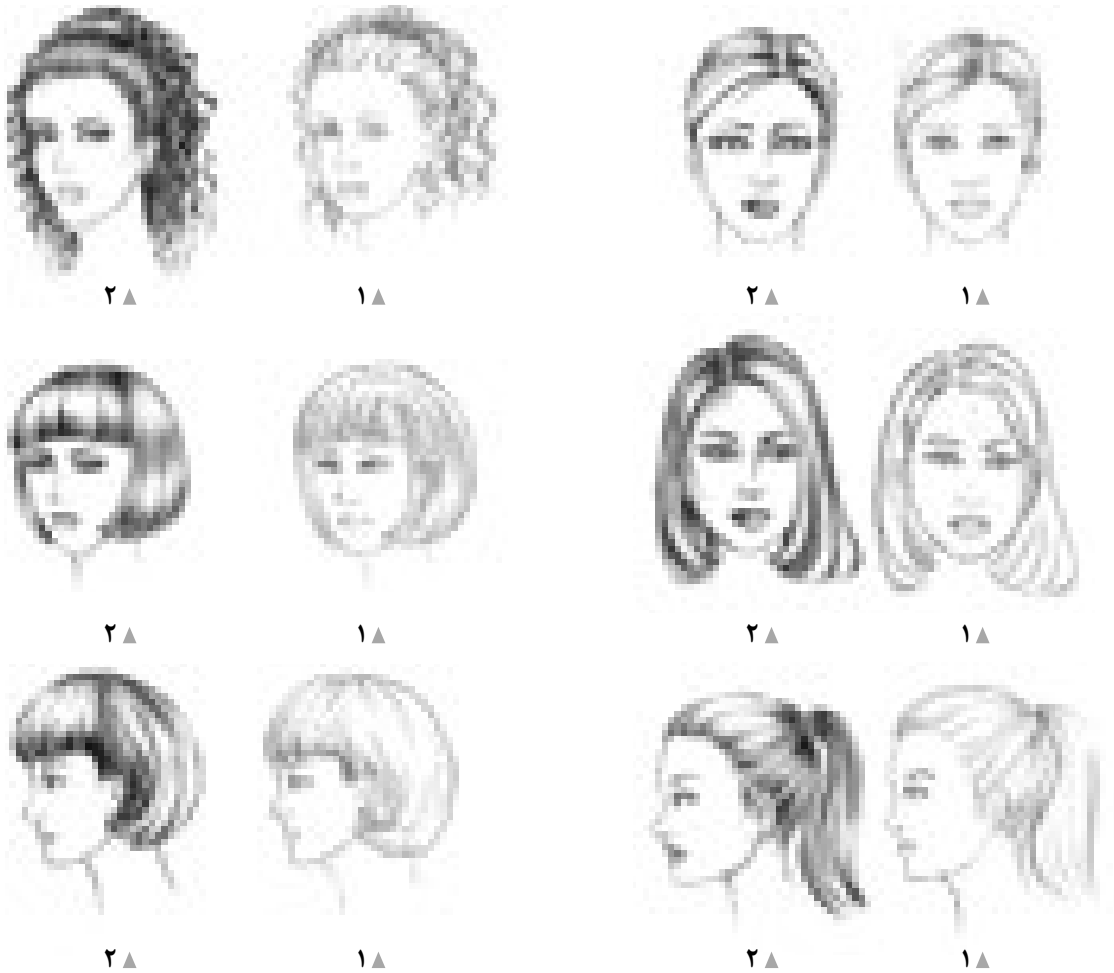

۱▲ ۲▲ ۱▲ ۲▲

۱▲ ۲▲ ۱▲ ۲▲

۱▲ ۲▲ ۱▲ ۲▲

- این اصل کلی از علم پرسپکتیو را به‌خاطر داشته باشید که هر قدر جسم از ما دورتر می‌شود کوچک‌تر به‌نظر می‌رسد.
- برای به‌کار بستن شیوه‌ای صحیح در طراحی موها، لازم است با ساختمان و فرم موها به‌خوبی آشنا شوید، فرم موها را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهید، به‌جای طراحی تارهای مو بهتر است دسته‌های مو را طراحی کنید.
- هر تار مو از دو قسمت تشکیل می‌شود. یک قسمت آن ریشه مو می‌باشد که به سر متصل است و دیگری تنه مو که آزادانه به هر جهتی حرکت می‌کند.

وسایل موردنیاز: کاغذ A۴، پاک‌کن، پاک‌کن مدادی، محو کن، مداد طراحی

فعالیت عملی ۱۳

۱ـ در تصاویر زیر اجزای صورت را طراحی نمایید.

۲ـ در تصاویر زیر با توجه به زاویه دید سر، اجزای صورت، مو و گردن را طراحی کنید.

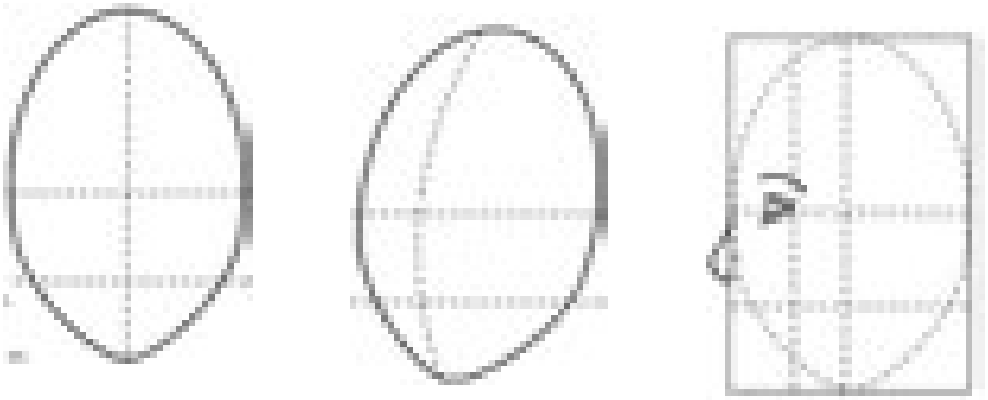

۳ـ با توجه به آموزش‌های انجام شده۳ مانکن از دید روبه‌رو، سه‌رخ و پشت همراه با چهره و مو طراحی کنید.

فکرکنیـــد

• **ارزش حجم و رنگ (دو عنصر مهم بصری) از چه طریق نمایش داده می‌شود؟**

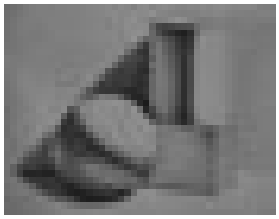

▲ تصویر ۳۵-۱

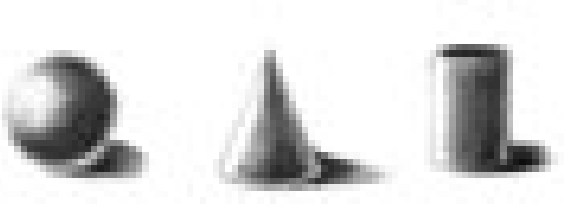

▲ تصویر ۳۶-۱

■ انسان همه‌چیز را به کمک نور می‌بیند، ارزش حجم و رنگ از طریق نور تشخیص داده می‌شود.

■ وقتی نور به یک حجم سه‌بعدی می‌تابد، یک طرف آن روشن و طرف دیگر آن تیره می‌شود و سایه‌ای از حجم روی زمین ایجاد می‌شود، برای این‌کار در طراحی از نورپردازی به‌شیوه‌های مختلف استفاده می‌شود (تصویر ۳۵-۱).

▲ تصویر ۳۷-۱

■ نمایش حجم اشیا به کمک سایه روشن به سه عامل بستگی دارد: الف) آشنایی با نحوه نورگیری احجام، ب) معادل‌سازی رنگ‌ها با درجات خاکستری ج) ایجاد تن‌های متنوع خاکستری با ابزار.

■ زاویه و میزان تابش نور، فاصله منبع نوری، رنگ و بافت موضوع، باعث ایجاد سایه روشن‌های مختلفی می‌شود (تصویر ۳۶-۱).

■ اغلب برای نمایش حجم از نور ۴۵ درجه که سایه روشن مناسبی روی موضوع ایجاد می‌کند، استفاده می‌شود، تا تصور فرورفتگی و برجستگی ایجاد شود (تصویر ۳۷-۱).

ایجاد درجات خاکستری با مداد

از دو روش برای ایجاد انواع خاکستری استفاده کنید: ۱ـ استفاده از پهنای مغز مداد، ۲ـ روش استفاده از نوک مداد برای ایجاد خطوط هاشوری، یک جدول ۱۰ تا ۱۲ خانه حدوداً ۲ در ۲ سانتی‌متر ترسیم کنید، با مداد طراحی از تیره به روشن سایه بزنید، اولین خانه سیاه، آخرین خانه سفید، سه مربع خاکستری تیره، سه مربع خاکستری روشن و دو مربع وسط خاکستری متوسط می‌شود (تصویر ۳۸-۱)

► تصویر ۳۸-۱

فعالیت عملی ۱۴

در گروه‌های کلاسی موارد زیر را بررسی، به سؤالات پاسخ دهید و نکات خواسته شده را ترسیم نمایید.

• **پنج تصویر انتخاب کنید و زاویه نور را روی آن با فلش مشخص نمایید.**

• **با مدادهایی که در اختیار دارید خاکستری‌های متنوعی را به‌وجود آورید.**

وسایل موردنیاز: مدادهای HB، B۲، B۴، B۶، کاغذ طراحی بافت‌دار

نمایش حجم، گودی‌ها و برجستگی‌ها

فکرکنیـــد

- **به تصاویر زیر نگاه کنید و با توجه به جدول خاکستری‌هایی که ترسیم کرده‌اید، بگویید که هر کدام منطبق با کدام شماره از خاکستری شماست؟**
- **هرچقدر تعداد خاکستری‌های مورد استفاده بیشتر باشد شکل زنده‌تر و پویاتر می‌باشد.**

■ برای نشان دادن برجستگی گونه، فرو رفتگی گردن، گودی کمر، برجستگی باسن و قسمت‌های دیگر نیاز به بکارگیری درجات مختلف سایه روشن می‌باشد. با کسب مهارت در نمایش حجم‌های هندسی حجم نمایی انواع مدل‌ها در طراحی آسان می‌شود.

برای سایه زدن به نکات زیر توجه کنید:

■ با توجه به جهت نور، سایه ـ روشن کار کنید.

■ نقاط برجسته روشن‌تر و نقاط فرو رفته تیره‌تر هستند.

■ به سطوحی که روی هم قرار گرفته‌اند توجه کنید.

■ ابتدا محدودهٔ روشن، نیم‌سایه، سایه را باتوجه به تابش نور برای نمایش حجم بهتری از اندام شناسایی کرده، سپس مراحل سایه‌زنی را اجرا کنید.

■ مراحل سایه‌زنی از تیره به روشن است. با روی هم قرار دادن لایه‌ها و تنظیم فشار دست بر روی مداد می‌توان درجات مختلفی از تیرگی به‌روشنی به‌وجود آورد.

فعالیت عملی ۱۵

به تصویر زیر دقت کنید.

- **زاویه نور را با توجه به حرکت اندام مشخص کنید.**
- **با توجه به جهت نورانتخابی تصاویر زیر را حجم‌پردازی کنید.**

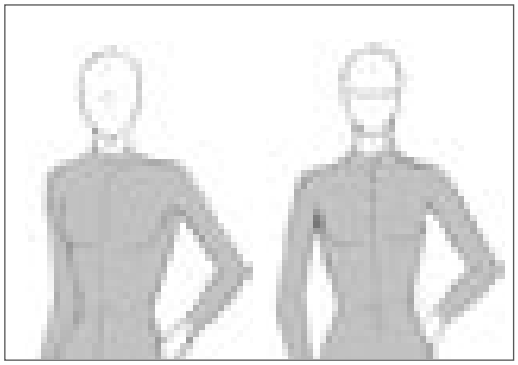

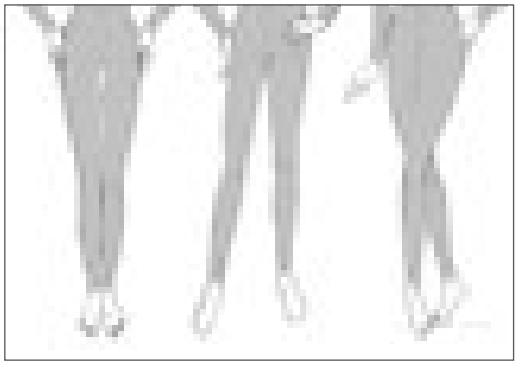

- **با توجه به زاویه نور مشخص شده طرح‌های اندام زیر را روی کاغذ A۴ طراحی کنید و سپس حجم‌پردازی کنید.**

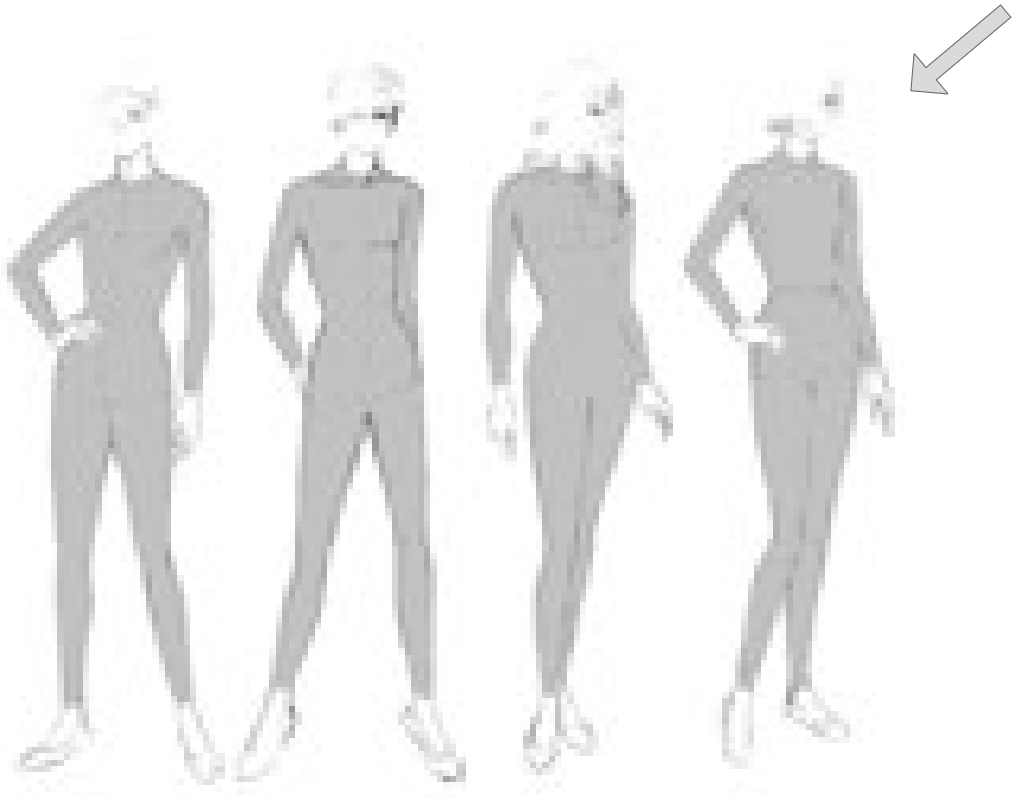

تمرین مرحله ۴

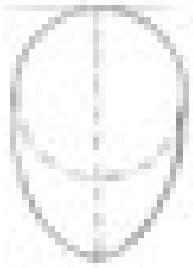

۱ـ با توجه به شکل روبه‌رو به سؤالات زیر پاسخ دهید.

در تصویر زیر خط‌چشم‌ها، خط ابرو، خط رستنگاه مو را مشخص و خطوط را به سمت چپ امتداد دهید، نام خطوط را روی شکل بنویسید.

۲ـ با توجه به تصویر روبه‌رو به سؤالات پاسخ دهید.

- خط بینی را روی تصویر مشخص کنید.
- خط لب‌ها را روی تصویر مشخص کنید.

۳ـ با توجه به تصاویر روبه‌رو، طراحی مو را انجام دهید.

مدل مو مناسب با حرکت سر انتخاب شود.

۴ـ به سؤالات زیر پاسخ دهید:

- دو عنصر مهم در نورپردازی را نام ببرید؟
- نمایش حجم اشیا به چه عواملی بستگی دارد؟
- برای ایجاد سایه روشن چه نکاتی مهم است؟
- بر روی جدول مشخص شده، خاکستری‌های مختلف را مشخص کنید.

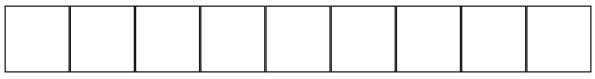

۵ـ برروی چهره مشخص شده سایه روشن را با توجه به زاویه نور مناسب اجرا کنید.

ارزشیابی پایانی

مکان: کارگاه طراحی لباس
زمان: ۲ ساعت

یک اندام ایده‌آل در حالت سه‌رخ و سر از روبه‌رو متناسب با کاغذ A۴ طراحی کنید، موارد زیر را در طراحی مانکن رعایت کنید.

۱ـ ترسیم مانکن با سطوح ساده هندسی که در آن نسبت‌های طولی و عرضی اندام نسبت به اندازه‌های طولی و عرضی سر رعایت شود.

۲ـ خطوط طولی و عرضی بر روی مانکن ترسیم شود.

۳ـ با رعایت ایستایی و تعادل دست و پا را حرکت دهید. (اعمال حرکت‌های وضعی دراندام)

۴ـ شکل‌گیری خطوط و طراحی عضلانی اندام را انجام دهید.

۵ـ چهره و مو با رعایت تناسبات طولی و عرضی طراحی شود.

۶ـ نورپردازی و سایه‌روشن را برای نمایش طراحی حجم و برجستگی‌های اندام، چهره و مو با درجات خاکستری مناسب اجرا کنید.

مواد مصرفی: کاغذ تحریری، مقوای مناسب، مداد طراحی، پاک‌کن، تراش، کاور
ابزار: تخته‌شاسی، کاتر طراحی، خط‌کش فلزی، گیره فلزی
تجهیزات: تخته وایت‌برد، میز نور، میز و صندلی مخصوص طراحی

واحد یادگیری ۲

طراحی دامن

آیا تا کنون به وظایف مدلساز دامن دقت کرده اید :

- برای کسب مهارت پز و فیگور اندام چه نکات اصلی را در طراحی باید رعایت کرد؟

- کدام خطوط شکل یک مدل دامن را بوجود می آورد؟

- برای ایجاد حجم پردازی در طراحی چهره و مو به چه نکاتی باید تاکید کرد؟

- ترسیم فنی یک مدل دامن چه تأثیری بر طراحی آن می گذارد؟

- برای ایجاد چین و شکن پارچه در طر احی دامن به چه نکاتی باید دقت کرد؟

استاندارد عملکرد

- طراحی دامن با استفاده از آناتومی اندام (مانکن ، رعایت نسبت های طولی و عرضی اندام نسبت به سرو شکل گیری خطوط لباس با اتو

مقدمه

درآموزش طراحی لباس توجه به بعد فیزیکی بدن انسان از نکات اساسی است،به عبارتی دیگر شناخت طراح از فرم، تناسب و حرکت اندام، اساسی ترین موضوعی است که برای طراحی لباس ایفای نقش می کند. چرا که در ارتباطی تنگاتنگ، لباس ها ویژه اندام ها و اندام ها در حکم اسکلت و چهار چوبی برای نگه داشتن لباس ها طراحی می شوند. همچنین در تحلیل بعد روان شناختی انسان در ارتباط با تأثیرات لباس باید اذعان کرد نگرش بر لباس در این چهارچوب نیز متکی بر اصولی است که از واکنش های حسی و شخصیتی افراد نشئت می گیرند. اصولی چون اصل اجتماعی بودن انسان، اصل زیباسازی و فلسفه زیبایی، اصل میل به مورد توجه بودن، اصل تمایل به نو شدن و تنوع طلبی از جمله مواردی هستند که طراح لباس را ملزم می نماید در طراحی فرم ها و مدل ها برای رساندن لباس به چرخه تولید، آن‌ها را مورد توجه قرار دهد.

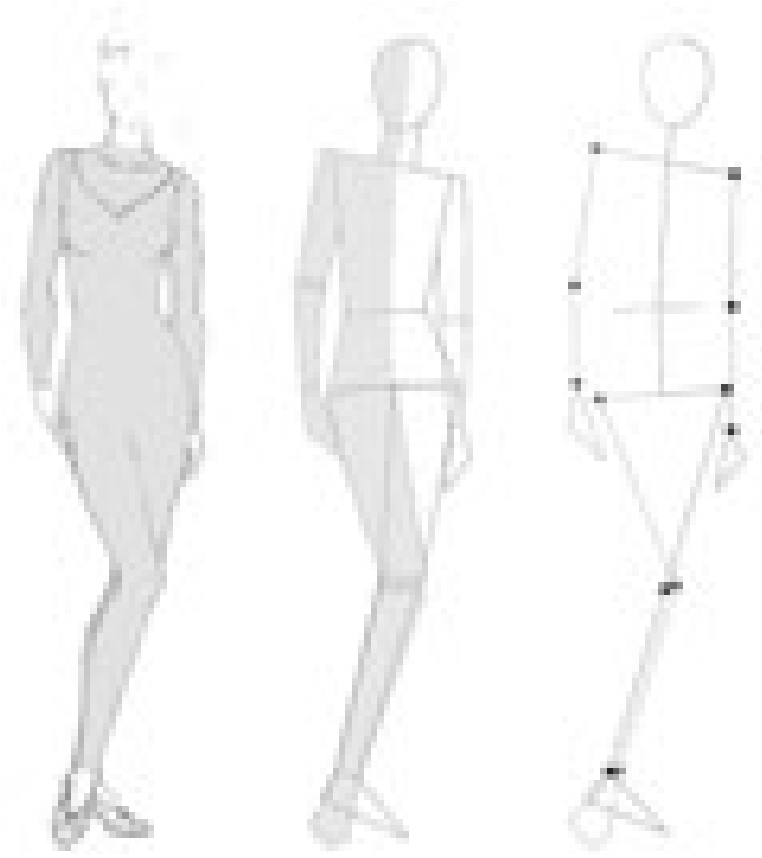

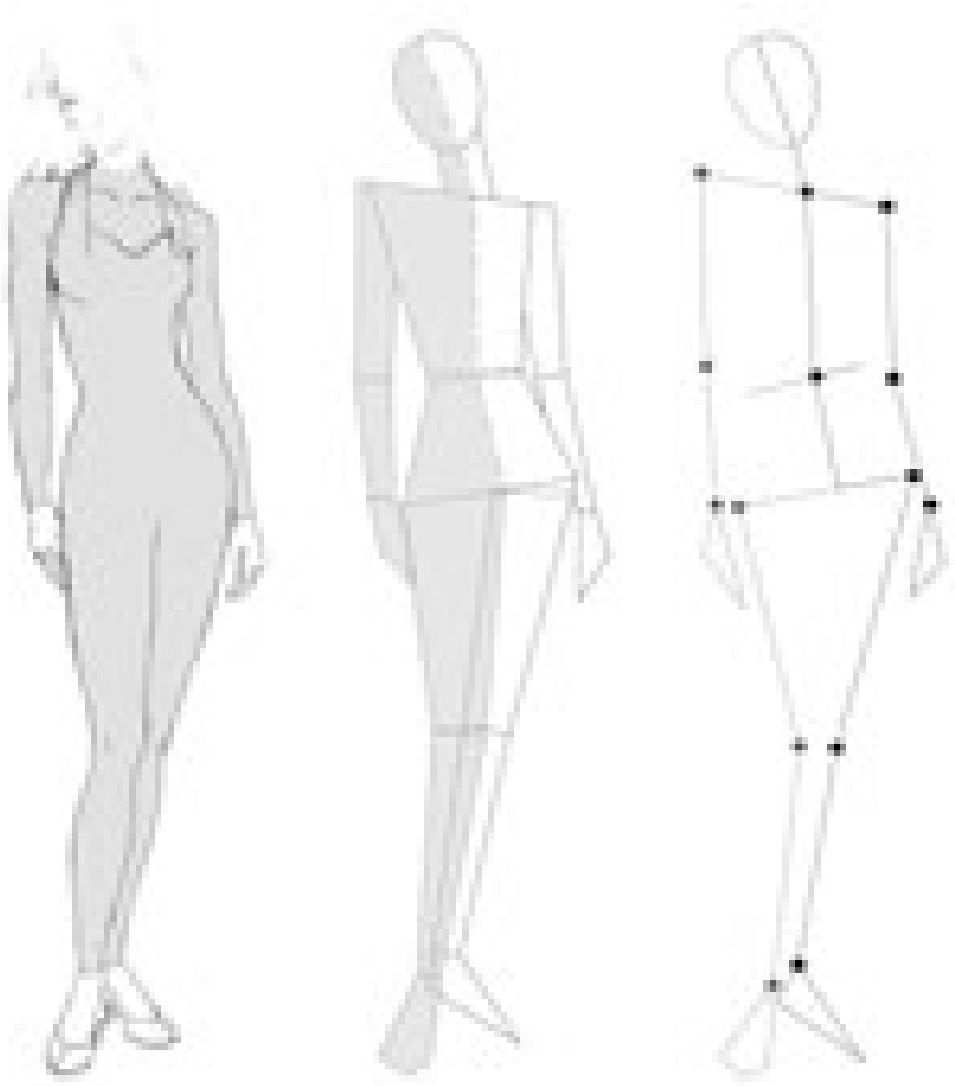

۳▲ ۲▲ ۱▲

▲ تصویر ۳۹-۱

- در واحد یادگیری قبل تقسیم‌بندی اندام مانکن و تبدیل آن به « نقطه و خط» و سطوح ساده را آموخته‌اید.
- در این‌جا با سه مدل مانکن در حالت تمام‌رخ و سه‌رخ که مناسب طراحی دامن است آشنا می‌شوید.
- در ابتدا قسمت های اصلی اندام به صورت ساده شده نقطه و خط طراحی می شود.
- سپس خطوط محیطی اندام سطوح ساده (آنالیز شده) طراحی می‌شود.
- و در مرحله آخر فرورفتگی و برجستگی‌های عضلات، چهره و مو و کفش طراحی می‌شود. (تصویر۳۹-۱)

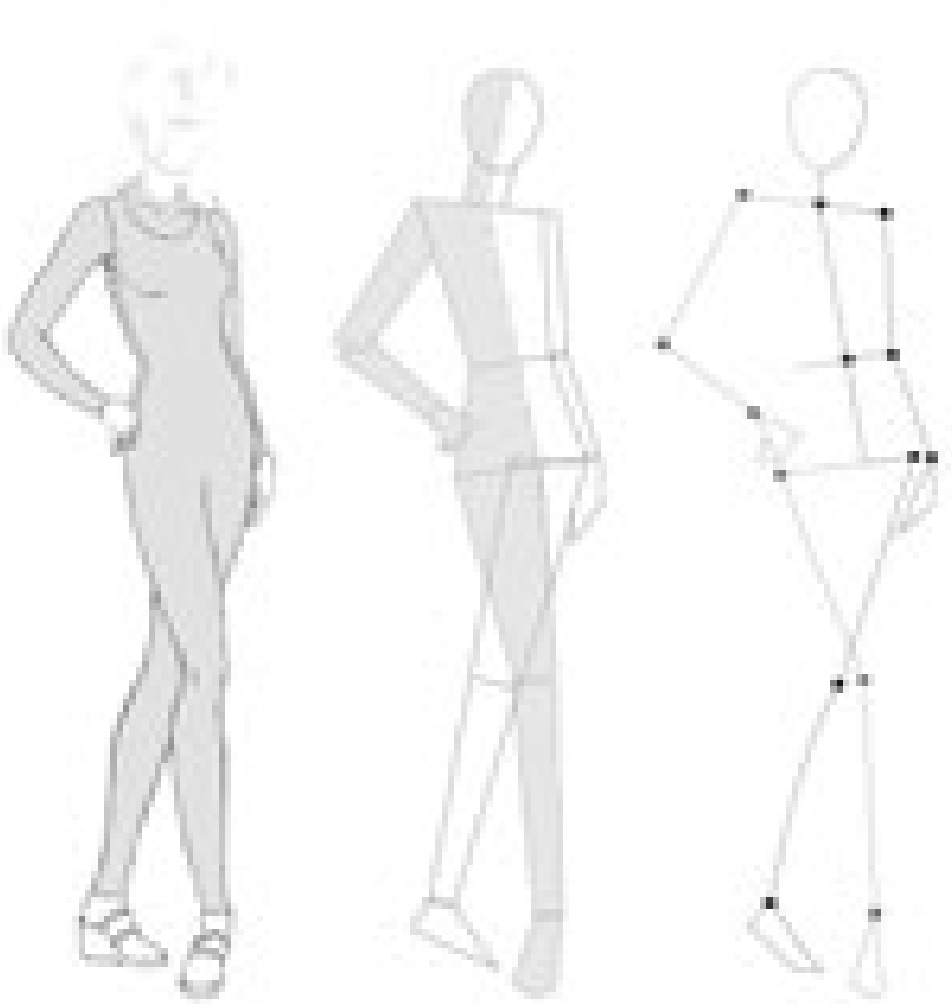

۱▲ ۲▲ ۳▲

▲ تصویر ۴۰-۱

فعالیت عملی ۱

- **روی تصویر سوم خط ایستایی و تعادل را ترسیم کنید.**

گفتگوکنید

در گروه‌های کلاسی موارد زیر را بررسی کرده و به سؤالات زیر پاسخ دهید.

- **آیا می‌توانید بدون حرکت دادن قسمت بالاتنه، فرم‌های پا را در طراحی تغییر دهید؟**
- **به نظر شما با تغییر پای سمت چپ ایستایی مانکن تغییر می‌کند (تصویر ۴۰-۱)؟**

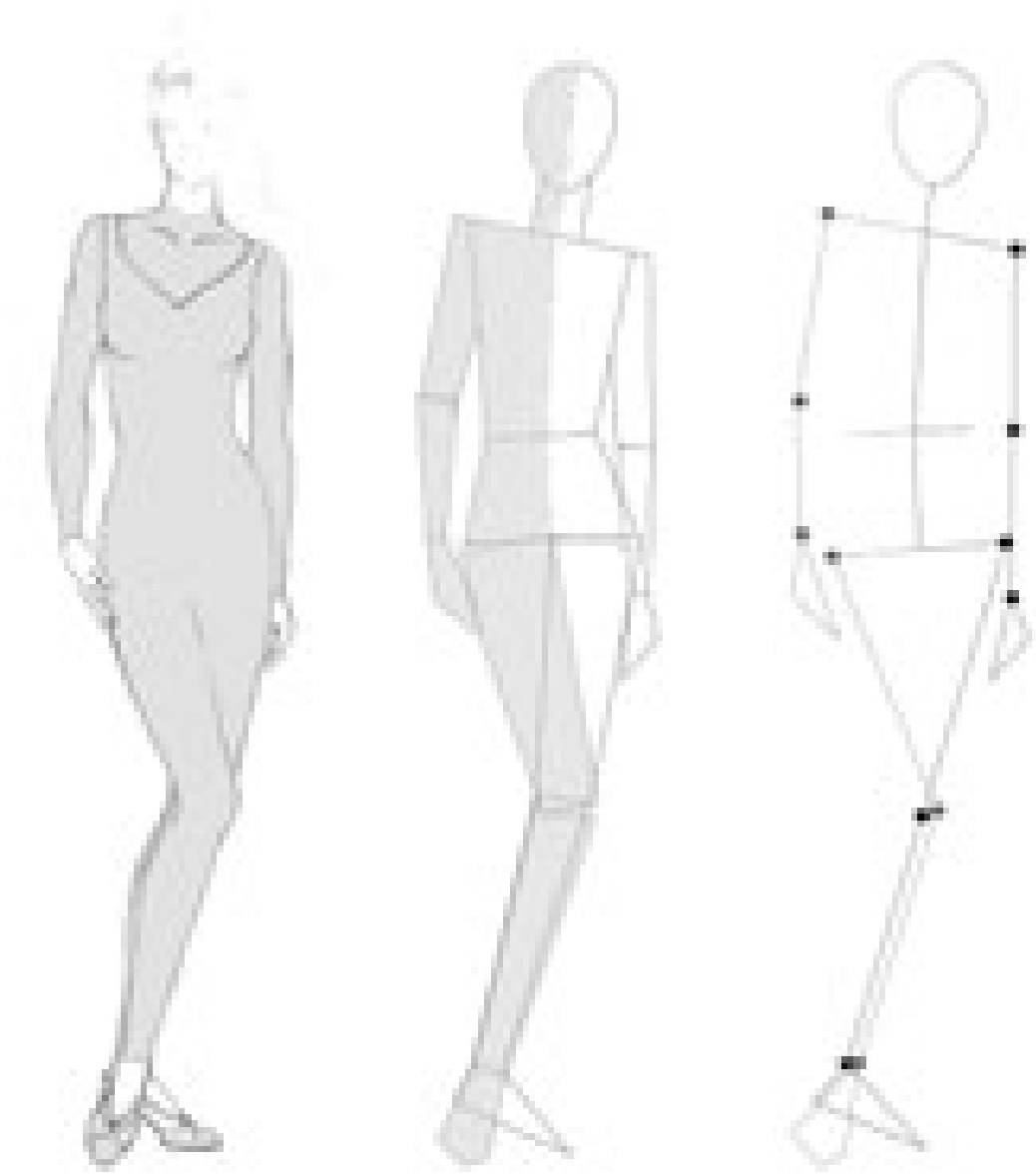

۱▲ ۲▲ ۳▲

▲ تصویر ۴۱-۱

فعالیت عملی ۲

- خط ایستایی اندام را روی تصاویر رسم کنید.
- این فیگور را از مرحله نقطه، خط سطح و حجم کامل طراحی کنید.
- آیا می توانید بدون حرکت دادن قسمت بالاتنه فرم های پا را در طراحی تغییر دهید (تصویر ۴۱-۱)؟

طراحی چهره در حالت سه رخ

▲ تصویر ۴۲-۱

- فرم اولیه سه‌رخ سر را طراحی کنید.
- تناسبات طولی و عرضی را ترسیم کنید.
- فرم اولیه، ابرو، چشم، بینی و دهان در حالت سه‌رخ را طراحی کنید. (تصویر ۴۲-۱)

▲ تصویر ۴۳-۱

- خطوط محیطی موهای صاف را طراحی کنید.
- خطوط محیطی را با توجه به حالت قرارگیری مو روی سر طراحی کنید. (تصویر ۴۳-۱)

▲ تصویر ۴۴-۱

- هر قسمت از حالت مو را از ریشه مو که به سر متصل شده به طرف لبهٔ آزاد مو طراحی کنید.
- حالت داخل چشم و مژه‌ها را طراحی کنید.
- در طراحی موهای صاف به افت موها و لطافت آن توجه کنید. (تصویر ۴۴-۱)

ابزار و مواد طراحی دامن: کاغذ طراحی، تخته شاسی طراحی، مداد سیاه با شماره B6 ، B2، HB اتود شماره‌های ۰/۷ و ۰/۹، پاک‌کن طراحی، سمباده، تراش، کاور کاغذ، پوشه نگهداری طراحی

طراحی چهره در حالت تمام رخ

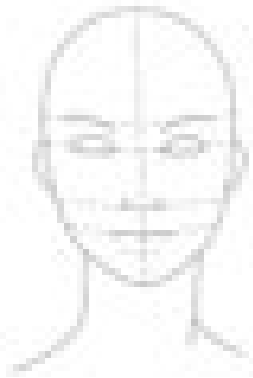

▲ تصویر ۴۵-۱

- فرم اولیه سر را طراحی کنید.
- تناسبات طولی سر بر روی خط مرکزی را محاسبه کنید.
- خطوط افقی چهره را ترسیم کنید (تصویر ۴۵-۱).

▲ تصویر ۴۶-۱

- خطوط محیطی موهای مجعد را طراحی کنید.
- خطوط محیطی را با توجه به حالت قرارگیری و جهت آن طراحی کنید (تصویر ۴۶-۱).

▲ تصویر ۴۷-۱

- حالت قرارگرفتن و جهت دسته‌های موی سر را طراحی کنید.
- حالت چشم‌ها، ابروها و بینی را طراحی کنید.
- حالت موهای مجعد، چین و شکن‌های ریز و درشت و تارهای مو را طراحی کنید (تصویر ۴۷-۱).

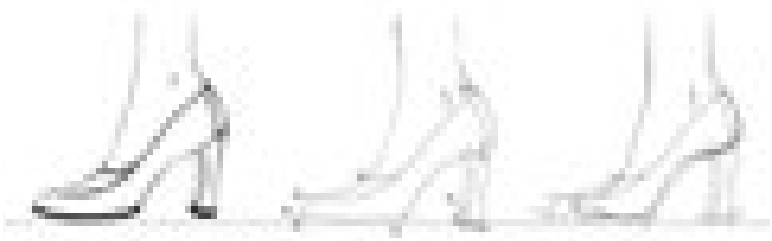

کفش پاشنه بلند جدا ◄

تصویر ۴۸-۱◄

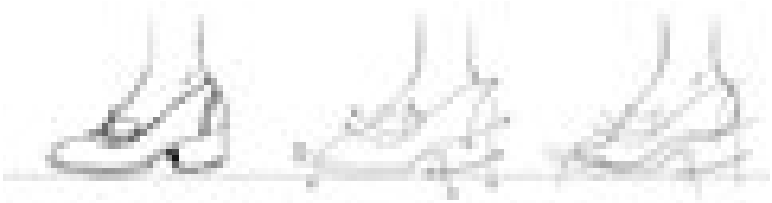

کفش پاشنه کوتاه جدا ◄

تصویر ۴۹-۱◄

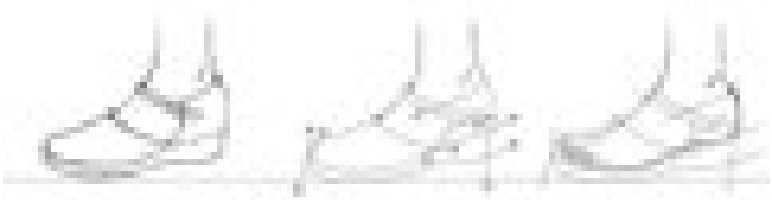

کفش پاشنه یکسره کوتاه ◄

تصویر ۵۰-۱◄

- فرم پاشنه پا را در حالت نیم‌رخ به اندازه بلندی پاشنه که از روی زمین بلند شده طراحی کنید.
- خطوط محیطی اصلی کفش شامل: رویه، کف، پاشنه، بند، زبانه... و غیره را طراحی کنید.
- جزئیات و تزیینات کفش را در طراحی کامل کنید (تصاویر ۵۰-۱و ۴۹-۱ و۴۸-۱).

فعالیت عملی ۳

- **آیا طول پاشنه کفش و رویه آن تأثیری در مدل کفش دارد؟**
- **نوع کفش به لحاظ اندازه، جنس، اندازه پاشنه چه تأثیری در سلامتی افراد دارد؟**

تمرین ۱

۱ـ براساس تصویر زیر فرم های پا را بر روی مانکن طراحی کنید.

۲ـ سه نمونه کفش را انتخاب کنید و طرح پا را با توجه به آنها ترسیم کنید.

۳ـ طرح‌های ترسیم شده روی مانکن از دید روبه‌رو و سه رخ طراحی شود.

طراحی چهره در حالت تمام

برای مثال: فرم اولیه سر را طراحی کنید.

- تناسبات طولی سر بر روی خط مرکزی را محاسبه کنید.
- خطوط افقی چهره را ترسیم کنید (تصویر ۵۱-۱).

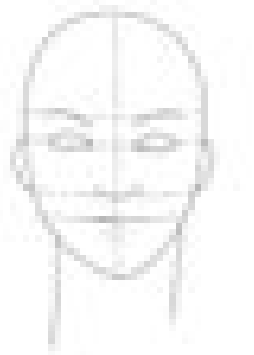

▲ تصویر ۵۱-۱

- .....
- .....
- .....
- ..... (تصویر ۵۲-۱)

▲ تصویر ۵۲-۱

- .....
- .....
- .....
- ..... (تصویر ۵۳-۱)

▲ تصویر ۵۳-۱

شکل گیری خطوط بر روی اندام

▲ تصویر ۵۴-۱

آیا تاکنون فکر کرده‌اید چگونه می‌توانیم خطوط (سطح) را تبدیل به حجم کنیم؟

- اولین مرحله در طراحی لباس استفاده از خطوط عمودی و افقی برای ایجاد حجم اندام است.
- شرایط حجمی بدن موجب می‌شود تا خط حالت و فرم بدن را به خود بگیرید.

خط افقی هنگام عبور از حجم کروی شکل منحنی دارد.

▲ تصویر ۵۵-۱

- این خط افقی روی سطح کاغذ یک خط راست و مستقیم است ولی بر روی حجم کروی و استوانه ای به شکل منحنی درمی‌آید.

شکل‌گیری خطوط افقی بر روی اندام

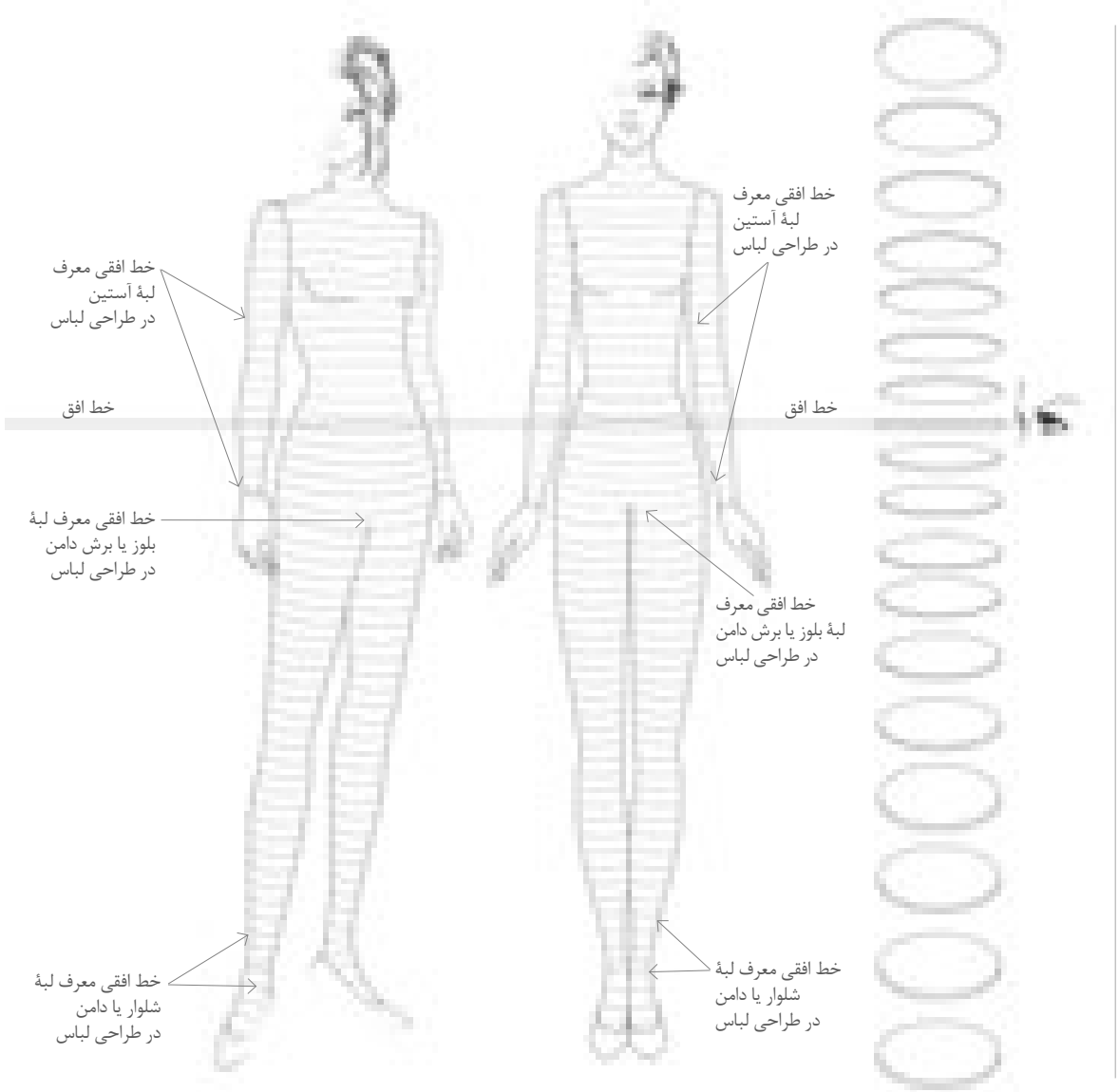

▲ تصویر ۵۶-۱

درباره خط افق چیزی می‌دانید؟

خط افق، خطی افقی است هم اندازهٔ دید روبه‌روی فرد به‌گونه‌ای که با نشستن و برخاستن فرد این خط نیز جابه‌جا می‌شود.

- در نحوه ترسیم خطوط افقی بایستی نسبت به خط افق ترسیم شوند. در مانکن طراحی خط افق در خط کمر قرار می‌گیرد.
- بقیه خطوط نسبت به خط افق ترسیم می‌شوند.

اگر خطوط افقی در قسمت‌های جلو و پشت اندام را به‌یکدیگر متصل کنیم، این خطوط به دلیل حجم استوانه‌ای اندام به‌صورت حلقوی دور بدن قرار می‌گیرند. (تصویر۵۶-۱)

شکل گیری خطوط عمودی بر روی اندام مانکن

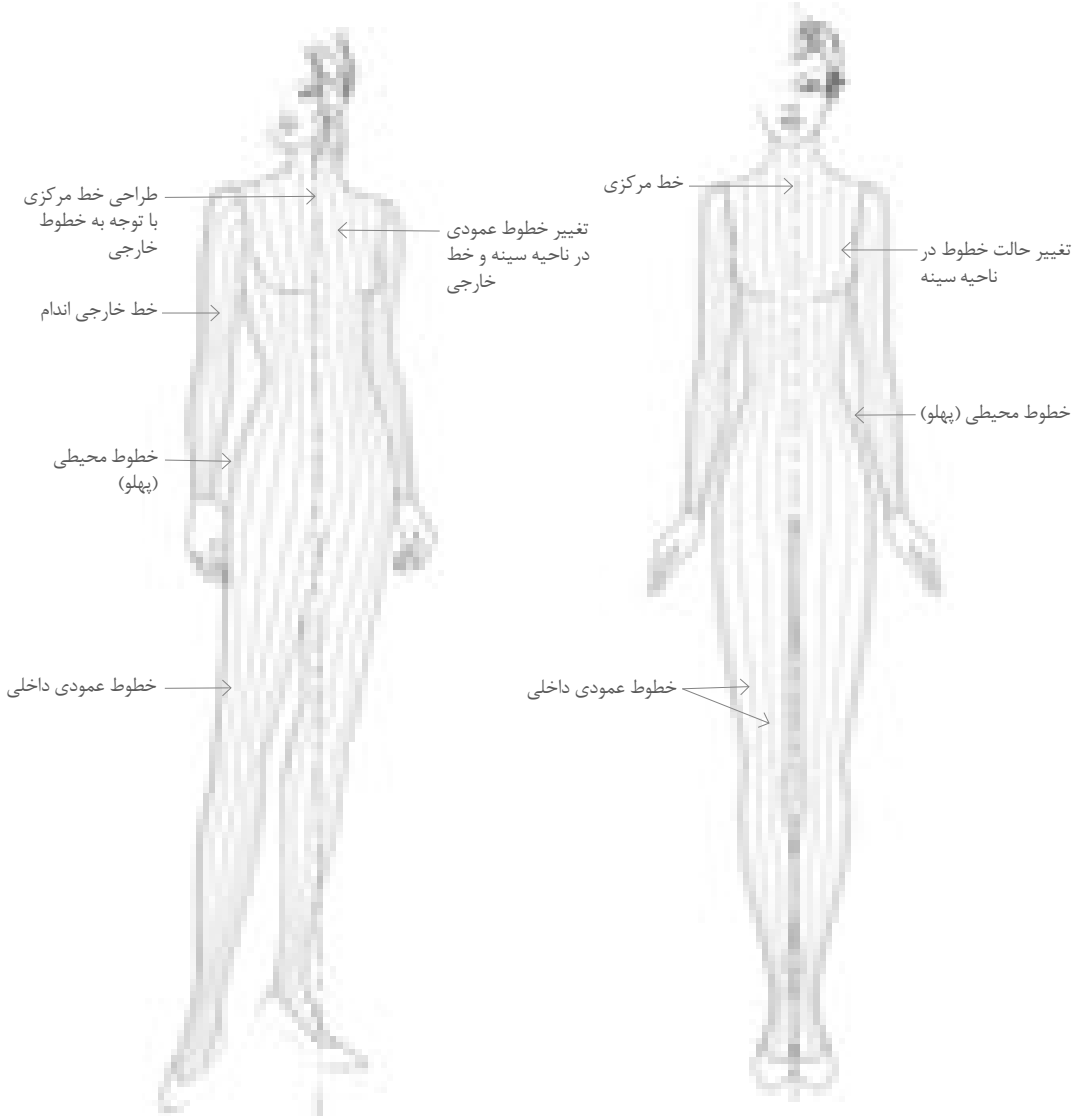

▲ تصویر ۵۷-۱

■ در ترسیم خطوط عمودی، خطوط مرکزی جلو و پشت مبنای اصلی است.

بقیه خطوط با توجه به شکل خط محیطی اندام در بعضی از نقاط که اندام باریک‌تر می‌شود مانند،خط کمر، خط مچ دست و پا، خط آرنج، به یکدیگر نزدیک‌تر می‌شوند (تصویر۵۷-۱).

دامن راسته

به دامن راسته، دامن اولیه یا شکل H نیز می‌گویند. یک استوانه که با بستن ساسون‌های آن گشادی در خط کمر اندازه می‌شود.

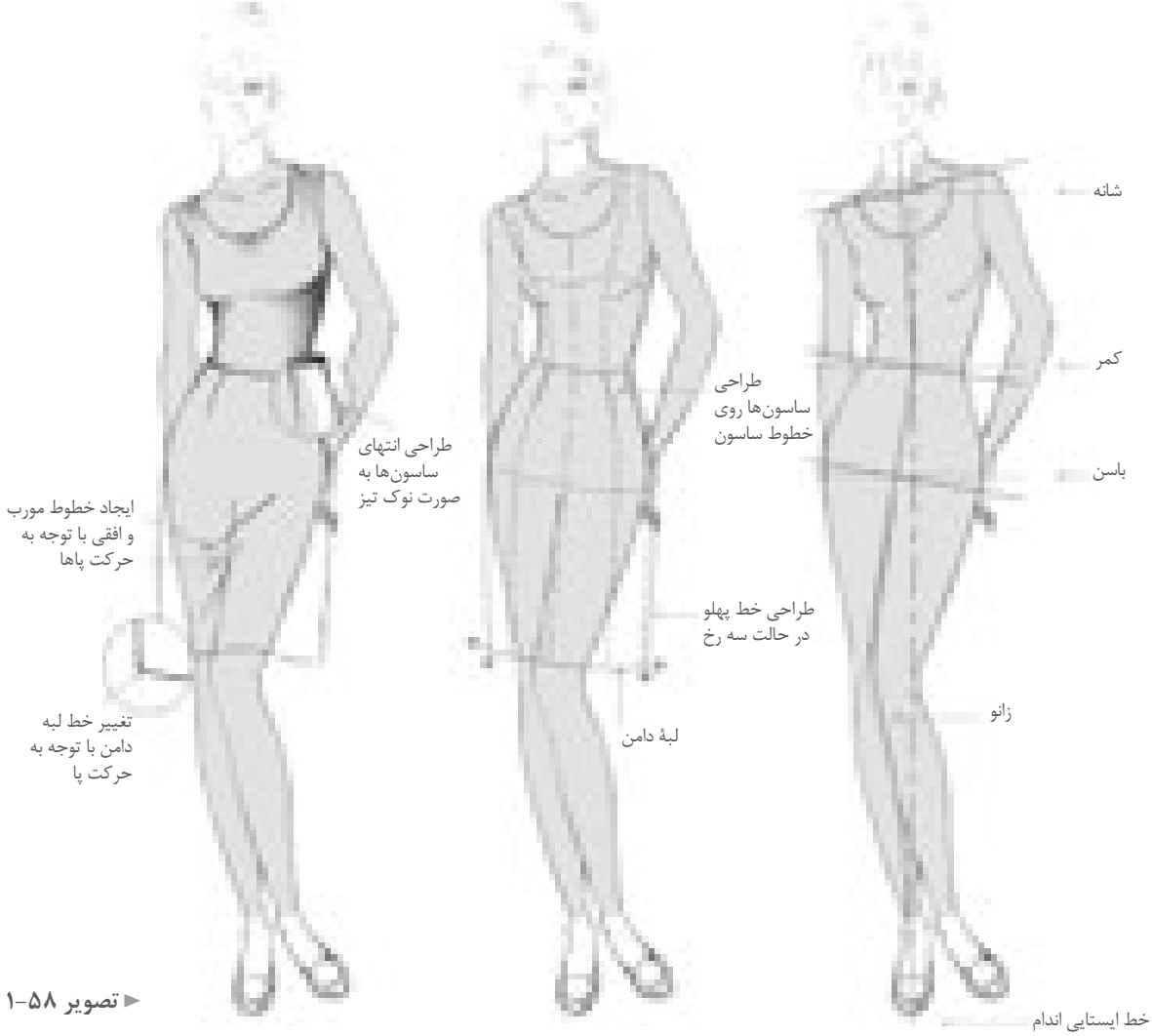

► تصویر ۵۸-۱

- با توجه به طراحی اندام در قسمت قبلی چه مراحلی برای رسم این مانکن باید طی شود؟
- با توجه به تصویر بالا چه تغییراتی در اساس طراحی مانکن انجام شده است؟
- به حرکت اندام مانکن دقت کنید، کدام قسمت آن بیشترین وزن بدن را تحمل می‌کند (تصویر۵۸-۱)؟

فعالیت عملی ۴

- **روی اساس مانکن یک حرکت مناسب با دامن راسته طراحی کنید.**
- **با توجه به ساسون‌ها روی دامن راسته، مدل‌های دیگر ساسون راطراحی کنید.**

دامن فون

این مدل دامن‌ها، در قسمت خط کمر چسبان و لبهٔ دامن گشاد هستند، گشادی لبهٔ دامن قابل تغییر است. به دامن مدل A نیز معروف است.

◄ تصویر ۵۹-۱

- به قرارگیری لباس روی اندام توجه کنید.
- آیا این فیگور حرکت مانکن مناسب طراحی این مدل دامن است (تصویر۵۹-۱)؟
- چه فیگور و حرکت دیگری را مناسب طراحی این مدل دامن می‌دانید؟ آیا می‌توانید آن را طراحی کنید؟

دامن کلوش چین‌دار

به این مدل دامن‌ها دامن دورچین نیز می‌گویند.

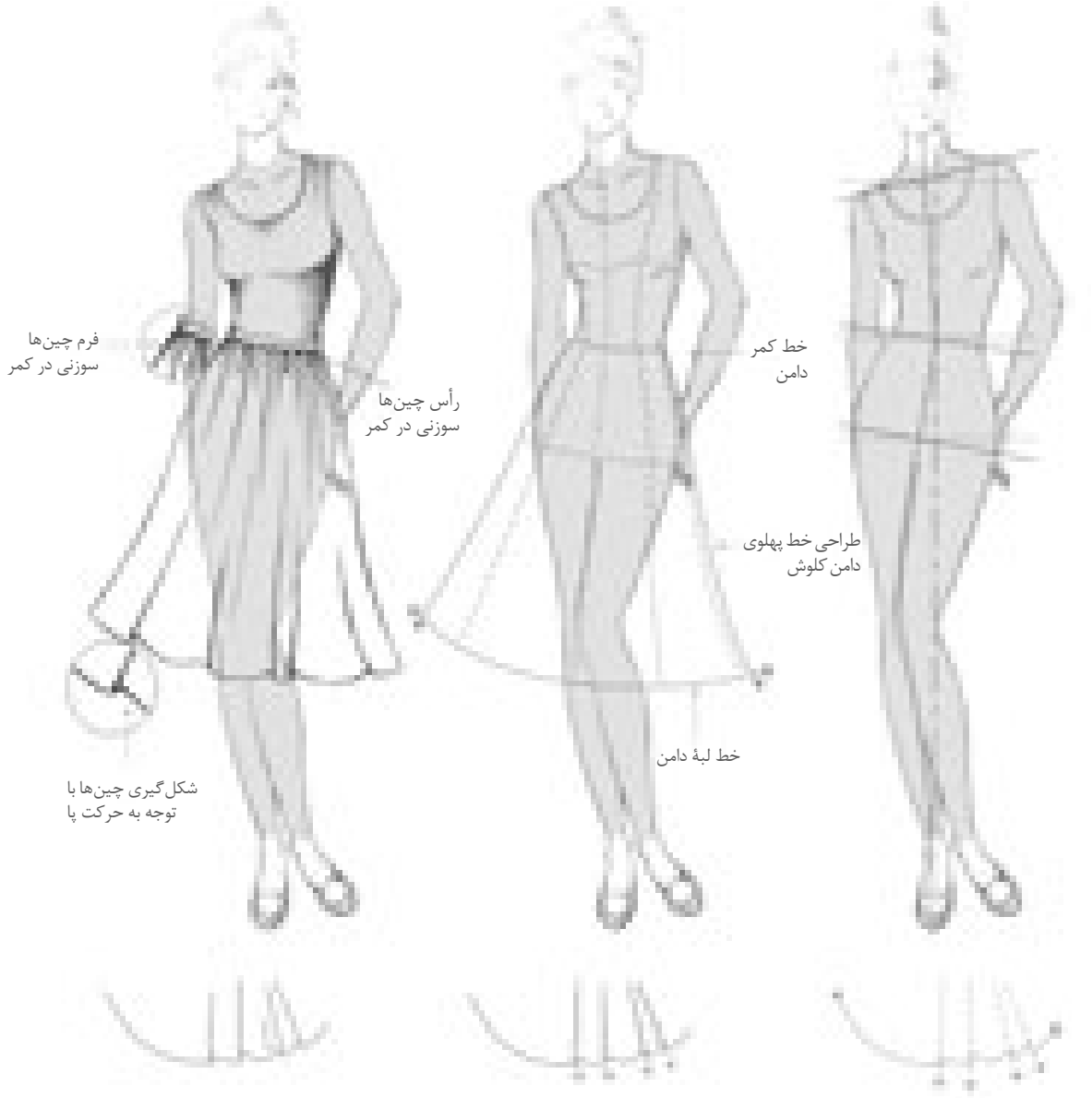

▲ تصویر ۶۰-۱

- فرم اولیه مانکن را طراحی کنید.
- خط لبهٔ دامن را به شکل مواج طراحی کنید.
- تعداد چین‌های مخروطی دامن با میزان گشادی لبهٔ دامن تغییر می‌کند.
- شکل مخروطی چین‌های لبهٔ دامن را کامل کنید (تصویر ۶۰-۱).

دامن چین‌دار با برش افقی

ترکیب دو مدل، دامنی با برش افقی و چین در قسمت پایین برش جلوه زیبایی دارد، برش افقی معمولاً حد فاصل کمر تا باسن بزرگ است.

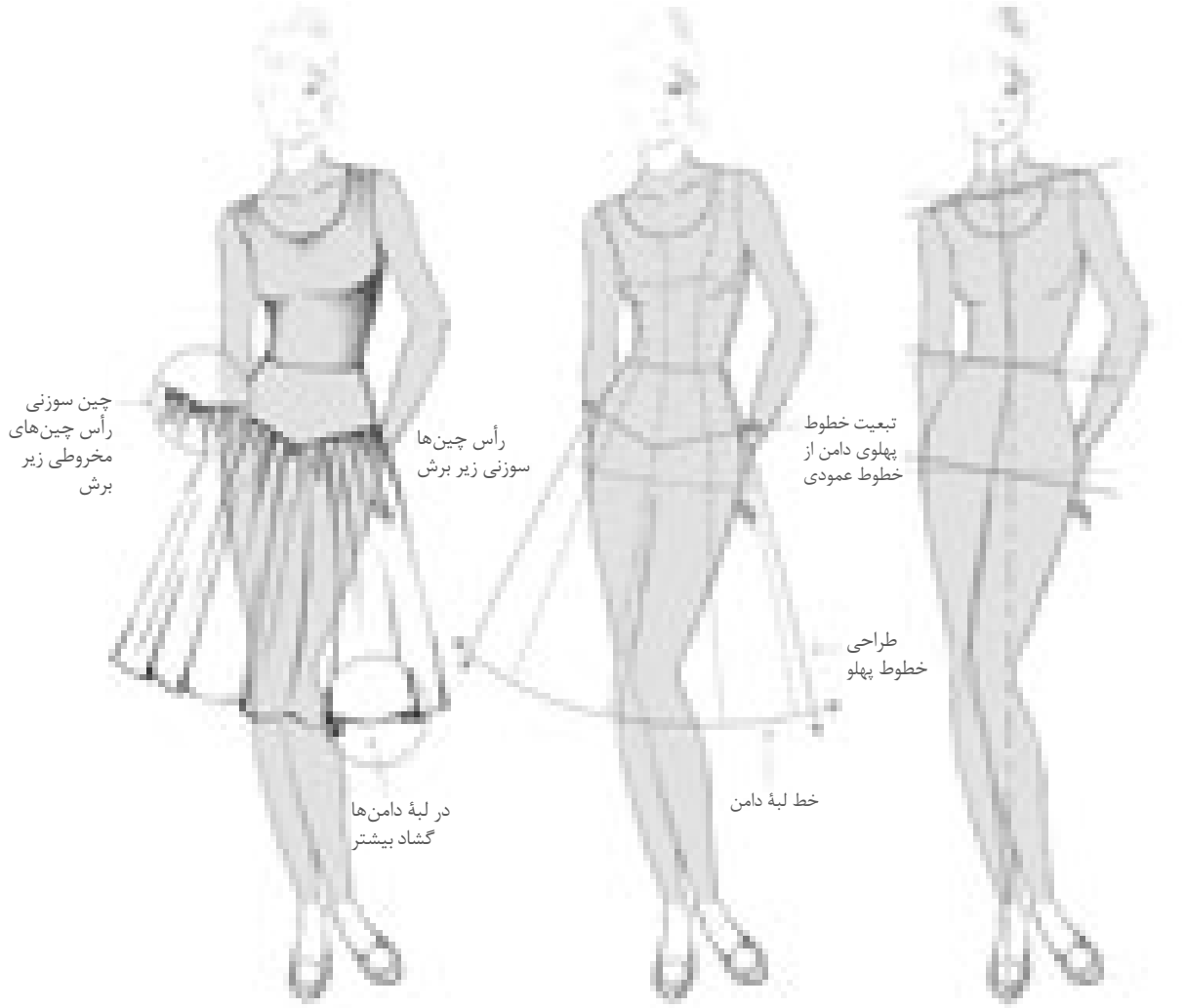

▲ تصویر ۶۱-۱

- فرم اولیه مانکن را طراحی کنید.
- برش تکهٔ بالایی را با توجه به فرم حرکت مانکن طراحی کنید.
- خطوط پهلو و لبهٔ دامن را طراحی کنید.
- چین‌های زیر برش را طراحی کنید (تصویر ۶۱-۱).

دامن ترک گودت‌دار

دامن ترک گودت‌دار دارای برش‌های عمودی با تکه‌های مخروطی شکل در میان ترک است.

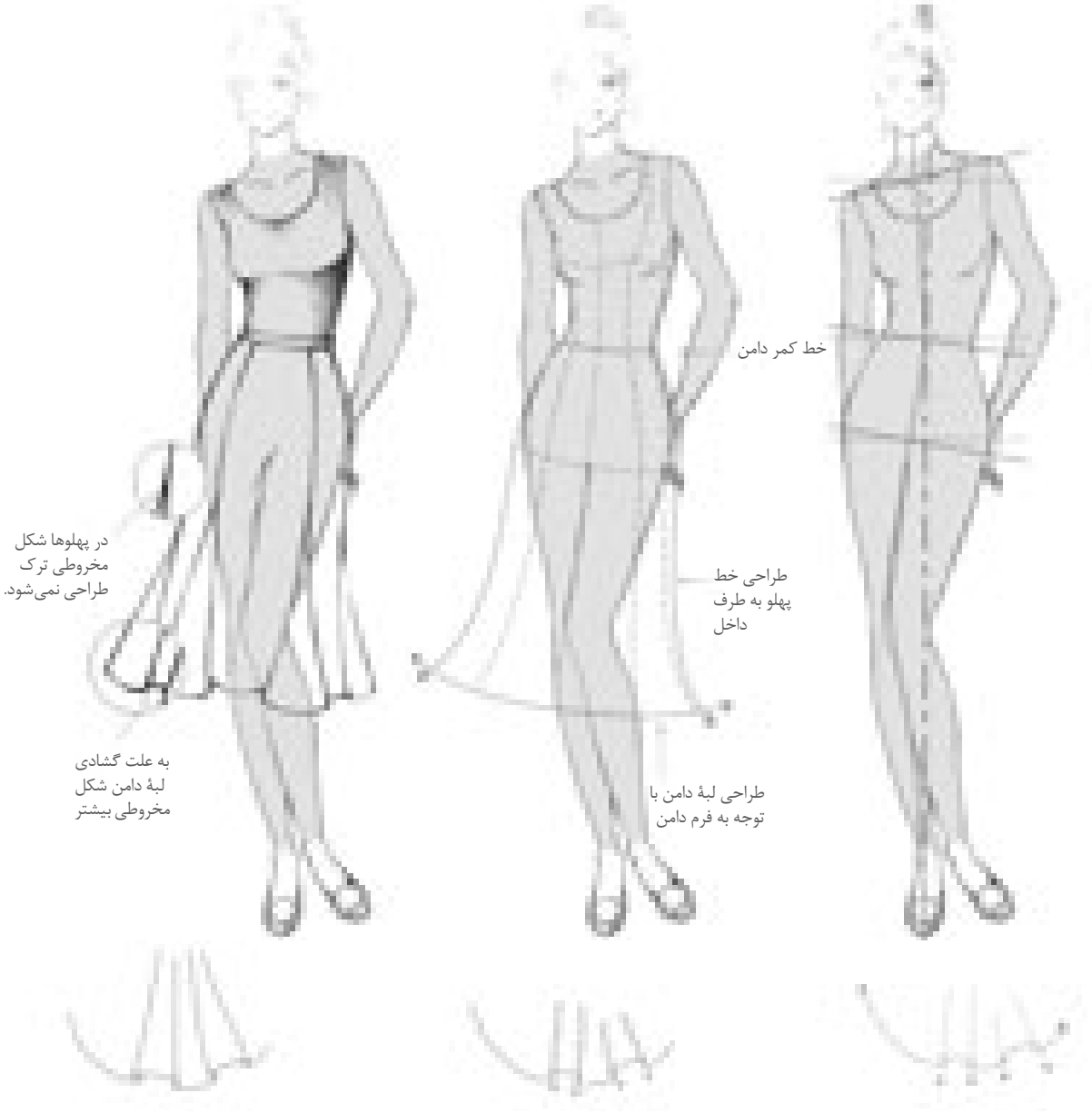

▲ تصویر ۶۲-۱

- فرم مانکن متناسب با مدل این دامن را طراحی کنید.
- خطوط پهلو تا وسط ران‌ها بسیار به اندام نزدیک است.
- خطوط عمودی ترک را ترسیم کنید.
- فرم گودت و قرارگیری آن را طراحی کنید (تصویر ۶۲-۱).

طراحی انواع دامن‌های کلوش و چین‌دار

دامن کلوش ■ ترسیم خطوط خارجی لبهٔ دامن و پهلوها ■ طراحی خطوط عمودی و مخروطی با توجه به گشادی لبهٔ دامن

دامن چین‌دار ■ طراحی خطوط چین در خط کمر ■ طراحی خطوط عمودی و مخروطی لبهٔ دامن

دامن کولی ■ تقسیم‌بندی خطوط افقی و عمودی دامن ■ ایجاد انحنای لبه‌ها و خطوط چین در هر ردیف دامن

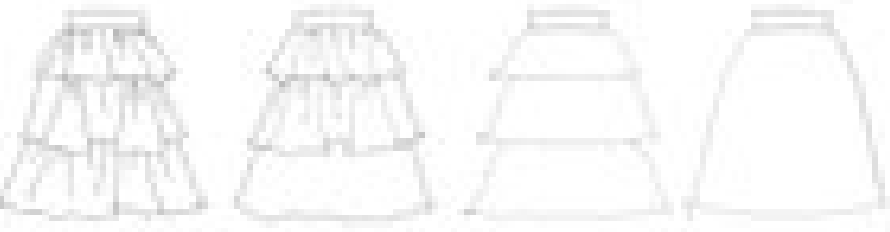

دامن چند طبقه ■ طراحی لبه‌های مخروطی و چین از طبقه اول دامن (بالا) ■ طراحی لبه مخروطی و چین طبقه پایین دامن

▲ تصاویر ۶۳-۱

دامن خمره‌ای

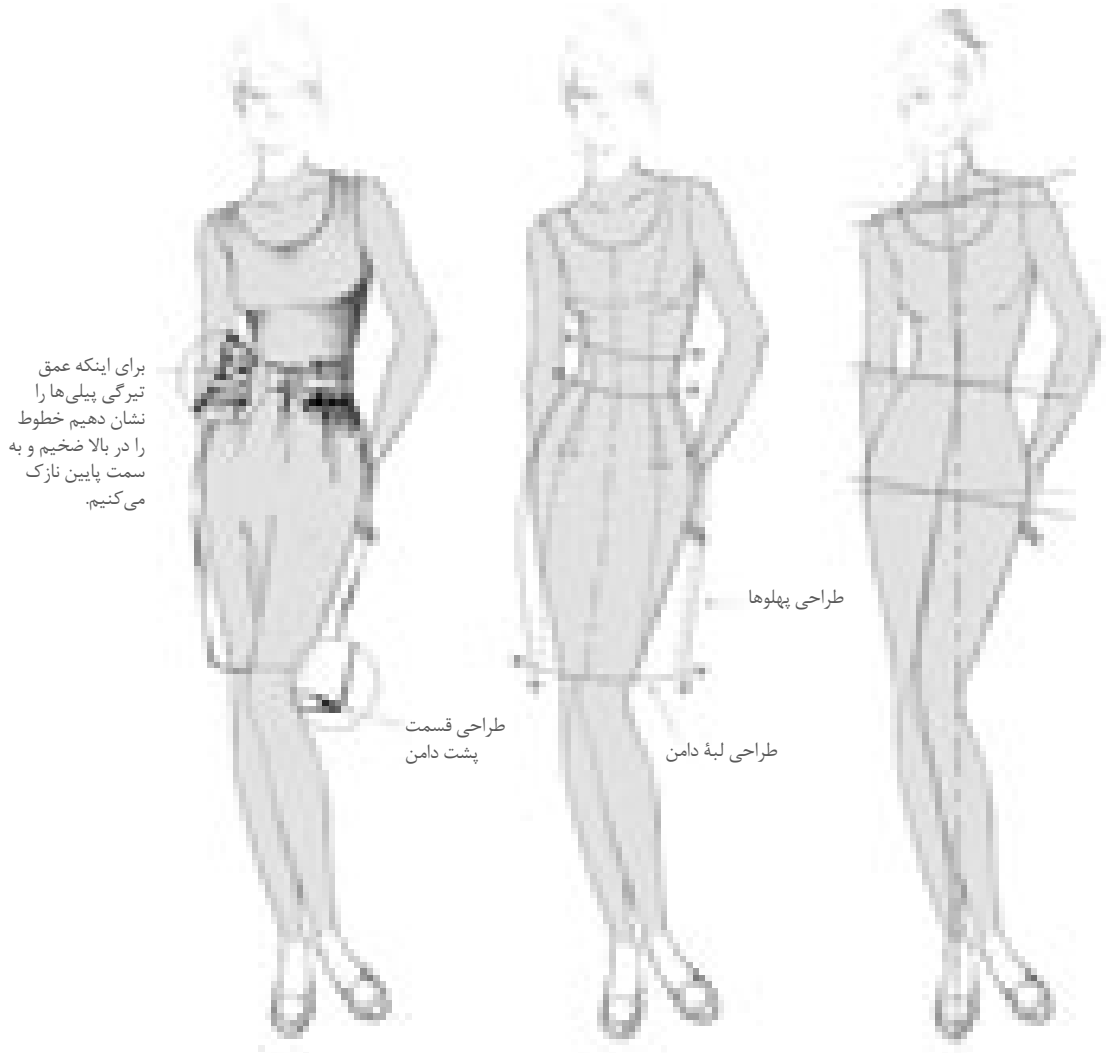

▲ تصویر ۶۴-۱

- دامن‌های خمره‌ای مناسب چه اندامی هستند؟
- می‌توانید چند نمونه دامن خمره‌ای با آزادی‌های مختلف طراحی کنید؟

فعالیت عملی ۵

- **یک فیگور مانکن انتخاب، طرح مانکن را طراحی و از آن کپی کرده و روی هر کدام انواع مختلف دامن‌های خمره‌ای را طراحی کنید.**

دامن نامتقارن (شالی)

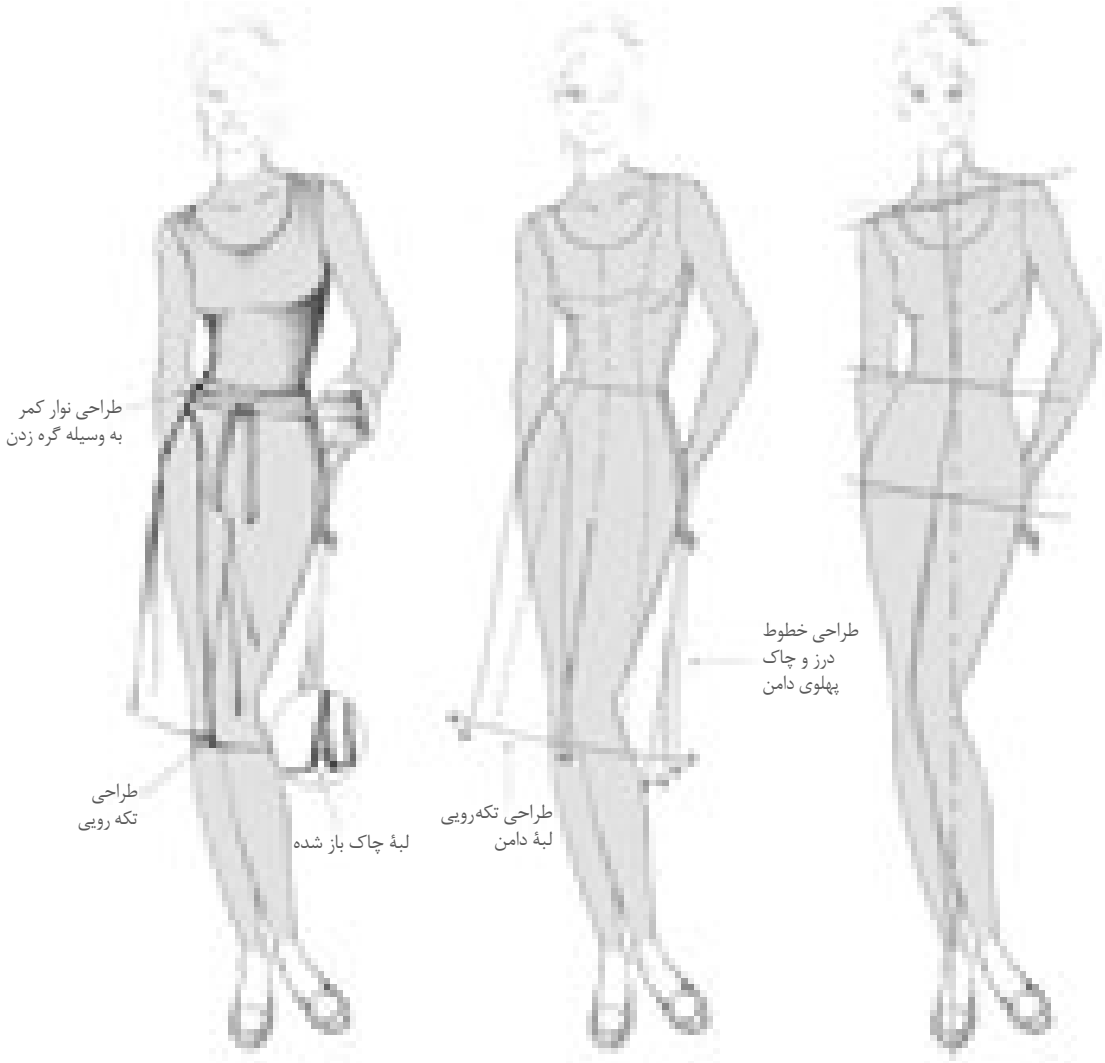

▲ تصویر ۶۵-۱

فعالیت عملی ۶

- **فرم اولیه مدل دامن را از دامن فون طراحی کنید.**
- **به نظر شما چرا به این مدل دامن شالی می‌گویند؟**
- **تفاوت یک دامن شالی با دامن‌های معمولی در چیست؟**
- **آیا می‌توانید مدل‌های دیگری از دامن شالی را طراحی کنید؟**

دامن پیلی یک‌طرفه و دو طرفه با دوخت

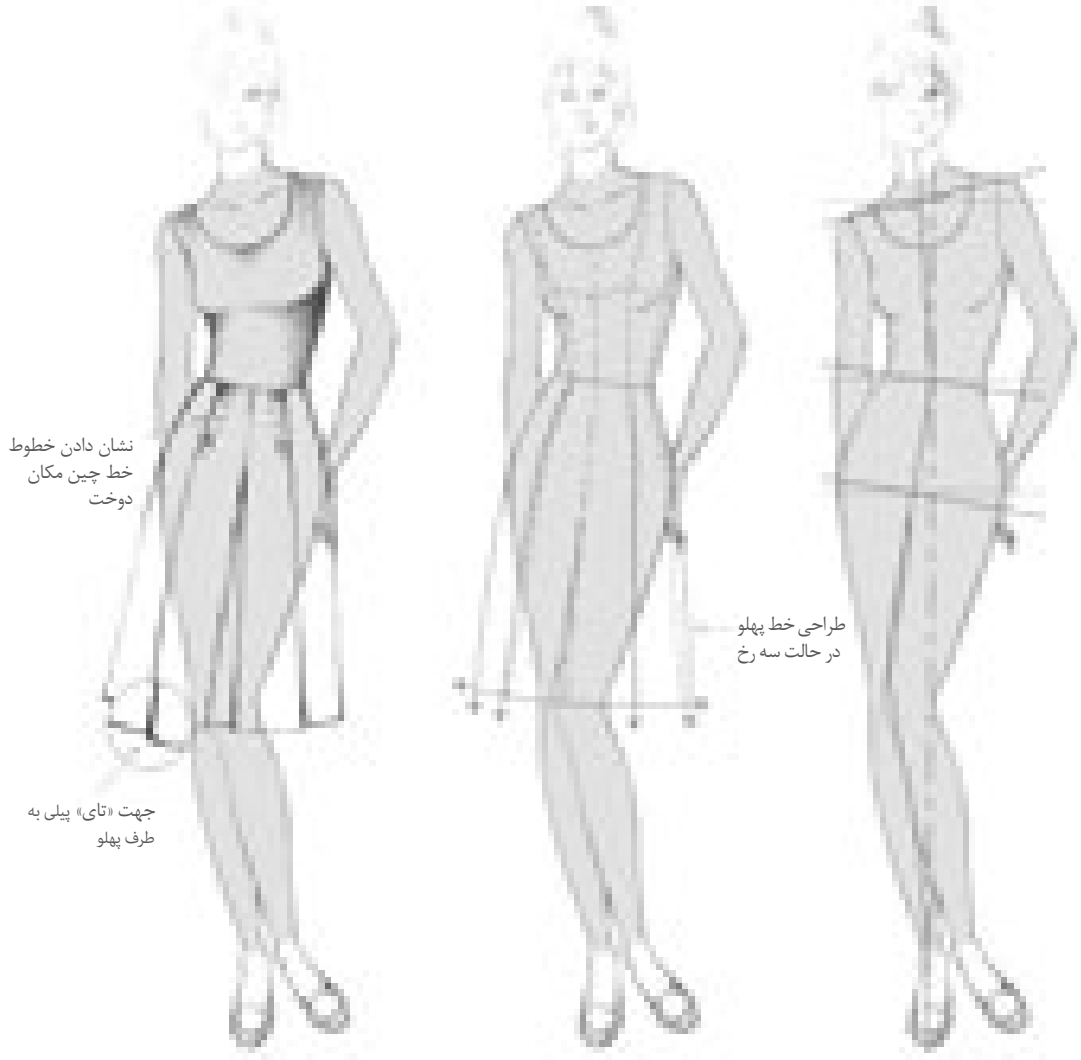

▲ تصویر ۶۶-۱

- فرم اولیه مانکن را طراحی کنید.
- شکل اولیه دامن فون را طراحی کنید.
- خطوط عمودی پیلی که در طرفین دامن است را طراحی کنید.
- لبه‌های پیلی را طراحی کنید. (تصویر ۶۶-۱)

دامن پیلی یک‌طرفه

پیلی از «تا» کردن پارچه بوجود می‌آید. پیلی‌هایی که به یک جهت «تا» شود، پیلی یک‌طرفه می‌گویند.

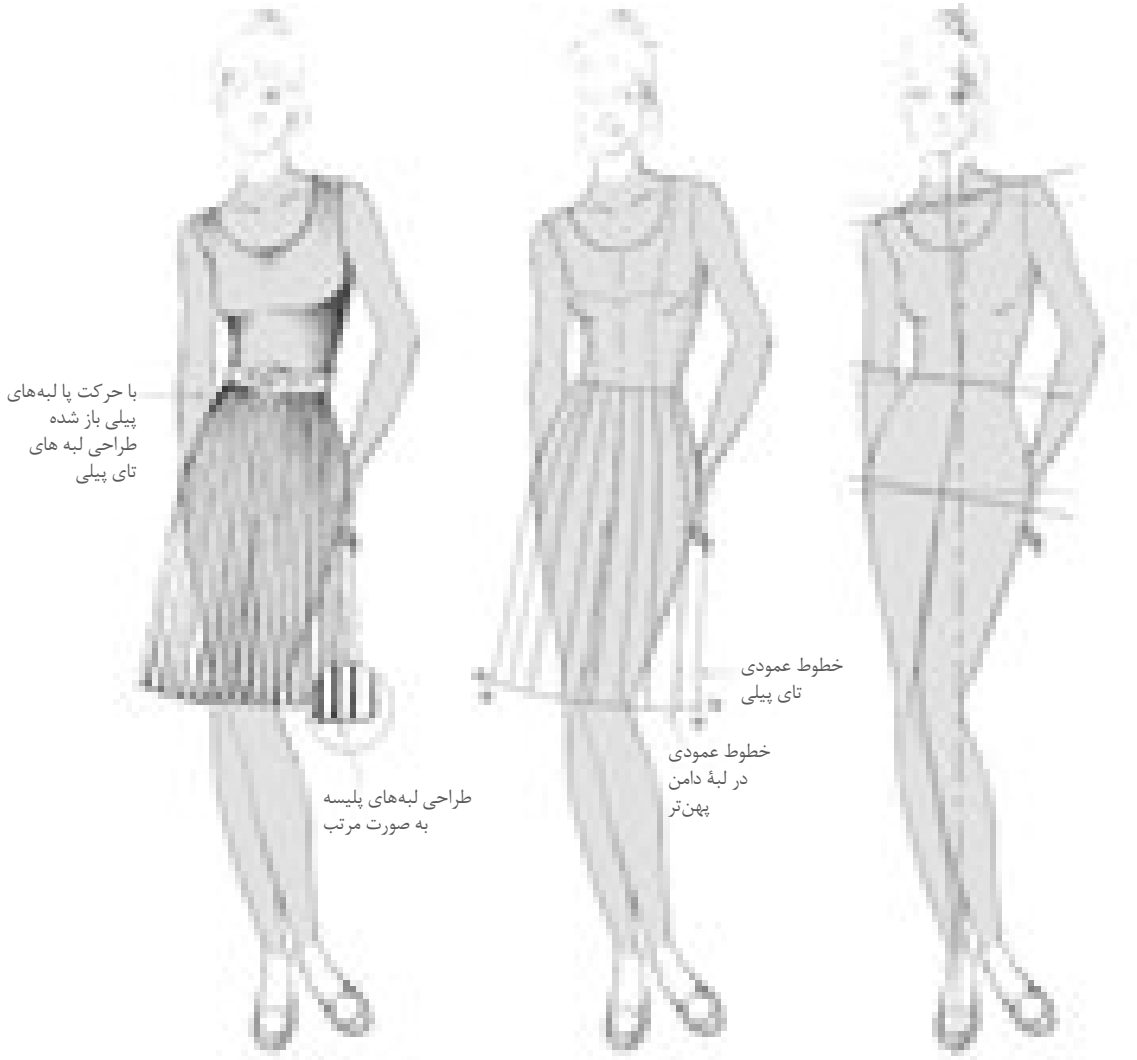

▲ تصویر ۶۷-۱

- فرم اولیه مانکن را طراحی کنید.
- خطوط پهلو را با توجه به حرکت مانکن طراحی کنید.
- خط لبهٔ دامن را با توجه به حرکت مانکن طراحی کنید.
- در لبهٔ دامن به تعداد پیلی‌ها خطوط عمود طراحی کنید (تصویر ۶۷-۱).

دامن شالی پیلی‌دار (اسکاتلندی)

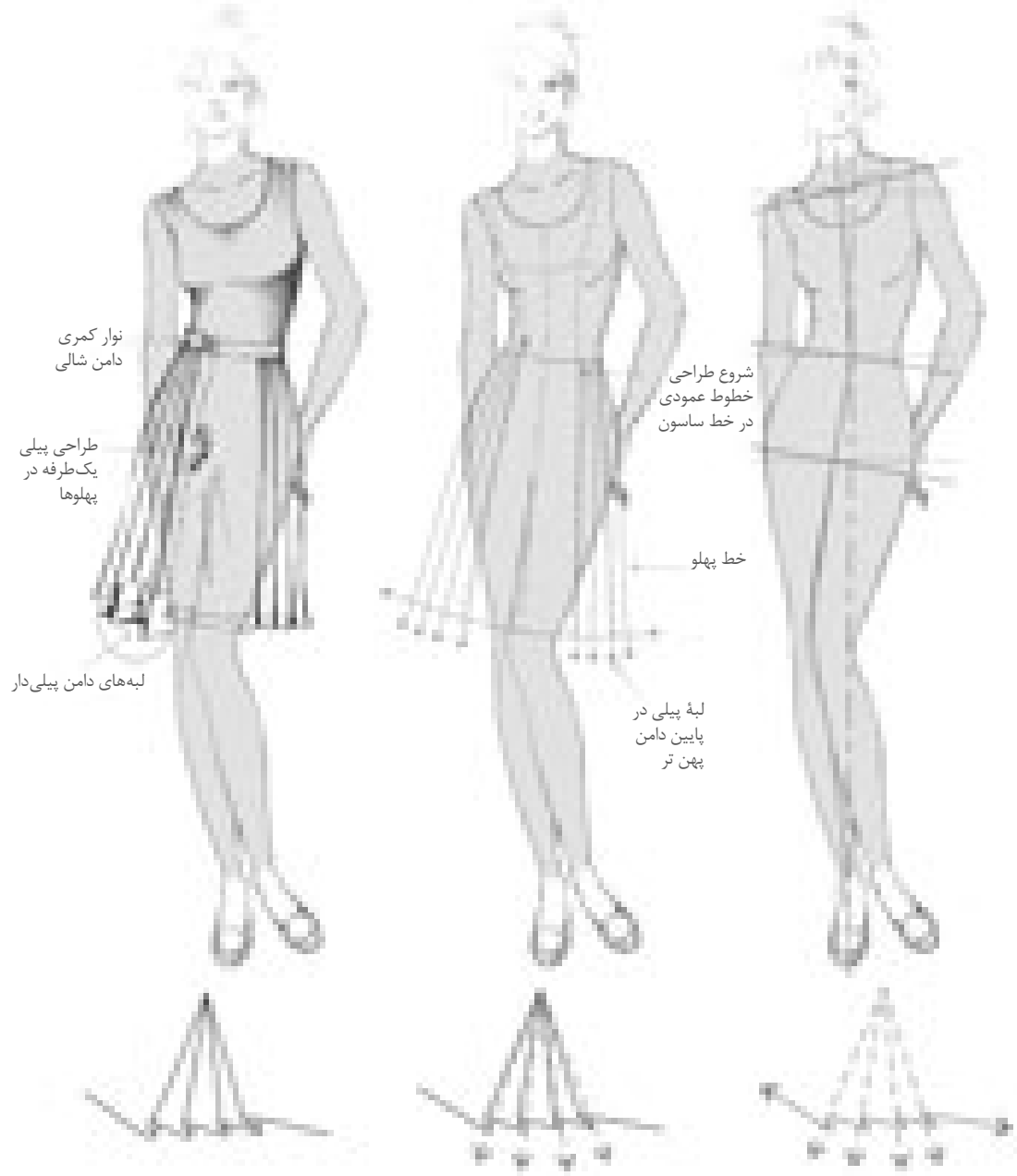

▲ تصویر ۶۸-۱

مراحل طراحی این دامن را بنویسید.

- مثال: فرم اولیه مانکن را متناسب با مدل دامن اسکاتلندی انتخاب کنید (تصویر۶۸-۱).
- .....
- .....

طراحی انواع پیلی و پلیسه

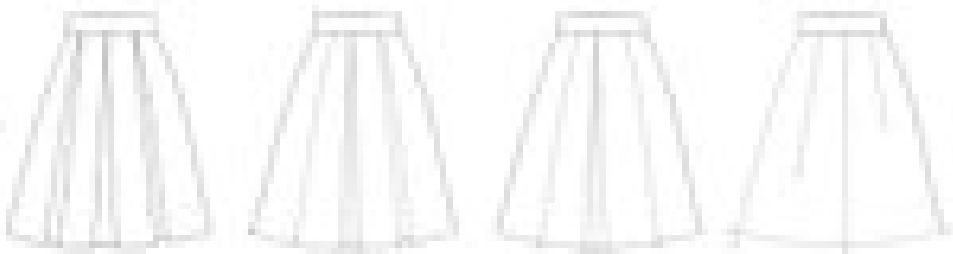

پیلی دوطرفه خوابیده ▪ طراحی خطوط پیلی‌ها از خط ساسون‌ها ▪ طراحی خطوط زیر پیلی ▪ طراحی خطوط لا پیلی

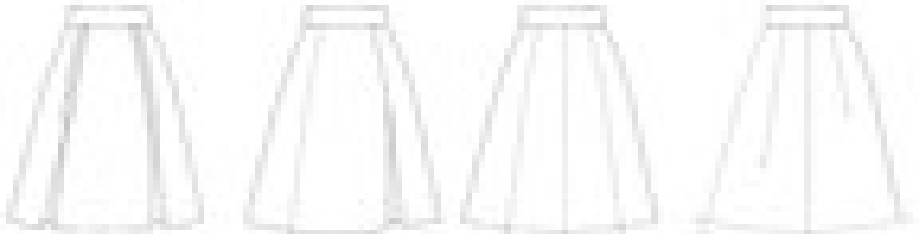

پیلی دوطرفه دوخته شده ▪ طراحی خطوط عمودی پیلی‌ها ▪ طراحی خطوط پیلی های لبه دامن با توجه به گشادی دامن

پیلی یک طرفه خوابیده ▪ طراحی خطوط لبهٔ دامن ▪ طراحی جهت پیلی در لبهٔ دامن به یک طرف

پلیسه آکاردئونی ▪ طراحی خطوط باریک عمودی ▪ طراحی لبهٔ دامن با توجه به جهت قرار گرفتن پیلی

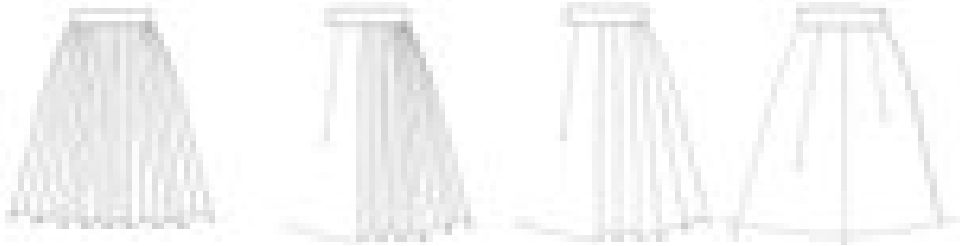

پلیسه خورشیدی ▪ طراحی خطوط باریک عمودی پیلی ▪ طراحی انتهای پیلی ها در لبهٔ دامن

▲ تصویر ۶۹-۱

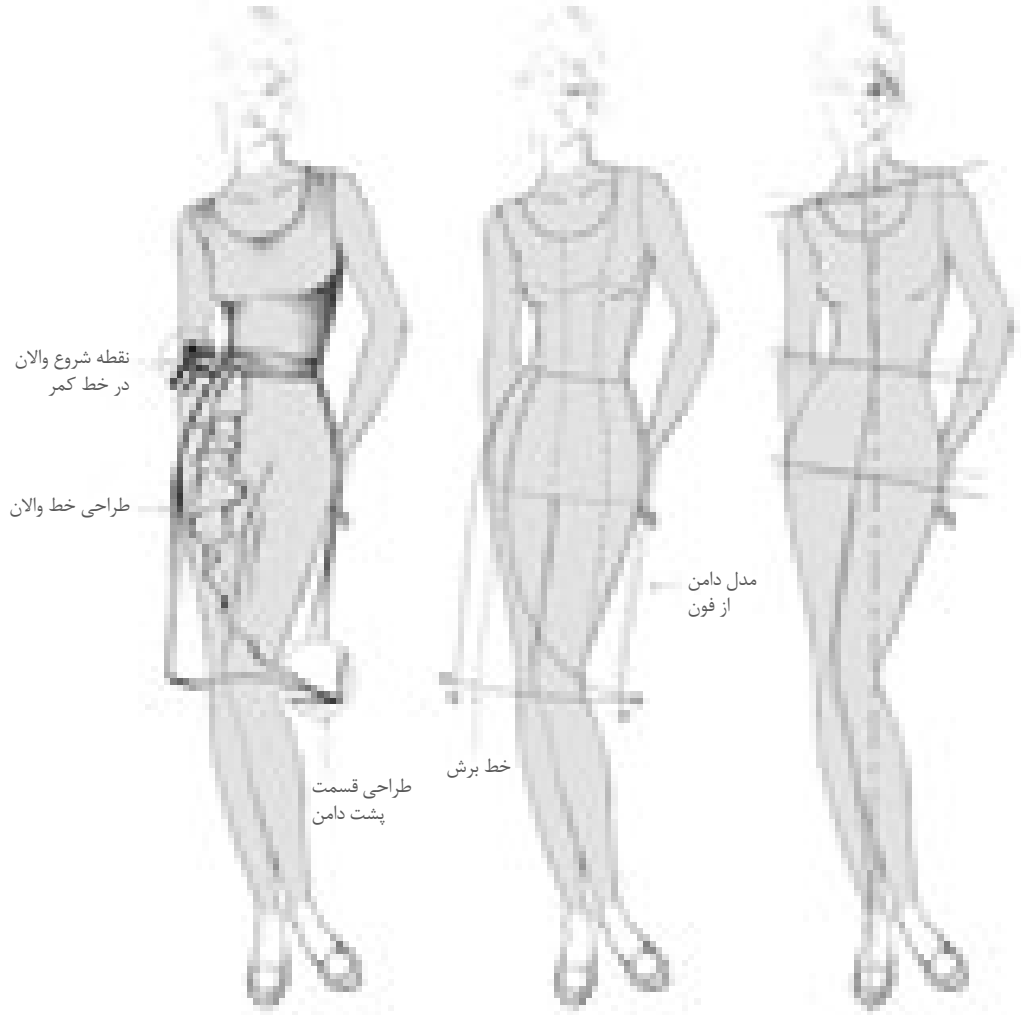

▲ تصویر ۷۰-۱

- فرم مانکن را متناسب با مدل دامن و قد آن انتخاب کنید.
- خطوط لبهٔ دامن و برش غیرمتقارن را طراحی کنید.
- فرم والان را از قسمت کمر طراحی کنید.
- مدل کمر با توجه به مدل طراحی شود.
- این مدل از قسمت جلو بسته و در قسمت پشت زیپ دارد (تصویر ۷۰-۱).

دامن نامتقارن لبهٔ چین‌دار

دامن‌هایی که قسمت چپ و راست آن‌ها در مدل با یکدیگر برابر نباشند به آن‌ها دامن نامتقارن می‌گویند.

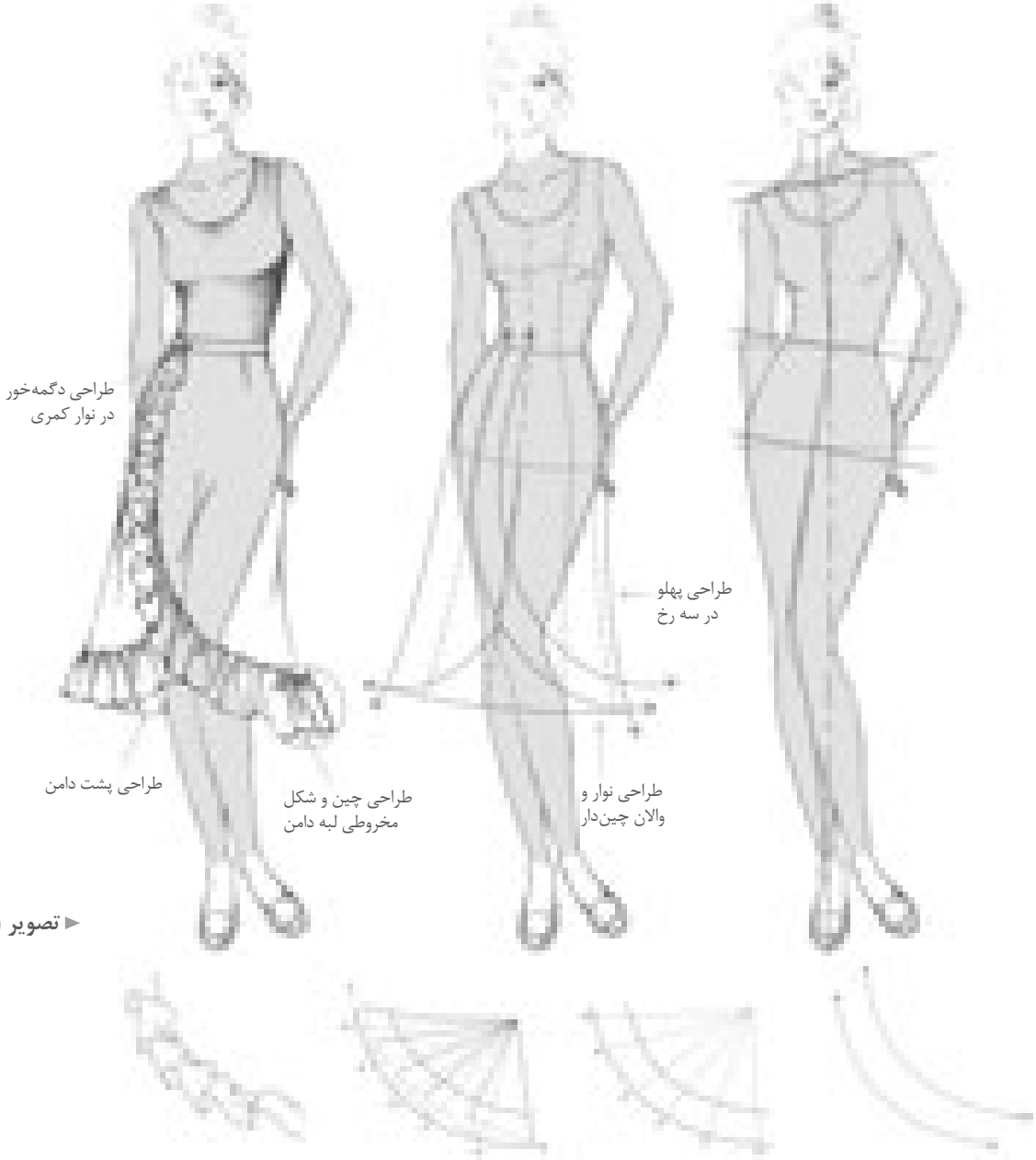

◄ تصویر ۷۱-۱

- فرم اولیه دامن را متناسب با مدل از دامن فون انتخاب کنید.
- فرم مانکن متناسب با مدل این دامن را طراحی کنید.
- خطوط محیطی پهلو و لبه های دامن را طراحی کنید.
- لبه‌های چین‌دار به همراه والان لبهٔ دامن با توجه به قرار گیری در قسمت‌های مختلف طراحی کنید (تصویر ۷۱-۱).

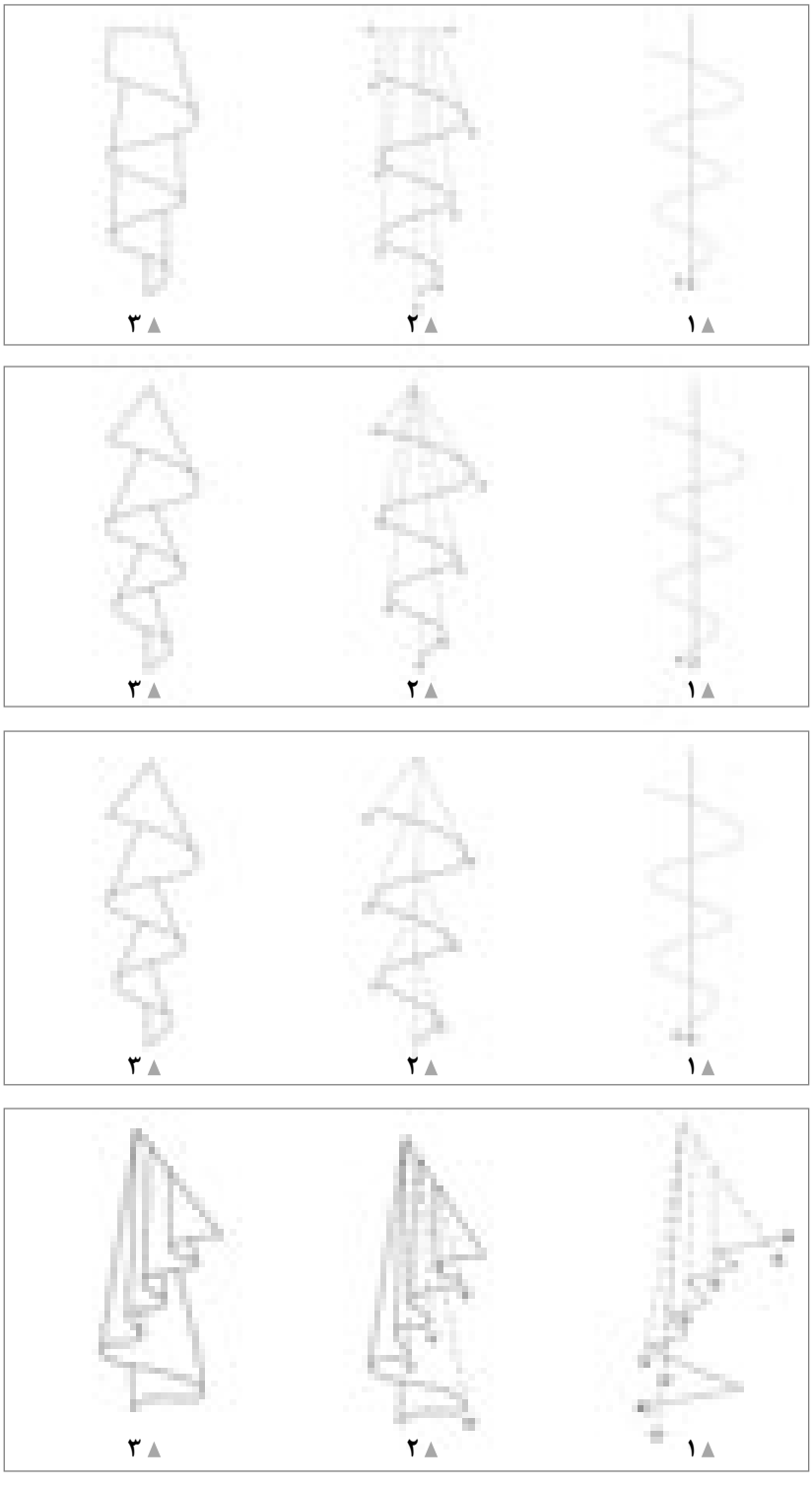

▲ تصویر ۷۲-۱

دامن کلوش لبه والان نامتقارن

▲ تصویر ۷۳-۱

فعالیت عملی ۷

مراحل طراحی این مدل دامن را بنویسید. (متن زیر و کنار علامت فلش های آبی) (تصویر ۷۳-۱)

- .....
- .....
- .....
- .....

تمرین

۱ـ مدل دامن‌ها را بر روی مانکن در حالت تمام‌رخ طراحی کنید.

۲ـ نکات مهم در طراحی این مدل‌ها را بر روی مانکن بنویسید (تصاویر۷۴-۱).

▲ تصاویر ۷۴-۱

۳ـ دو مدل دامن راسته را بر روی مانکن طراحی کنید.

۴ـ یک مدل دامن پیلی‌دار (یک‌طرفه یا دوطرفه) را بر روی مانکن طراحی کنید.

۵ـ تصاویر زیر را کامل کنید.

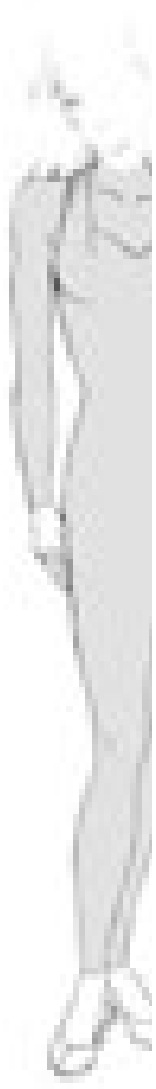

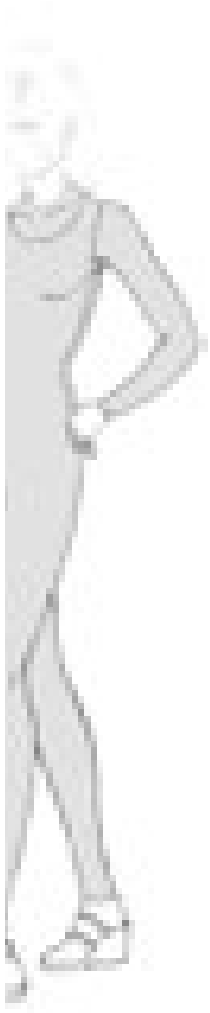

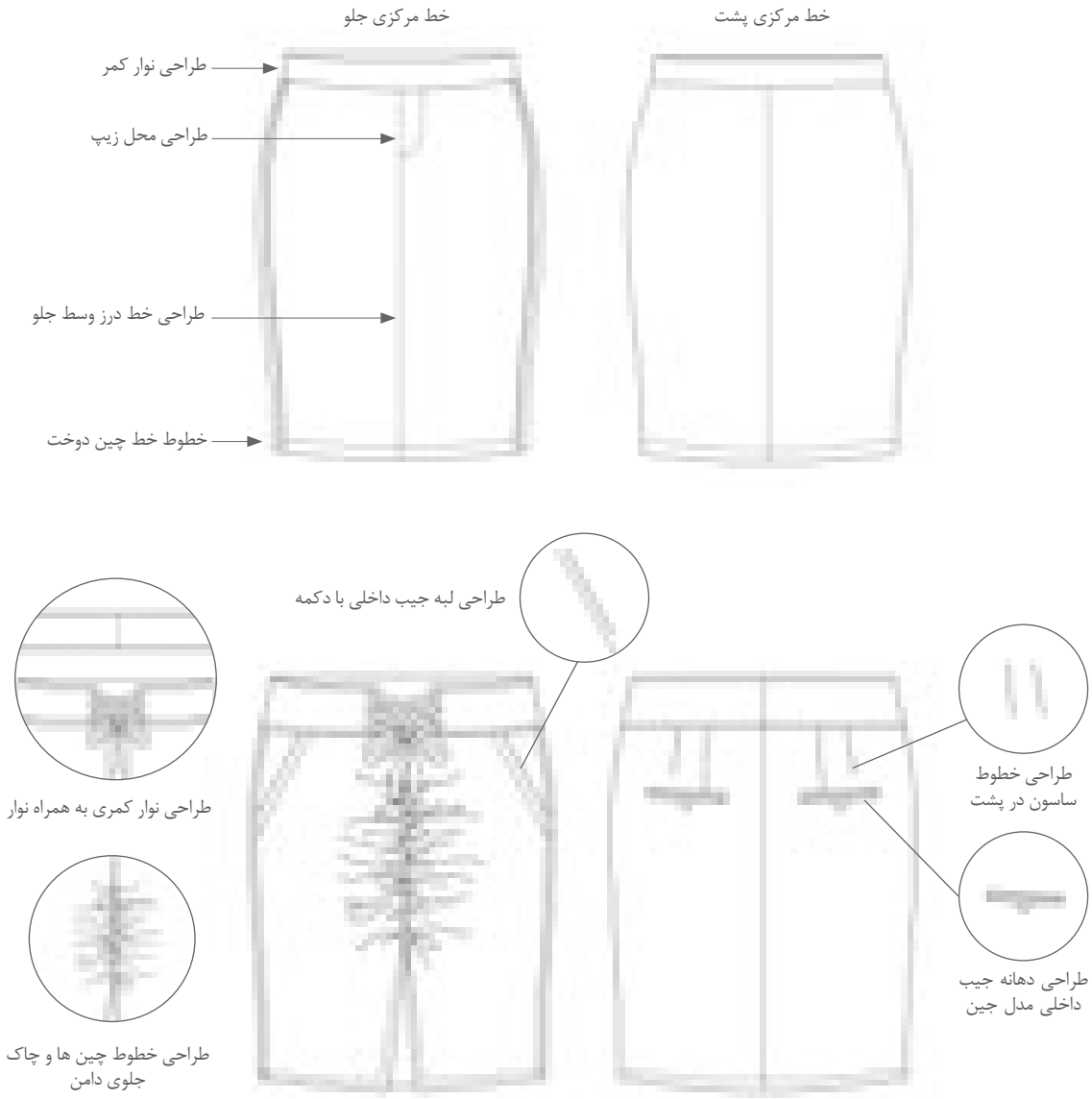

▲ **تصاویر ۷۵-۱**

- در طراحی لباس پس از طراحی مدل لباس روی مانکن برای نشان دادن جزئیات مدل دامن گسترده جلو و پشت دامن را ترسیم می کنند. این جزئیات شامل: ساسون، پیلی، چین نوار کمری، جیب، چاک نوارها و بند لباس، پل، دکمه و زیپ ... است.
- طرح اولیه دامن در صورت برابر بودن سمت چپ و راست الگو در جلو و پشت طراحی شود (تصاویر۷۵-۱).

الگوی گسترده دامن نامتقارن

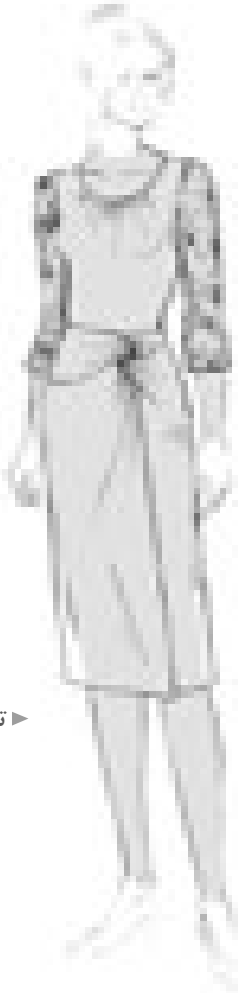

تصویر ۷۶-۱

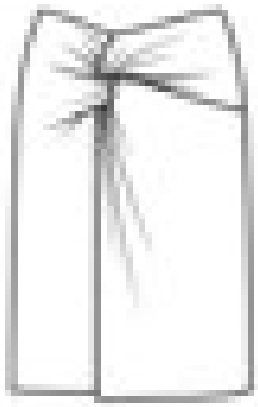

جلو

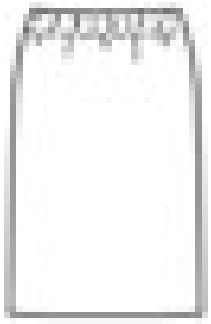

پشت

- مدل طرح دامن را روی مانکن ترسیم کنید.
- طرح اولیه الگوی گسترده جلو و پشت دامن را انتخاب کنید. (دامن راسته، فون، خمره‌ای و ...)
- طرح اولیه را ترسیم کرده کلیات طرح شامل تقارن، درزها، برش ها، زیپ، کمر و ... . را با طراحی کامل کنید.
- جزئیات خطوط چین، پیلی، دکمه، نوار را کامل کنید.
- روی طرح نام جلو و پشت را مشخص کنید (تصویر۷۶-۱).

فعالیت عملی ۸

- **طرح مانکن متناسب با الگوی گسترده (تصویر۷۷-۱) انتخاب کرده جزئیات این مدل را روی آن طراحی کنید.**
- **پیلی ها در کدام طرف لباس طراحی شده است؟ (سمت چپ یا راست)**
- **با توجه به تصویر روبه رو چه جزئیاتی در طراحی آن ترسیم نشده است؟**

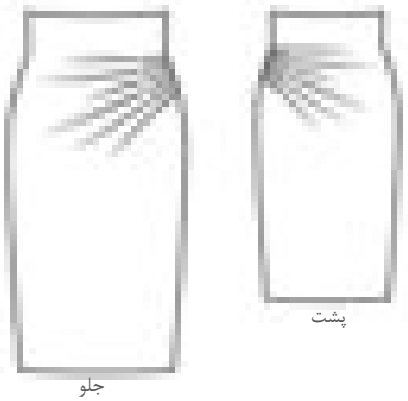

جلو

پشت

تصویر ۷۷-۱

دامن پیلی دو طرفه مرکزی جلو

پیلی‌هایی که روبه‌روی هم «تا» شوند، پیلی دو طرفه می‌گویند.

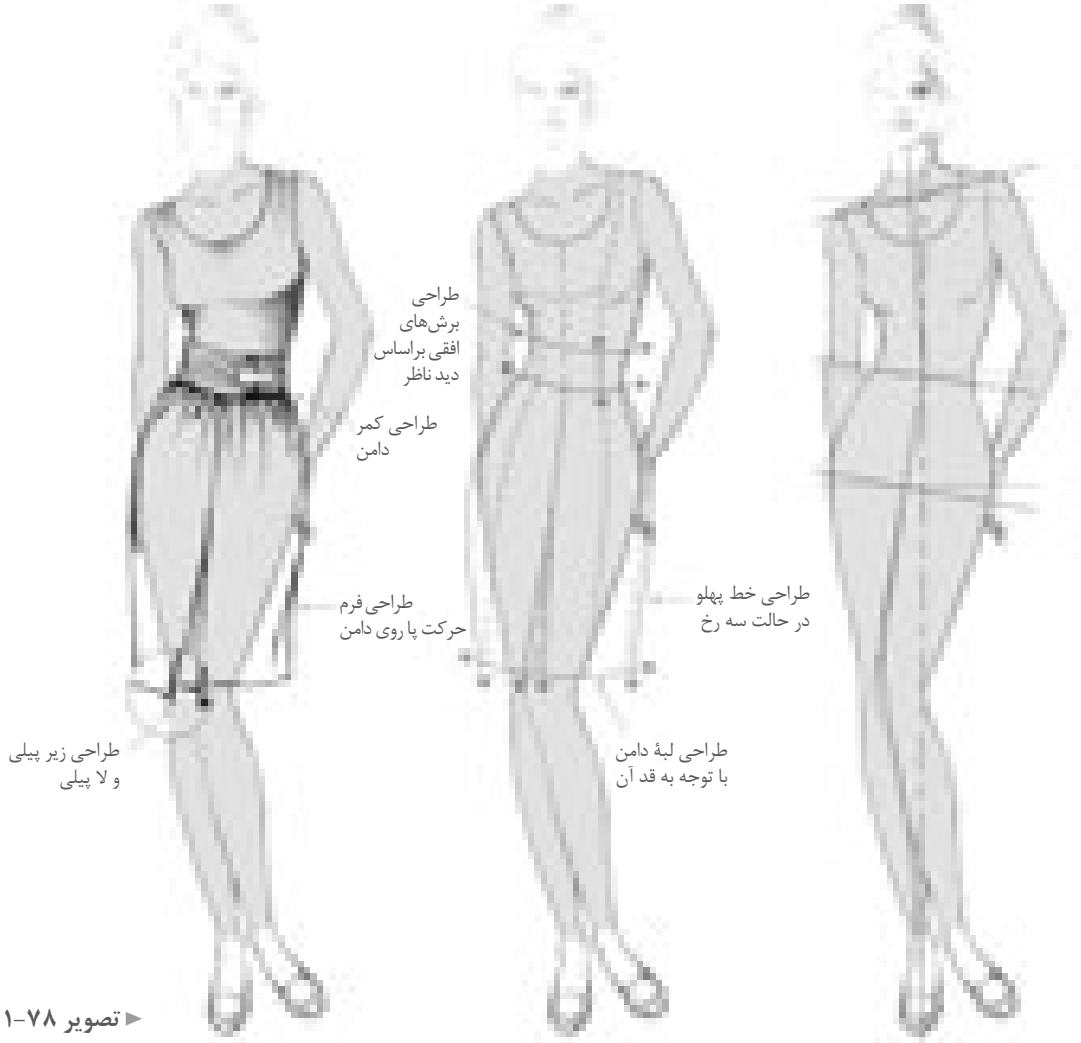

► تصویر ۷۸-۱

- خط مرکزی جلو و لبه پیلی‌ها را با توجه به حرکت اندام طراحی کنید.
- خطوط لبهٔ پیلی دو طرفه را طراحی کنید (تصویر۷۸-۱).

فعالیت عملی ۹

- **الگوی گسترده این مدل دامن را طراحی کنید.**
- **در طراحی الگوی گسترده این مدل به نکات ذیل دقت کنید:**
- **کمربند روی نوار کمر بسته شده است.**
- **در قسمت پشت الگو گسترده محل زیپ و درز مرکز پشت را طراحی کنید.**

دامن جین

◄ تصویر ۷۹-۱

فعالیت عملی ۱۰

- آیا می‌توانید ویژگی‌های یک دامن جین را بر روی تصویر آن بنویسید.
- تفاوت یک دامن‌جین با دامن‌های معمولی در چیست؟
- در قسمت هایی که علامت فلش (⟵) گذاشته شده توضیحات آن را بنویسید.
- آیا می‌توانید مدل‌های دیگری از دامن جین را طراحی کنید.
- الگو گسترده این مدل دامن را ترسیم کنید (تصویر۷۹-۱).

تمرین

دامن پیلی‌دار با برش افقی

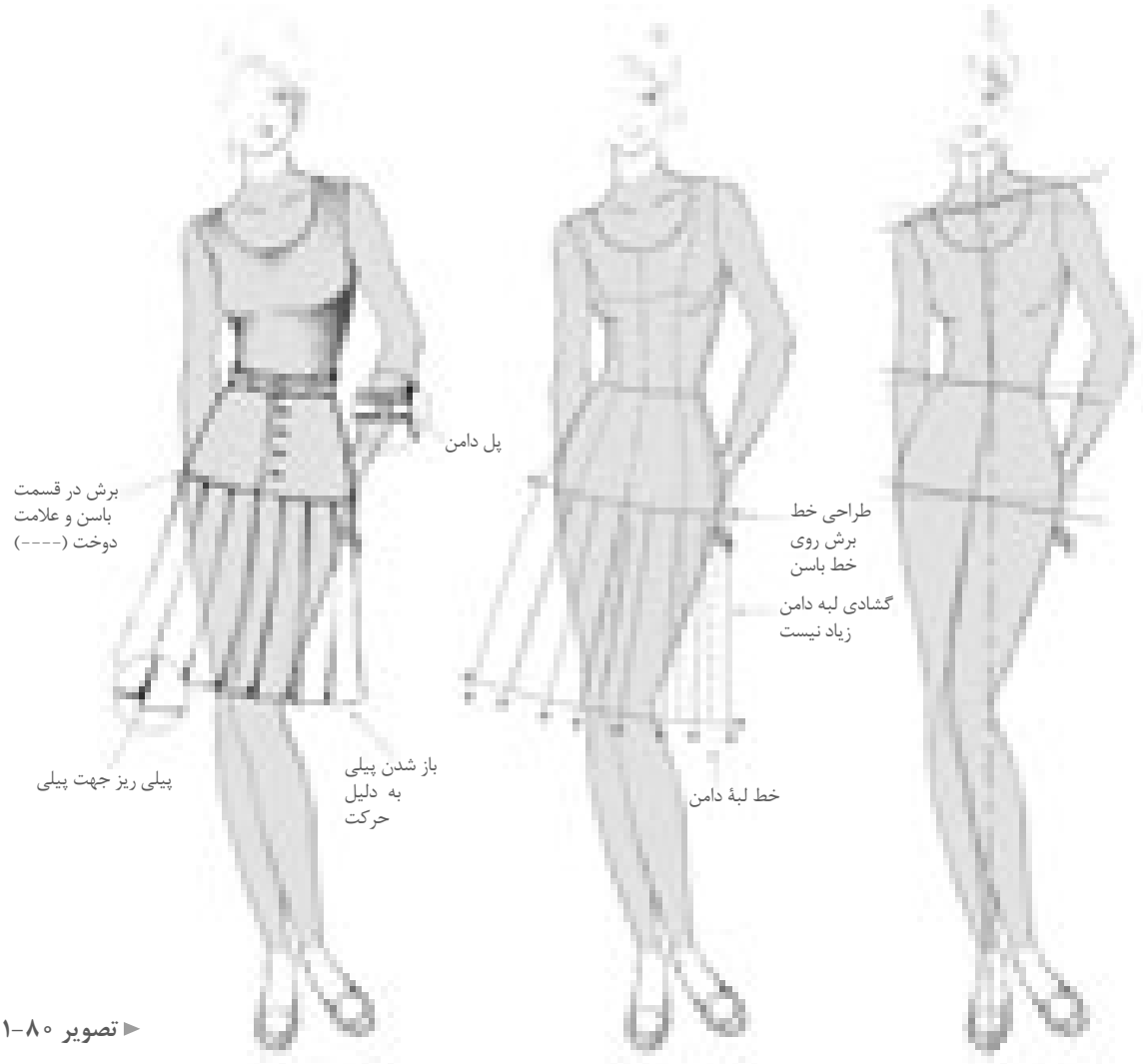

► تصویر ۸۰-۱

۱ـ مراحل طراحی این دامن را بنویسید (تصویر ۸۰-۱).

مثال: فرم اولیه مانکن را طراحی کنید.

- .....
- .....
- .....

۲ـ الگوی گسترده جلو و پشت این مدل را طراحی کرده و در طراحی الگوی گسترده این مدل به نکات ذیل دقت کنید.

- **روی نوار کمری کمربند از داخل پل عبور می‌کند.**
- **محل دکمه‌خور (جادکمه و دکمه) طراحی می‌شود.**
- **پیلی‌های یک طرفه طراحی شود.**

تمرین

۱ـ مدل تصویر رو به رو (تصویر ۸۱-۱) را روی یک مانکن در حالت نیم رخ و روبه‌رو طراحی کنید.

۲ـ به نظر شما این مدل کفش مناسب چه مدل دامن است؟

▲ تصویر ۸۱-۱

۳ـ قسمت های مختلف یک کفش را روی تصویر روبه‌رو بنویسید (تصویر ۸۲-۱).

۴ـ مدل کفش را بر روی یک مانکن طراحی کنید.

۵ـ به نظر شما این مدل کفش مناسب چه مدل دامن است.

▲ تصویر ۸۲-۱

ایمنی پا

■ پوشیدن کفش‌های تنگ در دراز مدت باعث اشکالاتی در فرم انگشتان می‌شود (تصویر ۸۳-۱).

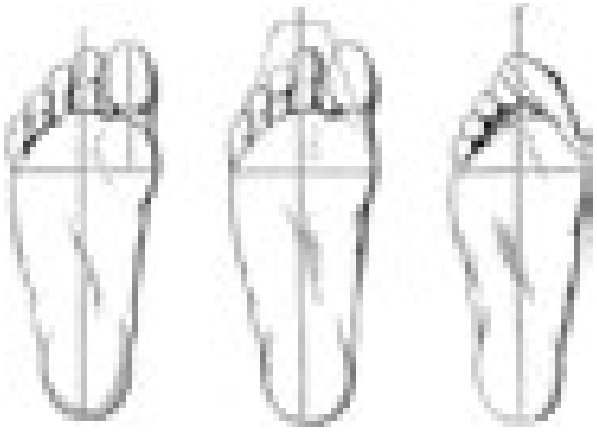

▲ تصویر ۸۳-۱

ارزشیابی پایانی

یک مدل دامن ترکیبی را با شاخص های زیر طراحی کنید.

- طراحی یک سر متناسب با سطوح ساده هندسی نسبت به کادر
- محاسبه و ترسیم نسبت های طولی اندام (خطوط چانه، شانه، سینه، کمر، باسن، دست، ران، زانو، نیمه ساق «پایه پا»، مچ و پنجه پا) و نسبت های عرضی اندام (گردن، شانه، سر بازو، کمر، مچ پا، انگشتان پا) نسبت به سر
- طراحی فیگور و پز مانکن توسط ساختمان اسکلتی و مفصلی اندام یا اعمال حرکات وضعی و چرخشی (تمام رخ، جلو و پشت یا سه رخ)
- طراحی خطوط محیطی عضلانی قسمت های مختلف اندام شامل سر و گردن. قسمت های فوقانی و تحتانی در وضعیت تمام رخ «جلو و پشت» یا سه رخ
- طراحی چهره یا محاسبه نسبت های طولی و عرضی چهره و طراحی اجزای چهره (تمام رخ یا سه رخ)
- طراحی مدل مو (موی صاف، موی کوتاه، موی موج دار)
- طراحی مدل دامن یا شکل گیری خطوط کمر، ساسون، برش ها، چین ها، زیپ با توجه به تأثیرات بصری به صورت شیشه ای
- طراحی مدل کفش هماهنگ با مدل دامن
- اجرای طرح نهایی اندام و لباس بر روی کار
- اجرای نورپردازی و سایه روشن اندام، چهره و مو
- ترسیم فنی مدل دامن (جلو و پشت) و خطوط (کمر، ساسون، جیب، چین، پیلی، دکمه و جادکمه)

تجهیزات: میز نور، تخته وایت برد، میز و صندلی مخصوص طراحی، مانکن ویترینی، اسکلت انسان

مواد مصرفی: کاغذ سفید تحریری در اندازه های مختلف، مقوا، مداد طراحی، کاور کاغذ، تراش

ابزار: تخته شاسی، کاتر طراحی، خط کش فلزی، چراغ مطالعه پایه بلند، قیچی کاغذ، گیره فلزی، آرشیو نگه داری طراحی

فصل ۲

ترسیم الگوی اساس دامن

مقدمـــــه

با توجه به نیاز جامعه برای طراحی الگوهای جدید که متناسب با ویژگی‌های اندامی فرد است، در این کتاب از روش ترسیم الگوهای پایه (اولیه) به روش مولر استفاده شده است، این روش در الگوسازی بیش از یک قرن سابقه طراحی الگو دارد.

هنرجویان با فراگیری اصول و قوانین روش مولر می‌توانند به یاری نیروی خلاقه خود طرح‌های نو و ابتکاری به وجود آورند. روش مولر الگوسازی استاندارد و بین‌المللی است و در تولیدهای پوشاک و کارخانجات کاربرد دارد. در شخصی‌دوزی نیز روش بسیار مناسب برای رسم الگو با اندازه‌های اندام شخصی است.

▲ تصویر ۱-۲

واحد یادگیری ۱

شایستگی ترسیم الگوی اساس دامن

آیا تا کنون به وظایف مدلساز دامن دقت کرده اید :

- اندام استاندارد و غیر استاندارد زنان دارای چه ویژگی ها ست؟

- تقسیم بندی تناسبات طولی و عرضی اندام در سایزهای مختلف چه تفاوت هایی با یکدیگر دارند؟

- شکل کلی دامن ها و طول قدهای آن چه نام هایی دارند؟

- در ترسیم الگوهای اساس دامن چه نکات و اصولی باید رعایت شود؟

- چگونه می توان عیوب احتمالی اندام در الگوهای اساس را برطرف کرد؟

استاندارد عملکرد

ترسیم الگوهای اساس دامن با استفاده از اندازه های شخصی و سایز بندی بر اساس سفارش مشتری و مطابق استاندارد روش مولر

بررسی اندام

آیا تاکنون طرح اندام خود را بررسی کرده‌اید؟

در کدام‌یک از قسمت‌های اندام، بیشترین توجه را به خود جلب می‌کند؟

مقابل آینه تمام‌قد بایستید، از یک دوست برای علامت‌گذاری کمک بگیرید اندازه قد، محل سرشانه، زیربغل، کمر و خط پا را روی آینه با ماژیک مشخص کنید.

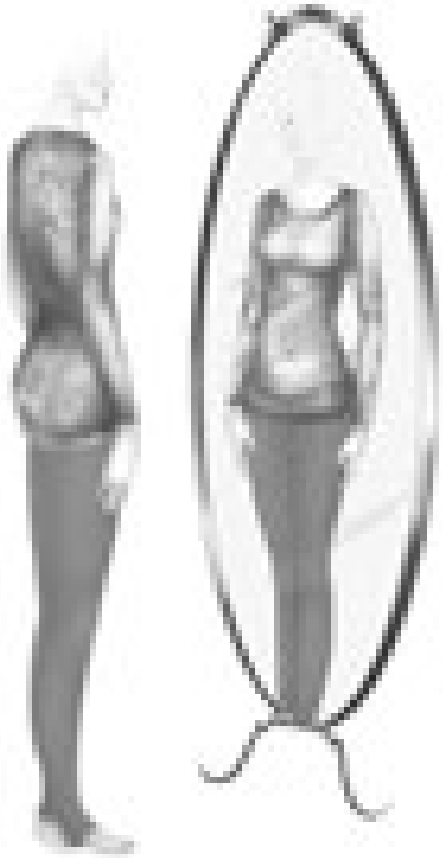

► تصویر ۲-۲

گزارش دهید

فعالیت عملی ۱

با توجه به تصویر (۲-۲) به موارد ذیل پاسخ دهید.

- **دست‌های خود را از پهلو روی گودی کمر قرار دهید، سپس آنها را به طرف پایین بکشید، آیا دست‌ها به محض لغزیدن از گودی کمر روی باسن انحناء پیدا می‌کند؟ یا اینکه گودی کمر با باسن هم‌سطح است؟**
- **فرم شانه‌هایتان چگونه است؟**
- **آیا عرض شانه‌هایتان با عرض باسن برابر است؟**
- **حالا به نیم‌رخ بچرخید. باسن و کمر شما تا چه اندازه دارای قوس یا فرورفتگی است؟**

نسبت‌های اندام

در تصویر ۳ـ۲، نسبت‌های استاندارد بین اندام را مشاهده می‌نمایید.

► تصویر ۳-۲

گفت‌وگو کنید

فعالیت عملی ۲

با توجه به تصویر بالا فرم اندامی و نوع قد خود را شناسایی کرده موارد ذیل را پاسخ دهید: تصویر (۳-۲)

- **آیا با تغییر طول قد انسان، سایز کمتر یا بیشتر به نظر می‌آید؟**
- **کدام قسمت‌های عرضی اندام (دورسینه، دور باسن، دور کمر، شانه‌ها...) عریض‌تر از قسمت‌های دیگر اندام است؟**
- **آیا فاصلهٔ بالاتنه (قسمت فوقانی بدن) با پاها (قسمت تحتانی بدن) برابر است؟ در صورت پاسخ منفی کدام قسمت بلندتر یا کوتاه‌تر است؟**
- **آیا کمر دارای گودی مناسب است؟**

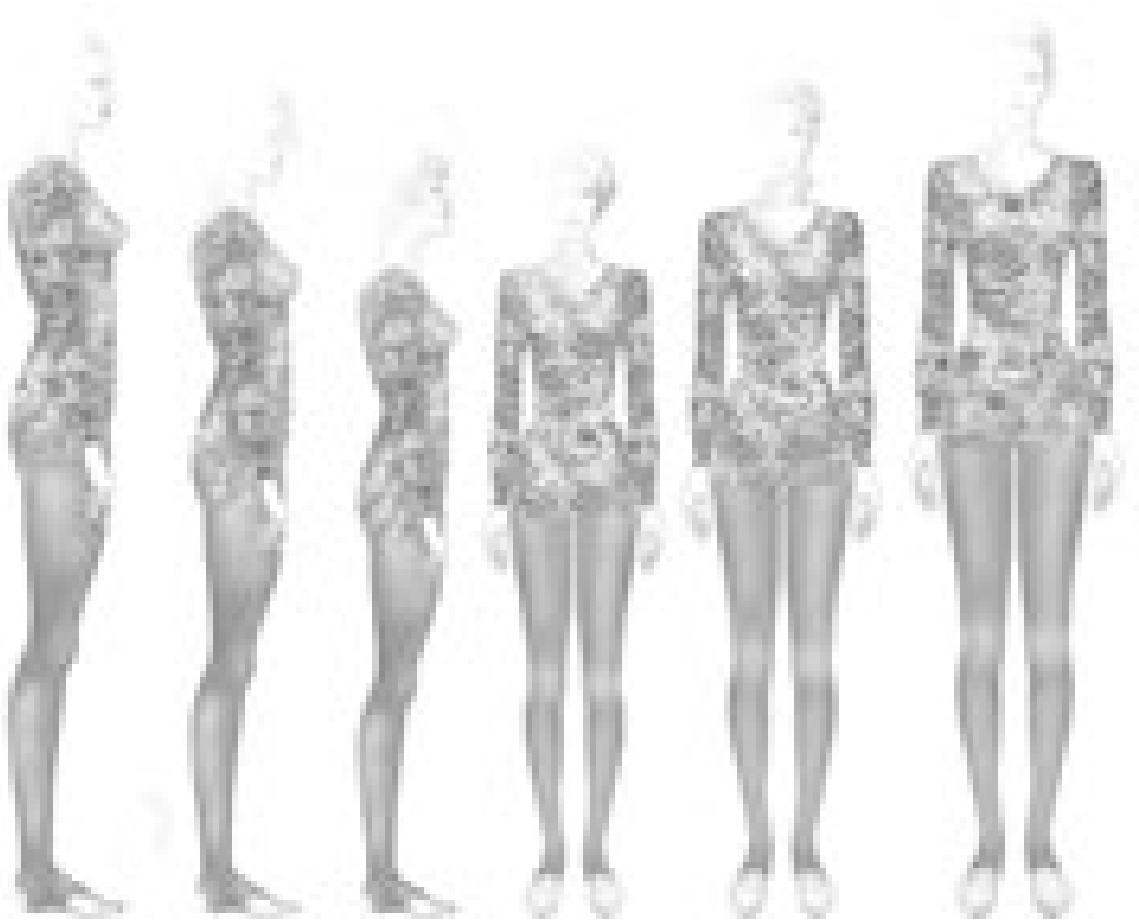

▲ تصویر ۴-۲

قد بلند　قد متوسط　قد کوتاه　قد کوتاه　قد متوسط　قد بلند

قد در حالت تمام رخ　　قد در حالت نیم رخ

▲ قد بلند زنانه

طول قد بلندتر

از ۱۶۵ سانتی‌متر

▲ قد متوسط زنانه

طول قد

۱۶۵-۱۵۷ سانتی‌متر

▲ قد کوتاه زنانه

طول قد کوتاه‌تر

از ۱۵۷ سانتی‌متر

اندازه‌های اندام در سنین مختلف

آیا اندام زنانه در سنین مختلف با یکدیگر متفاوت است؟

آیا تاکنون به فرم اندام زنان از سنین نوجوانی تا میانسالی دقت کرده‌اید؟

تمام مؤسسات تهیه الگوهای آماده اندازه‌های استاندارد خود را حداقل در چهار گروه سنی زنانه آماده می‌کنند.

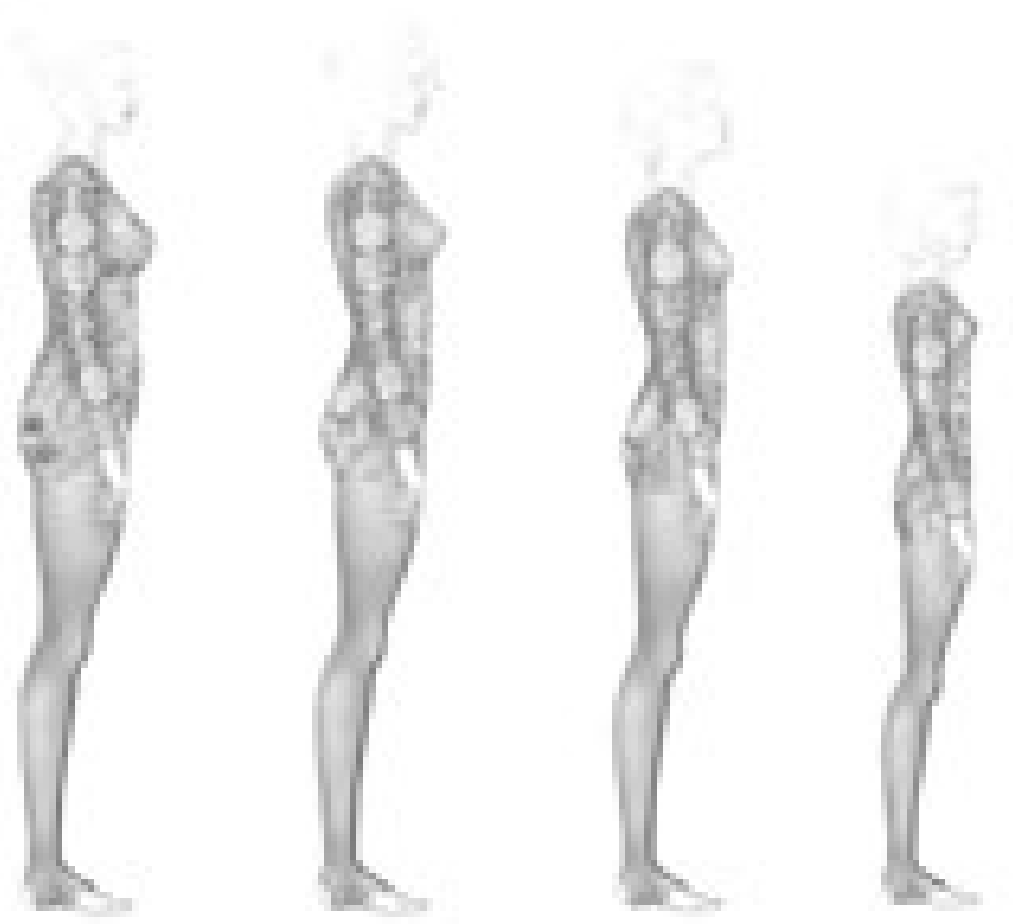

▲ تصویر ۵-۲

▲ اندام نوجوانی

مرز بین جوانی و کودکی است. خطوط کمر و سینه روی خط اصلی قرار نمی‌گیرد. سینه دارای برجستگی و همچنین گودی کمر، کم است.

▲ اندام جوان

نوجوانانی که به حد رشد رسیده‌اند گودی کمر بیشتر شده ولی بالاتنه پشت کوتاه است.

▲ اندام دخترانه

حد میانگین فرم‌های اندامی زنان است. فرم اندام کامل‌شده ولی کشیده و خوش‌فرم است.

▲ اندام زنانه

قد شبیه اندام دخترانه است، با این تفاوت که برجستگی سینه پایین‌تر ازخط اصلی سینه و برآمدگی ران و باسن بیشتر است.

اندام متناسب

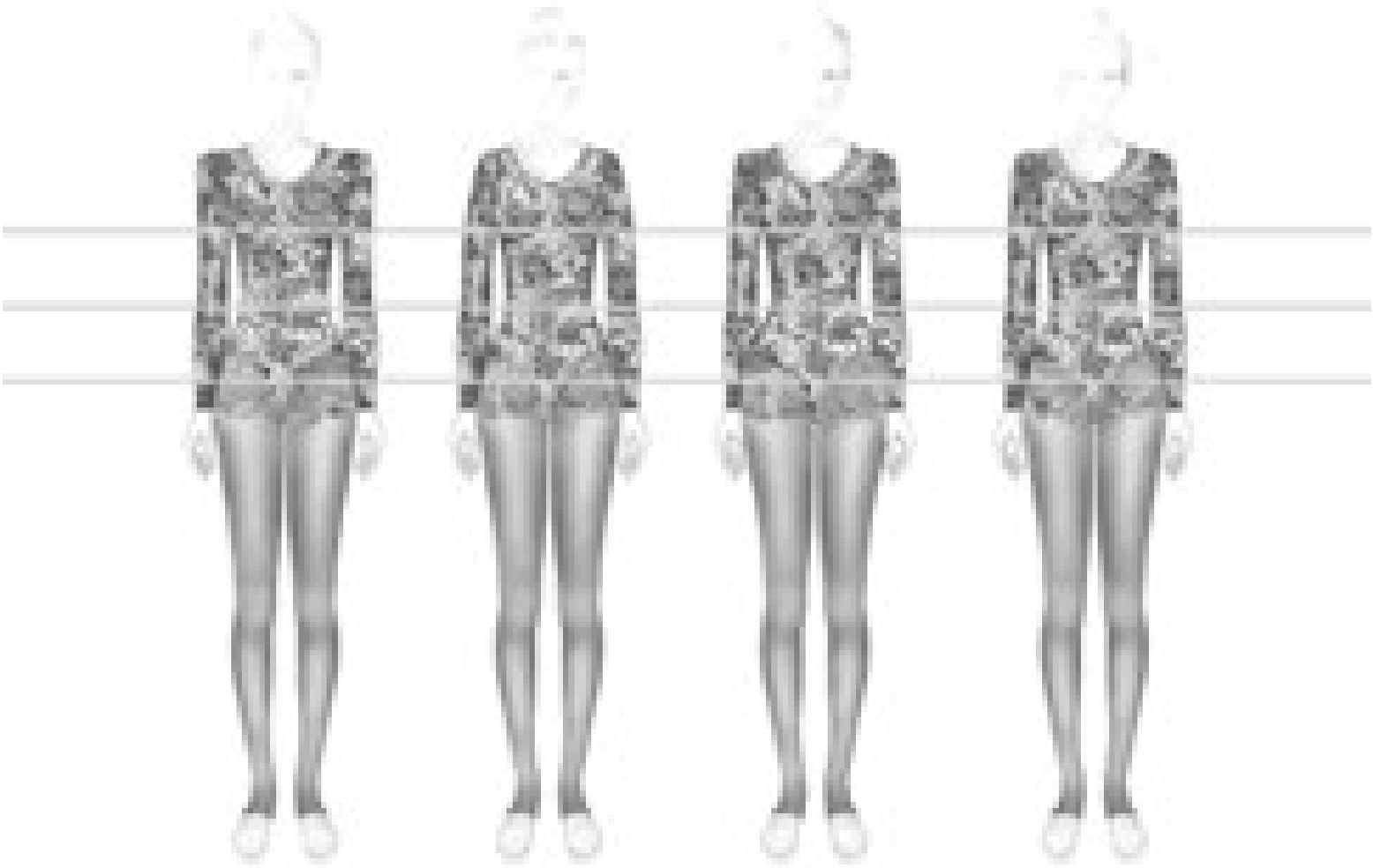

▲ تصویر ۶-۲

▲ **اندام متناسب:**
فاصله کمر تا خطوط سینه و باسن به یک اندازه بوده و دور باسن کمی از دور سینه بزرگتر است.

▲ **باسن و سینه بزرگ**
.....
.....
.....
.....
.....
.....

▲ **شانه‌های باریک**
.....
.....
.....
.....
.....
.....

▲ **شانه‌های پهن**
.....
.....
.....
.....
.....
.....

فعالیت عملی ۳

- **با توجه به ویژگی‌های اندام متناسب در حالت تمام‌رخ مشخصات هرکدام از اندام (نامتناسب) را با توجه به تصاویر بنویسید (تصویر۶-۲).**

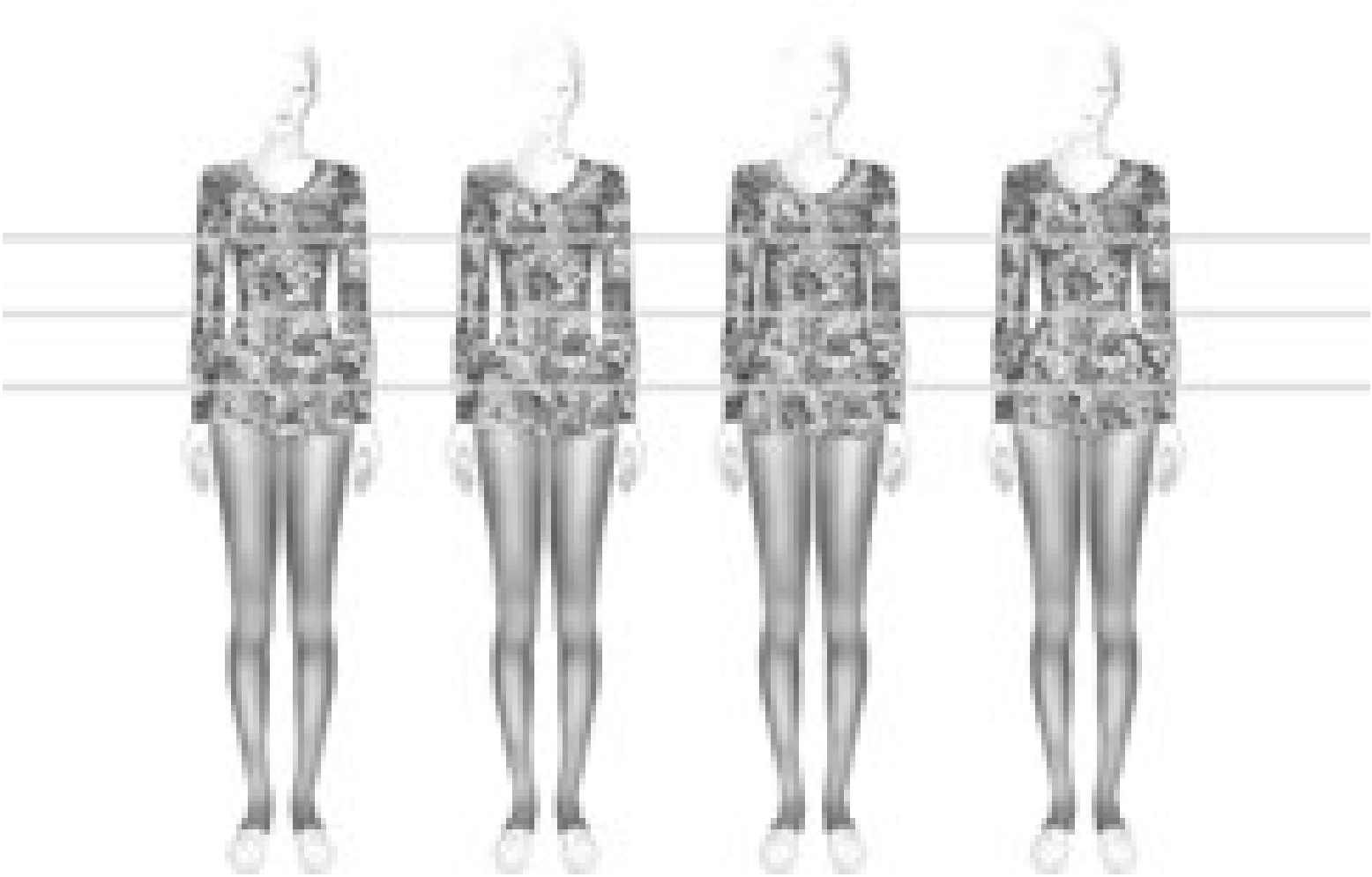

▲ تصویر ۷-۲

▲ باسن بزرگ

▲ کمر پهن

▲ بالاتنه بلند

▲ بالاتنه کوتاه

فعالیت عملی ۴

- **با توجه به ویژگی‌های اندام متناسب در حالت تمام‌رخ مشخصات هرکدام از اندام نامتناسب را با توجه به تصاویر بنویسید (تصویر۷-۲).**

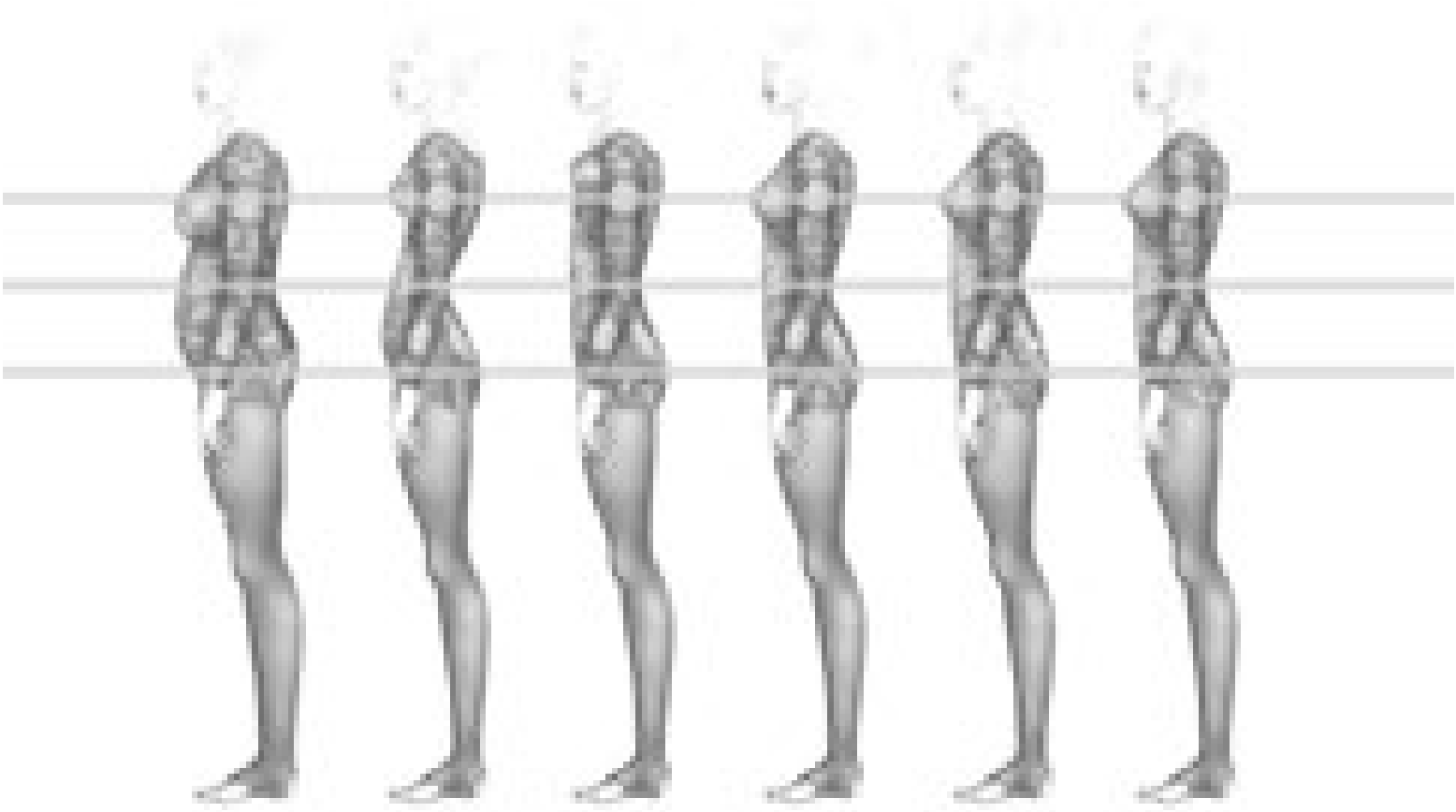

▲ تصویر ۸-۲

▲ اندام متناسب: در حالت نیم‌رخ فرورفتگی کمر و باسن استاندارد است. در قسمت جلوی بدن، سینه و در قسمت پشت بدن، باسن نسبت به سایر اندام برجستگی دارد.

▲ بالاتنه کوتاه

▲ بالاتنه بلند

▲ قفسه سینه برآمده

▲ پشت برآمده

▲ اندام چاق

فعالیت عملی ۵

- **با توجه به ویژگی‌های اندام متناسب در حالت نیم‌رخ مشخصات هرکدام از اندام نامتناسب را با توجه به تصاویر بنویسید (تصویر ۸-۲).**

تمرین مرحله اول

۱ـ جمله‌های زیر را با دقت بخوانید، مقابل جمله‌های صحیح کلمه «درست» و در مقابل جمله‌های غلط کلمهٔ «نادرست» و در زیر آن جملهٔ صحیح را بنویسید.

- در اندام متناسب (استاندارد) زنانه دور باسن کمی از دور سینه بزرگتر است. .....
- عرض شانه پهن‌تر ازعرض باسن است. .....
- در اندام نوجوان خطوط کمر و سینه روی خط اصلی قرار می‌گیرد. .....
- قد زنانه بلند کمتر از ۱۶۵ سانتی‌متر است. .....

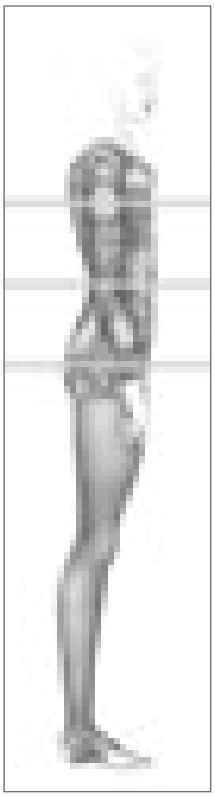

۲ـ با توجه به تصویر روبه‌رو به پرسش‌ها پاسخ دهید:

- قد بالاتنه پشت ..... از حد استاندارد است.
- خط تیره پشت و باسن در یک ..... قرار نمی‌گیرد.
- خط پهلو در دامن به کدام سمت متمایل است؟

.....

۳ـ سؤالات زیر را بررسی کرده و پاسخ دهید:

- حداقل ۵ نفر با تناسبات اندامی متفاوت را اندازه‌گیری کنید.
- جدولی از اندازه‌های گرفته شده تهیه و مقایسه کنید کدام قسمت (دور باسن، دور کمر) از جدول سایزبندی مولر کوچک‌تر یا بزرگ‌تر است.
- طول قد این افراد در کدام‌یک از سه گروه قرار می‌گیرد؟

اندازه‌گیری روی اندام (دامن)

پس از شناخت انواع فرم‌های اندامی، برای رسم الگوی دامن باید اندازه‌های لازم را در جدول تعیین‌شده یادداشت کنید.

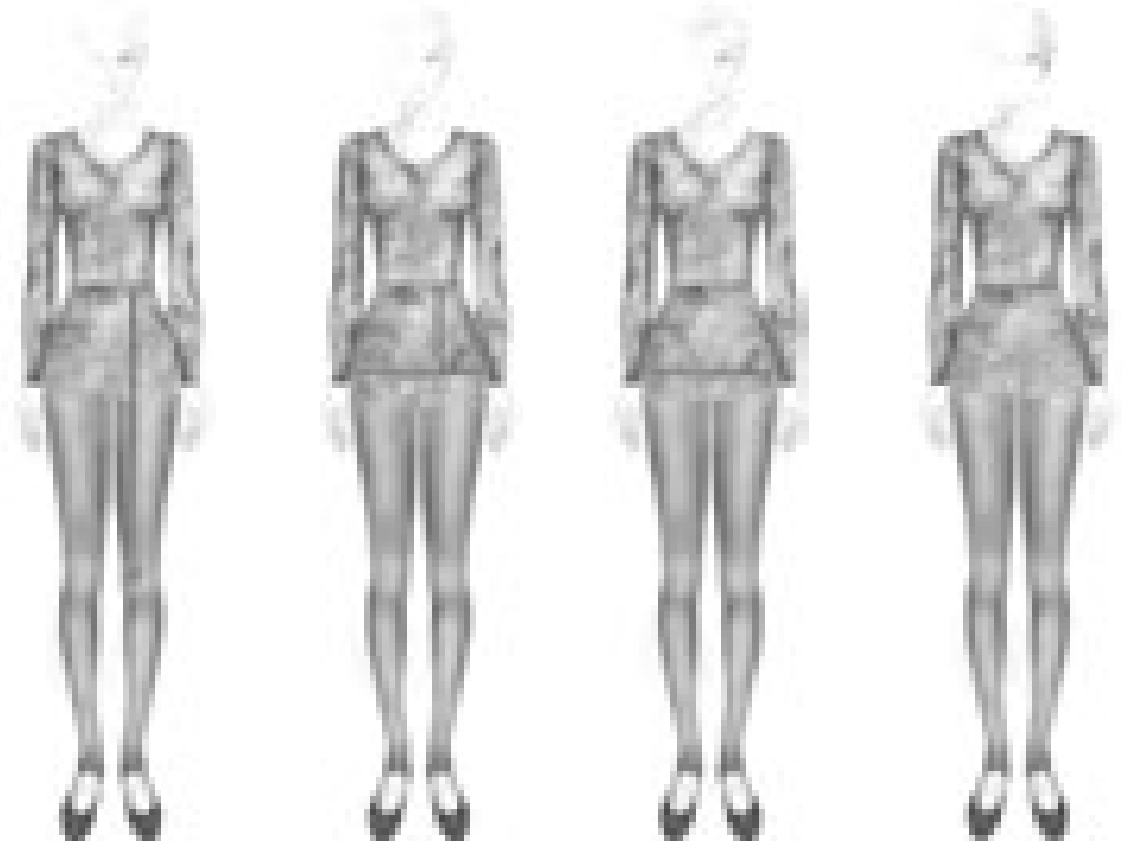

▲ تصویر ۹-۲

▲ دور کمر: متر را در گودی کمر قرار داده و دور کمر را اندازه بگیرید.

▲ دور باسن: متر را در خط پهلو در برجسته‌ترین قسمت باسن قرار دهید.

▲ بلندی باسن: از لبهٔ نوار کمر تا خط باسن بزرگ را اندازه بگیرید.

▲ قد دامن: از لبهٔ نوار کمر روی بالاتنه را اندازه بگیرید.

فعالیت عملی ۶

- **آیا می‌دانید برای ترسیم الگوی دامن چه قسمت از اندام را باید اندازه بگیرید؟**
- **برای اندازه‌گیری دقیق، با راهنمایی هنرآموز یک نوار باریک به دور کمر بسته و روی سطح صاف بایستید و اندازه‌گیری کنید. (روبه روی یک آینه اندازه‌گیری کنید.)**
- **یک نوار نخی باریک را روی فرورفتگی کمر ببندید، ابتدا نوار را محکم بکشید تا دقیقاً در محل فرورفتگی کمر قرارگیرد، سپس گره را محکم کنید. با دو دست نوار را در پهلوی کمر بغلتانید تا کاملاً در گودی کمر قرار گیرد (تصویر ۹-۲).**

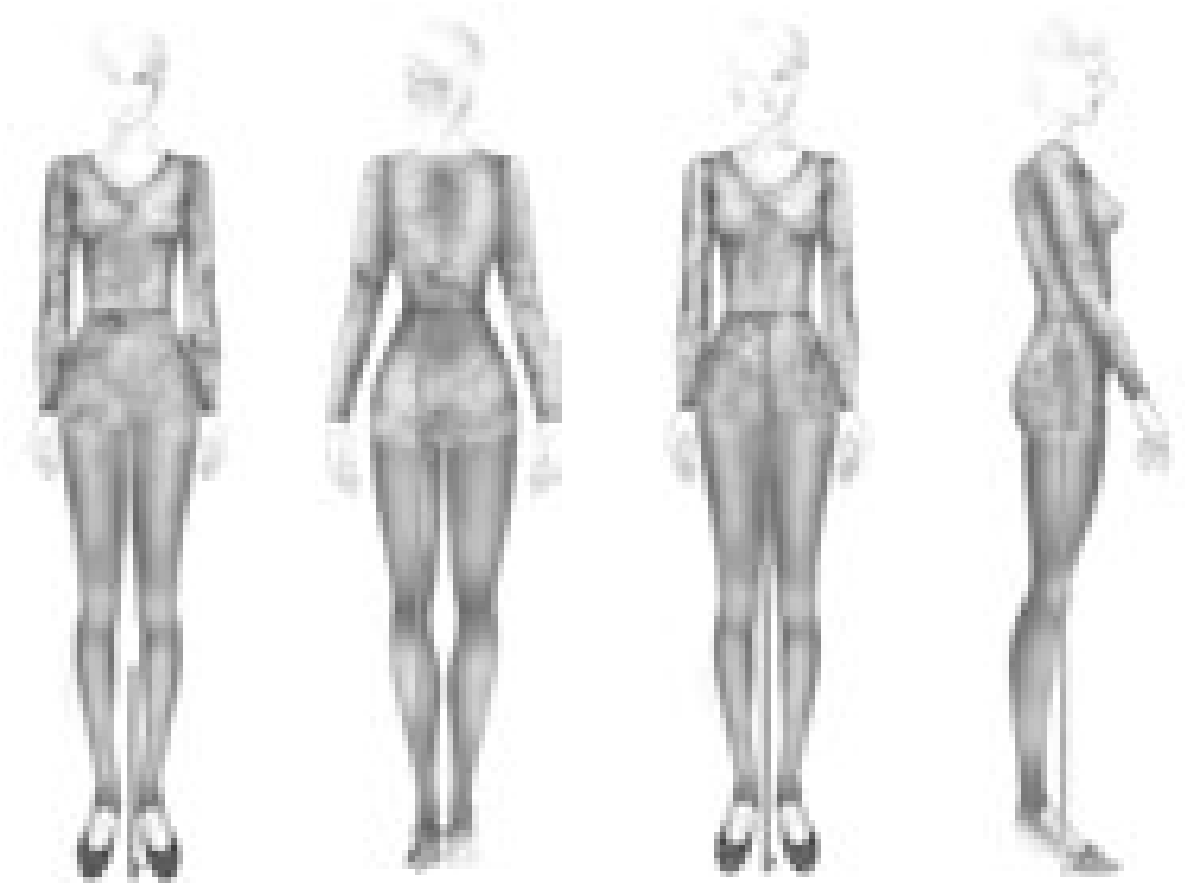

▲ تصویر ۱۰-۲

▲ قد پهلو تا زمین: متر را در گودی کمر قرار داده وروی خط مرکزی پهلو تاکف زمین را اندازه بگیرید.

▲ قد جلو تا زمین: از لبهٔ نواری که به کمر بسته اید روی خط مرکزی جلو تا کف زمین را اندازه بگیرید.

▲ قد پشت تا زمین: از لبهٔ نواری که به کمر بسته اید روی خط مرکزی پشت تا کف زمین را اندازه بگیرید.

▲ فاصلهٔ لبهٔ دامن تا زمین: از لبهٔ دامن روی خط مرکزی جلو را تا زمین اندازه بگیرید.

جدول سایزبندی (مولر)

سایزهای زنانه ـ نرمال، قد یکسان (بلندی تمام قد ۱۶۴ سانتی‌متر)

معرف سایزی	۳۲	۳۴	۳۶	۳۸	۴۰	۴۲	۴۴	۴۶	۴۸	۵۰	۵۲	۵۴	۵۶	۵۸	۶۰
قد	۱۶۴	۱۶۴	۱۶۴	۱۶۴	۱۶۴	۱۶۴	۱۶۴	۱۶۴	۱۶۴	۱۶۴	۱۶۴	۱۶۴	۱۶۴	۱۶۴	۱۶۴
دور کمر	۶۱	۶۳	۶۵	۶۷	۷۰	۷۴	۷۸	۸۲	۸۹	۹۶	۱۰۳	۱۱۰	۱۱۷	۱۲۴	۱۳۱
دور باسن	۸۳	۸۷	۹۰	۹۴	۹۸	۱۰۲	۱۰۶	۱۱۰	۱۱۴	۱۲۰	۱۲۶	۱۳۲	۱۳۸	۱۴۴	۱۵۰
قد دامن	۵۸/۵	۵۹	۵۹/۵	۶۰	۶۰/۵	۶۱	۶۱/۵	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹
قد لباس	نتیجه بلندی بالاتنه پشت + قد دامن بر اساس مدل														

فعالیت عملی ۷

- **اندازه‌های گرفته‌شده به وسیله متر را در جدول یادداشت کنید و با جدول سایزبندی تطبیق دهید:**

نام:		تاریخ اندازه‌گیری:		مشخصات اندام:
اندازه‌گیری روی اندام (اصلی و فرعی)		اندازه‌گیری		مقایسه سایز با شخص + یا −
		شخص	جدول سایز	
۱	بلندی تمام قد			
۲	دور کمر			
۳	دور باسن			
۴	بلندی باسن			
۵	قد دامن از جلو			
۶	قد پهلو تا زمین			
۷	قد پشت تا زمین			
۸	فاصله لبهٔ دامن تا زمین			

*برای دیدن جداول سایزبندی مولر در اندام‌های مختلف زنان به کتابچه همراه هنرجو مراجعه کنید.

آیا ابزار ترسیم الگو و کاربرد آنها را می‌دانید؟

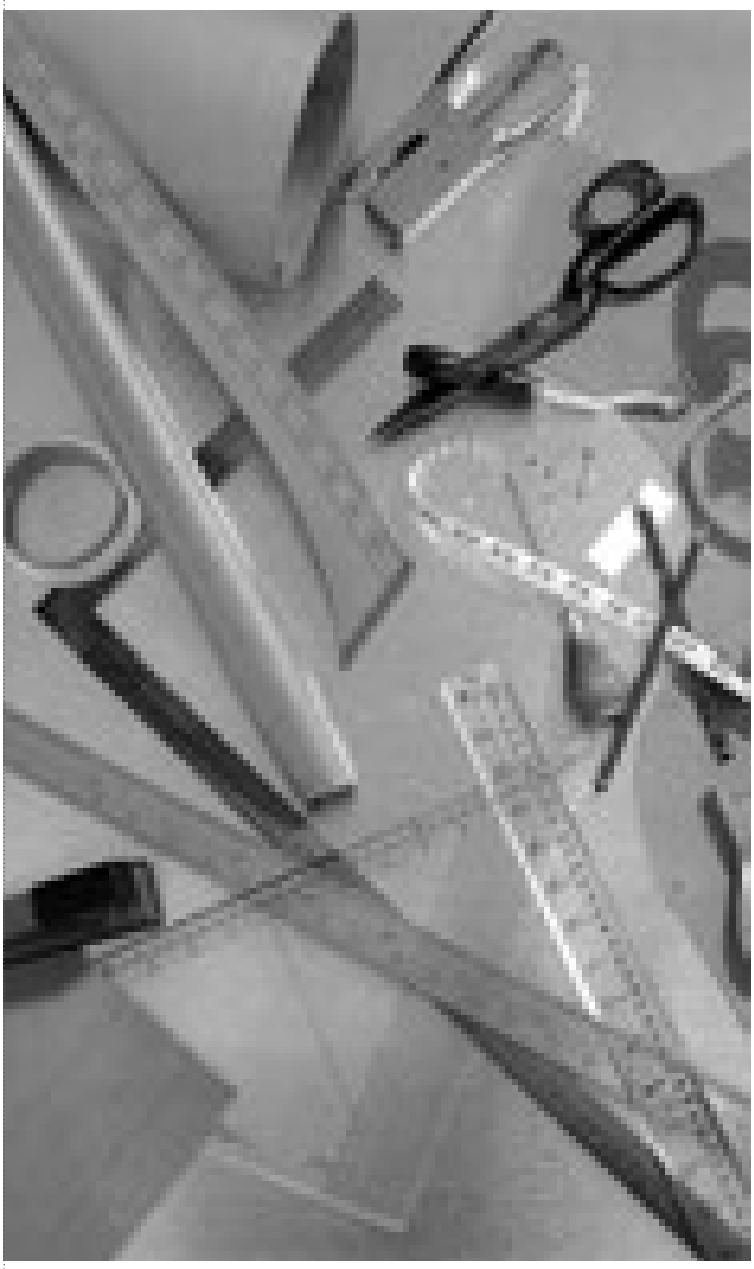

▲ تصویر ۱۱-۲

- به *نظر شما کدام‌یک از ابزار در تصویر (۱۱-۲) در ترسیم الگو استفاده می‌شود؟*
- *کاربرد هریک ازاین ابزار در ترسیم الگو چیست؟*

- **متر:** به منظور اندازه‌گیری اندام، پارچه و الگو
- **خط‌کش ساده و معمولی:** ترسیم خطوط
- **گونیا:** گونیاکردن زوایا و خطوط کوتاه‌تر
- **پیستوله خیاطی:** ترسیم خطوط منحنی الگو
- **خط‌کش منحنی مخصوص دامن:** ترسیم انحنای پهلوی دامن
- **کاغذ الگو:** گراف، سفید تحریری و کاغذ پوستی
- **رولت:** به منظور روگذاری و انتقال طرح روی کاغذ یا پارچه
- **قیچی کاغذ:** مخصوص برش کاغذ
- **مداد:** مداد HB
- **سوزن ته‌گرد:** مخصوص کاغذ
- **چسب:** چسب‌های مایع، نواری به منظور وصل کردن قطعات الگو
- **درفش یا سوراخ‌کن:** برای علامت‌گذاری روی کاغذ الگو

دسته‌بندی انواع دامن براساس مدل

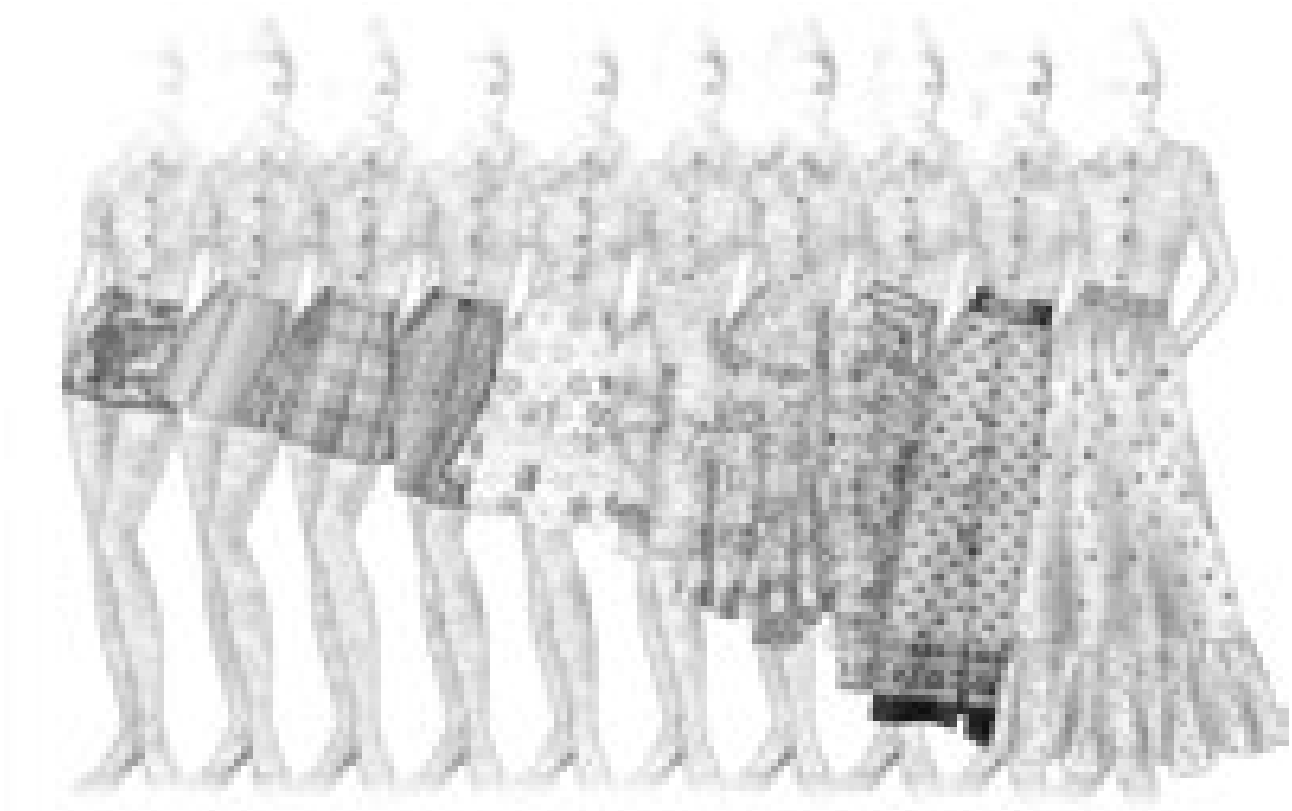

دامن بلند تا زمین
دامن تا قوزک پا
دامن ماکسی
دامن میدی
دامن زیر زانو (شانل)
دامن روی زانو
دامن بالای زانو
دامن کوتاه
دامن کوتاه مینی (تنیس)
دامن بسیار کوتاه

▲ تصویر ۱۲-۲

فعالیت عملی۸

- **با توجه به تصویر (۱۲-۲) انواع دامن را به چند دسته می‌توانید تقسیم کنید؟**
- **آیا طول قد دامن‌ها تأثیری در مدل آن دارد؟ طول قد دامن‌ها در کدام قسمت تحتانی بدن (پاها) قرار می‌گیرد؟**

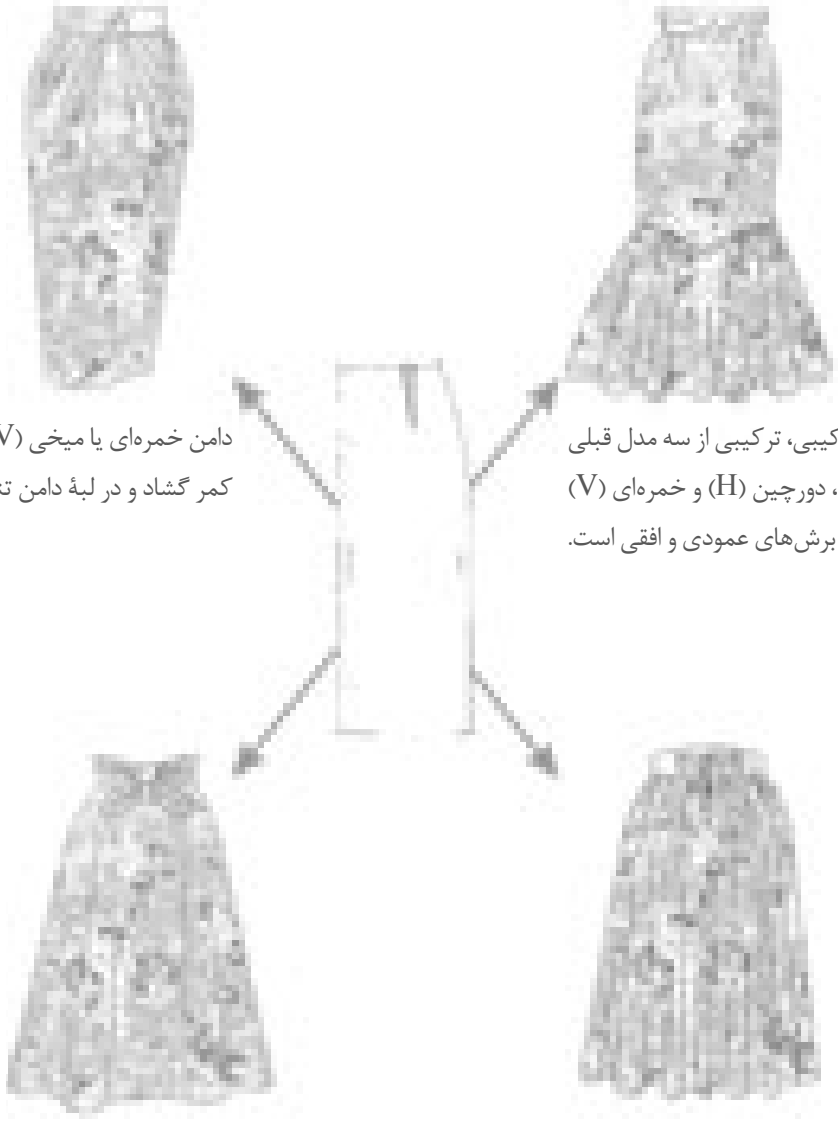

دامن خمره‌ای یا میخی (V) در قسمت کمر گشاد و در لبهٔ دامن تنگ است.

دامن ترکیبی، ترکیبی از سه مدل قبلی کلوش (A)، دورچین (H) و خمره‌ای (V) همراه با برش‌های عمودی و افقی است.

دامن کلوش و فون (مدل A) گشادی لبه دامن بیشتر از کمر است.

▲ تصویر ۱۳-۲

▪ تنوع در برش دامن مدل‌های متفاوتی را به و جود می‌آورد، ولی می‌توان تمام مدل‌ها را در چهار گروه اصلی با تغییراتی در الگوی اساس اولیه دامن ترسیم کرد.

تمرین

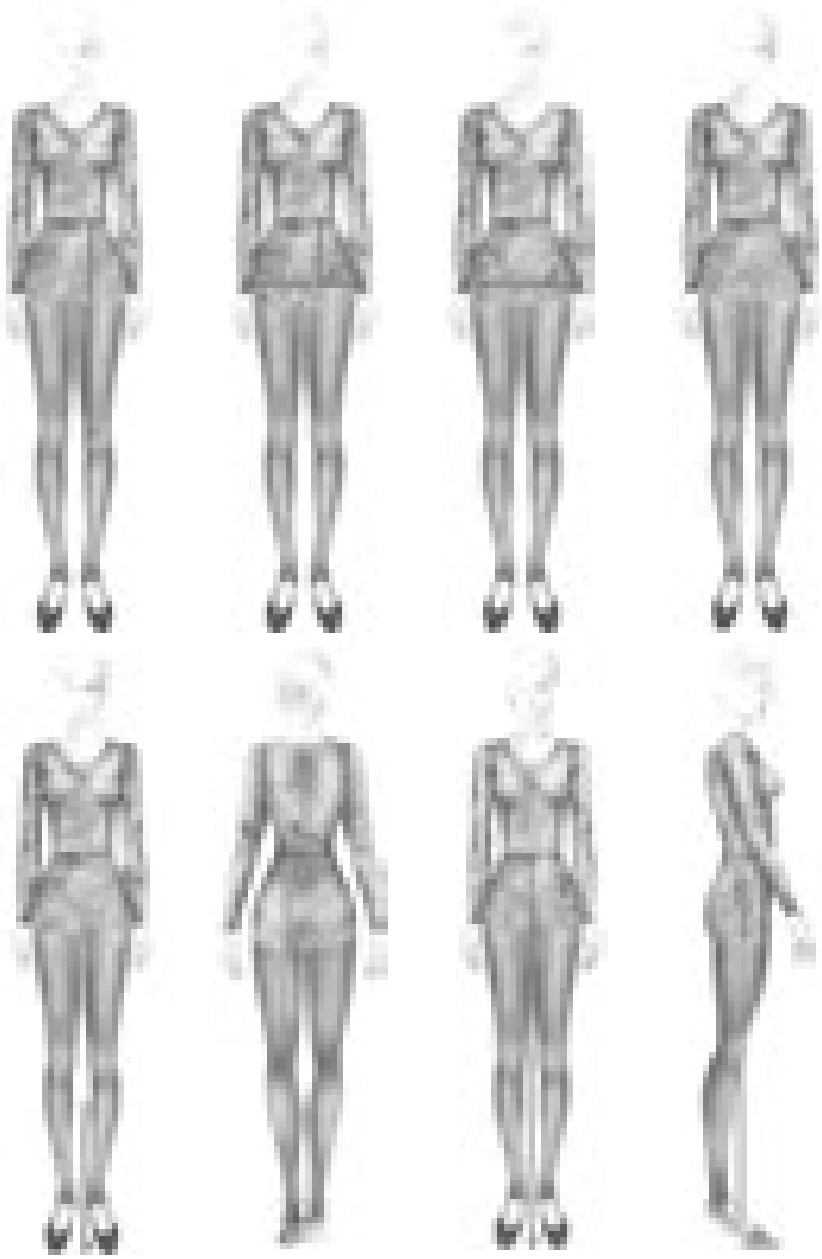

با توجه به تصاویر بالا ، نام هریک از اندازه گیری های دامن را بنویسید.

علائم قراردادی ترسیم الگو

■ *به نظر شما علائم و خطوط ترسیم‌شده روی تصویر (۱۴-۲) نشان‌دهنده چیست؟*
■ *آیا می‌توانید هرکدام از این علائم و نشانه‌ها را دسته‌بندی کنید؟*

این علائم قراردادی، در ترسیم الگو ما را در شناخت صحیح‌تر الگو راهنمایی می‌کند،
این علائم، خطوط و نشانه‌ها، قراردادی هستند.

▲ راستای دولای باز پارچه

▲ علامت چیدن: حرکت فلش جهت چیدن

▲ علامت چین: مکان چین روی الگو

▲ راستای دولای بسته پارچه

▲ خط ممتد: ترسیم خطوط اصلی الگو

▲ علامت موازنه: قطعات الگو

▲ خط بلند و کوتاه: ترسیم خطوط مرکزی الگو

▲ خط چین: ترسیم خطوط غیراصلی

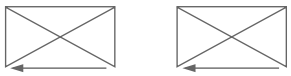
▲ علامت پیلی: علامت تای پیلی

▲ علامت دکمه

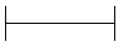
▲ علامت جادکمه

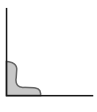
▲ علامت گونیا

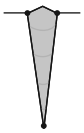
▲ علامت و رنگ بنفش پنس

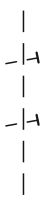
▲ علامت ساسون بسته

▲ علامت حذف ساسون

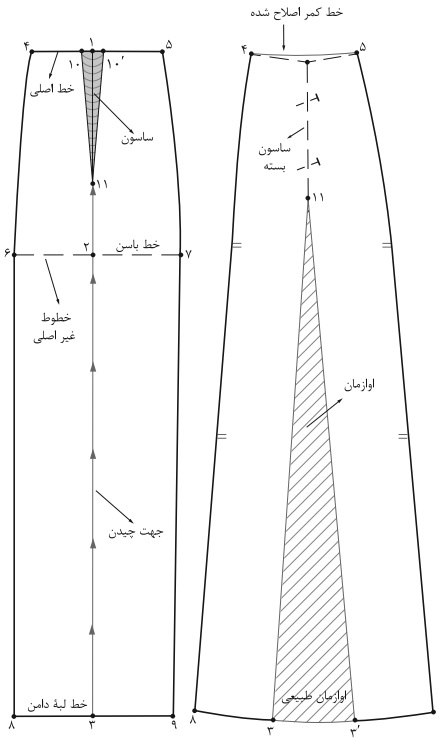

▲ تصویر ۱۴-۲

▲ تصویر ۱۵-۲

اندازه‌های مورد نیاز:

- دور کمر ۷۲ سانتی‌متر
- دور باسن ۹۶ سانتی‌متر
- بلندی باسن ۲۰ سانتی‌متر
- قد دامن ۶۵ سانتی‌متر

مرحله ۱

- در گوشهٔ کاغذ دو خط عمود برهم به‌وسیلهٔ گونیا رسم کرده «نقطهٔ ۱» به‌دست می‌آید.
- از «نقطهٔ ۱» به اندازهٔ بلندی قد دامن پایین آمده «نقطهٔ ۲» به‌دست می‌آید.
- از «نقطهٔ ۱» خطی گونیا شده به اندازهٔ «$\frac{۱}{۲}$ دور باسن + ۲ـ۱ سانتی‌متر (آزادی)» رسم کرده «نقطهٔ ۳» به‌دست می‌آید.
- از «نقطهٔ ۳» به‌وسیله گونیا خطی موازی با «۳←۱» رسم کرده ، «نقطهٔ ۴» به‌دست می‌آید.
- از «نقطهٔ ۴» موازی با خط «۳←۱» رسم کرده تا با «نقطهٔ ۲» برخورد کند.
- روی الگو خطوط مرکزی جلو و پشت، لبهٔ دامن و خط راهنمای کمر را بنویسید.

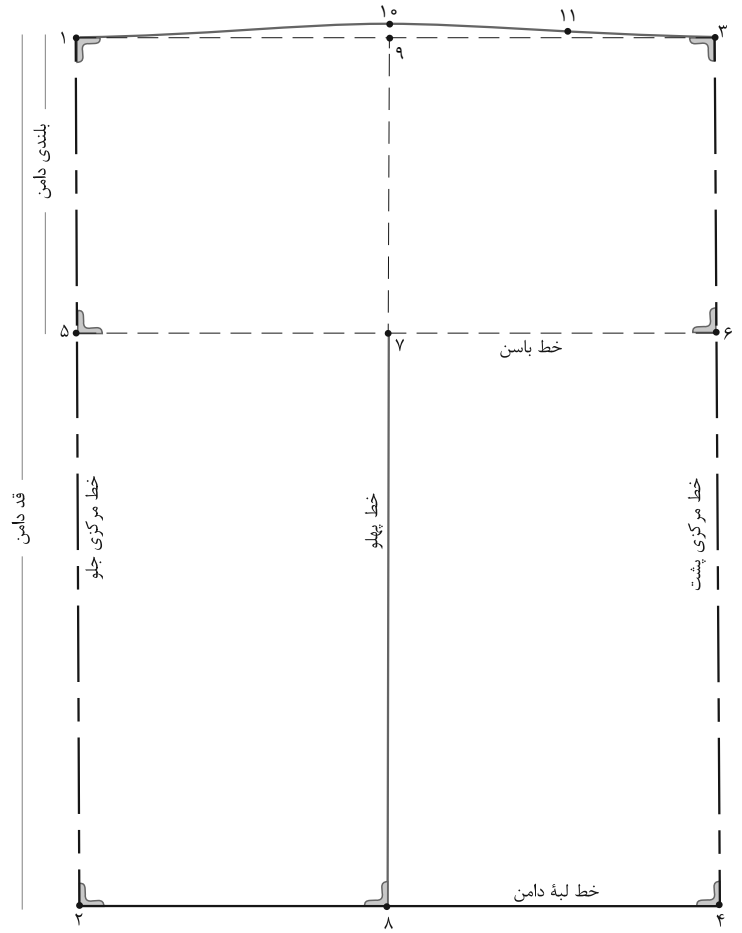

▲ تصویر ۱۶-۲

■ از«نقطهٔ ۱» به اندازهٔ بلندی قد باسن بزرگ پایین آمده «نقطه ۵» به دست می‌آید.

■ از«نقطهٔ ۵» به وسیلهٔ گونیا خطی موازی با لبهٔ دامن رسم کرده «نقطهٔ ۶» به‌دست می‌آید.

■ روی خط باسن فاصله «۶←۵» را نصف کرده «نقطهٔ ۷» به‌دست می‌آید.

■ از «نقطهٔ ۷» خطی گونیا شده به بالا و پایین رسم کرده «نقاط ۹ و ۸» به‌دست می‌آید.

■ روی خط راهنمای کمر «نقطهٔ ۹» به اندازهٔ «۱/۵-۰/۵ سانتی‌متر» بالا رفته «نقطهٔ ۱۰» به‌دست می‌آید.

■ روی خط راهنمای کمر از «نقطهٔ ۱» به اندازه «$\frac{۱}{۲}$ دور کمر+۱-۰/۵ سانتی‌متر» اندازه «نقطهٔ ۱۱» به‌دست می‌آید.

مرحله ۲

- فاصله «۱۱←۳» تفاوت اندازهٔ دور کمر و دور باسن در الگوست، این اندازه را باید به صورت ساسون ازخط کمر الگو کم کنید.

مثال:

$\frac{۱}{۲}$ دور کمر +۱سانتی‌متر $۷۲cm÷۲=۳۶cm+۱cm=۳۷cm$

$\frac{۱}{۲}$ دور باسن+۱سانتی‌متر $۱۰۲cm÷۲=۵۱cm+۱cm=۵۲cm$

$\frac{۱}{۲}$ اختلاف دور کمر و باسن در الگو $۵۲cm-۳۷cm=۱۵cm$

- $\frac{۱}{۲}$ اختلاف به‌دست‌آمده برای درزهای پهلو و $\frac{۱}{۲}$ بقیه را بین ساسون‌های جلو و پشت تقسیم کنید:

پهنای ساسون‌های درز پهلو	۷ سانتی‌متر
پهنای ساسون	۲ سانتی‌متر
پهنای ساسون اول پشت	۳ سانتی‌متر
پهنای ساسون دوم پشت	۲ سانتی‌متر

- از «نقطهٔ ۱۰» پهنای ساسون درز پهلو رانصف کرده از طرفین آن داخل شده، نقاط «۱۲ و ۱۳» به‌دست می‌آید.
- از «نقطهٔ ۱۲» در قسمت جلو به اندازهٔ «$\frac{۱}{۳}$ فاصله ۱۲←۱» داخل شده «نقطهٔ ۱۴» به‌دست می‌آید.
- از «نقطه ۱۴» به وسیله گونیا خطی مستقیم تا خط باسن رسم کرده یک ساسون به عرض «۲ سانتی‌متر » و طول «۱۰ـ۹ سانتی‌متر» رسم کنید.

پنس جلو= ۱۵ → ۱۶ →۱۵′

- از «نقطهٔ ۳» در قسمت پشت به اندازه «$\frac{۱}{۳}$ فاصله ۱۳←۳» داخل شده «نقطهٔ ۱۷» به‌دست آمده یک ساسون به عرض «۳ سانتی‌متر» و طول «۱۵ سانتی‌متر » رسم کنید.

پنس اول پشت = ۱۸ → ۱۹ →۱۸′

- «$\frac{۱}{۲}$ فاصله ۱۳←۱۸» را محاسبه کرده یک ساسون به عرض «۲ سانتی‌متر» و طول «۱۳ـ۱۲ سانتی‌متر» رسم کنید.

پنس دوم پشت = ۲۱ → ۲۲ →۲۱′

- قبل از جداکردن الگو «علامت موازنه» را در خط پهلوها علامت‌گذاری کنید.

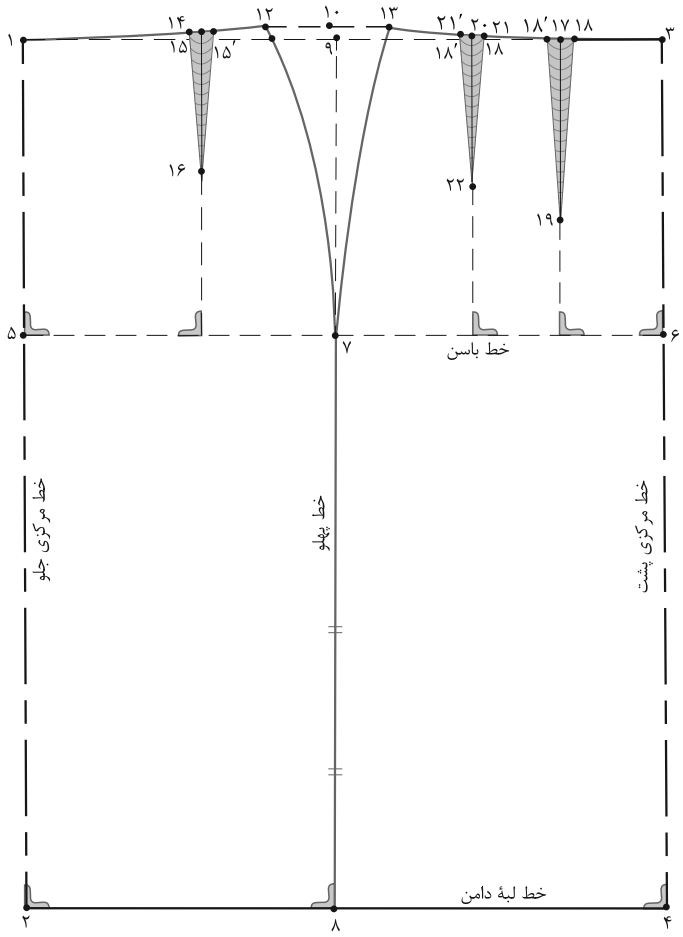

▲ تصویر ۱۷-۲

فعالیت عملی ۹

با توجه به الگوی اساس دامن، الگوی سایز شخصی خود را ترسیم کنید.

مواد و ابزار: خط‌کش بلند، خط‌کش مخصوص پهلوی دامن، سوزن ته‌گرد مخصوص کاغذ، چسب مایع و ماتیکی، رولت خیاطی، مداد سیاه و رنگی، کاغذ سفید تحریر و پوستی

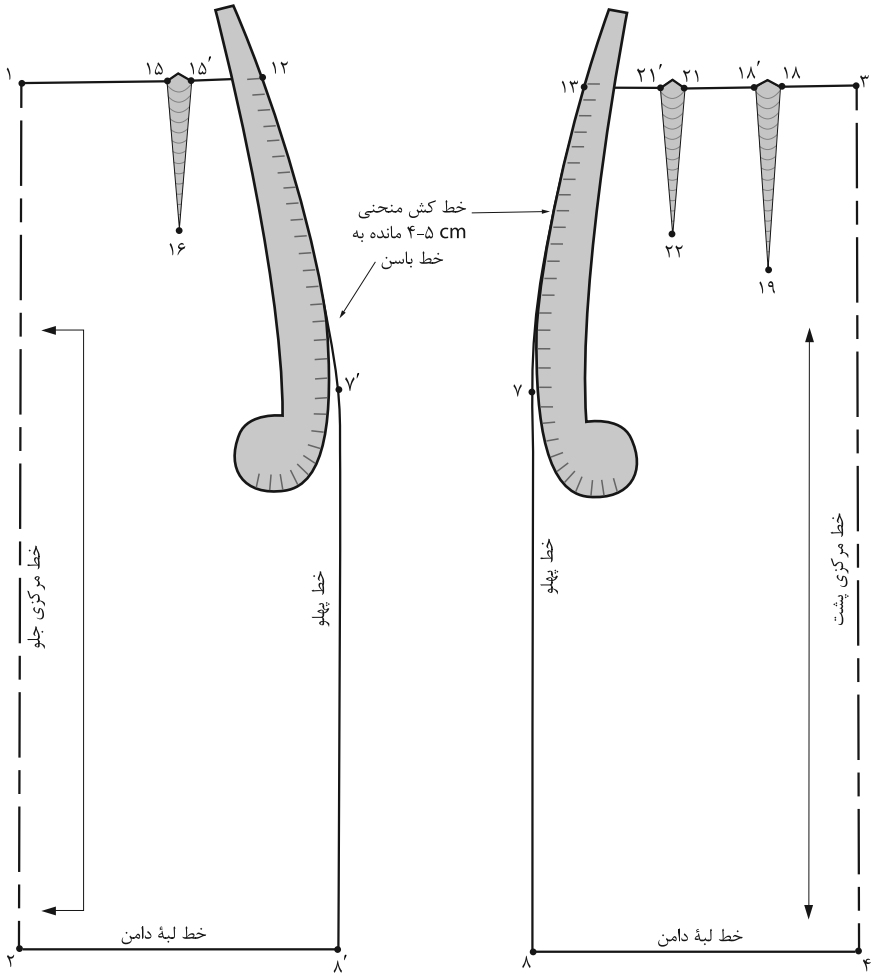

▲ **تصویر ۱۸-۲**

مرحله ۳

- روی خط مرکزی جلو علامت راستای پارچه دولا بسته و روی خط مرکزی پشت علامت راستای پارچه دولا باز را رسم کنید.
- با قراردادن خط‌کش بخصوص پهلو خطوط پهلوی جلو و پشت الگو را ترسیم کنید.
- محل قرارگرفتن خط‌کش مخصوص پهلو از تقاطع خط کمر با پهلو (نقطه ۱۲ و ۱۳) تا «۵-۴ سانتی‌متر» مانده به خط باسن است.
- به نظر شما آیا برای همه سایزها انتهای محل قرارگیری خط‌کش «۵-۴ سانتی‌متر» ثابت است؟ یا با توجه به سایز و فرم اندام تغییر می‌کند؟

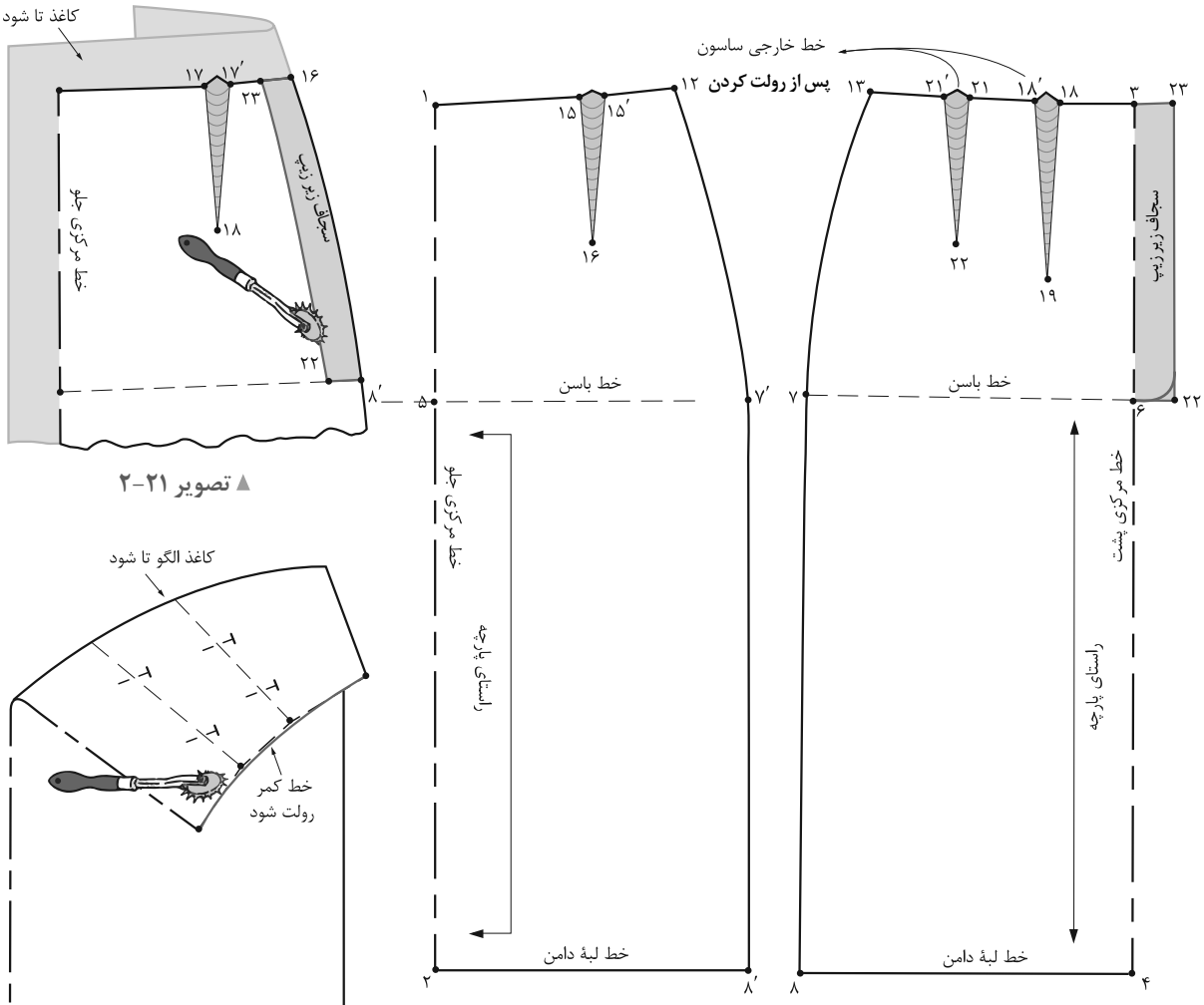

▲ تصویر ۱۹-۲

▲ تصویر ۲۱-۲

▲ تصویر ۲۰-۲

مرحله ۴

■ برای محل زیپ (سجاف زیپ) از «نقطهٔ ۳» به اندازهٔ طول زیپ (استاندارد زیپ دامن‌های زنانه ۲۰ سانتی‌متر) پایین آمده «نقطهٔ ۶» به‌دست می‌آید.

■ از نقاط «۳ و ۶» به اندازهٔ «۳ سانتی‌متر» بیرون آمده نقاط «۲۲ و ۲۳» به‌دست می‌آید (تصویر۱۹-۲).

۱ → ۳۱ → ۳۳ → ۳۲

سجاف زیر زیپ ۳ → ۶ → ۲۲ → ۲۳

مرحله ۵

■ انتهای ساسون‌های جلو و پشت را «تا» کرده خط کمر را به وسیله خط‌کش مخصوص کمر مجدداً ترسیم کرده خط کمر را رولت کنید (تصویر ۲۰-۲).

■ برای ترسیم سجاف زیرزیپی به اندازهٔ «طول زیپ به اضافه ۳ سانتی‌متر و عرض ۴ـ۳ سانتی‌متر» سجاف را ترسیم و سپس رولت کنید (تصویر ۲۱-۲).

مدل‌های مختلف نوار کمری

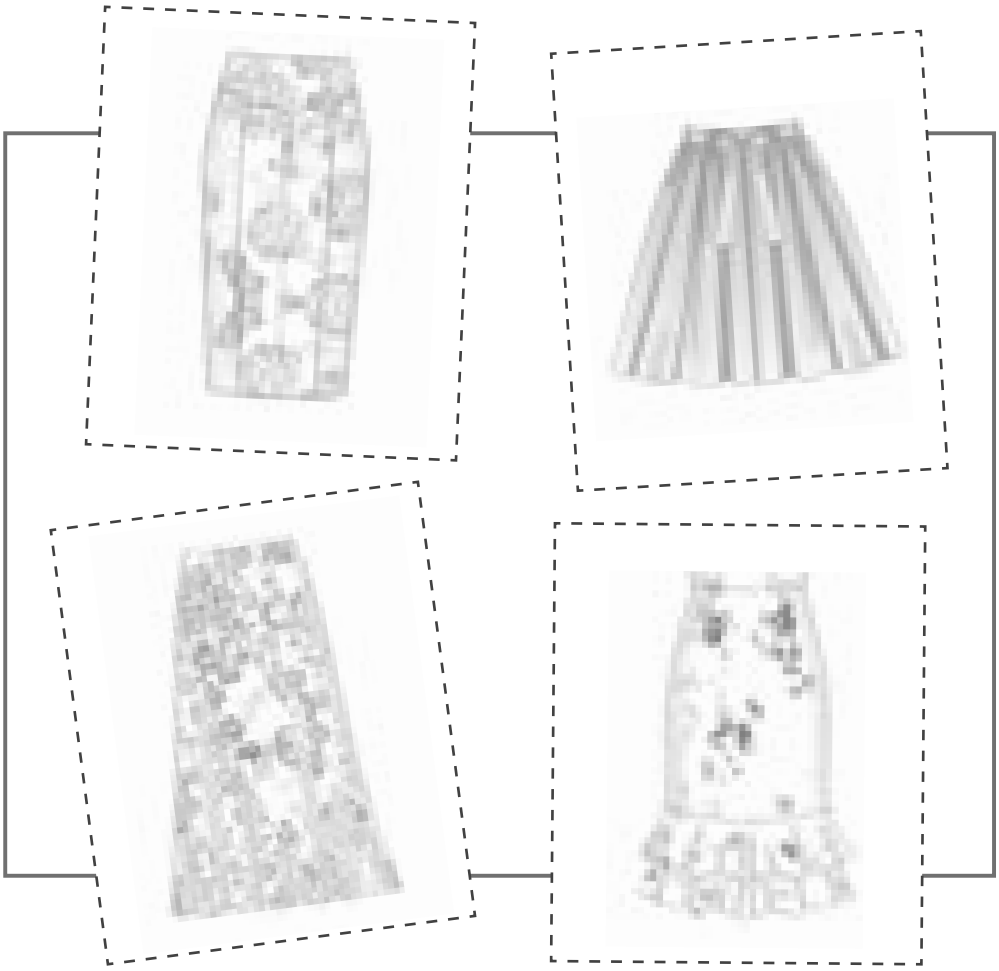

▲ تصویر ۲۲-۲

- *با توجه به تصویر (۲۲-۲) به نظر شما نوار کمری را به چند گروه می‌توان تقسیم کرد؟*
- *در ترسیم الگوی نوار کمری به چه نکاتی باید دقت کرد؟*

مدل اول

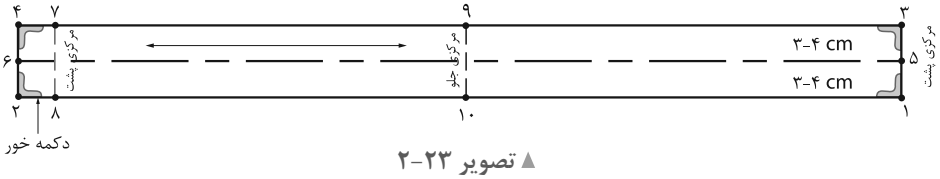

▲ تصویر ۲۳-۲

- روی الگوی دامن از تقاطع نقطه کمر با خطوط مرکزی جلو تا پشت را اندازه گرفته، آن را دو برابر کنید.
- این اندازه را با اندازه گرفته شده دور کمر فرد کنترل کنید.
- دو خط عمود بر هم رسم کرده «نقطه۱» بنامید.
- از «نقطهٔ۱» یک مستطیل به اندازه" دور کمر به اضافه ۳-۲ سانتی‌متر (دکمه خور) و "عرض آن" ۸ـ ۶ سانتی‌متر رسم کنید.

دور کمر + ۳ـ ۲ سانتی‌متر (دکمه خور) ۱→ ۲=۳→ ۴

۸ـ ۶ سانتی‌متر (پهنای نوار کمری) ۱→ ۳=۲→ ۴

- فاصله « ۳ →۱ و ۴ → ۲» را نصف کرده نقاط «۶ و ۵» به‌دست می‌آید.
- از نقاط «۴ و ۲» به اندازه دکمه خور داخل شده نقاط ۸ و ۷ (خط مرکزی پشت) به‌دست می‌آید.
- فاصلهٔ «۸ و ۱» و «۷ →۳» را نصف کرده نقاط «۹ و ۱۰» (خط مرکزی جلو) به‌دست می‌آید.
- از روی الگو یکبار برش بزنید و آن را از وسط «۶ → ۵» تا کنید. (تصویر۲۳-۲)

مدل دوم

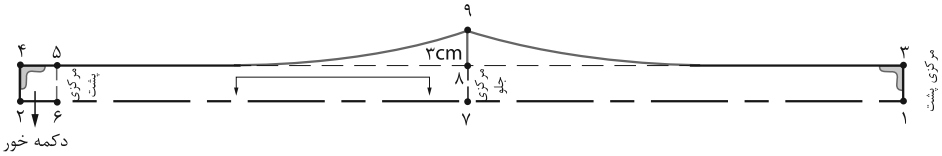

▲ تصویر ۲۴-۲

- برای رسم این مدل نوار کمری، مستطیلی که طول آن به اندازه دور کمر به اضافه ۳ سانتی متر (دکمه‌خور) و عرض آن "۱۰ـ ۸" سانتی‌متر است رسم کنید. (تصویر۲۴-۲)

دور کمر + ۳ـ۲ سانتی‌متر (دکمه خور) ۱→ ۲ = ۳ → ۴

۵ ـ ۴ سانتی‌متر (پهنای نوار کمری) ۱ → ۳=۲ → ۴

- از «نقطهٔ۸» به اندازهٔ "۳ سانتی‌متر" (بستگی به مدل) بالا رفته "نقطه ۹" به‌دست می‌آید.
- از «نقطهٔ۸» به طرف «نقاط ۳ و ۵» فرم انحناء کمر را طراحی کنید.
- از روی الگوی نوار کمر دو بار برش بزنید.

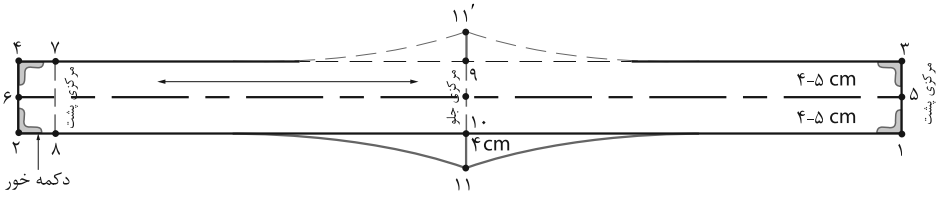

▲ تصویر ۲۵-۲

مرحله ۱

- برای رسم این مدل مانند روش اول عمل کنید، با این تفاوت که این مراحل را انجام دهید.
- پایهٔ اولیه مدل اول نوارکمری را رسم کنید، پهنای نوار را «۱۰ـ ۸» سانتی‌متر در نظر بگیرید.

۱۰ـ ۸ سانتی‌متر (پهنای نوار کمری) ۴ ← ۲ = ۳ ← ۱

- از دو طرف نقاط «۹ و ۱۰» به اندازهٔ تقریبی «۴ سانتی‌متر» بیرون آمده نقاط «′۱۱ و ۱۱» به‌دست می‌آید.
- از نقاط «′۱۱ و ۱۱» شکل زاویه‌دار را طراحی کنید (تصویر۲۵-۲).

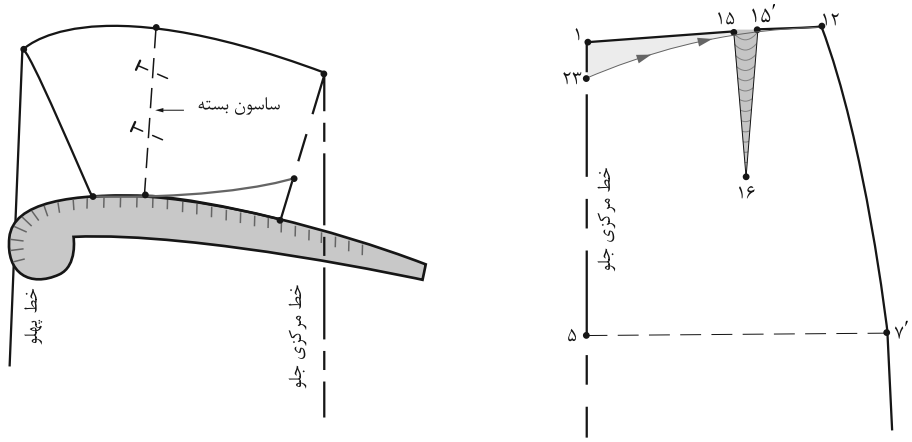

▲ تصویر ۲۶-۲

اصلاح بالاتنه

- از الگوی جلوی دامن کپی کرده از «نقطهٔ ۱» به اندازه ای که در الگوی نوار کمری دامن «نقطهٔ ۱۱ ← ۱۰» را ترسیم کرده اید باید از «نقطهٔ ۱» در خط مرکزی جلو دامن پایین آمده «نقطهٔ ۲۳» به‌دست می‌آید.
- مانند شکل ساسون را بسته و فرم زاویه‌دار را ترسیم کنید.
- از روی الگـــو یک بار برش بزنیـــــد و آن را از وســـط «۶ ← ۵» تا کنید. (تصویر۲۶-۲)

فعالیت عملی ۱۰

سه الگوی نوار کمری دامن را با توجه به اندازه شخصی و الگوی اساس دامن ترسیم کنید.

تمرین

الگوی دامن های بالا را ترسیم کرده ، قسمت های کمر ، نقاب زیپ را کامل الگو سازی کنید .

الگوی دامن فون

▲ تصویر ۲۷-۲

فکرکنیـــد

- **با توجه به تصویر (۲۷-۲) به نظر شما الگوهای دامن فون دارای چه ویژگی‌هایی است؟**
- **در هنگام ترسیم الگوهای فون، کدام قسمت‌های دامن دارای گشادی (آزادی) بیشتری است؟**

روش اول

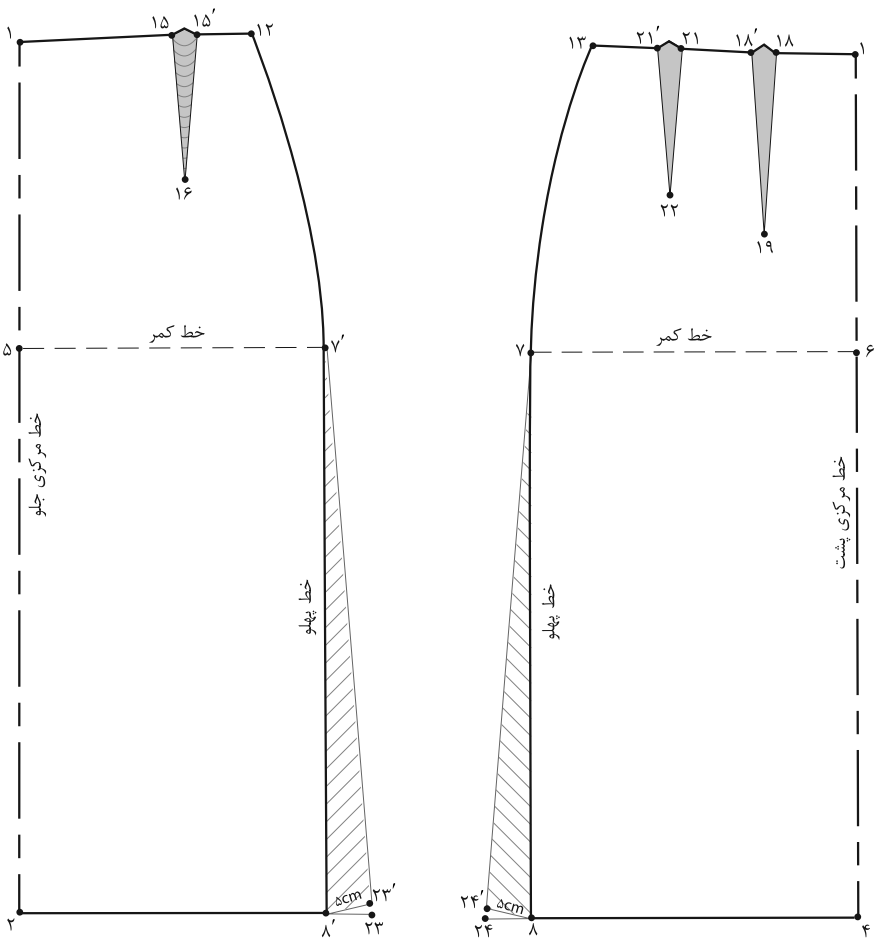

▲ تصویر ۲۸-۲

■ از نقـــاط «۸ و ′۸» در خط پهلـــو به اندازهٔ دلخـــواه (حداقل ۲ سانتی‌متر و حداکثـــر ۶ سانتی‌متر) بیرون آمده نقاط «۲۳ و ۲۴» به‌دست می‌آید.

■ قبل از وصل خطوط «۲۳ ← ′۷» و «۲۴ ← ۷» طول این خطوط باید برابر «′۸ ← ′۷» «۸ ← ۷» شود. (تصویر۲۸-۲)

فعالیت عملی ۱۱

اکنون با توجه به ترسیم الگوی فون موارد ذیل را بررسی کنید:

- **به نظر شما چرا این افتادگی در خط پهلو در صورت دادن اوازمان به‌وجود می‌آید؟**
- **چه راه حل دیگری جهت رفع این مشکل پیشنهاد می‌کنید؟**
- **با توجه به تصویر (۲۸-۲) آیا اوازمان در پهلو یا طول قد دامن تغییر می‌کند؟**
- **الگوی موارد ذکر شده در سؤالات بالا را ترسیم کنید.**

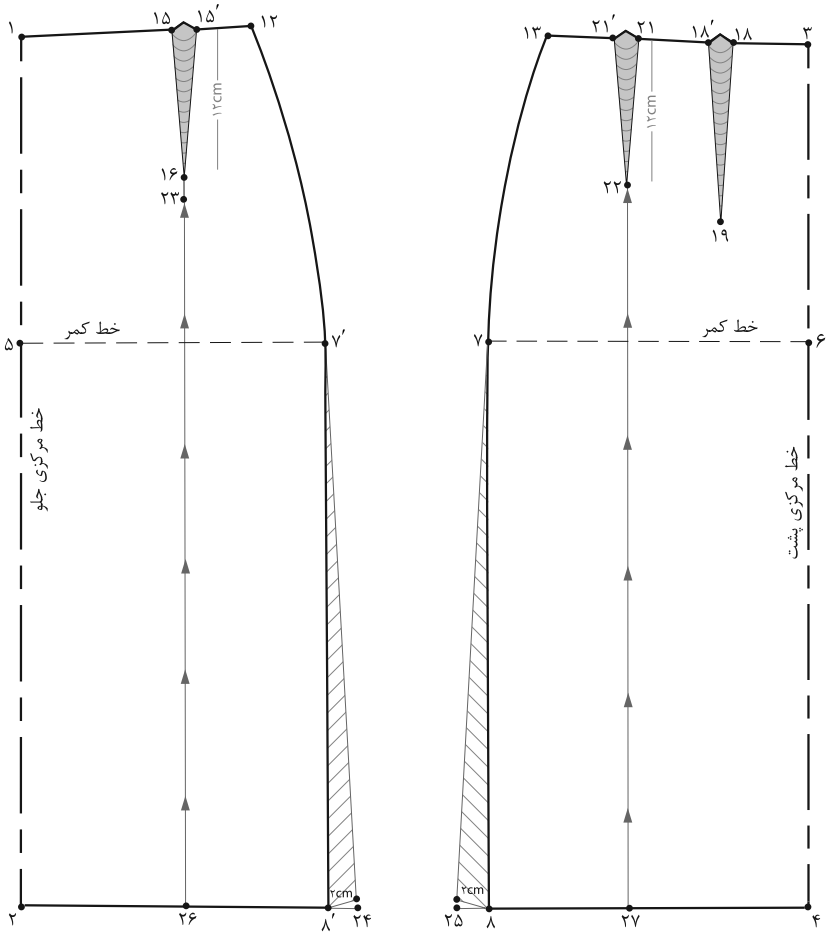

▲ **تصویر ۲۹-۲**

●*به منظور برابر کردن گشادی (آزادی) لبه‌های دامن جلو و پشت، چه تغییراتی در الگو باید ایجاد کنیم؟*

مرحله ۱

■ جهت برابر شدن اندازهٔ لبه‌های دامن جلو و پشت، باید طول و پهنای ساسون‌های جلو و پشت را یکسان کرد.

■ طول ساسون جلو و پشت در این مدل «۱۲ سانتی‌متر» شوند.

۲۲ ← ۲۱=۲۳ ← ۱۵

■ از نقاط «′۸ و ۸» به اندازه دلخواه بیرون آمـــده نقـــاط «۲۴ و ۲۵» به‌دست می‌آید.

■ از انتهای ساسون‌های جلو و پشت نقاط « ۲۳ و ۲۲» خطوط موازی با مرکزی جلو و پشت رسم کرده نقاط «۲۶ و ۲۷» به‌دست می‌آید.(تصویر۲۹-۲)

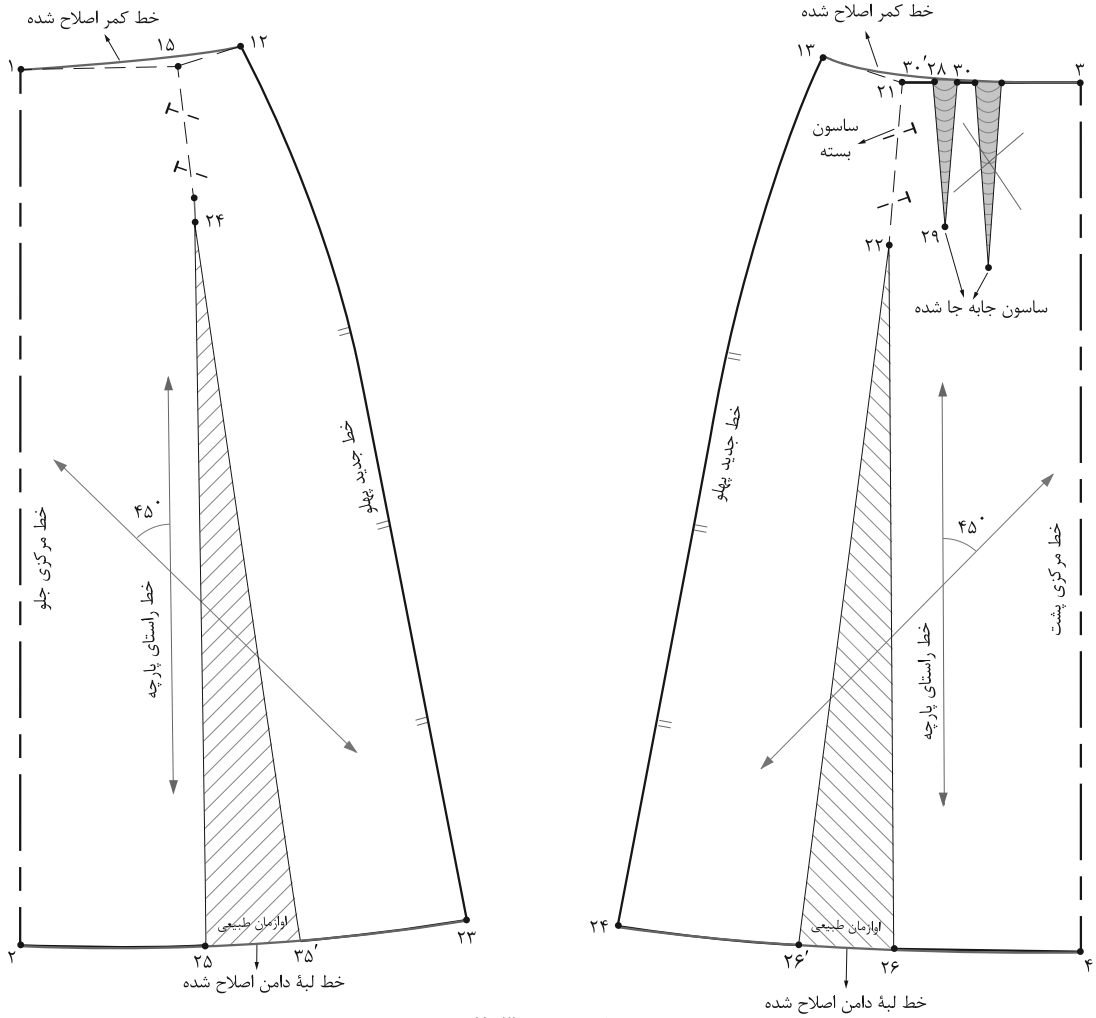

▲ تصویر ۳۰-۲

مرحله ۲

- خطوط اوازمان «۲۶ → ۲۳ » و « ۲۷ → ۲۲» را قیچی کنید.
- ساسون‌های « ۱۵ → ۲۳ → ′۱۵» و ۲۱ → ۲۲ → ′۲۱» به طرف پهلو «تا» کرده سپس آنها را ببندید. (تصویر۲۹-۲)
- لبه‌های دامن را اوازمان (اوازمان طبیعی) داده به‌وسیله خط‌کش مخصوص لبه‌ها را اصلاح کنید.
- مکان ساسون پشت را جابه‌جا کرده « $\frac{۱}{۲}$ فاصله ۱۳ → ۳» را به‌دست آورده سپس ساسون جدید پشت «۳۰ → ۲۹ → ۲۸» را رسم کنید. (تصویر۳۰-۲)
- خط راستای پارچه را رسم کرده سپس با در نظر گرفتن راستای پارچه، خط اریب پارچه با زاویه ۴۵° را رسم کنید.

فعالیت عملی ۱۲

با توجه به الگوهای ترسیم شده فون موارد ذیل را بررسی کنید:

- **چرا الگوی دامن فون بهتر است روی اریب پارچه قرار گیرد؟**
- **آیا می توانیم یکی از خطوط مرکزی جلو یا پشت را روی دولای بسته اریب پارچه قرار دهیم، شما چه راه حلی پیشنهاد می کنید؟**

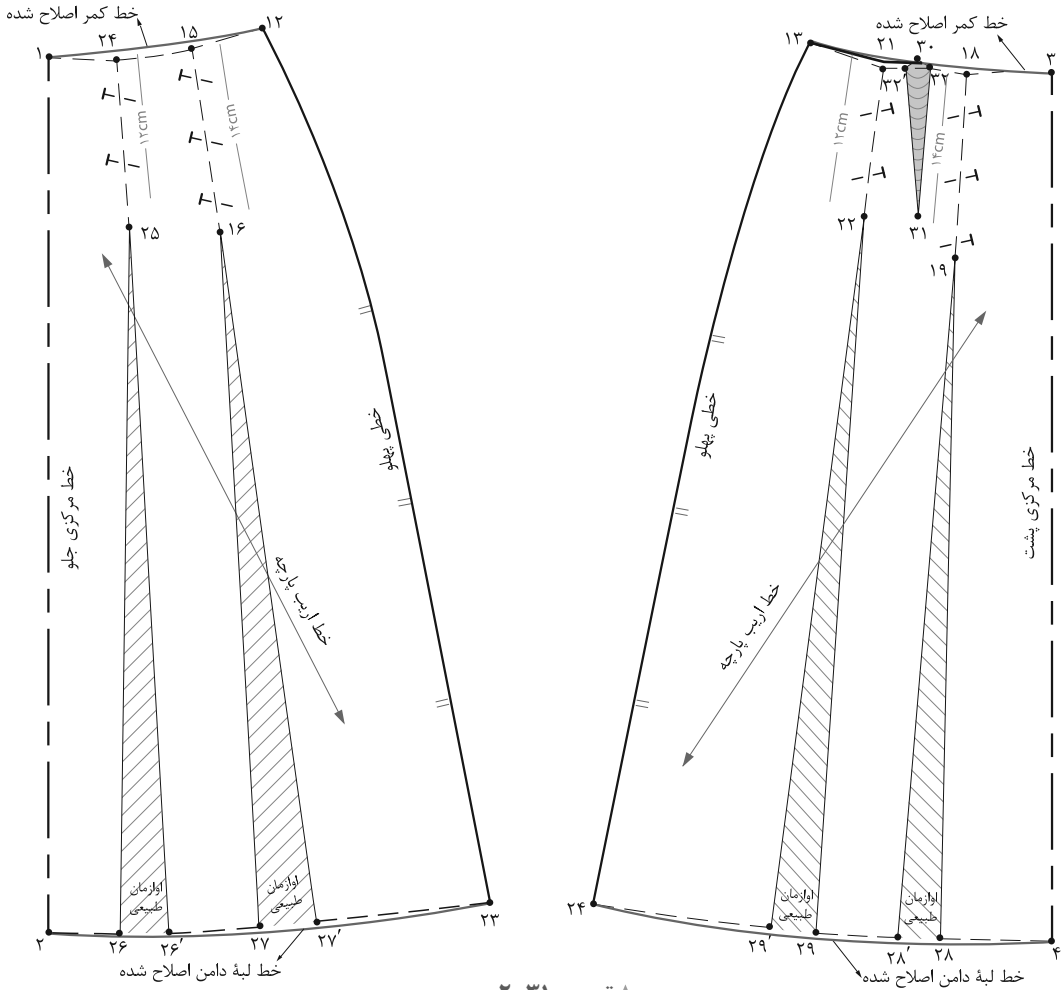

▲ **تصویر ۳۱-۲**

- مانند روش‌های قبلی به خطوط پهلو به اندازهٔ دلخواه، اوازمان داده شود.
- طول و پهنای ساسون‌های جلو و پشت را یک اندازه کنید.
- یک ساسون جدید در «$\frac{۱}{۲}$ فاصله ۱۳ ← ۳» رسم کنید (تصویر ۳۱-۲). ساسون جدید پشت = ۳۲′ ← ۳۱ ← ۳۲

گفت‌وگو کنید

فعالیت عملی ۱۳

در گروه‌های کلاسی موارد زیر را بررسی، الگوهای آن را ترسیم و به سؤالات پاسخ دهید.

- **حداقل ۲ روش دیگر برای فون کردن دامن پیشنهاد و الگوی آنها را ترسیم کنید.**
- **در الگوهای ترسیم شده به چه نکات اساسی در فون کردن دامن باید دقت کرد.**
- **اندازه اوازمان‌ها در پهلوی دامن و قسمت‌های داخلی الگو تا چه اندازه می‌تواند متغیر باشد؟**

روش چهارم فون نیلوفری

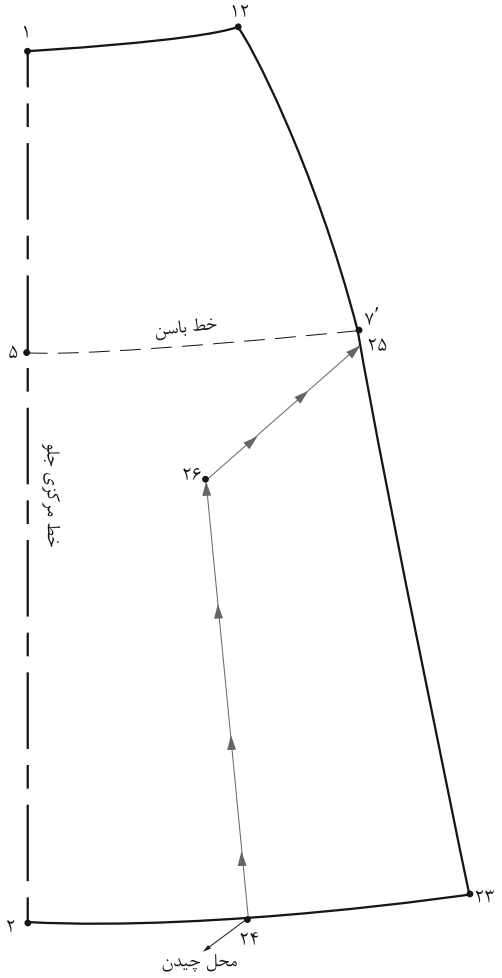

▲ تصویر ۳۲-۲

مرحله ۱

- در این روش، می‌توانید یکی از الگوهای دامن فون را رولت کنید.
- خط «۲۳ → ۲» در لبهٔ دامن را تقریباً نصف کرده «نقطهٔ ۲۴» به دست می‌آید.
- از «نقطه ′۷» به اندازه دلخواه (بستگی به مدل دارد) پایین آمده «نقطهٔ ۲۵» به‌دست می‌آید.
- مطابق شکل خطی از نقاط «۲۴ و ۲۵» رسم کرده تا در یک مکان یکدیگر را قطع کند، «نقطهٔ ۲۶» به‌دست می‌آید (تصویر۳۲-۲).

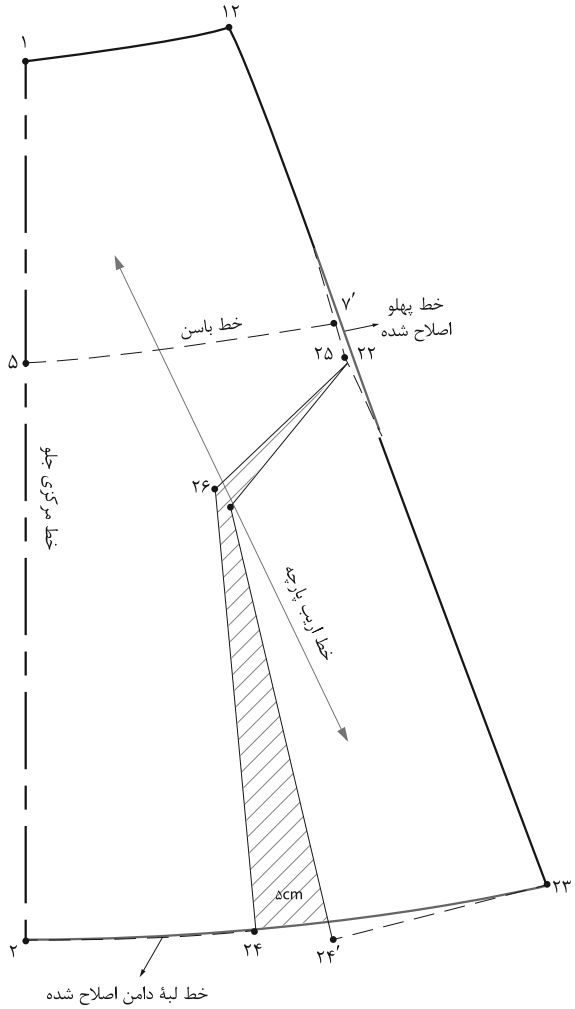

▲ تصویر ۳۳-۲

مرحله ۲

- از«نقطه ۲۴» قیچی کرده به اندازه دلخواه اوازمان دهید.
- خطوط لبه و پهلوی دامن را اصلاح کنید.
- در قسمت پشت عیناً مانند جلو عمل کنید(تصویر۳۳-۲).

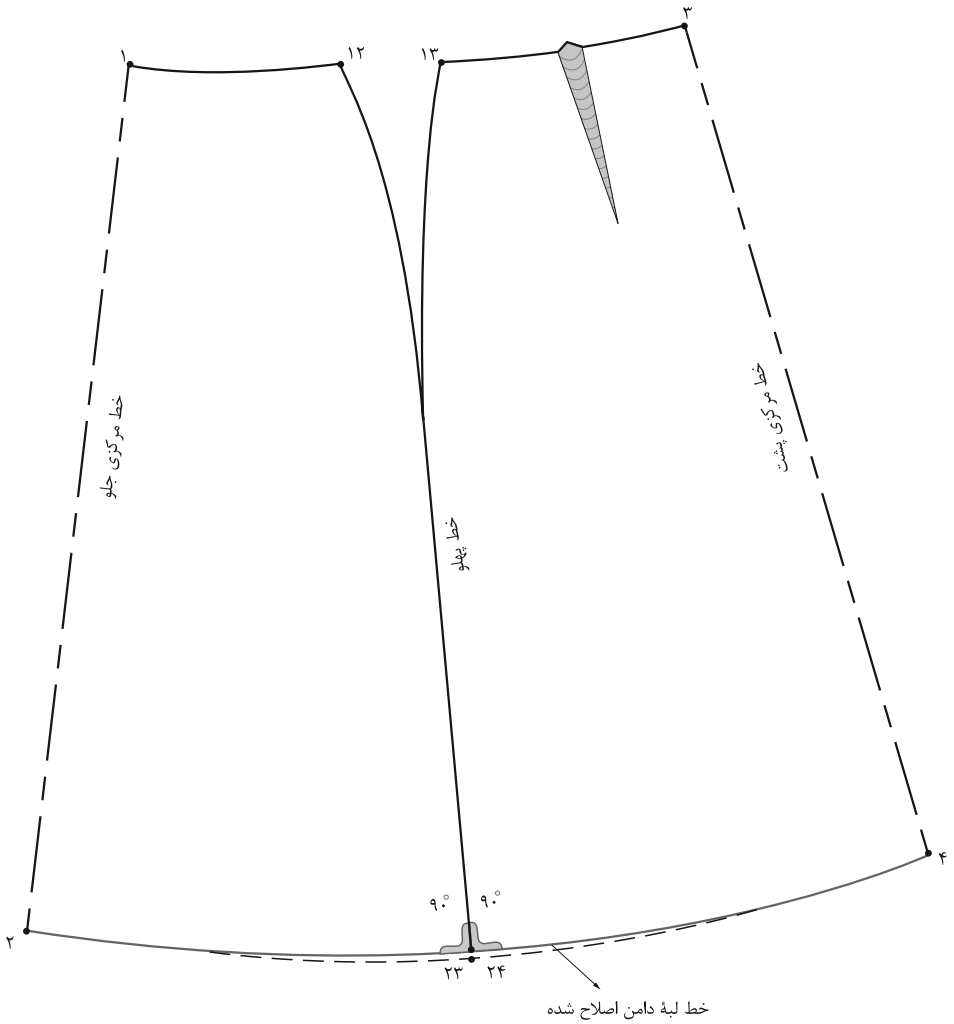

▲ تصویر ۳۴-۲

مرحله ۳

- در تمام الگوهایی که اوازمان به خطوط خارجی و داخلی الگو (اوازمان طبیعی) داده می شود، خطوط پهلو را با یکدیگر مماس کنید.
- خط کش گونیا را در نقاط «۲۴ و ۲۳» (محل تقاطع خطوط پهلـــو و لبهٔ دامن) به گونه‌ای قرار دهید که در زاویهٔ ۹۰درجه قرار گیرد.
- سپس با توجه به اندازهٔ گشادی لبهٔ دامن (اوازمان‌ها) خط لبه را اصلاح کنید(تصویر۳۴-۲).

فعالیت عملی ۱۴

با توجه به الگوهای ترسیم شده فون موارد ذیل را بررسی کنید:

چرا الگوی دامن فون بهتر است روی اریب پارچه قرار گیرد؟

آیا می توانیم یکی از خطوط مرکزی جلو یا پشت را روی دولای بسته اریب پارچه قرار دهیم؟ شما چه راه حلی پیشنهاد می کنید؟

اساس دامن ترک

▲ تصویر ۳۵-۲

اندازه‌های مورد نیاز:

- دور کمر: ۶۸ سانتی‌متر
- دور باسن بزرگ: ۹۶ سانتی‌متر
- قد دامن: ۶۵ سانتی‌متر
- بلندی باسن بزرگ: ۲۱ سانتی‌متر
- تعداد ترک، دلخواه (مطابق مدل)

مرحله ۱

- ابتدا خط عمودی روی کاغذ رسم کنید.
- روی این خط اندازه بلندی باسن و بلندی قد دامن را علامت بگذارید.

بلندی قد دامن =۳ ← ۱

بلندی باسن =۲ ← ۱

- از نقاط «۱،۲ و ۳» به وسیله گونیا خطی فرضی به طرفین رسم کنید (تصویر۳۶-۲).

مرحله ۲

- از طرفین «نقطهٔ۱» به اندازهٔ دور کمر به اضافهٔ ۱سانتی‌متر (آزادی) تقسیم بر تعداد ترک‌ها بیرون آمده «نقاط ۴ و ۵» به‌دست می‌آید.

تعداد ترک ÷ (دور کمر + ۱سانتی‌متر) = ۵ ← ۴

- از طرفین «نقطهٔ ۲» به اندازهٔ دور باسن به اضافهٔ ۱ سانتی‌متر (آزادی) تقسیم بر تعداد ترک‌ها بیرون آمده «نقاط ۶ و ۷» به‌دست می‌آید.

تعداد ترک ÷ (دور باسن + ۱سانتی‌متر)= ۷ ← ۶

- نقاط «۵ ← ۷ و ۴ ← ۶» را به‌وسیله خط‌کش مخصوص پهلو به یکدیگر وصل کنید.
- از «نقطهٔ ۳» برابر «۷ ← ۶» بیرون آمده نقاط « ۸ و ۹» به‌دست می‌آید (تصویر۳۷-۲).
- از نقاط « ۸ و ۹» به اندازه دلخواه (بستگی به مدل دارد)، نقاط ۱۰ و ۱۱ به‌دست می‌آید.
- برای جلوگیری از افتادگی خطوط اوازمان پهلوی ترک‌ها، فاصلهٔ «۹ ← ۷» و «۸ ← ۶» را اندازه بزنید و همین مقدار را از نقاط «۶ و ۷» به سمت نقاط ۱۰ و ۱۱ علامت بگذارید. نقاط «۱۲ و ۱۳» به‌دست می‌آید.
- علامت موازنه و راستای پارچه را روی الگو علامت‌گذاری کنید (تصویر۳۸-۲).

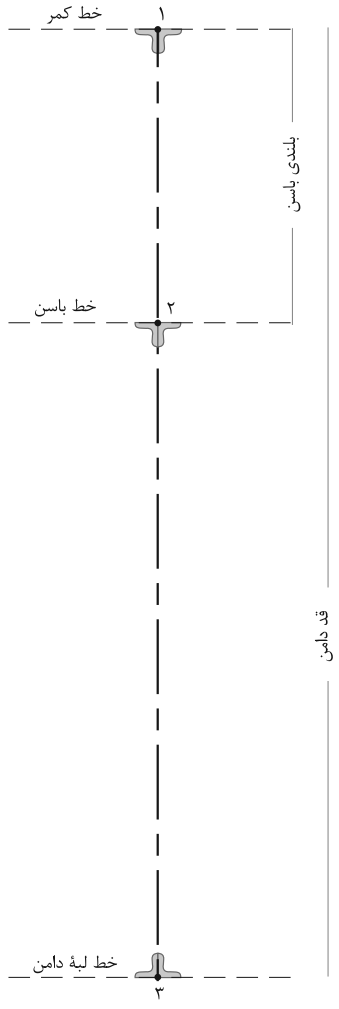

▲ تصویر ۲-۳۶

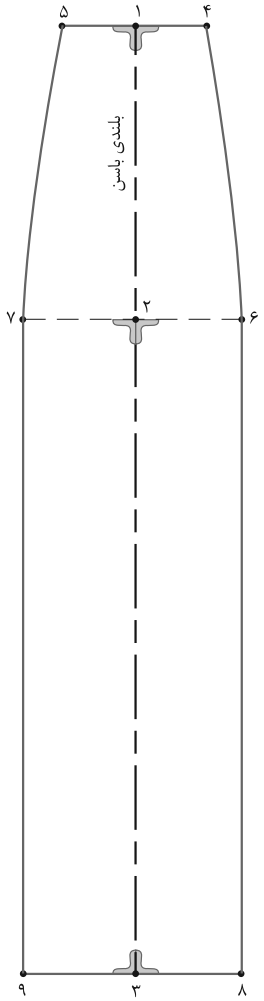

▲ تصویر ۲-۳۷

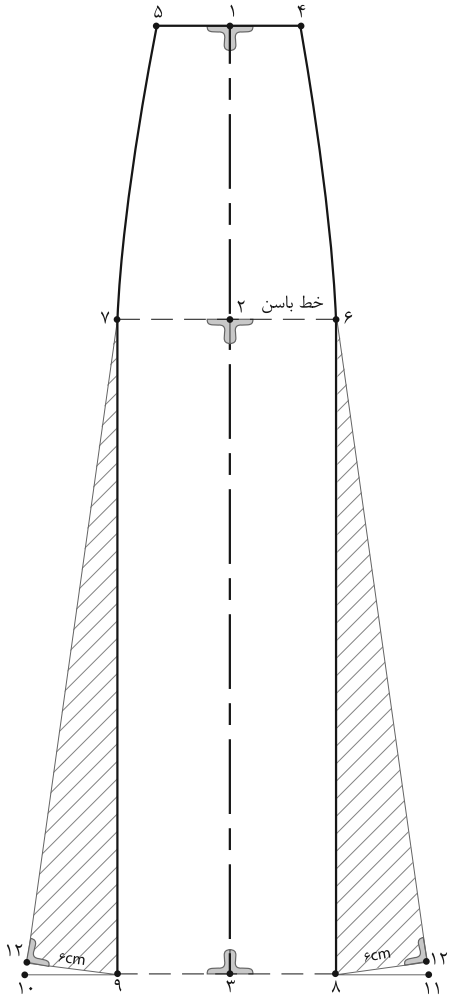

▲ تصویر ۲-۳۸

فعالیت عملی ۱۵

- **الگوی اساس دامن ترک با اوازمان پهلو را ترسیم کنید.**
- **به جای کنترل اوازمان در پهلو، حداقل یک روش دیگر را در ترسیم الگو استفاده کنید.**

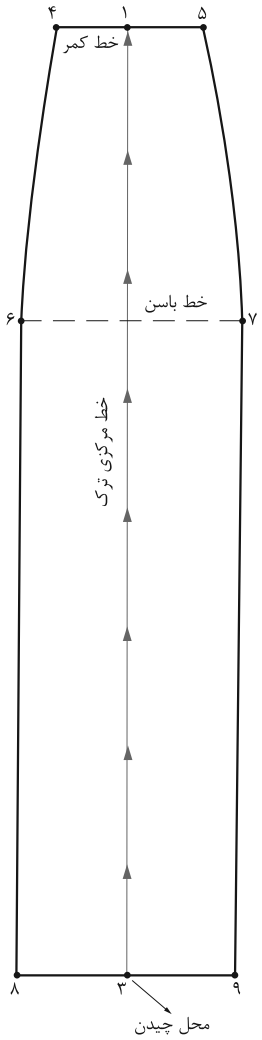

▲ تصویر ۲-۳۹

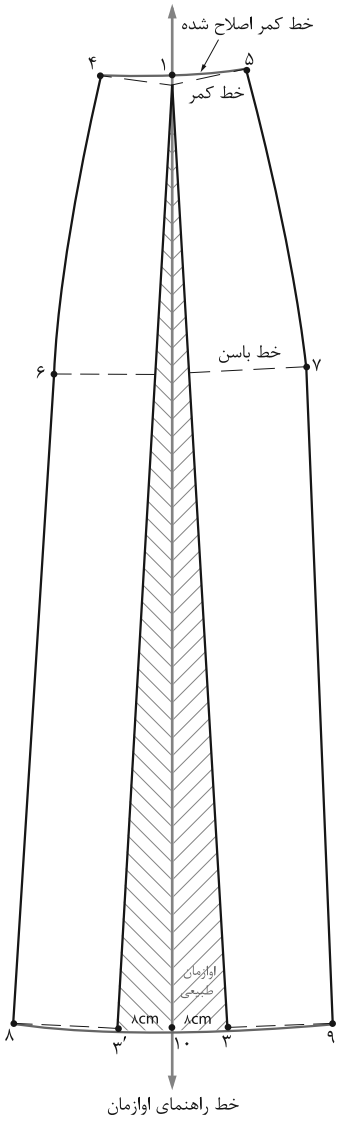

▲ تصویر ۲-۴۰

مرحله ۱

- فاصلهٔ «۳ ← ۱» خط مرکزی ترک را از لبهٔ دامن قیچی کنید (تصویر ۲-۳۹).
- روی کاغذ یک خط عمود به اندازهٔ تقریبی قد دامن به نام خط راهنمای اوازمان رسم کنید.

مرحله ۲

- «نقطهٔ ۱» در کمر دامن را به گونه‌ای قرار دهید که با خط راهنمای اوازمان مماس شود.
- به اندازهٔ دلخواه (بستگی به مدل دارد) از «نقطهٔ ۱۰» اوازمان دهید.
- خطوط لبهٔ دامن و کمر را اصلاح کنید (تصویر ۲-۴۰).

روش سوم

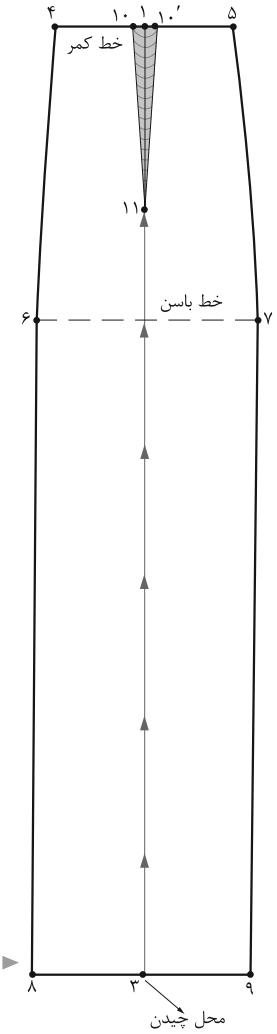

◄ تصویر ۴۱-۲

مرحله ۱

- در این روش عیناً مانند ترسیم الگوی اساس ترک عمل کنید. با این تفاوت که یک ساسون ضروری در خط کمر رسم کنید.

تعداد ترک ÷ (پهنای ساسون)+(دور کمر + آزادی) = ۵ → ۴

- یک ساسون به پهنای دلخواه و طول «۱۴-۱۰ سانتی‌متر» رسم کنید (تصویر ۴۱-۲).

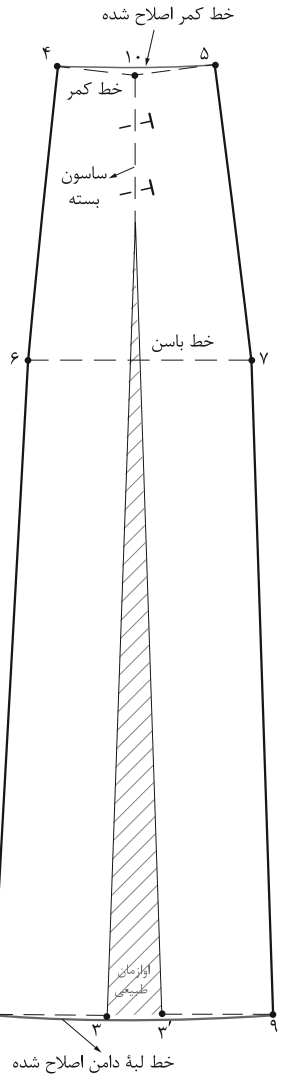

◄ تصویر ۴۲-۲

مرحله ۲

- خط «۱ → ۳» را قیچی کرده ساسون «۱۰′ → ۱۱ → ۱۰» را ببندید.
- خطوط لبهٔ دامن را اصلاح کنید (تصویر ۴۲-۲).

گفت‌وگو کنید

فعالیت عملی ۱۶

- **در گروه‌های کلاسی موارد زیر را بررسی، الگوهای آنها را ترسیم و به سؤالات پاسخ دهید.**
- **چه تفاوتی در الگوهای ترسیم شده روش‌های دوم و سوم ترک به‌وجود می‌آید؟ (گشادی دامن)**
- **برای به‌دست آوردن اندازهٔ بیشتر در اوازمان طبیعی الگوی دامن ترک با پنس ضروری چه تغییراتی باید ایجاد کنیم؟**

الگوی دامن‌های کلوش

با توجه به تصاویر (۴۳-۲) به نظر شما الگوهای آنها چه تفاوتی با یکدیگر دارند؟

اندازهٔ گشادی‌های لبهٔ دامن، کمر و باسن چه تفاوتی دارند؟

اندازه‌های مورد نیاز:

- **دور کمر: ۶۶ سانتی‌متر**
- **قد دامن: ۷۲ سانتی‌متر**

▲ **تصویر ۴۳-۲**

دامن تمام کلوش

- در گوشه کاغذ دو خط عمود بر هم رسم کرده تقاطع آنها را «نقطهٔ ۱» بنامید.
- از «نقطهٔ۱» به اندازهٔ «$\frac{۱}{۶}$ دور کمر منهای ۰/۵سانتی‌متر» گونیا کرده، نقاط «۲ و ۳» به‌دست می‌آید.

$۶۶cm \div ۶ = ۱۱cm - ۰/۵cm = ۱۰/۵cm$

«$\frac{۱}{۶}$ دور کمر منهای ۰/۵ سانتی‌متر = ۳ ← ۱ = ۲ ← ۱»

- هلال ۳ ← ۲ برابر است با «$\frac{۱}{۴}$ دور کمر»
- برای ترسیم خط لبهٔ دامن از « نقطهٔ ۱» به اندازهٔ «فاصله ۲ ← ۱» به اضافهٔ قد دامن علامت بگذارید، نقاط «۵ و ۴» به‌دست می‌آید.

$۱۰/۵cm + ۷۲cm = ۸۲/۵cm$

(اندازهٔ ۲ ← ۱) به اضافه قد دامن = ۵ ← ۱ = ۴ ← ۱

- به وسیلهٔ متر هلال لبهٔ دامن را رسم کنید. (تصویر۴۴-۲)
- در هنگام برش پارچه، از این الگو دوبار بریده شود. (تصویر۴۵-۲)

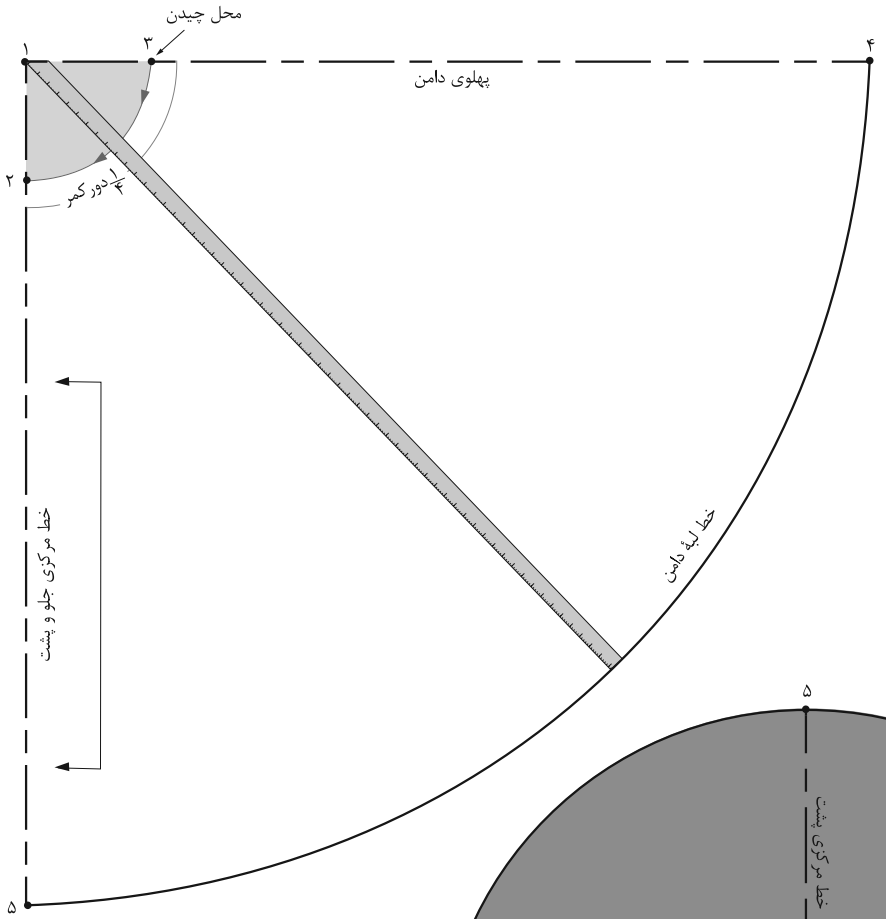

▲ تصویر ۴۴-۲

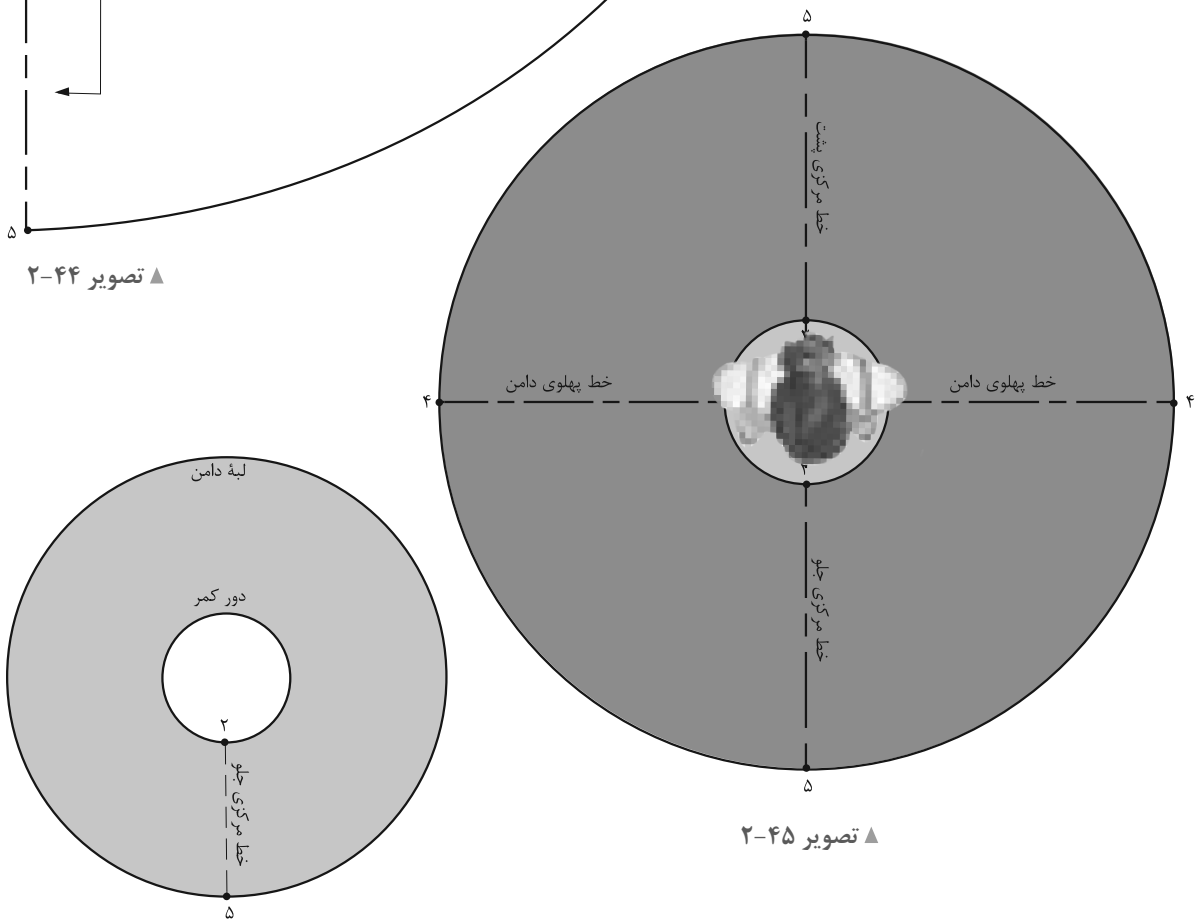

▲ تصویر ۴۵-۲

دامن نیم کلوش

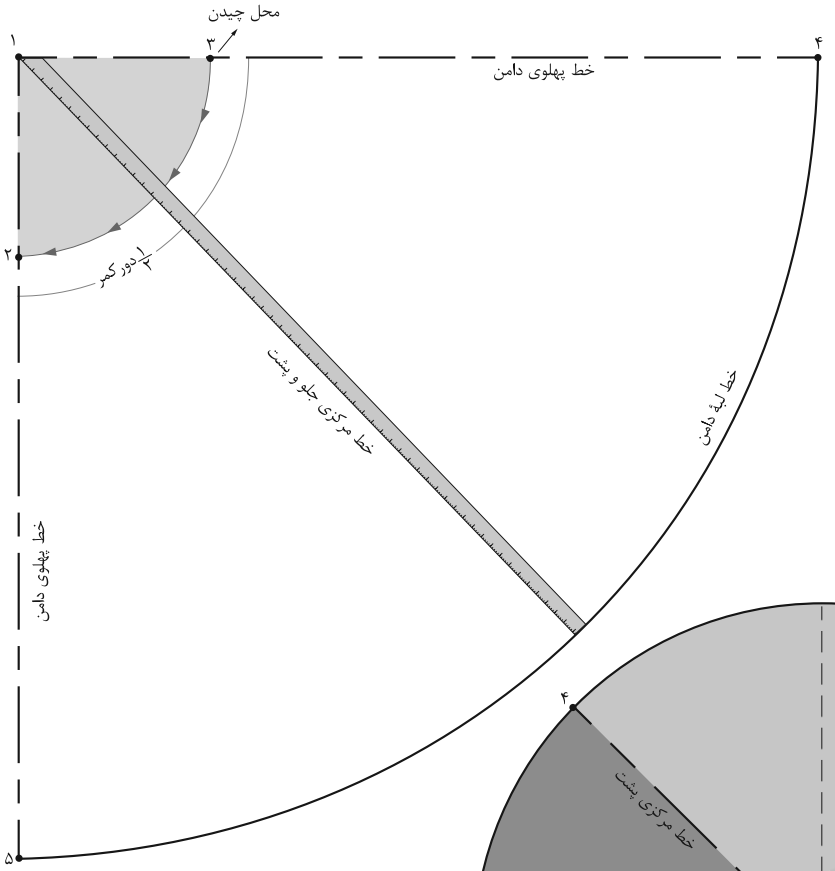

▲ تصویر ۴۶-۲

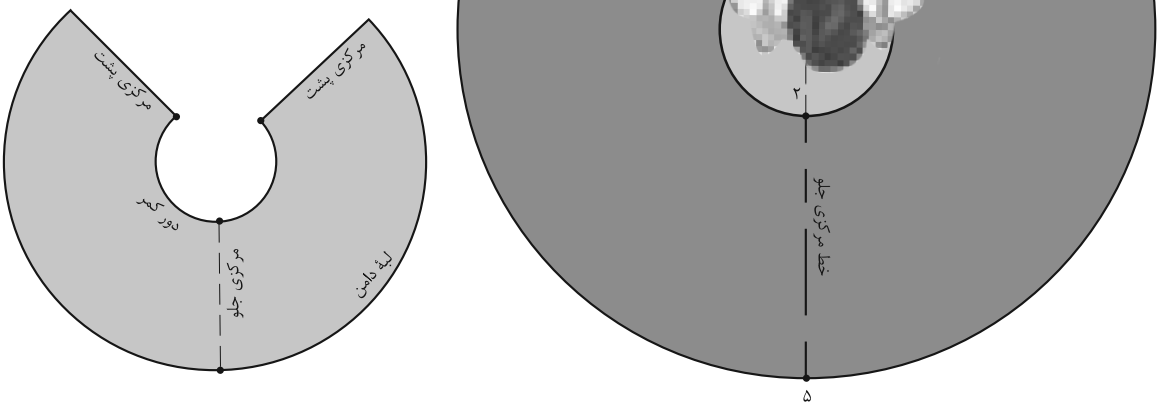

▲ تصویر ۴۷-۲

■ مانند ترسیم الگوی دامن تمام کلوش عمل کنید با این تفاوت که اندازه «۲←۱ ، ۳ ← ۱» فرق می‌کند.

■ از «نقطهٔ ۱» به اندازهٔ $\frac{۱}{۳}$ دور کمر منهای ۱ سانتی‌متر گونیا کرده، نقاط «۲ و ۳» به‌دست می‌آید (تصویر۴۶-۲).

$۶۶cm \div ۳ = ۲۲cm - ۱cm = ۲۱cm$

$\frac{۱}{۳}$ دور کمر منهای ۱ سانتی‌متر ۳ ← ۱ = ۲ ← ۱

■ در هنگام برش پارچه از این الگو دوبار بریده شود (تصویر۴۷-۲).

دامن یک کلوش

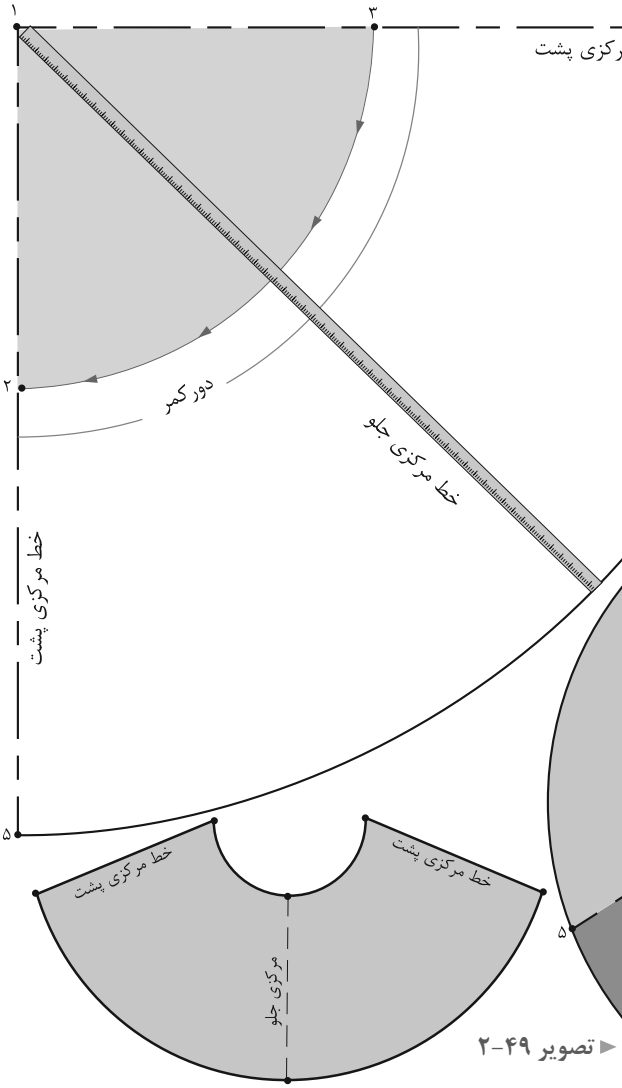

تصویر ۴۸-۲ ◄

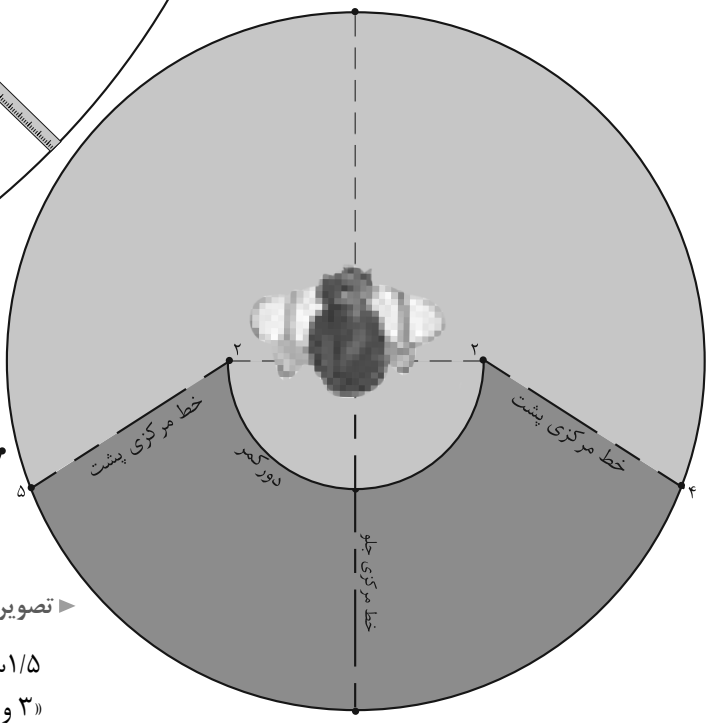

► تصویر ۴۹-۲

■ مانند ترسیم الگوی دامن تمام کلوش و نیم‌کلوش عمل کنید با این تفاوت که اندازهٔ ۲←۱ و ۳←۱ فرق می‌کند.

■ از «نقطهٔ ۱» به اندازهٔ دور کمر تقسیم بر ۱/۵سانتی‌متر منهای ۲ سانتی‌متر گونیا کرده نقاط «۳ و ۲» به‌دست می‌آید (تصویر۴۸-۲).

۶۶cm ÷ ۱/۵cm = ۴۴cm - ۲cm = ۴۲cm

دور کمر تقسیم بر ۱/۵ سانتی‌متر منهای ۲ سانتی‌متر ۳ ← ۱ = ۲ ← ۱

■ در هنگام برش پارچه از این الگو دوبار بریده شود(تصویر۴۹-۲).

فعالیت عملی ۱۷

- **الگوهای اساس دامن کلوش را ترسیم کرده و آنها را با یکدیگر مقایسه کنید و به موارد زیر پاسخ دهید:**
- **میزان گشادی هرکدام از کلوش‌ها از کدام قسمت اندام شروع می‌شود؟ (فاصله بین خط کمر تا لبهٔ دامن)**
- **چه قسمت‌هایی از الگو روی اریب، بی‌راه و راستای پارچه قرار می‌گیرد؟ آیا باید در الگو تغییر به‌وجود آید؟**

به‌تصویر (۵۰-۲) با دقت نگاه کنید، پیلی‌های دامن چه تفاوتی با یکدیگر دارند؟
آیا می‌توانید قسمت‌های مختلف پیلی‌ها را نام ببرید؟

▲ تصویر ۵۰-۲

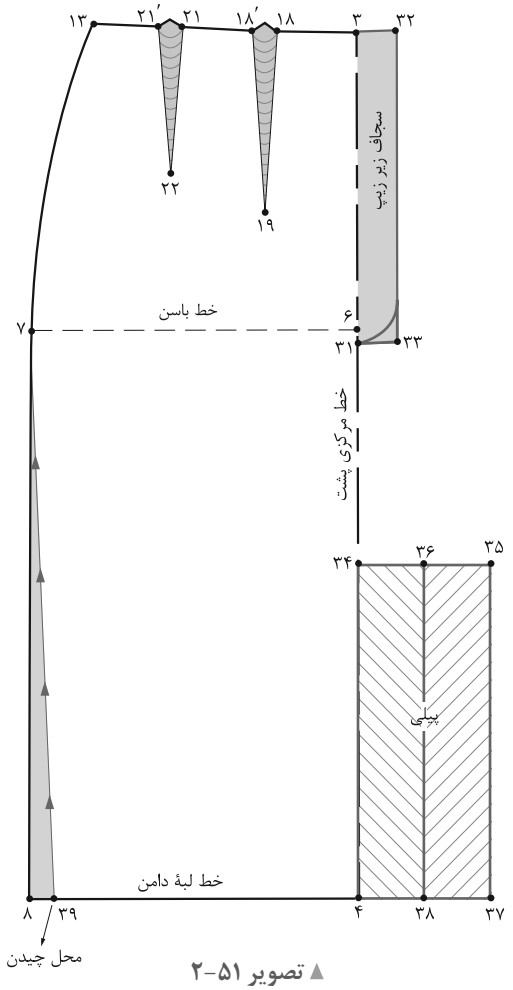

▲ تصویر ۵۱-۲

مرحله ۱

- از الگوی اساس دامن رولت کنید.
- روی خط مرکزی پشت، از «نقطهٔ ۴» به اندازهٔ طول چاک پیلی بالا بروید، «نقطه ۳۴» به‌دست می‌آید.
- از «نقطهٔ ۳۴» به اندازهٔ پهنای زیرپیلی و لاپیلی بیرون آمده، «نقطهٔ ۳۵» به‌دست می‌آید. (اندازه بستگی به مدل دارد).
- فاصلهٔ «۳۵ ← ۳۴» را نصف کرده، «نقطهٔ ۳۶» به‌دست می‌آید.
- از نقاط «۳۶ و ۳۵» خطوط موازی با خط مرکزی پشت رسم کرده، نقاط «۳۸ و ۳۷» به‌دست می‌آید.
- برای تنگ‌تر شدن لبهٔ دامن از نقاط «۸′ و ۸» به اندازه دلخواه (بستگی به مدل دارد) داخل شده نقاط «۳۹′ و ۳۹» به‌دست می‌آید (تصویر ۵۱-۲).

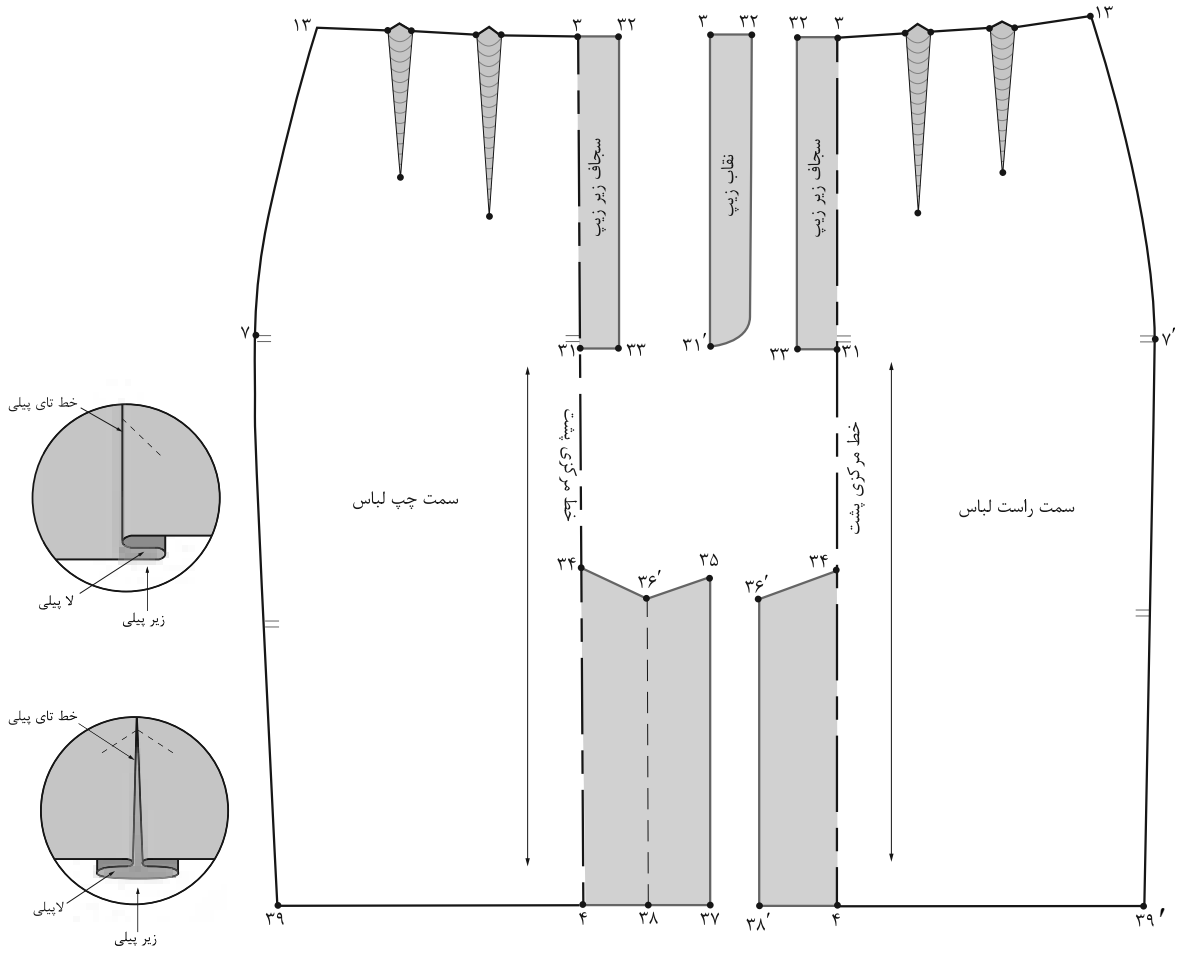

▲ تصویر ۵۲-۲

مرحله ۱

■ علامت موازنه، راستای پارچه و نقاط موازنه را روی الگو رسم کنید.

فعالیت عملی ۱۸

- **با درنظر گرفتن الگوی ترسیم شده موارد ذیل را بررسی کنید.**
- **با توجه به تصویر الگو (۵۲-۲) اگر بخواهید چاک پیلی به‌صورت یک طرفه روی الگو باشد، کدام الگو را انتخاب می‌کنید؟**
- **اگر بخواهید پیلی دوطرفه داشته باشید کدام الگو را انتخاب می‌کنید؟**
- **در پیلی یک طرفه، پیلی دوطرفه و چاک پیلی، زیرپیلی و لاپیلی آنها چه تفاوتی در ترسیم الگو پیدا می‌کند؟**

دامن خمره‌ای

با توجه به تصویر (۵۳-۲) گشادی (آزادی دامن) در کدام قسمت‌ها بیشتر است؟

جهت پیلی یا چین قسمت بالا به چه شکلی است؟

▲ تصویر ۵۳-۲

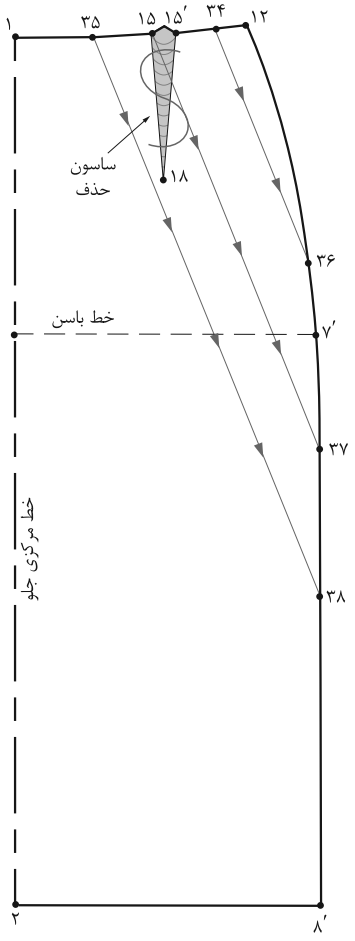

▲ تصویر ۵۴-۲

مرحله ۱

- از الگوی اساس اولیه دامن رولت کنید.
- روی خط کمر با توجه به مدل، محل شروع پیلی‌ها را روی خط کمر به‌گونه‌ای علامت‌گذاری کنید تا یکی از خطوط در محل ساسون‌ها قرار بگیرید.
- محل شروع پیلی در کمر «۳۵ و ′۱۵ و ۳۴» است.
- از «نقطه ۱۲» در خط پهلوی جلو، انتهای پیلی‌ها را علامت‌گذاری کرده نقاط «۳۶ ، ۳۷ و ۳۸» به‌دست می‌آید. (تصویر۵۴-۲).

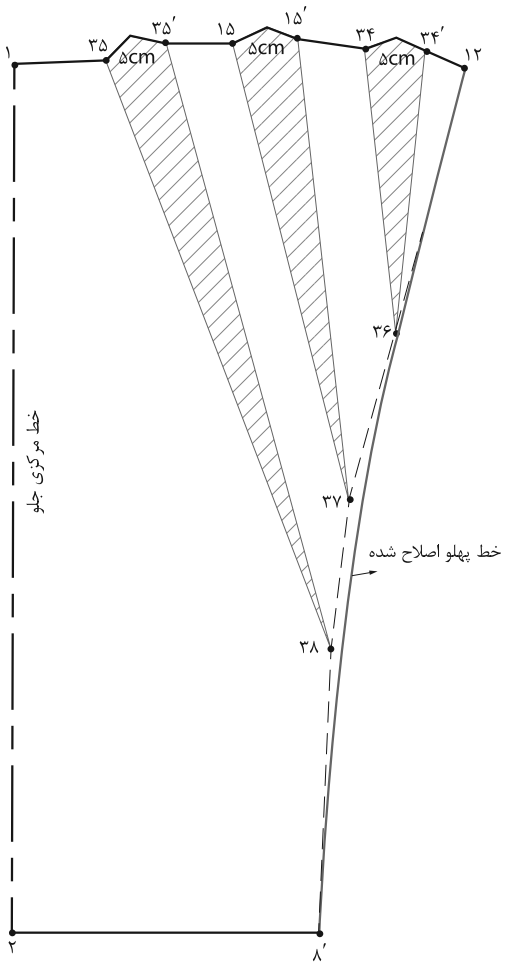

▲ تصویر ۵۵-۲

مرحله ۲

- خطوط رسم شده را از سمت خط کمر به سمت خط پهلو قیچی کنید.
- نقاط چیده شده به اندازه دلخواه (بستگی به مدل) اوازمان دهید.
- در الگوی پشت عیناً الگوی جلو عمل کنید.
- خطوط پهلوی جلو و پشت را دوباره رسم و اصلاح کنید (تصویر۵۵-۲).

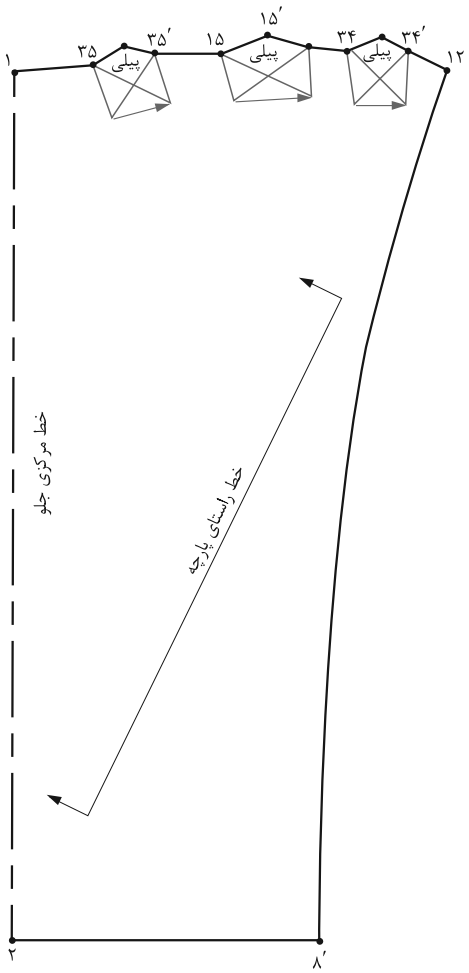

▲ تصویر ۵۶-۲

مرحله ۳

- در صورتی که الگو پیلی‌دار باشد (به جاچین) پیلی‌ها را به سمت پهلوها «تا» کرده و روی خط کمر را رولت کنید (تصویر۵۶-۲).

فعالیت عملی ۱۹

با توجه به الگوی ترسیم شده دامن خمره‌ای پاسخ دهید:

- **چرا خطوط کمر جلو و پشت را برای ترسیم پیلی‌ها «تا» می‌کنیم؟**

تمرین مرحله ۲

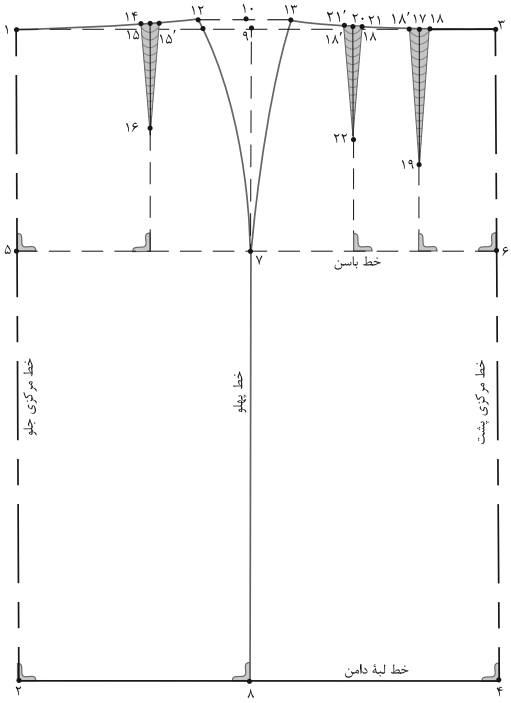

۱ـ با توجه به شکل روبه‌رو به سؤالات پاسخ دهید:

- فاصله ۳←۱ چگونه به‌دست می‌آید؟

.....

- فاصله ۲←۱ چگونه به‌دست می‌آید؟

.....

- فاصله ۱۰←۹ برابر است با

.....

- طول ساسون جلو (۱۶←۱۴) برابر است با

.....

- طول ساسون پشت (۱۹←۱۷) برابر است با

.....

۲ـ علائم قراردادی موضوعات زیر را رسم کنید.

- علامت موازنه قطعات الگو
- علامت گونیا
- علامت حذف ساسون
- راستای پارچه دولای بسته
- علامت پیلی

پاترون دامن

▲ تصویر ۵۷-۲

اکنون با توجه به الگوی ترسیم شده اساس دامن موارد ذیل را بررسی کنید:

پس از ترسیم الگوی اساس دامن، جهت شناسایی اشکالات احتمالی اندام چه باید کرد؟

در هنگام قرار دادن الگو برای تهیه پاترون و در پوشیدن آن به نکات زیر دقت کنید.

- چلوار سفید ضخیم تک رنگ برای تهیه پاترون
- راه‌های تار پارچه روی خطوط مرکزی جلو و پشت کاملاً عمود با کف زمین
- لبه‌های دامن و افت پارچه بدون کشیدگی روی اندام
- علامت‌گذاری خطوط مرکزی جلو و پشت، باسن، پهلوها، ساسون و علائم موازنه با استفاده از کاربن و رولت خیاطی
- وصل قطعات پاترون بریده شده به وسیله بخیه‌های درشت ماشین دوخت
- انتقال کلیه تغییرات پاترون به الگوی دامن

گفت‌وگو کنید

فعالیت عملی ۲۰

- **در گروه‌های کلاسی، با توجه به الگوی ترسیم شده اساس دامن به موارد ذیل پاسخ دهید.**
- **در کدام قسمت‌های پاترون دامن، اشکالات اندامی دیده می‌شود؟**
- **برای رفع اشکالات عیوب اندامی در قسمت دامن چه روش‌هایی پیشنهاد می‌کنید؟**

مواد و ابزار: خط‌کش منحنی و بلند، کاغذ پوستی و سفید تحریری، سوزن ته‌گرد، سوزن بلند مخصوص پارچه، کاربن، رولت خیاطی.

باسن بزرگ

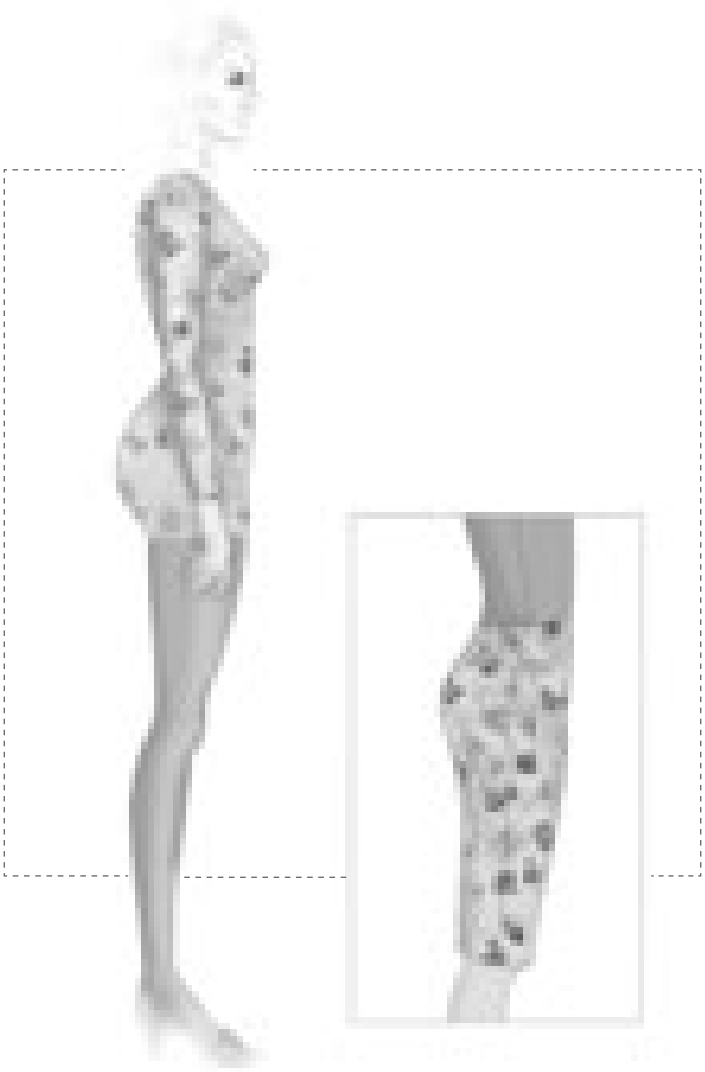

▲ تصویر ۵۸-۲

با توجه به شکل (۵۸-۲) ویژگی‌های اندام این افراد چیست؟

به‌نظر شما برای رفع عیوب اندامی این افراد، کدام قسمت‌های الگو بایدتغییر کند؟

علت: معمولاً افرادی که باسن بزرگ دارند، خط مرکزی پشت به سمت بالا کشیده می‌شود.

فعالیت عملی ۲۱

- **با توجه به فرم‌های اندامی و عیوب آنها موارد ذیل را بررسی کنید:**
- **راه حل پیشنهادی شما برای رفع عیوب این اندام چیست؟**
- **آیا الزاماً این افراد چاق هستند؟ در صورت منفی بودن جواب ویژگی‌های این اندام چیست؟**

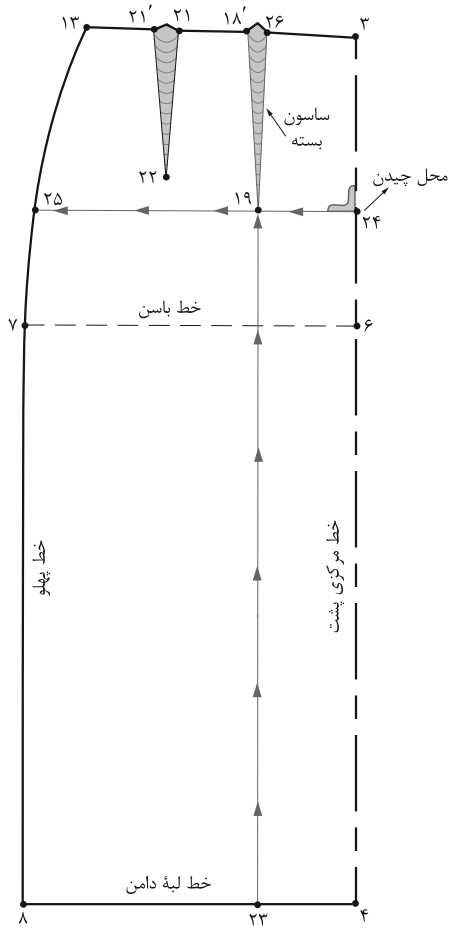

▲ تصویر ۵۹-۲

مرحله ۱

راه حل: برای رفع عیوب این اندام باید دامن کمی فون و خط مرکزی پشت بلندتر شود.

- از انتهای ساسون پشت «نقطهٔ ۱۹» خطی موازی با مرکز پشت رسم کرده «نقطه ۲۳» به‌دست می‌آید.
- از انتهای ساسون پشت «نقطهٔ ۱۹» خطی موازی با لبهٔ دامن رسم کرده نقاط ۲۴ و ۲۵ به‌دست می‌آید. (تصویر۵۹-۲)

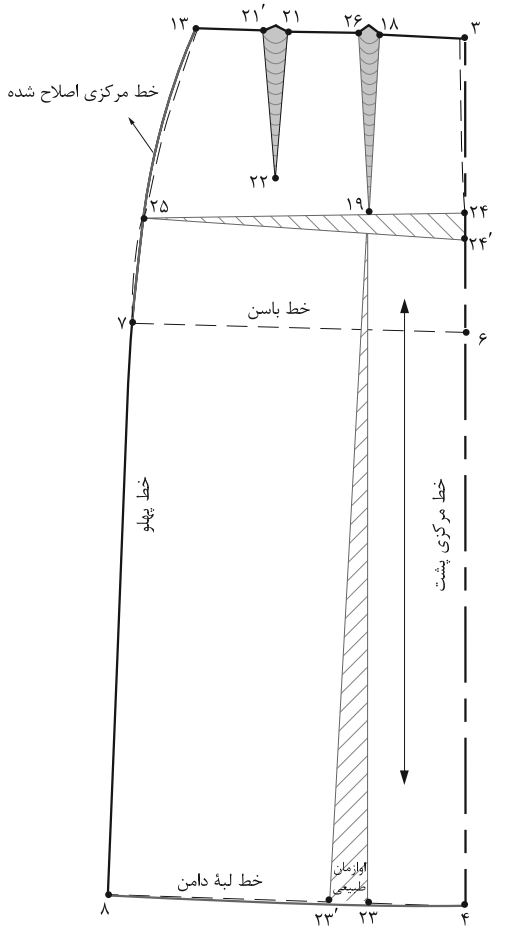

▲ تصویر ۶۰-۲

مرحله ۲

- «خط ۲۳←۱۹» را قیچی کرده و پهنای ساسون پشت را به اندازهٔ «۱سانتی‌متر» ببندید تا اوازمان لبهٔ دامن به‌وجود آید.

ساسون جدید پشت = ۲۶ ← ۱۹ ← ۱۸

- خط «۲۵ ← ۲۴» را به اندازه‌ای که در پاترون دامن بازشده اوازمان دهید.
- خطوط مرکزی پشت، پهلو و لبهٔ دامن را اصلاح کنید. (تصویر۶۰-۲)

فعالیت عملی ۲۲

- **الگوی اساس دامن برای فردی با باسن بزرگ را ترسیم کرده و رفع عیوب اندامی آن را برطرف کنید.**

▲ تصویر ۶۱-۲

با توجه به شکل (۶۱-۲) ویژگی‌های اندام این افراد چیست؟

علت: معمولاً افرادی که شکم برآمده دارند، خط مرکزی جلو به سمت بالا کشیده می‌شود و قد جلو کوتاه است.

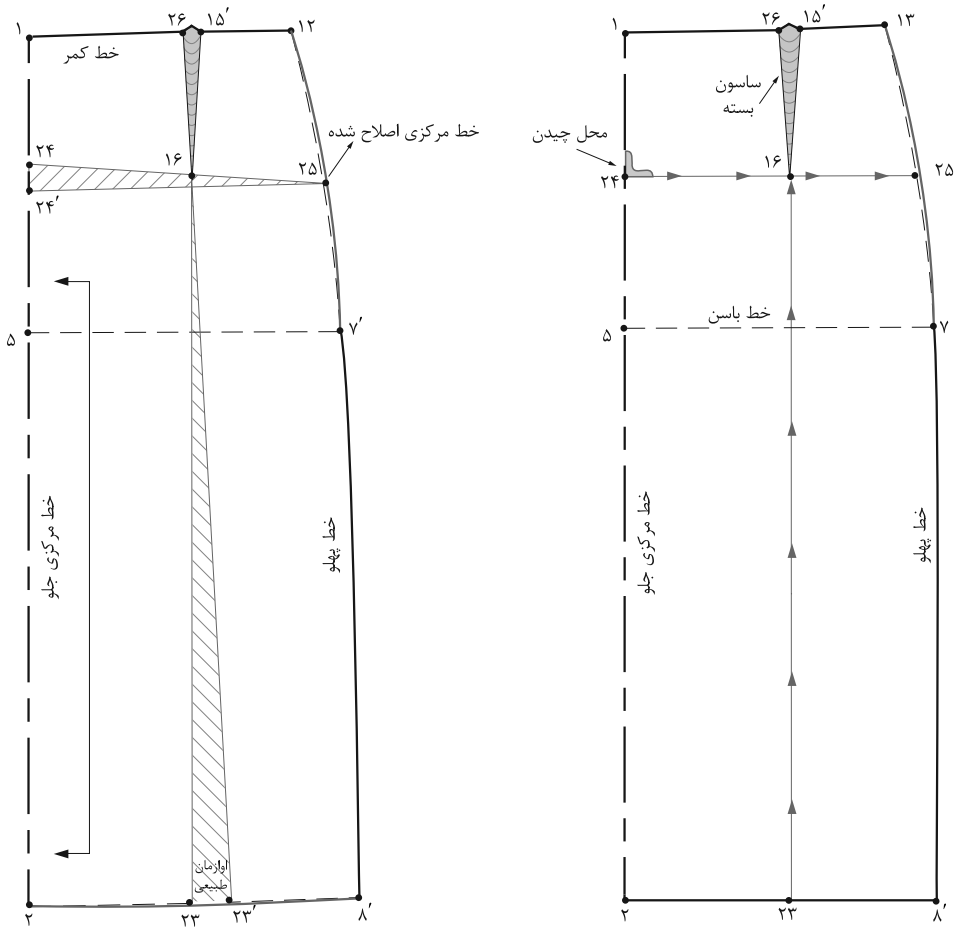

▲ تصویر ۶۲-۲

راه حل: برای رفع عیوب این اندام مانند باسن بزرگ انجام دهید، با این تفاوت که از انتهای یکی از ساسون‌ها در قسمت جلوی دامن اوازمان دهید.

- خط مرکزی جلو «۲۴′←۱» را روی خط مستقیم نگه‌دارید (تصویر ۶۲-۲).

گفت‌وگو کنید

فعالیت عملی ۲۳

در گروه‌های کلاسی با توجه به الگوی ترسیم شده به موارد زیر پاسخ دهید.

- **در صورتی که افرادی دارای شکم بزرگ با برآمدگی زیاد هستند، چه روش های دیگری برای رفع عیوب این اندام پیشنهاد می‌کنید؟**
- **آیا روش پیشنهادی برای شکم بزرگ با برآمدگی زیاد را می‌توان برای الگوی باسن بزرگ با برآمدگی زیاد استفاده کرد؟**
- **الگوهای پیشنهادی برای شکم بزرگ با برآمدگی زیاد و باسن بزرگ با برآمدگی زیاد را ترسیم کنید.**

قد جلوی کوتاه

▲ تصویر ۶۳-۲

با توجه به شکل (۶۳-۲) ویژگی‌های اندام این افراد چیست؟

به نظر شما برای رفع عیوب اندامی این افراد، کدام قسمت‌های الگو باید تغییر کند؟

علت: قد دامن در قسمت خط مرکزی جلو بلند است و لبهٔ دامن در خط مرکز افتادگی دارد.

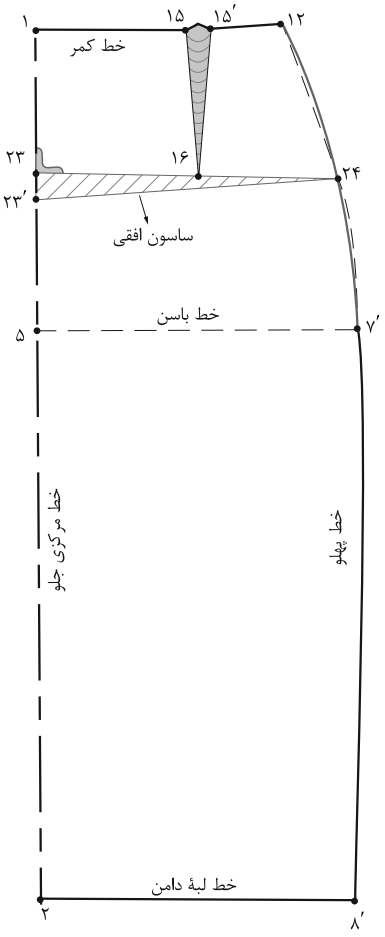

▲ تصویر ۶۴-۲

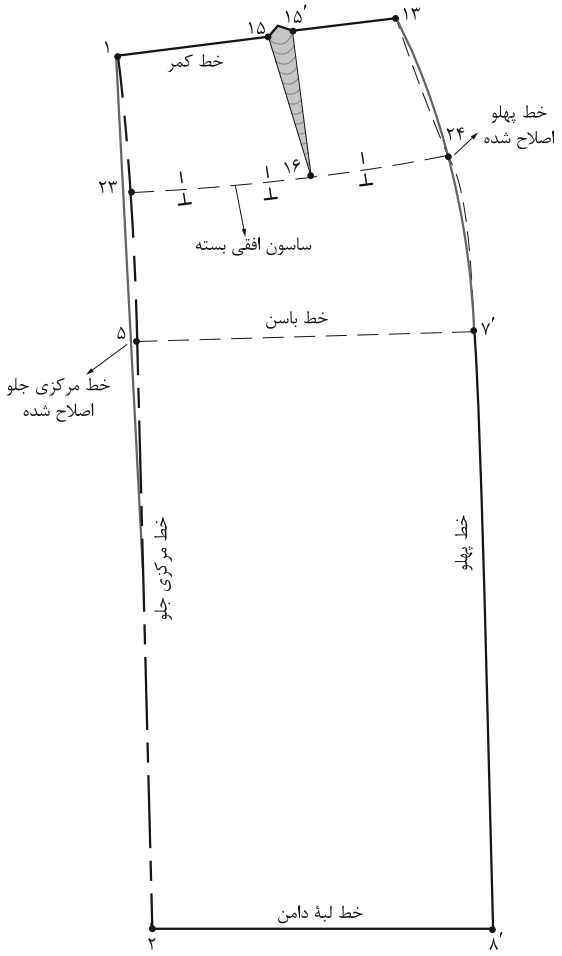

▲ تصویر ۶۵-۲

مرحله ۱

راه حل: برای رفع عیوب، از انتهای پنس جلو، خطی به موازات لبهٔ دامن رسم کرده تا نقاط «۲۳ و ۲۴» به‌دست آید.

- با توجه به اندازه‌ای که پاترون در قد جلو بلند است، این اندازه را یادداشت کـــرده از «نقطـــهٔ ۲۳» پایین آمـــده تا «نقطهٔ ′۲۳» به‌دست آید. (تصویر۶۴-۲)

مرحله ۲

- ساسون افقی «′۲۳→′۲۴→۲۳» را ببندید و خطوط مرکزی جلو، پهلو را اصلاح کنید. (تصویر۶۵-۲)

فعالیت عملی ۲۴

با توجه به رفع عیوب قد جلوی کوتاه موارد ذیل را بررسی کنید: ● راه حل پیشنهادی شما برای رفع این عیوب اندامی چیست؟

قدپشت کوتاه باگودی کمر

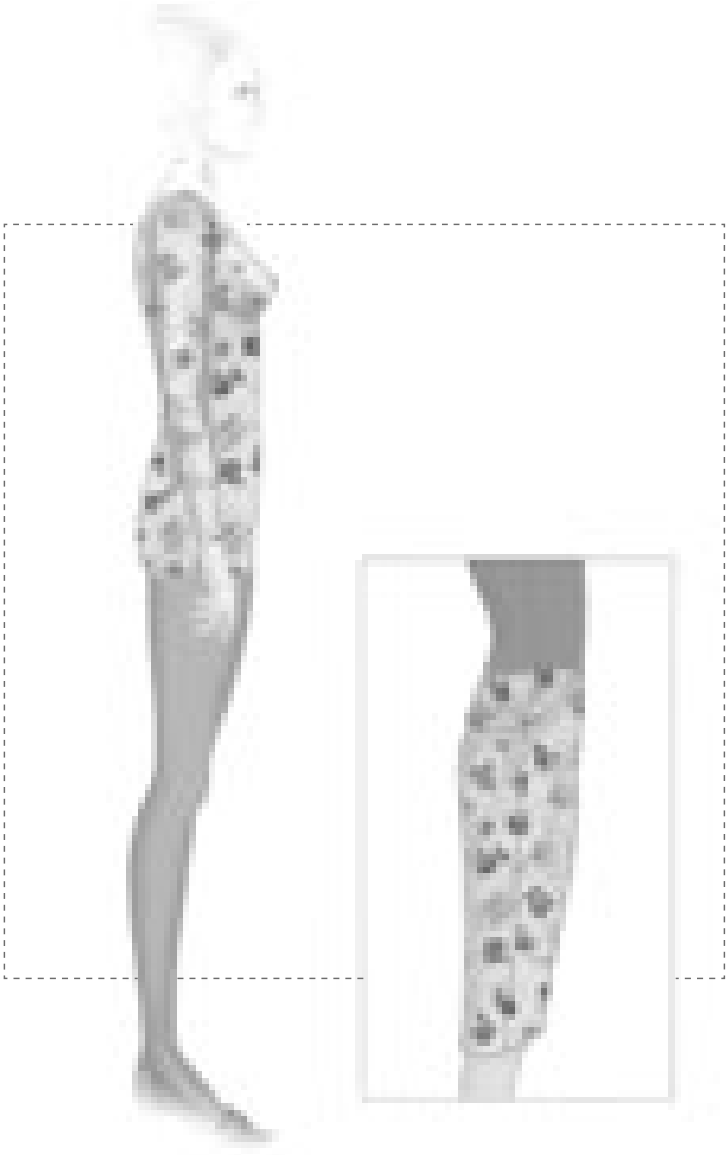

▲ تصویر ۶۶-۲

با توجه به شکل (۶۶-۲) ویژگی‌های اندام این افراد چیست؟

علت: قد دامن در قسمت خط مرکزی پشت به علت داشتن باسن صاف بلند است، در این حالت دامن به سمت جلو متمایل می‌شود.

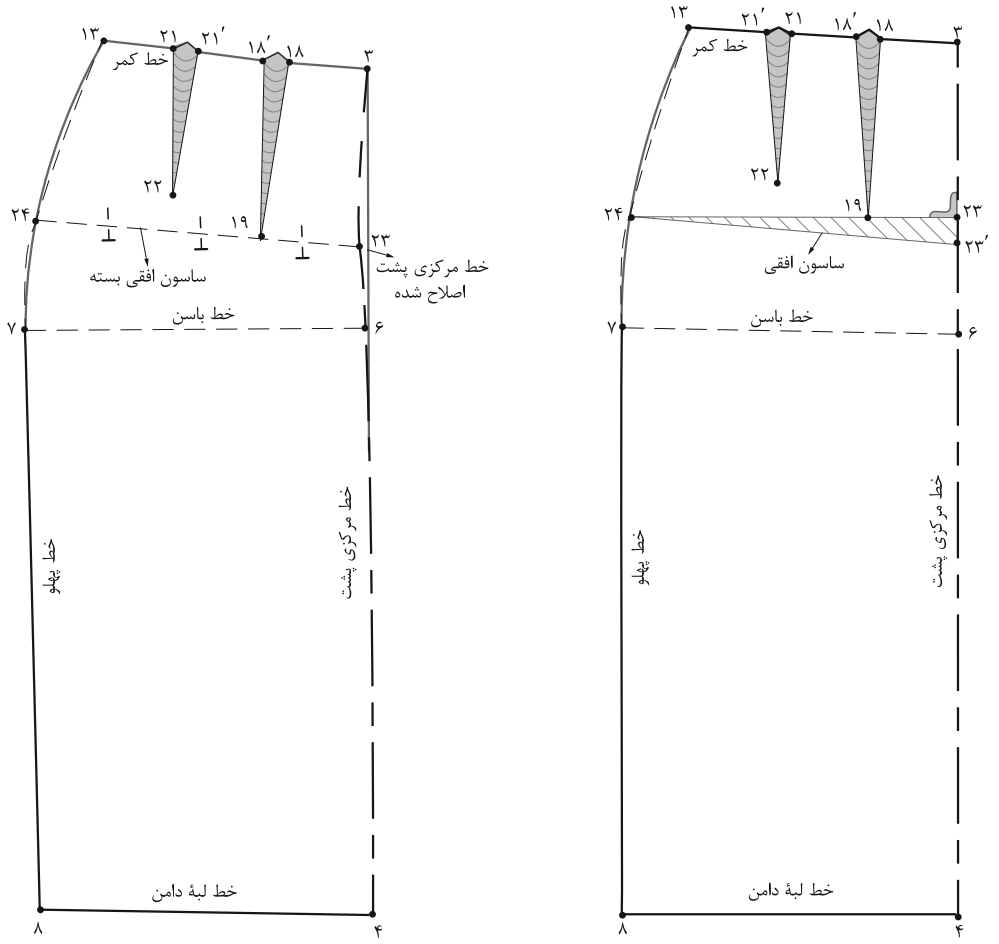

▲ تصویر ۶۷-۲

راه حل: برای رفع عیوب این اندام مانند قد جلوی کوتاه انجام دهید، با این تفاوت که از انتهای پنس بزرگ پشت مراحل ترسیم ساسون افقی را انجام دهید (تصویر۶۷-۲).

فعالیت عملی ۲۵

- **راه حل پیشنهادی شما برای رفع عیوب اندامی چیست؟**
- **همان‌طورکه در تصاویر (۶۷-۲) ملاحظه می‌کنید، مراحل رفع عیوب مانند قد جلوی کوتاه است.**

برجستگی زیاد در قسمت پهلو

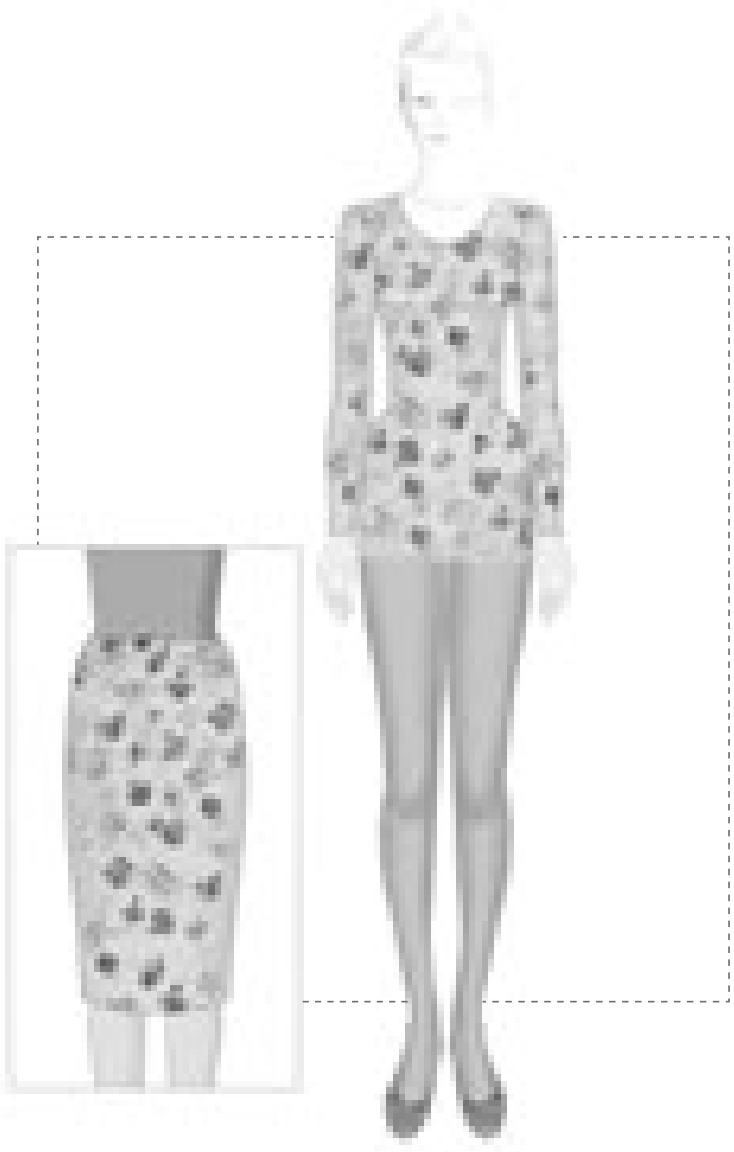

▲ تصویر ۶۸-۲

با توجه به شکل (۶۸-۲) ویژگی‌های اندام این افراد چیست؟

علت: افرادی که برجستگی زیاد در قسمت پهلوها و باسن کوچک دارند، پاترون در قسمت باسن کوچک کشیده شده و پارچه کیس می‌خورد. لبهٔ دامن ناصاف است.

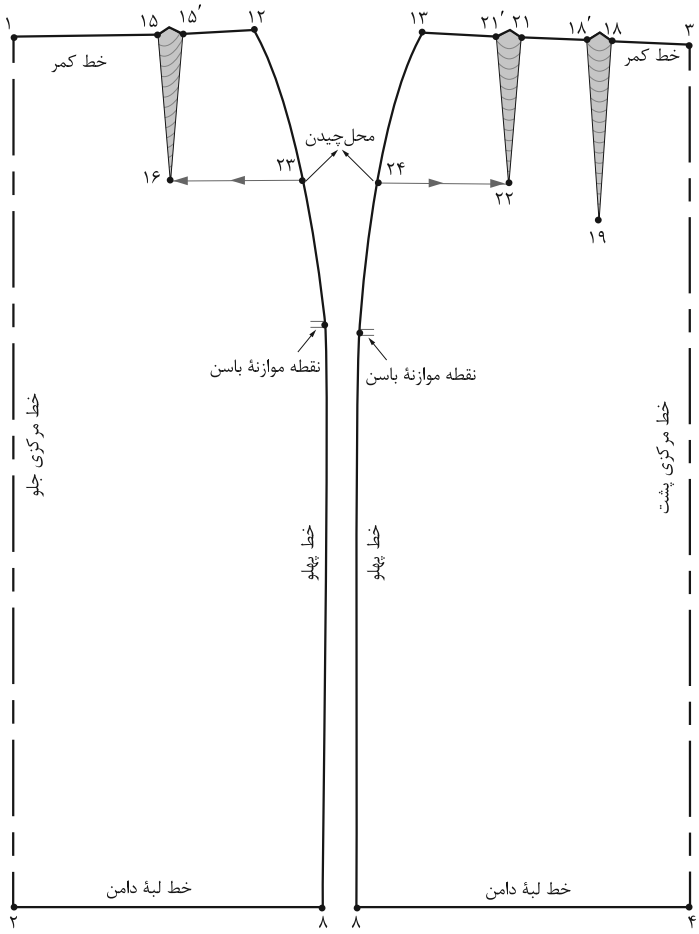

▲ تصویر ۶۹-۲

مرحله ۱

راه حل: از انتهای ساسون‌های جلو و پشت نقاط «۱۶ و ۲۲» خطی به موازات لبهٔ دامن رسم کرده تا نقاط «۲۳ و ۲۴» به‌دست آید.

■ از نقاط «۲۴ و ۲۳» الگو را به سمت نقاط «۲۲ و ۱۶» قیچی کنید (تصویر۶۹-۲).

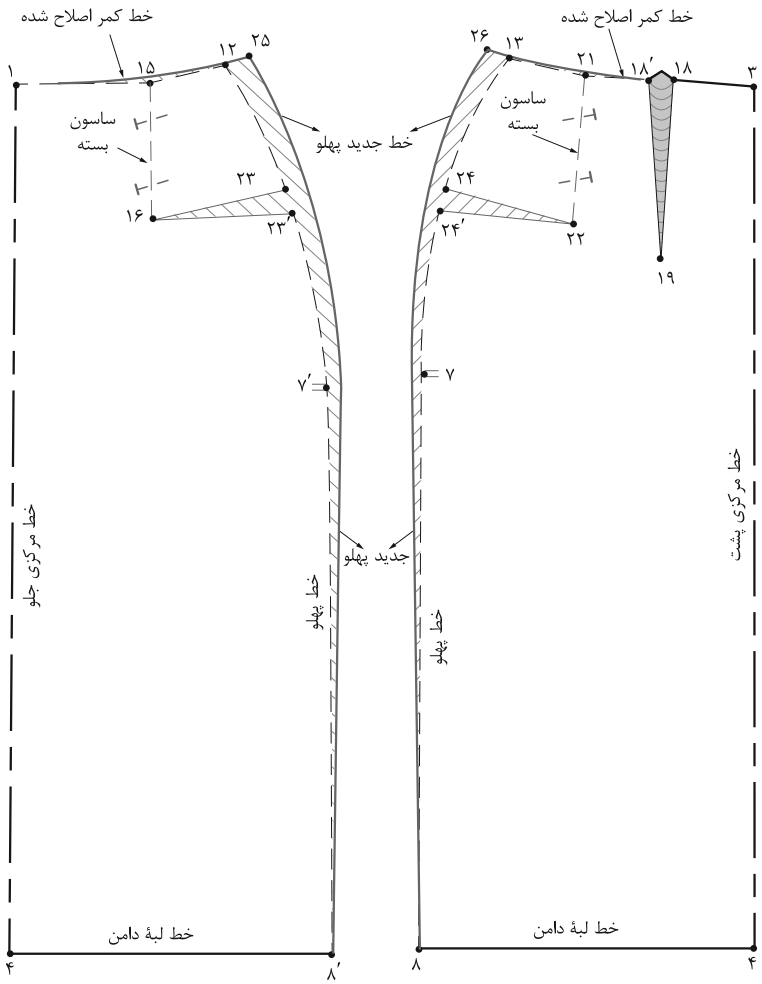

▲ تصویر ۷۰-۲

مرحله ۲

- ساسون‌های «۱۵′→۱۶→۱۵» و «۲۱′→۲۲→۲۱» را به اندازه‌ای که در پاترون باز کرده‌اید، ببندید.
- سپس به اندازه‌ای که ساسون‌ها را بسته‌اید، از نقاط «۱۳ و ۱۲» بیرون آمده، نقاط «۲۵ و ۲۶» به‌دست می‌آید.
- خطوط کمر و پهلوها را به وسیله خط‌کش مخصوص اصلاح کنید (تصویر ۷۰-۲).

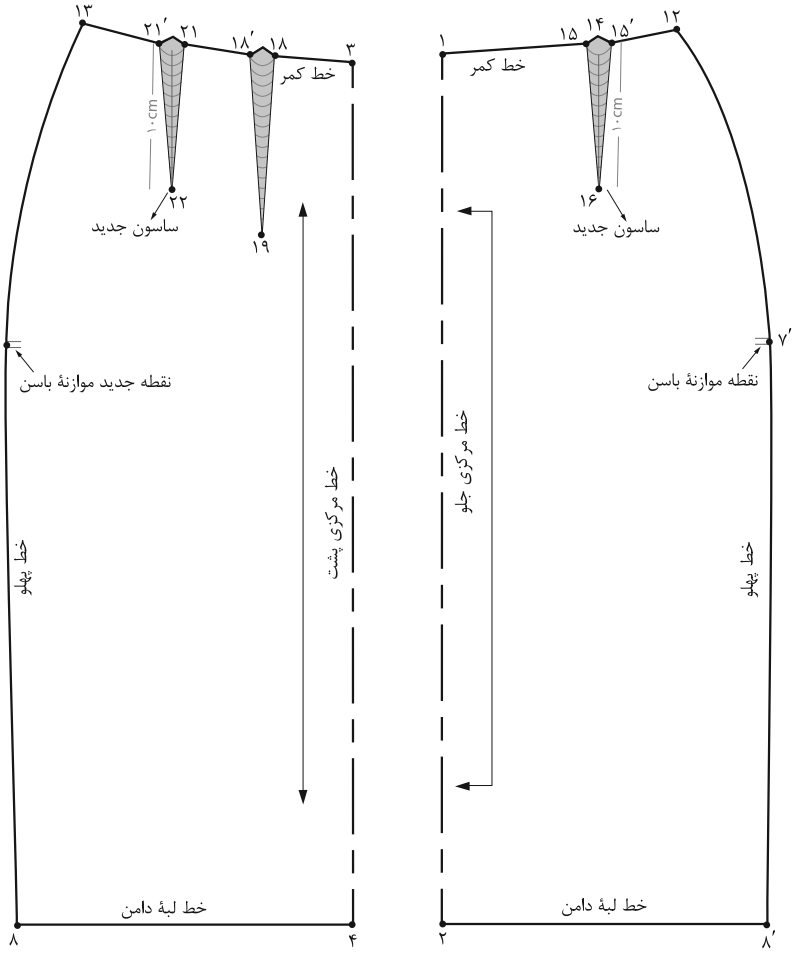

▲ تصویر ۷۱-۲

مرحله ۳

■ در محل قبلی ساسون‌های جلو و پشت، ساسون‌های جدید را رسم کنید (تصویر ۷۱-۲).

فعالیت عملی ۲۶

● **رفع عیوب اندام با برجستگی زیاد پهلوها را روی پاترون انجام داده و به الگوی اساس منتقل کنید.**

باسن پهن و عریض

▲ تصویر ۷۲-۲

با توجه به شکل (۷۲-۲) ویژگی‌های اندام این افراد چیست؟

چه تفاوتی بین باسن پهن و عریض با باسن بزرگ وجود دارد؟

علت: پهن بودن باسن بزرگ باعث کشیدگی افقی محیط اطراف پارچهٔ دامن می‌شود.

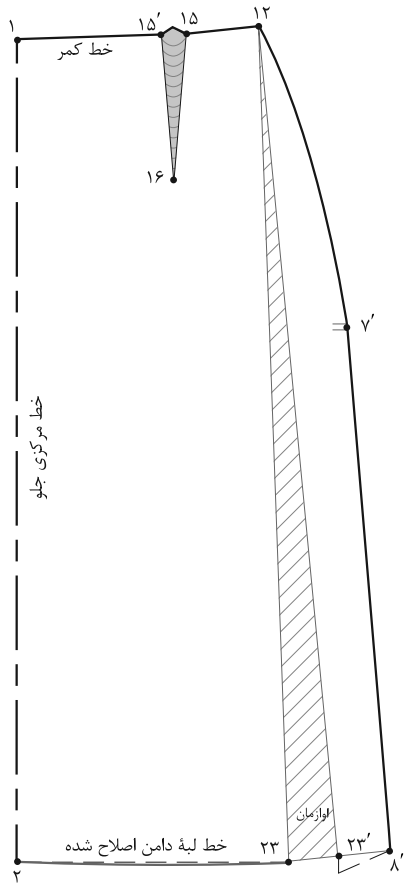

▲ تصویر ۷۳-۲

مرحله ۱

راه حل: روی خط کمر «نقطه ۱۲» خطی موازی با خط مرکزی جلو تا لبهٔ دامن رسم کنید، خط «۲۳ ← ۱۲» خط اوازمان است.

- از لبهٔ دامن خط «۲۳←۱۲» را به طرف خط کمر قیچی کنید.
- خط «۲۳′←۲۳» رابه اندازه‌ای که در پاترون دامن باز شده اوازمان دهید.
- خط لبهٔ دامن را اصلاح کنید. (تصویر۷۳-۲)

فعالیت عملی ۲۷

- **راه حل پیشنهاد شما برای رفع عیوب این اندام چیست؟**
- **آیا این افراد در قسمت پهلوها و کشاله ران چاق هستند؟**

شکم فرورفته (یا شکم کوچک)

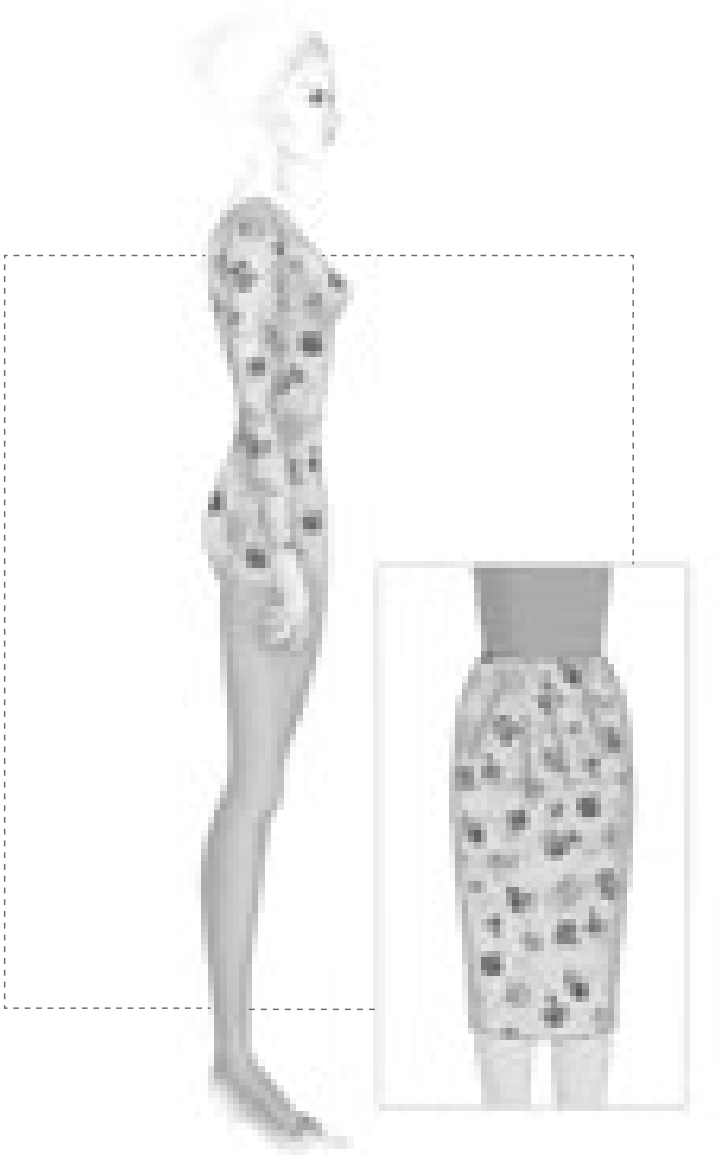

▲ تصویر ۷۴-۲

با توجه به شکل (۷۴-۲) ویژگی‌های اندام این افراد چیست؟

به نظر شما برای رفع عیوب اندامی این افراد کدام قسمت‌های الگو باید تغییرکند؟

علت: فرورفتگی شکم است، به همین دلیل در خطوط مرکزی جلو و دور کمر اضافه دارد و ساسون در جای اصلی قرار نمی‌گیرد.

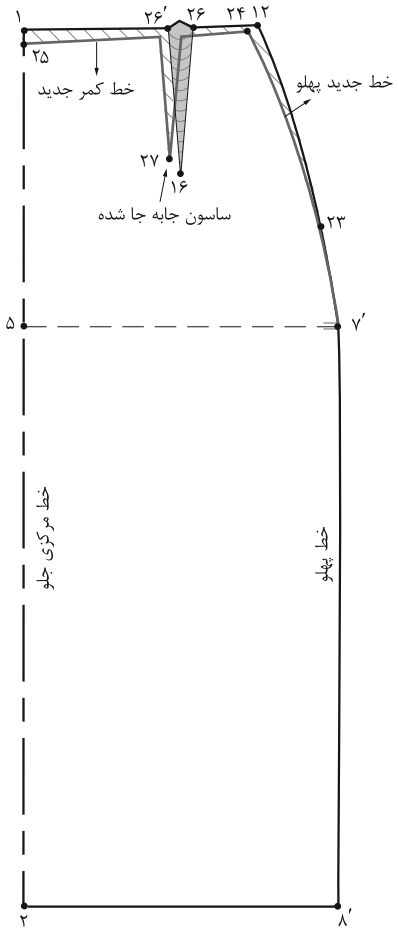

▲ تصویر ۷۵-۲

مرحله ۱

راه حل: روی خط کمر از «نقطهٔ ۱۲» به اندازه‌ای که در پهلو پایین آمده «نقطهٔ ۲۳» به‌دست می‌آید.

- روی خط کمر از «نقطهٔ ۱۲» به اندازه‌ای که گشادی کمر گرفته شده، داخل شده «نقطه ۲۴» به‌دست می‌آید.
- روی خط کمر از «نقطهٔ ۱» به اندازه‌ای که قد جلو اضافی بوده «نقطه ۲۵» به‌دست می‌آید.
- نقاط «۲۵ و ۲۴ و ۲۳» را با خط‌کش به یکدیگر وصل کنید.
- روی خط کمر تقسیمات مربوط به ترسیم ساسون جلو را انجام دهید (ساسون جابه‌جا می‌شود) ساسون «۲۶′←۲۷←۲۶» را ترسیم کنید (تصویر۷۵-۲).

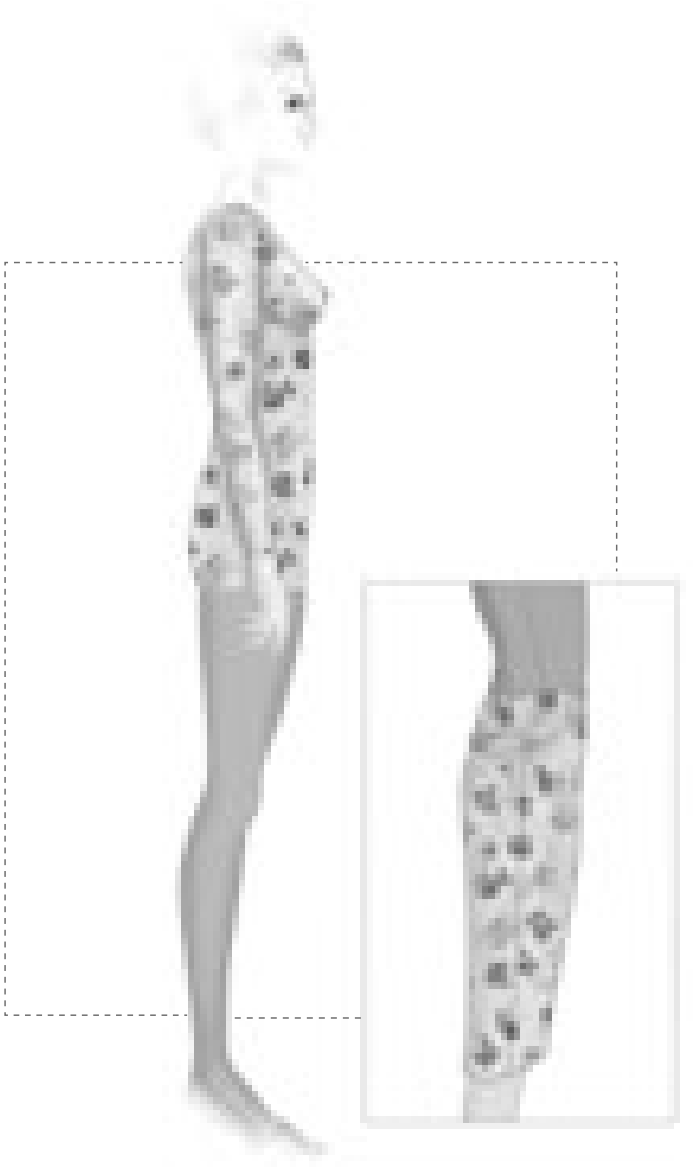

▲ تصویر ۷۶-۲

با توجه به شکل (۷۶-۲) ویژگی‌های اندام این افراد چیست؟

علت: به علت صاف بودن باسن، فضای اضافی ازکمر تا لبه دامن وجود دارد، افتادگی خط مرکزی پشت و قرارنگرفتن ساسون‌ها در مکان اصلی از اشکالات این اندام است.

- الگو در خطوط پهلو در مکان اصلی قرار ندارد.

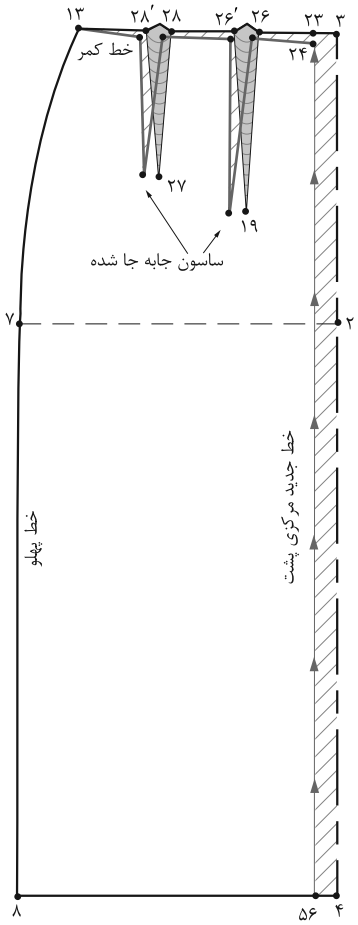

▲ تصویر ۷۷-۲

مرحله ۱

راه حل: برای رفع عیوب این اندام تقریباً مانند رفع عیوب شکم فرورفته انجام دهید، با این تفاوت که گشادی از کمر تا لبهٔ دامن از خط مرکزی پشت تا لبه دامن گرفته می‌شود (تصویر۷۷-۲).

فعالیت عملی ۲۸

- **راه حل پیشنهادی شما برای رفع عیوب اندامی این افراد چیست؟**
- **چرا برعکس شکم صاف و فرورفته از پهلوی الگو پشت، کم نشده و از خط مرکزی پشت کم شده است؟**

تمرین مرحله ۳

۱ـ با توجه به تصویر روبه‌رو رفع عیوب اندامی آن را روی الگو ترسیم کنید.

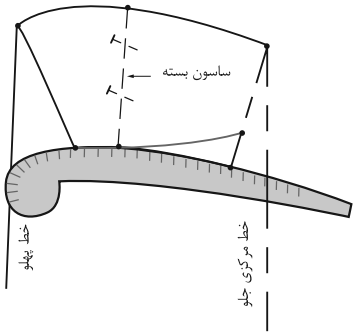

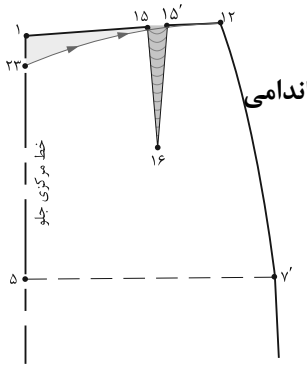

۲ـ با توجه به تصویر روبه‌رو این الگوی رفع عیوب شده متعلق به کدام ویژگی اندامی‌است؟

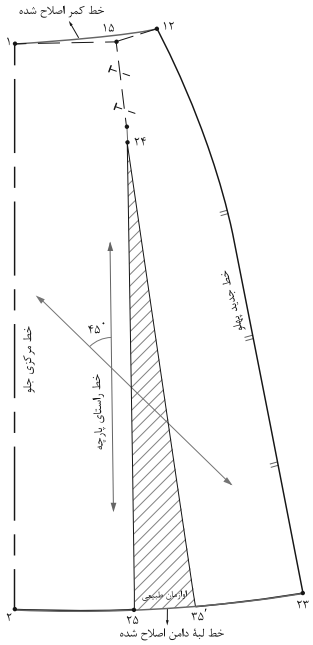

۳ـ جمله‌های زیر را به دقت بخوانید، مقابل جمله‌های صحیح کلمهٔ درست و مقابل جمله‌های غلط کلمهٔ نادرست و در زیر آن جمله صحیح را بنویسید.

- ضخامت و نوع جنس پارچه در تهیه پاترون اهمیتی ندارد.

.....

- خطوط الگو مانند: باسن، لبهٔ دامن علامت‌گذاری نمی‌شود.

.....

- تغییرات روی الگو پاترون دامن به جایی منتقل نمی‌شود.

.....

- هدف از دوخت پاترون پوشیدن آن است.

.....

ارزشیابی پایانی

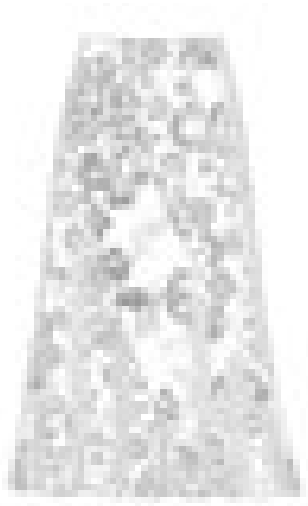

مکان: کارگاه الگو **زمان:** ۳ ساعت

با توجه به تصویر بالا الگوی دامن را با اندازه‌های زیر ترسیم کنید:

دور کمر: ۷۶ سانتی‌متر **بلندی باسن: ۲۱ سانتی‌متر**

دور باسن: ۱۰۰ سانتی‌متر **قد دامن: ۶۵ سانتی‌متر**

- ترسیم علائم قراردادی روی الگوی دامن
- انجام محاسبات اولیه جهت ترسیم کادر اساس دامن
- گونیا کردن خطوط عرضی و طولی در ترسیم الگوی اساس دامن (خط کمر، باسن، لبه دامن)
- رسم خطوط پهلو در ترسیم الگوی اساس دامن
- رسم ساسون‌های جلو و پشت در مکان‌های اصلی، الگوی اساس دامن
- بستن ساسون‌های کمر و اصلاح و فرم دادن به خط کمر
- ترسیم الگوی نوار کمر دامن
- ترسیم پیلی در جلوی دامن

مواد مصرفی: مداد HB، پاک کن، مداد رنگی، تراش، کاغذ برش (سفید تحریری، پوستی)، سوزن ته گرد
ابزار: خط کش مدرج، گونیای مدرج، ماشین حساب، متر، خط کش ماری، پرگار، خط کش مخصوص پهلوی دامن
تجهیزات: میز الگوسازی ۷۰×۱۰۰ سانتی‌متر، میز نور ۸۰×۱۰۰ سانتی‌متر، صندلی، تخته وایت برد

فصل ۳

دوخت اولیه لباس

مقدمـــــه

در دوره اول متوسطه با دوخت اولیه آشنا شده اید، در این فصل روش ها و تکنیک‌های کاربردی دوخت اولیه (اصلی) که اهمیت بسزایی در شکل گیری یک لباس دارد مورد استفاده قرار می‌گیرد.

اگر تمام مراحل دوخت مرحله به مرحله و با روش صحیح انجام شود. نتیجه آن در خور رضایت خواهد بود. در دوخت دارا بودن وسایل لازم و کافی شرط اولیه موفقیت در کار است.

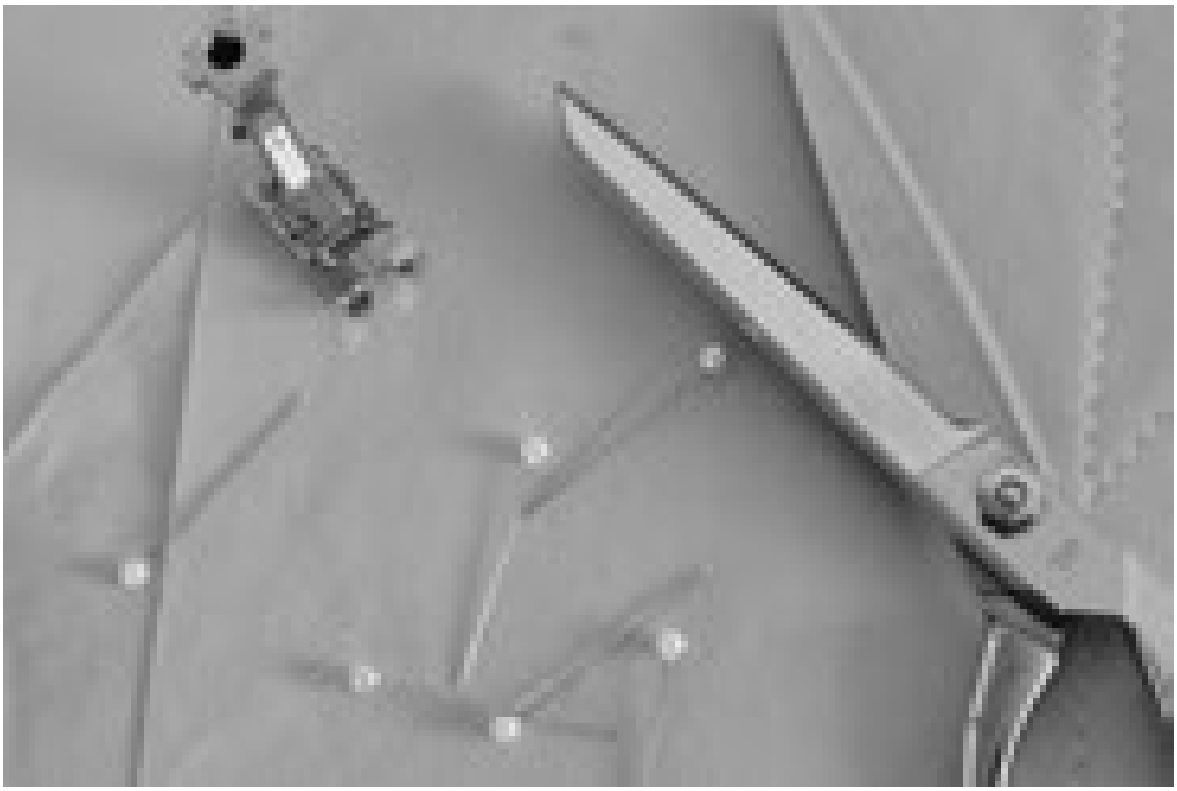

واحد یادگیری ۱

شایستگی دوخت اولیه لباس

آیا تاکنون به وظایف چرخ کار نیمه ماهر دقت کرده اید:

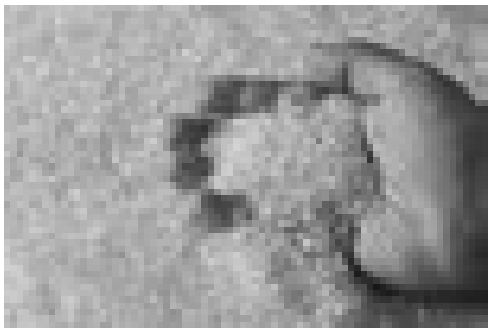

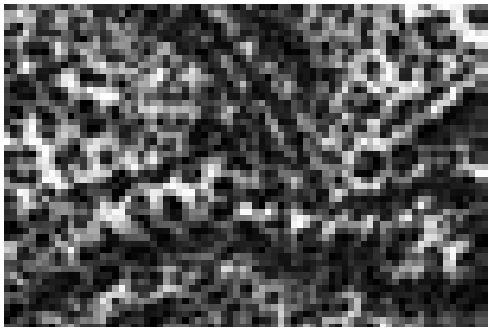

ـ آیا انواع الیاف پارچه و چگونگی شناسایی بر چسب نگه داری لباس را می‌دانید؟

ـ آیا طریقه نگه داری و شست و شو پارچه‌های پنبه ای، کتانی، پشمی، ابریشمی‌و ویسکوز و غیره را می‌دانید؟

ـ آیا چگونگی راه اندازی ماشین‌های دوخت نیمه کاره خانگی را می‌دانید؟

_ آیا می‌توانید رفع عیوب ماشین‌های دوخت را انجام دهید؟

_ آیا می‌توانید دوخت‌های دستی اولیه ، پس دوز و پاکدوزی را انجام دهید؟

استاندارد عملکرد

تجهیز کارگاه دوخت، راه اندازی، نگه داری و تنظیم و دوخت اولیه با ماشین دوخت مطابق استاندارد و دفترچه‌های راهنمای استفاده از ماشین دوخت.

طبقه بندی الیاف پارچه

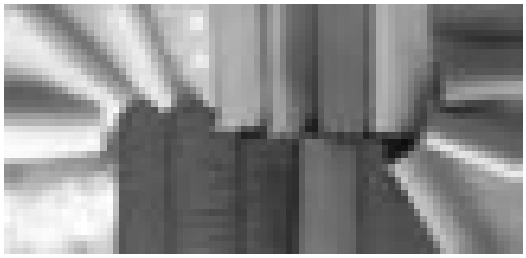

گفتگوکنید

آیا تاکنون به نوع پارچه ها دقت کرده اید؟ چگونه شناسایی کرده اید؟

- **آیا می توانید طریقه شناسایی پارچه را بگویید؟**
- **آیا طریقه نگه داری و شست و شوی پارچه‌ها یکسان است؟**

با توجه به گستردگی و تنوع پارچه‌هایی که یک طراح لباس، برای تهیه پوشاک در اختیار دارد، شناخت کیفیت و ساختار پارچه به منظور انتخاب صحیح و متناسب با کاربرد آنها از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

لیف Fiber

لیف رشته نازک و بلندی شبیه موست که از استحکام و انعطاف‌پذیری لازم برای تهیه نخ دوخت و پارچه برخوردار است.
الیاف(جمع لیف) می‌باشد.

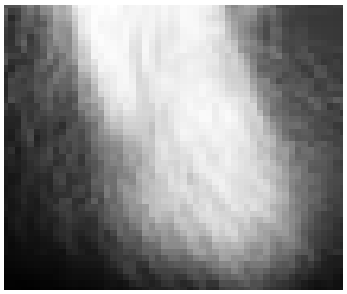

▲ تصویر ۱ـ۳

▲ تصویر ۲ـ۳

▲ تصویر ۳ـ۳

الیاف نساجی با توجه به جنس شان به دو دسته اصلی الیاف طبیعی و الیاف ساخت بشر تقسیم می‌شوند.

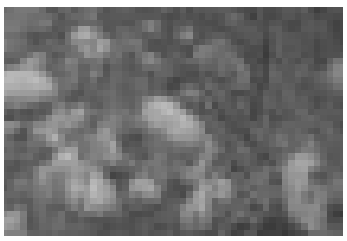

▲ تصویر ۴ـ۳

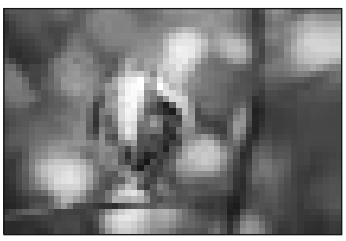

▲ تصویر ۵ـ۳

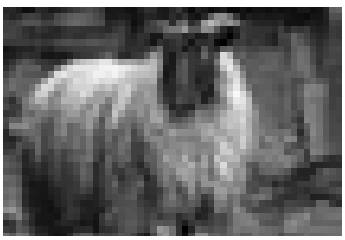

▲ تصویر ۶ـ۳

الیاف‌طبیعی

پنبه (Cotton)

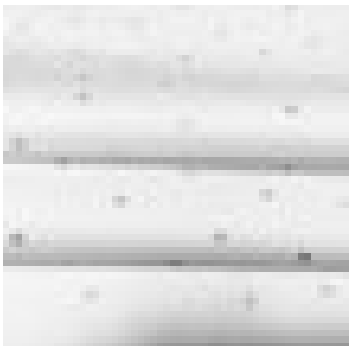

▲ تصویر ۷ـ۳

گفتگوکنید

به تصویر روبرو دقت کنید، به نظر شما علامت گذاشته شده در کنار پارچه معرف چیست؟

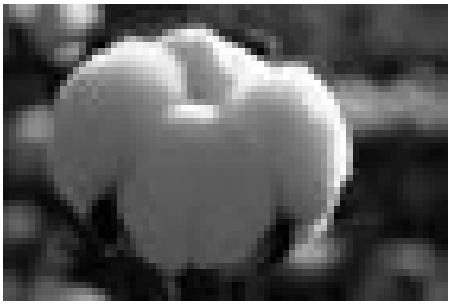

▲ تصویر ۸ـ۳

پنبه یکی از مهم‌ترین و پرمصرف‌ترین الیاف طبیعی است میوهٔ گیاه پنبه به غوزه معروف است. در کشورهای تولیدکنندهٔ لباس، روی لباس‌های دوخته شده تصویر غوزه پنبه، نشان پارچه پنبه ای است .

موارد استعمال پارچه‌های پنبه ای

چون الیاف پنبه ای هادی حرارت هستند، حرارت بدن را به بیرون منتقل می‌کنند؛ از این رو، لباس‌های تابستانی را از پارچه‌های پنبه ای انتخاب می‌کنند. این نوع پارچه به راحتی لکه گیری و شسته می‌شود؛ به همین دلیل برای لباس‌های مراکز بهداشتی، بیمارستان ها و آزمایشگاه ها به کار می‌رود. چون پارچه‌های پنبه ای در برابر ساییدگی از خود مقاومت نشان می‌دهند، از این رو، لباس‌های سربازی را از آن تهیه می‌کنند.

مراقبت و نگهداری پارچه‌های پنبه ای

پس از بیرون آوردن لباس از تن، آنها را به چوب رختی آویزان کنید و تا وقتی که رطوبت دارند در کمد لباس ها نگذارید؛ زیرا، بوی بدن شخص در پارچه باقی خواهد ماند. لباس را درصورت امکان دو روز متوالی نپوشید و آن را در جای خشک نگه داری کنید. عرق بدن باعث آسیب به پارچه می‌شود.

روش شستن پارچه‌های پنبه ای

لباس‌های پنبه ای را قبلاً در آب گرم و صابون خیس کنید. بعد از ۲۰ تا ۳۰ دقیقه که درآب ماند، آنها را خوب چنگ بزنید. لباس ها را در سایه خشک کنید؛ زیرا آفتاب رنگ آنها را خراب می‌کند.

فعالیت عملی

- **نمونه‌هایی از پارچه پنبه‌ای را جمع‌آوری کنید، با مواد شوینده (پودر و صابون) آنها را بشویید.**
- **به نظر شما تأثیر این مواد روی پارچه یکسان است؟**

کتان (Leinejn)

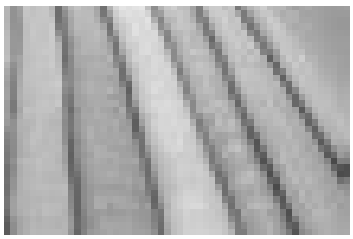

▲ تصویر ۹ـ۳

گفتگوکنید

به تصویر روبه رو دقت کنید، به نظر شما علامت گذاشته شده در کنار پارچه معرف چیست؟

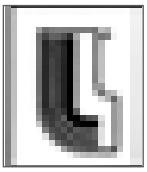

کتان گیاهی است از خانواده لیناسه و از نظر خصوصیات کلی شبیه به پنبه است.(کتان در ایران کشت نمی‌شود)

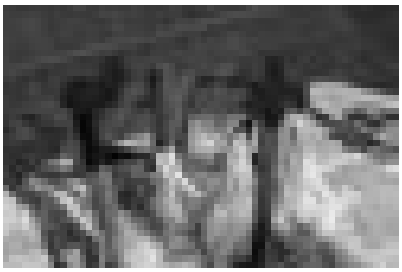

▲ تصویر ۱۰ـ۳

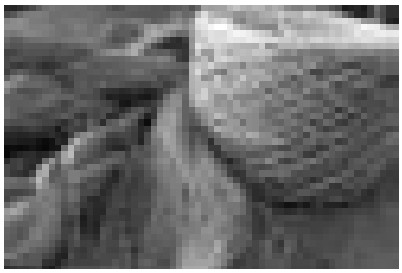

▲ تصویر ۱۱ـ۳

فعالیت عملی ۲

- **بررسی کنید، دوعلامت تصویر روبرو مشخصه چه ویژگی الیاف کتان است؟**

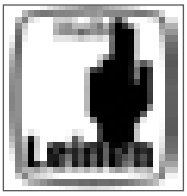

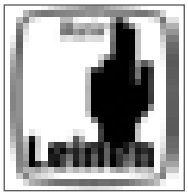

موارد استعمال پارچه کتانی

پارچه‌های کتانی چون دارای سطح صاف و درخشنده‌ای هستند چرک لباس‌ها به آسانی از روی آن برطرف می‌شود؛ از این رو، شست و شوی پارچه‌های کتانی آسان تر از پارچه‌های پنبه ای است. پارچه‌های کتانی برای کسانی که به لباس‌های بادوام تابستانی علاقه مند هستند بسیار مناسب است. الیاف کتانی مانند الیاف پنبه، آب را به‌خوبی جذب می‌کنند؛ ولی الیاف کتان پس از جذب آب زودتر از الیاف پنبه خشک می‌شود، به همین جهت، حوله‌های تهیه شده از الیاف کتان مناسب‌تر از پنبه است.

روش شستن پارچه‌های کتانی

هنگام شست و شو، لکه‌های باقی مانده روی پارچه‌های کتانی آسانتر از پارچه‌های پنبه ای برطرف می‌شود. خاصیت آب رفتگی کتان مانند پنبه نیست.

پشم (Wool)

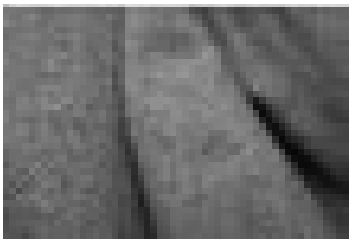

▲ تصویر ۱۲ـ۳

این دسته از الیاف از پوشش مو حیوانات به دست می‌آید (مانند گوسفند، مرینوس و پشم لاما). تصویر بالا، مهر پشم گوسفند مجاز است (یعنی پشم از حیوان سالم و زنده تهیه شده است)

گفتگوکنید

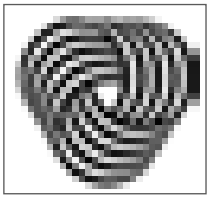

به تصویر روبرو دقت کنید، به نظر شما علامت گذاشته شده در کنار پارچه معرف چیست؟

موارد استعمال پارچه‌های پشمی

سطح خارجی الیاف پشمی از پولک ها یا فلس‌های ریز تشکیل شده است که بر اثر فشار، حرارت یا رطوبت، این اجزا درهم گره می‌خورند و حالتی نمدگونه پیدا می کنند. هوای ذخیره شده در بین الیاف، به پشم خاصیت عایق می‌دهد. به‌علت خاصیت رطوبت پذیری و داشتن خلل و فرج، عرق بدن را جذب و آن را به آرامی‌تبخیر می کند و به همین دلیل شخص در زمستان کمتر احساس سرما می کند.

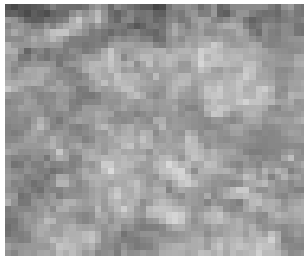

▲ تصویر ۱۳ـ۳

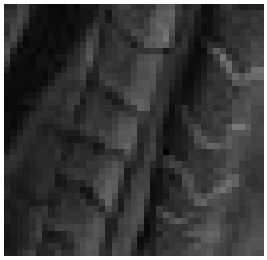

▲ تصویر ۱۴ـ۳

روش شستن پارچه‌های پشمی

آب گرم و صابون، مواد قلیایی قوی و چنگ زدن به پشم آسیب می‌رساند و باعث نمدی شدن و کوتاه شدن لباس‌های پشمی می‌شود. برای این کار، از صابون‌های خنثی و اسید استفاده کنید. معمولاً صابون یا پودر لباسشویی در پارچه‌های پشمی‌متراکم می‌گردد و بعد از خشک شدن ذرات سفیدک بسیاری (اصطلاحاً صابون زدگی) در سطوح آن دیده می‌شود. برای رفع صابون زدگی دو قاشق چایخوری سرکه در هرلیتر آب بریزید و لباس را به مدت ده دقیقه در آن قرار دهید. سپس با آبی که چند قطره آمونیاک به آن افزوده شده، شست وشو دهید و با آب خالص آبکشی کنید. از قرار دادن لباس‌های پشمی‌در مقابل نور شدید خورشید جهت خشک کردن پارچه خودداری کنید. طریقهٔ خشک کردن پارچه‌های پشمی به این صورت است که آنها را برروی پارچه‌ای نخی پهن می‌کنند (به علت تغییر شکل، از آویزان کردن خودداری می‌شود) یا آن را در داخل یک توری می‌گذارند و توری را به بند لباس آویزان می کنند. بهتر است برای این کار، یک جوراب نایلون زنانه را به داخل یکی از آستین‌های لباس پشمی فرو ببرید و سر دیگرش را از آستین دیگر بیرون بکشید و سپس گیره‌های لباس را به دو سر جوراب وصل کنید در این صورت، لباس به اصطلاح از ریخت نمی‌افتد.

فعالیت عملی ۳

نمونه‌های پارچه پشمی را جمع آوری کنید، با مواد شوینده آنها را بشویید.

- **به نظر شما تأثیر مواد شوینده و پاک کننده روی پشم با پارچه‌های دیگر متفاوت است؟**

ابریشم (Silk)

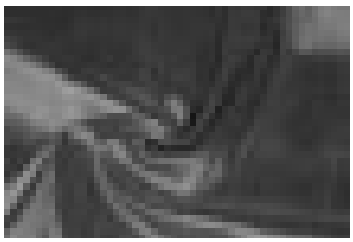

▲ تصویر ۱۵ـ۳

گفتگوکنید

به تصویر روبرو دقت کنید به نظر شما علامت گذاشته شده در کنار پارچه معرف چیست؟

ابریشم مانند پشم یک لیف حیوانی است، کرم ابریشم رشته‌های ریسیده را به دور خود می‌تند تا پیله ابریشم درست شود. کشورهای تولید کننده منسوجات روی لباس‌های ابریشمی، حرف «S» را نصب می‌کنند.

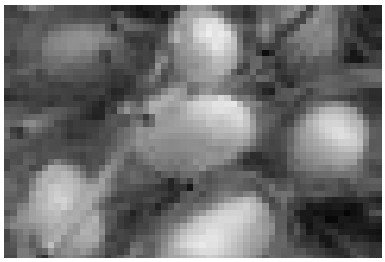

▲ تصویر ۱۶ـ۳

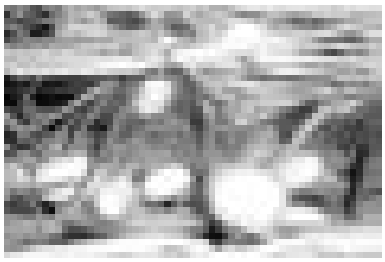

▲ تصویر ۱۷ـ۳

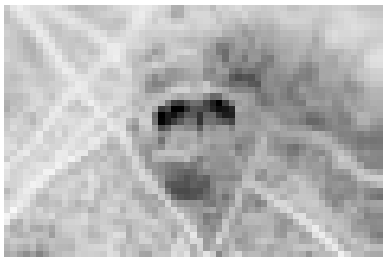

▲ تصویر ۱۸ـ۳

موارد استعمال پارچه‌های ابریشمی

نخ‌های ابریشمی‌خیلی سبک و براق هستند و کشش آنها زیاد بوده و مقاومت آنها در برابر پارگی و چروک پذیری بالاست. الیاف ابریشم به علت وجود پروتئین در ساختار آن، هادی حرارت نیست و حرارت را در خود نگهداری می‌کند؛ از این رو، برای پوشش زمستانی مناسب هستند. از طرفی دیگر این نوع پارچه ها به دلیل لطافت و نازکی در فصول دیگر سال از جمله تابستان به خوبی استفاده می‌شوند.

روش شستن پارچه‌های ابریشمی

باید با آب ملایم و صابون یا پودرهای قلیایی ضعیف و آبکشی مکرر شست و شو شود. اگر پارچهٔ ابریشمی‌سفید بعد از چند بار شست و شوی غلط، زرد رنگ شد و جلای سابق خود را از دست داد، باید مدتی آن را در محلول آب و شیر خوراکی خیس کنید و سپس نسبت به شست و شوی آن اقدام کنید. پس از آبکشی، آن را در پارچهٔ حوله ای بپیچید تا کمی خشک شود، نور شدید خورشید به الیاف ابریشم صدمه می‌زند. به خصوص رنگ آن را از بین می‌برد.

الیاف ساخت بشر

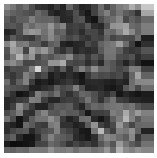

گفتگوکنید

چرا به این نوع الیاف ساخت بشر می‌گویند؟

آیا می‌توانید آنها را به دسته‌های مختلف تقسیم بندی کنید؟

الیاف ساخت بشر، الیافی هستند که در طبیعت وجود ندارند و توسط انسان ساخته می‌شوند. این الیاف به دو دسته الیاف سلولزی باز یافتنی (الیاف نیمه مصنوعی) و الیاف مصنوعی تقسیم می‌شوند.

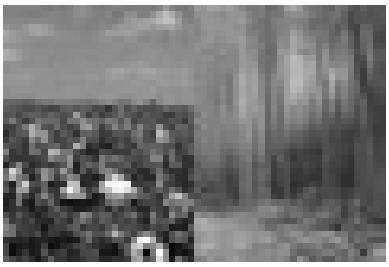

▲ تصویر ۳ـ۱۹

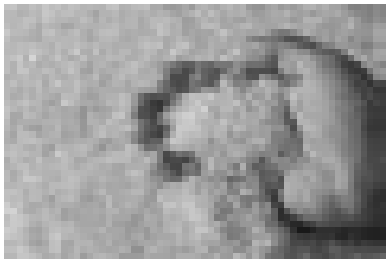

▲ تصویر ۳ـ۲۰

الیاف سلولزی بازیافتی (الیاف نیمه مصنوعی)

ویسکوز(Viscose)

ویسکوز جزء الیاف بازیافتنی (رژنره) بوده و ماده تشکیل دهنده آن لیف طبیعی است که الیاف نیمه مصنوعی نیز نامیده می‌شود.

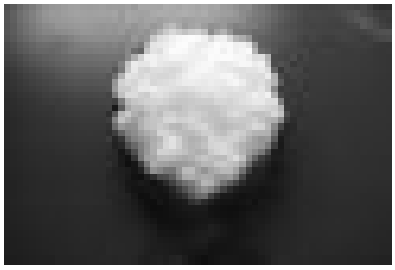

▲ تصویر ۳ـ۲۱

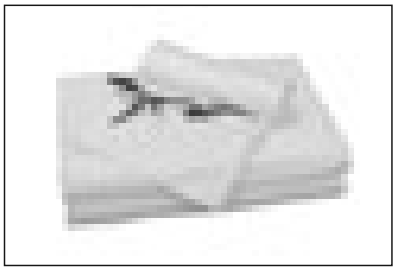

▲ تصویر ۳ـ۲۲

موارد استفاده از پارچه‌های ویسکوز

پارچه‌های ویسکوزی گرما را هدایت می‌کنند لذا پوست بدن در مقابل حرارت، احساس خنکی می‌کند؛ به عبارت دیگر لباس های ویسکوزی خنک‌تر از ابریشم طبیعی است. می‌توان با به کار بردن الیاف ظریف‌تر ویسکوز، منسوجات بسیار لطیف با زیر دست نرم تهیه کرد.

روش شستن پارچه‌های ویسکوزی

ویسکوز در اثر رطوبت استحکام خود را به طور قابل ملاحظه‌ای از دست می‌دهد و پس از خشک شدن، استحکام اولیه خود را دوباره به دست می‌آورد. از این رو، هنگام شست و شو لازم است به این موضوع توجه کنید، که اگر این نوع پارچه‌های ضخیم را پس از شست و شو آویزان کنید، کش می‌آید و شل می‌شود و باعث تغییر شکل آن می‌شود.

نایلون (Nygon)

نایلون جزء الیاف کاملاً مصنوعی است.

موارد استعمال پارچه‌های نایلونی

پارچه‌های نایلونی استحکام خوبی در برابر سایش و کشش دارند. این الیاف قابلیت‌های زیادی نیز دارند؛ از جمله در جوراب‌های نایلونی به علت قابلیت لاستیکی زیاد که دارند، منسوجات نایلونی پس از شست و شو فوراً خشک می‌شوند، زیرا رطوبت کمی‌به خود جذب می‌کنند. از نخ فیلامنت برای تهیه جوراب ساق بلند، آستری، مایوی شنا، لباس ورزشی، پارچه دانتل، پارچهٔ بارانی، پوشاک پلیسه دار و پارچه‌های کشباف استفاده می‌شود.

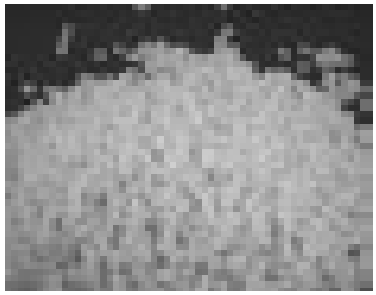

▲ تصویر ۳ـ۲۳

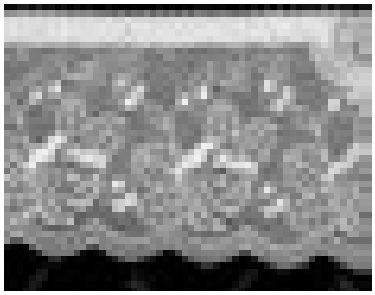

▲ تصویر ۳ـ۲۴

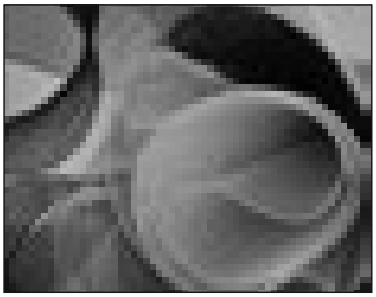

▲ تصویر ۳ـ۲۵

روش شستن پارچه‌های نایلونی

شست و شوی پارچه‌های نایلونی بسیار ساده است؛ چون دارای سطح صافی هستند. از این‌رو، چرک و آلودگی به آسانی از روی آنها پاک می‌شود. نایلون در مقابل مواد شیمیایی بسیار مقاوم است. می‌توان برای شست و شوی آنها از آب ملایم و صابون یا پودرهای لباسشویی استفاده کرد. بهتر است پارچه‌های نایلونی را جداگانه شست؛ زیرا رنگ لباس‌های دیگررا به خود جذب می‌کند. برای خشک کردن هرگز آنها را در برابر بخاری خشک نکنید؛ چون امکان جمع شدن الیاف وجود دارد. قبل از آنکه کاملاً خشک شود، آن را با دست صاف کنید تا به اتو احتیاجی نداشته باشد.

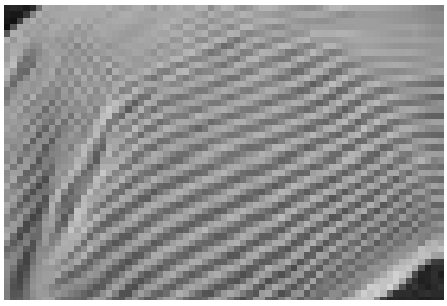

▲ تصویر ۳ـ۲۶

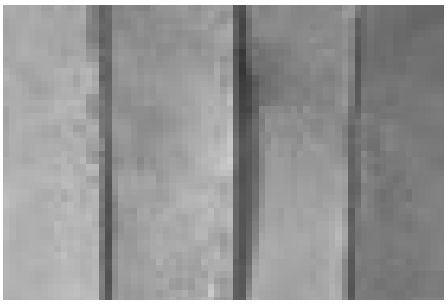

▲ تصویر ۳ـ۲۷

فعالیت عملی ۴

- **نمونه‌های لباس و پارچه نایلونی(مانند جوراب، پارچه باران، لباس کشباف) را جمع آوری کنید، با مواد شوینده آنها را بشویید.**
- **نحوه شست و شو، نگه داری و مواد شوینده را یاد داشت کنید.**

پلی استر (Polyesters)

پلی استر جزء الیاف مصنوعی است.

موارد استعمال پارچه‌های پلی‌استر

پارچه‌های پلی استر مقاومت فوق العاده‌ای در برابر چروک شدن دارند. کت و شلوارهای بافته شده از الیاف پلی استر، شکل خود را در هوای مرطوب حتی در مواقع خیس شدن به خوبی حفظ می‌کنند. این الیاف در مخلوط با الیاف طبیعی، در تهیهٔ پارچه های نازک و منسوجات سبک وزن مانند پارچه‌های پرده‌ای و ساتن، پیراهن و بلوز مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین به علت خاصیت اتوپذیری زیاد آنها، در تهیهٔ پارچه‌های پلیسه زنانه مصرف می‌شود. این الیاف برای تهیهٔ البسه و پارچه‌های بشور و بپوش بسیار مورد استفاده قرار می‌گیرد.

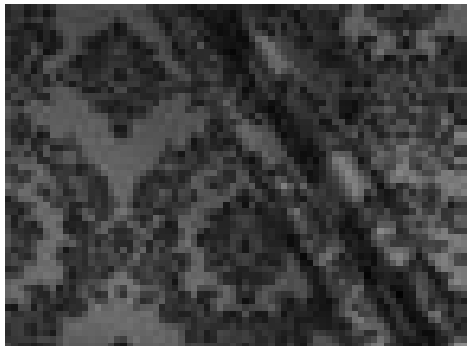

▲ تصویر ۲۸ـ۳

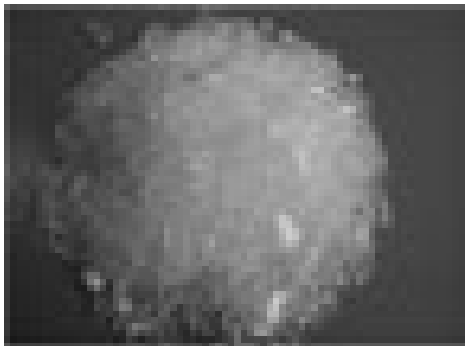

▲ تصویر ۲۹ـ۳

روش شستن پارچه‌های پلی‌استر

پلی استر به علت جذب کم رطوبت و جمع شدن الکتریسیته ساکن تمایل زیادی به جذب گرد و خاک دارد. این عیب را می‌توان با استفاده از مواد ضد الکتریسیته ساکن (مواد نرم کننده لباس در ایران) رفع کرد؛ چون این الیاف آب جذب نمی‌کند و درآب متورم نمی‌شود؛ لذا، منسوجات حاصله به راحتی شسته و فوراً خشک می‌شود.

▲ تصویر ۳۰ـ۳

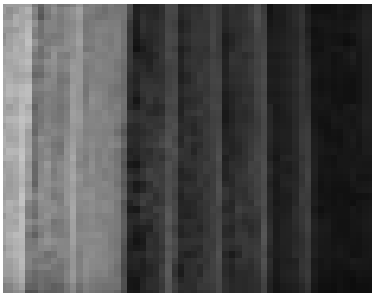

▲ تصویر ۳۱ـ۳

▲ تصویر ۳۲ـ۳

فعالیت عملی ۵

- **نمونه‌های پارچه پلی استری را جمع آوری کنید، با مواد شوینده آنها را بشویید.**
- **به نظر شما تأثیر مواد شوینده و پاک کننده روی پلی استر چه تفاوتی با پارچه‌های دیگر دارد.**

تولیدنخ

گفتگوکنید

به نظر شما به چه چیزی نخ گفته می‌شود؟

آیا در طبیعت نخ به صورت کامل وجود دارد؟

کاربردهای مختلف نخ چیست؟

نخ، رشته بلند و باریکی است که از کنار هم قرار گرفتن و تاباندن الیاف به یکدیگر به وسیله روش ریسندگی به وجود می‌آید.

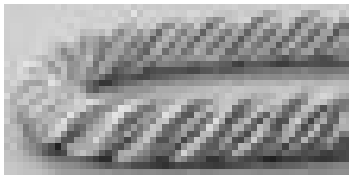

▲ تصویر ۳ـ۳۳

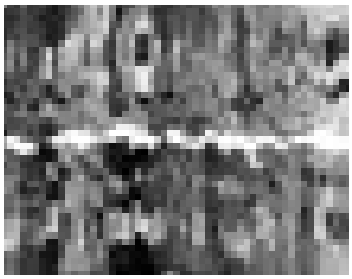

▲ تصویر ۳ـ۳۴

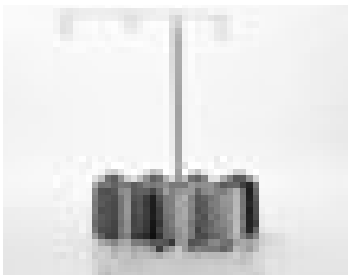

▲ تصویر ۳ـ۳۵

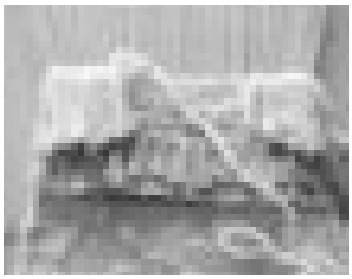

▲ تصویر ۳ـ۳۶

▲ تصویر ۳ـ۳۷

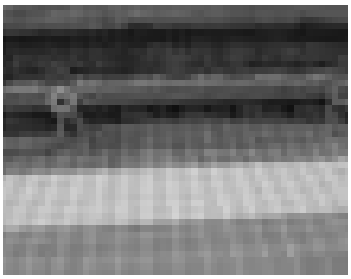

▲ تصویر ۳ـ۳۸

روش‌های ریسندگی

ریسندگی عبارت از عملیاتی است که برای تولید نخ انجام می‌شود و به دو روش است: ۱ـ ریسندگی الیاف منقطع ۲ـ ریسندگی نخ یکسره

ریسندگی الیاف منقطع: الیاف به صورت موازی کنار یکدیگر قرار می‌گیرند و برای استحکام بخشی به نخ الیاف به دور یکدیگر تابیده می‌شوند.

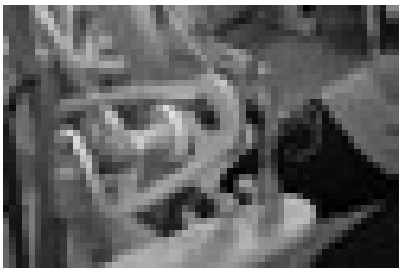

▲ تصویر ۳ـ۳۹

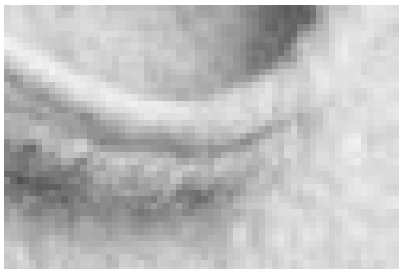

▲ تصویر ۳ـ۴۰

ریسندگی نخ‌های یکسره: ماده اولیه الیاف مصنوعی که به صورت دانه‌های پلیمری جامد است به صورت مایع درآمده سپس به صورت رشته‌های ممتد و باریک در می‌آید.

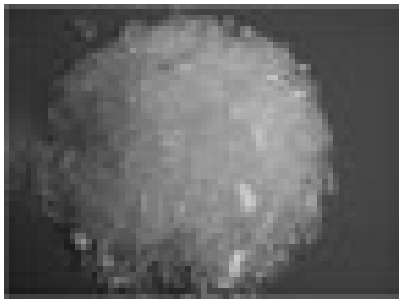

▲ تصویر ۴۱ـ۳

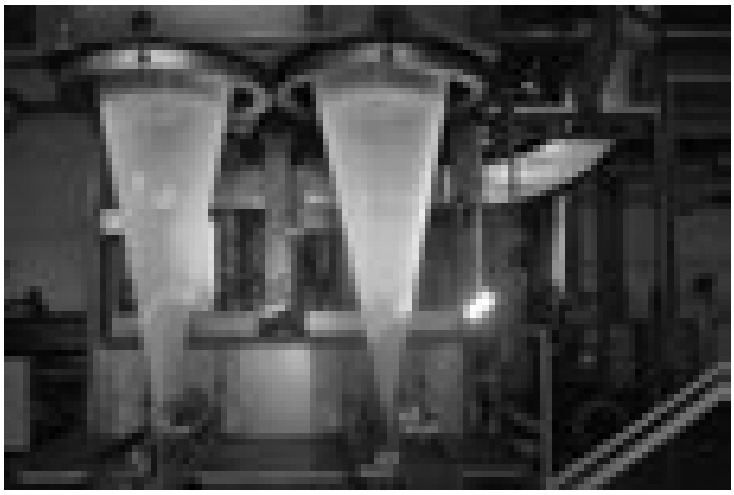

▲ تصویر ۴۲ـ۳

تاب نخ

پس از صاف و موازی کردن الیاف به منظور ایجاد استحکام بخشی به نخ، دسته الیاف به دور یکدیگر تابیده می‌شود. دو ویژگی تاب نخ، جهت تاب و مقدار تاب است.

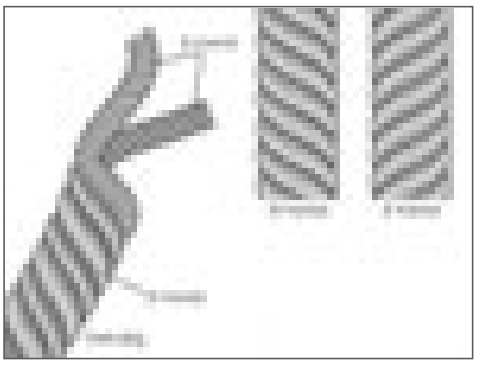

▲ تصویر ۴۳ـ۳

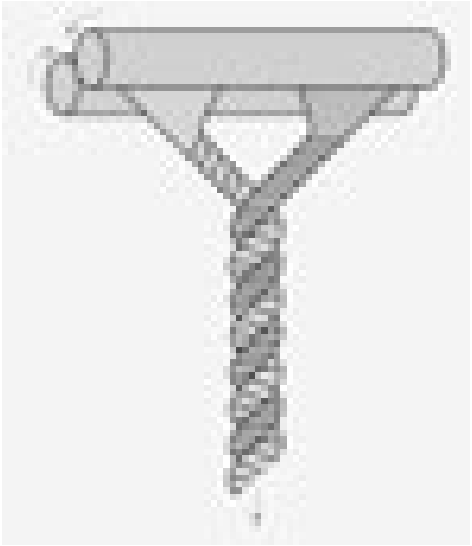

▲ تصویر ۴۴ـ۳

تولیدپارچه

پارچه از درهم رفتن و اتصال نخ ها یا الیاف با یکدیگر به‌وجود می‌آید، عملیات اتصال و در هم رفتن نخ به منظور تولید پارچه را بافندگی می‌نامند، روش‌های مختلفی برای تولید پارچه وجود دارد که عبارت اند:

۱ـ بافندگی تاری ـ پودی ۲ـ بافندگی حلقوی ۳ـ بی بافت

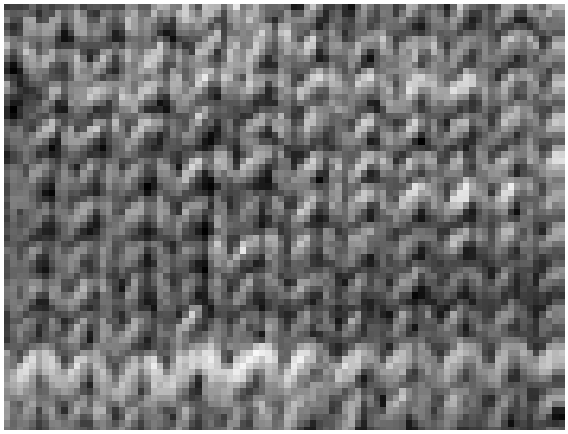

▲ تصویر۴۵ـ۳

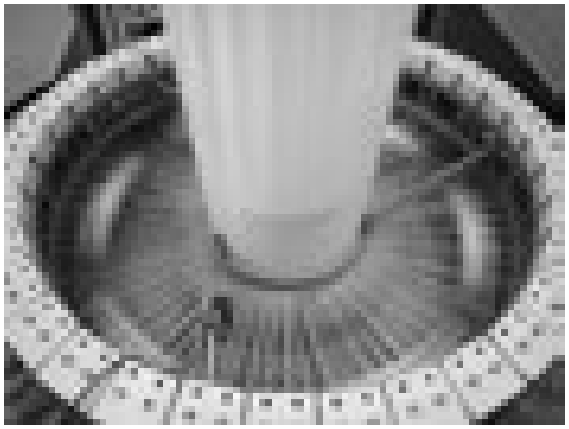

▲ تصویر ۴۶ـ۳

▲ تصویر ۴۷ـ۳

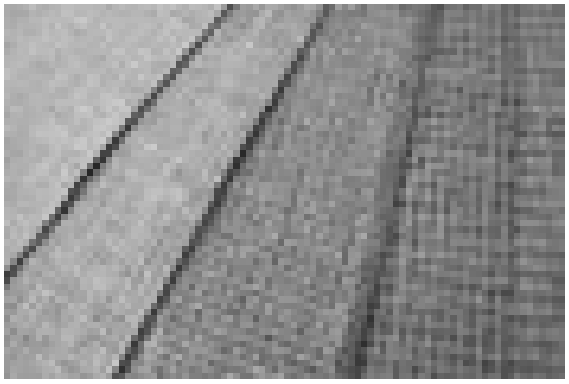

▲ تصویر ۴۸ـ۳

انواع وسایل برش

گفتگوکنید

به نظر شما برای برش انواع پارچهٔ دامنی به چه ابزار و وسایل نیاز داریم؟

آیا می‌توانید آنها را دسته بندی کنید؟

انواع قیچی

قیچی باید فلزی بوده، تیغهٔ آن از جنس فولاد مناسب ساخته شده و قابل تیز کردن باشد. در موقع خرید، چند تکه از پارچه‌های مختلف همراه خود ببرید و توسط قیچی مورد نظر آنها را بچینید. برای این منظور، تمام زبانهٔ قیچی را باز کنید، پارچه را میان آن قرار دهید و با یک برش آن را ببرید. اگر بعد از برش، تارهایی از پارچه چیده نشد، قیچی مرغوبی نیست.

▲ تصویر ۳ـ۴۹

قیچی زیگزاگ

لبه قیچی زیگزاگ به فرم زیگزاگ است و مورد استفادهٔ آن برای تمیز کردن جادرزها و جلوگیری از ریشه شدن پارچه است.

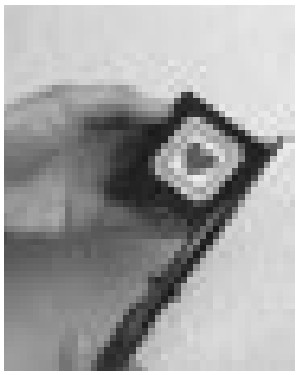

▲ تصویر ۳ـ۵۰

ایمنی و بهداشت

بعد از هر بار استفاده از قیچی، آن را به آرامی‌روی میز بگذارید تا به زمین نیفتد.

وزنه‌های برش

این وزنه‌های سنگین برای نگاه داشتن الگو روی پارچه استفاده می‌شود. در برخی موارد به جای سوزن از این وزنه استفاده می‌شود و پس از گذاشتن آنها روی الگو، پارچه را برش می‌زنند.

▲ تصویر ۵۱ـ۳

وسایل اندازه گیری

مهم‌ترین ابزارهای اندازه‌گیری در دوخت عبارت‌اند از: سانتی متر(متر خیاطی)، خط کش سادهٔ مدرج و خط‌کش، پا صاف کن دامن

▲ تصویر ۵۲ـ۳

متر

این وسیله باید روکش مشمع یا پلاستیکی داشته باشد. معمولاً طول سانتی مترهای موجود، ۱۵۰ سانتی متر است.

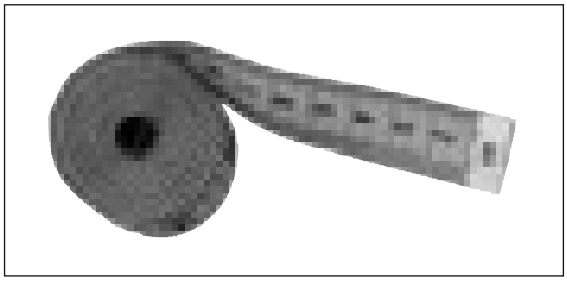

▲ تصویر ۵۳ـ۳

خط کش ساده مدرج

این نوع خط کش در وسط دارای درجهٔ متحرک است. از این نوع خط کش برای اندازه گیری فواصل درزها، سجاف‌ها و .... استفاده می‌شود.

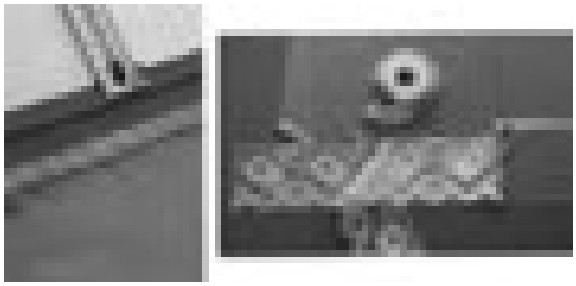

▲ تصویر ۵۴ـ۳

روش پهن کردن پارچه

گفتگوکنید

به نظر شما چرا پارچه ها با عرض‌های مختلف تولید می‌شود؟

برای مثال: چرا پارچه‌های چادری با عرض ۹۰ سانتی متری تولید نمی‌شود؟

آیا طرح ها و نقوش پارچه یکسان است؟ در صورت پاسخ منفی آیا برش همه پارچه‌ها یکسان است؟

در صورتی که الگوهای یک قسمت از لباس به صورت قرینه نبوده و «پشت و رو»ی پارچه یکسان نباشد (مانند دامن لنگی که جلوی آن و قسمت چپ و راستش ، یکسان نیست)، باید دقت کنید که پس از برش تمام قطعات پارچه و دوخت آن به یکدیگر، لباس «پشت و رو» نشود. برای جلوگیری از اشتباه، باید روی تکه‌های متعلق به یک قسمت که قرینه نیست، سمت راست و چپ الگو را با علامت گذاری مشخص کنید.

تصویر ۵۵ـ۳

فعالیت عملی ۶

الگوی دامن را آماده کنید، تکه‌های الگو را روی زمین یا میز با محاسبه عرض‌های ۹۰ ، ۱۲۰ و ۱۵۰ سانتی متر، جداگانه قرار داده، اندازه پارچه مورد نظر برای خرید را مشخص کنید.

برش پارچه‌های راه راه

گفتگوکنید

آیا تاکنون روی طرح‌های راه راه پارچه ها دقت کرده اید؟

به نظر شما برش این نوع پارچه ها چه تفاوتی با پارچه‌های دیگر دارد؟

چه مدلهایی، مناسب پارچه‌های راه راه است؟

راه راه پارچه‌های عمودی، معمولاً در طول لباس قرار می گیرد. به هرحال، خطوط باید دقیقاً در محل درز پهلو و وسط جلو با یکدیگر مماس باشند؛ دامن چه راستای پارچه بریده شود و چه اریب.

الف ب

▲ تصویر ۵۷ـ۳

▼ تصویر ۵۶ـ۳

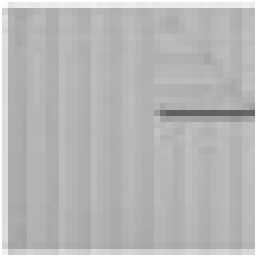

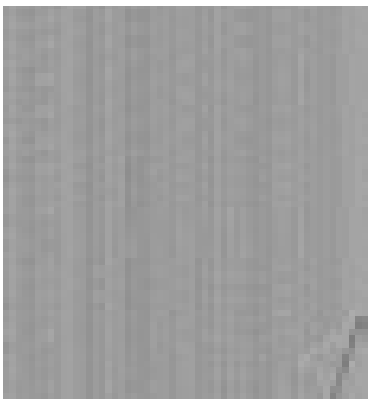

▲ تصویر ۵۸ـ۳

فعالیت عملی ۷

- **با توجه به تصویر روش برش پارچه‌های راه راه را روی پارچه یا کاغذ راه راه انجام دهید.**
- **برای هرکدام از تصاویر الف و ب توضیح دهید درزهای پهلو به چه شکلی قرار گرفته است.**

برش پارچه‌هایی با نقش چهار خانه پیچازی

گفتگوکنید

به نظر شما چرا تنوع مدل درپارچه‌های چهارخانه زیاد نیست؟

چه مدل دامن‌هایی مناسب پارچه چهارخانه است؟

روش برش آنها چه تفاوتی با یکدیگر دارد؟

ـ چهارخانه‌های مساوی و خطوط ترسیمی‌در میان پارچه را «پیچازی منظم می‌گویند».

ـ چهارخانه ها و خطوط مربع‌هایی که یکسان نیست را «پیچازی نامنظم می‌گویند».

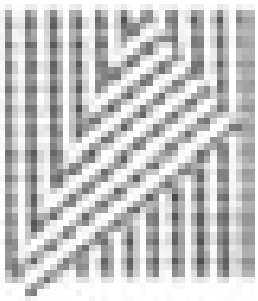

▲ تصویر ۳ـ۵۹

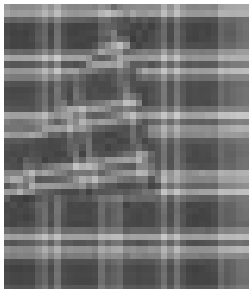

▲ تصویر ۳ـ۶۰

▲ تصویر ۳ـ۶۱

برش دامن چهار خانه فون به صورت اریب زیباتر خواهد بود، البته به شرطی که خطوط دقیقا جناقی بیفتد.

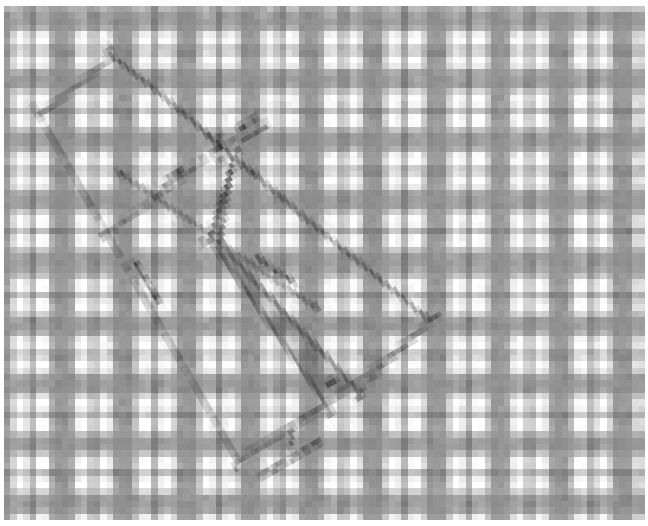

▲ تصویر ۳ـ۶۲

انتقال الگو روی پارچه

گفتگوکنید

به نظر شما برای انتقال الگو از چه ابزار و وسایلی باید استفاده کرد؟

آیا کاربرد هر کدام از این ابزار را می‌دانید؟

آیا جنس، ضخامت و رنگ پارچه تأثیری در انتخاب ابزار انتقال الگو دارد؟

صابون خیاطی

ترکیبات این صابون عیناً شبیه صابون معمولی است با این تفاوت که قدری چرب است. برای پارچه‌های نخی و ابریشمی‌از این صابون استفاده نکنید؛ این صابون بیشتر مناسب پارچه‌های پشمی‌است.

▲ تصویر ۶۳ـ۳

رولت

رولت برای رد گذاری و انتقال طرح روی پارچه یا کاغذ استفاده می‌شود با استفاده از «کاربن مخصوص خیاطی» و رولت می‌توان در اسرع وقت خطوط الگو را روی پارچه منتقل کرد.

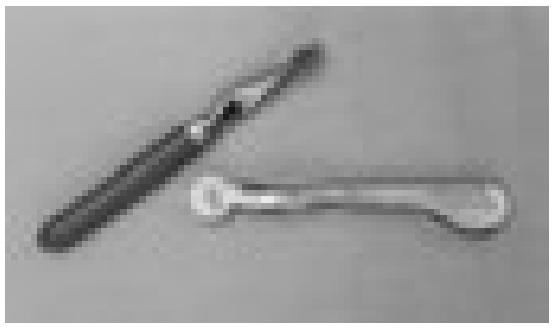

▲ تصویر ۶۴ـ۳

گچ مخصوص(مل)

مل نوعی گچ مخصوص خیاطی است . اثر مل از روی پارچه بسیار آسان برطرف می‌شود. کافی است تکه‌ای پارچه ضخیم روی آن بکشید تا خطوط محو گردد.

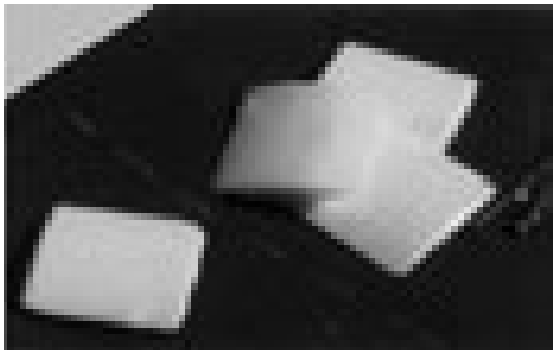

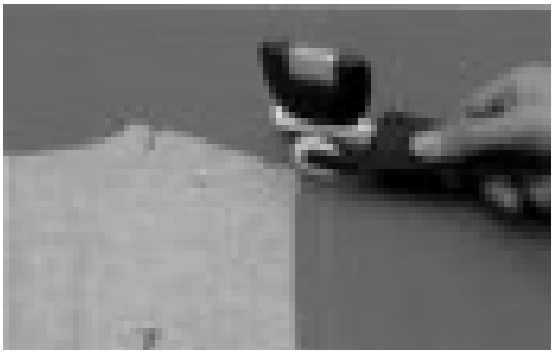

▲ تصویر ۶۵ـ۳

روش‌های انتقال الگو روی پارچه

انتقال الگو با کاربن

اگر جنس پارچه به گونه ای باشد که جای سوزن روی پارچه باقی بماند و نتوان از کوک شل استفاده کرد، کاربن به کار می‌رود. هنگام استفاده از کاربن باید دقت کرد تا پارچه کثیف نشود.

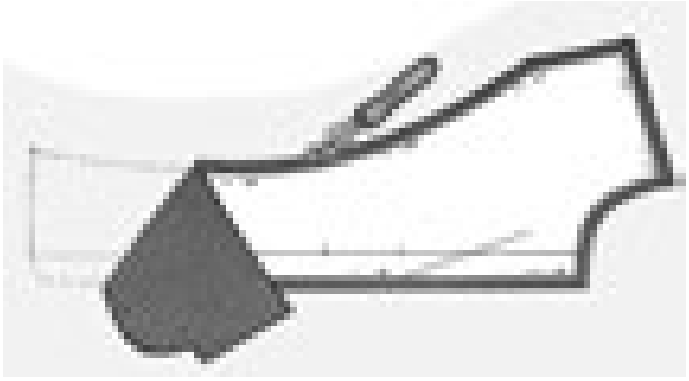

▲ تصویر ۶۶ـ۳

بدون برداشتن الگو از روی پارچه کاربن هم رنگ یا نزدیک به رنگ پارچه را، زیر قطعهٔ برش زده بگذارید و خطوط اصلی الگو را رولت کنید.

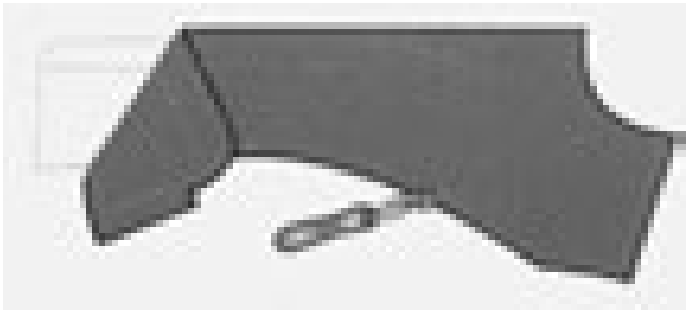

▲ تصویر ۶۷ـ۳

الگو را از روی پارچه بردارید. طرف دیگر لباس را روی کاربن بگذارید. خطوط الگو را که قبلا روی پارچه علامت گذاری شده به طرف دیگررولت کنید.

انتقال الگو با کوک شل

نخ کوک ظریف را دولا کنید. برای استحکام نخ و سهولت در کار دوخت، نخ را چند بار به موم بکشید.

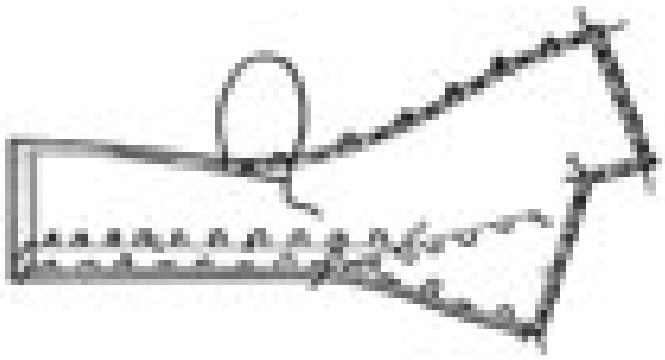

▲ تصویر ۶۸ـ۳

پس از انجام مرحلهٔ برش، بدون برداشتن الگو از روی پارچه، پارچه را روی سطح صاف قرار دهید و دور تا دور الگو را کوک شل بزنید.

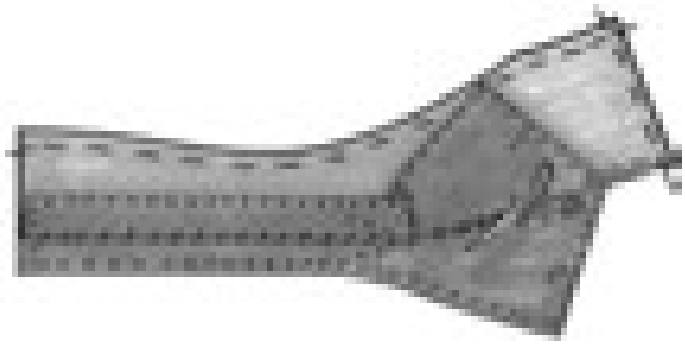

▲ تصویر ۶۹ـ۳

دولای پارچه را به طرفین بکشید؛ به طوری که تمام کوک ها به حالت آزاد و یکنواخت قرار گیرد. سپس به وسیلهٔ قیچی تیز، کوک ها را از وسط بچینید.

فعالیت عملی ۸

- **الگو را با کاربن روی پارچه، منتقل کنید.**
- **یک دامن را به طور کامل کوک شل بزنید، کوک ها را باز کرده و تکه‌های دامن را به یکدیگر وصل کنید.**

ابزار دوخت

یادآوری

دردوره اول متوسطه با ابزار و وسایل دوخت«سوزن و نخ» آشنا شده اید.

انواع سوزن دستی

الف : سوزن دستی

سوزن شارپ (Sharp): این نوع سوزن دارای نوک بسیار تیز است. به طور کلی انواع سوزن‌های شارپ دارای طولی متوسط هستند.

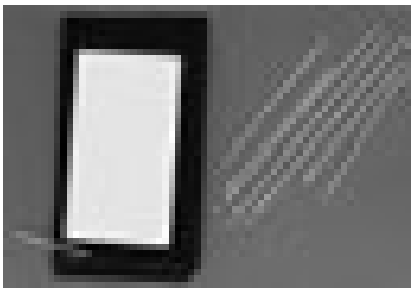

▲ تصویر ۳ـ۷۰

سوزن منجوق دوزی: این سوزن دارای طول زیاد بوده و خیلی ظریف است. برای پارچه‌های خیلی لطیف و ظریف می‌توان از این سوزن استفاده کرد.

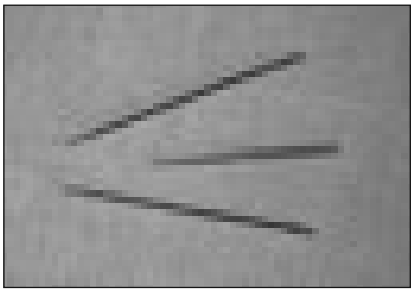

▲ تصویر ۳ـ۷۱

سوزن بیتوین(Between): این سوزن دارای طول متوسط است و برای دوخت پارچه‌هایی با ضخامت زیاد و متوسط به کار می‌رود.

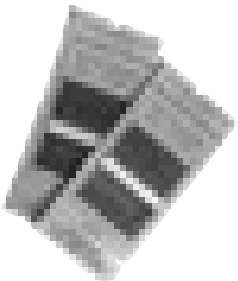

▲ تصویر ۳ـ۷۲

سوزن سرسوخته یا سیاه (استرچ): این سوزن مخصوص پارچه‌هایی است که از طول یا عرض کش می‌آیند؛ مانند پارچهٔ کشباف که در ایران به نام استرچ معروف است. سر این سوزن به‌رنگ تیره است؛ به همین علت به نام سوزن «سرسوخته سرسیاه» معروف است.

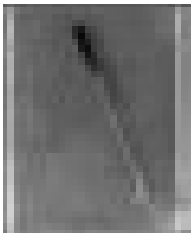

▲ تصویر ۳ـ۷۳

سوزن دوقلو

با سوزن دوقلو می‌توان دو ردیف دوخت را به طور هم زمان انجام داد. معمولاً قسمت پشت پارچه به صورت زیگزاگ است.

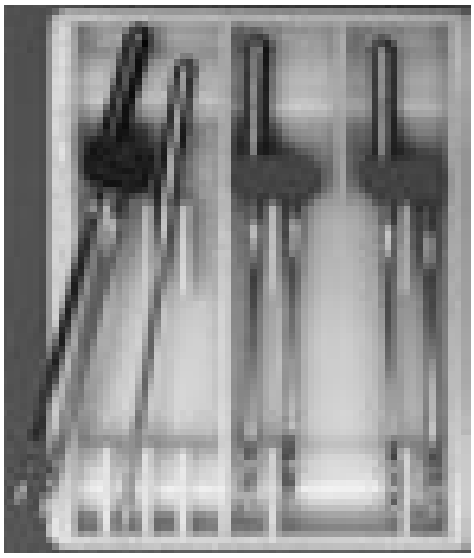

▲ تصویر ۳ـ۷۴

کش قیطانی باریک

کش قیطانی که در ضخامت بسیار نازک و گاه معادل با ضخامت الیاف قرقرهٔ نخی بافته می‌شود، برای چین کش کردن پارچه به کار می‌رود. دارای خاصیت ارتجاعی زیاد است. پس از دوخت، الیاف کش قیطانی درسمت زیر پارچه دوخته می‌شود.

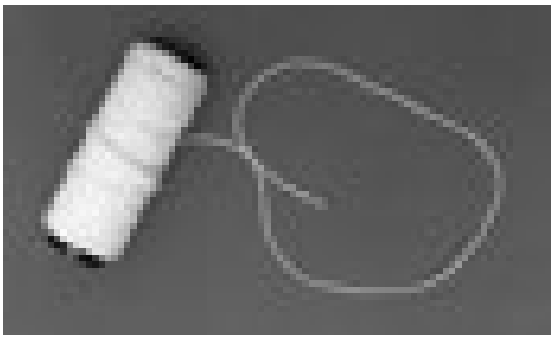

▲ تصویر ۳ـ۷۶

نخ کوک

نخی که برای کوک زدن به کار می‌رود باید آهار نداشته باشد. در موقع خرید توجه کنید که نخ دارای گره نبوده و ضخامت آن کم یا زیاد نباشد.

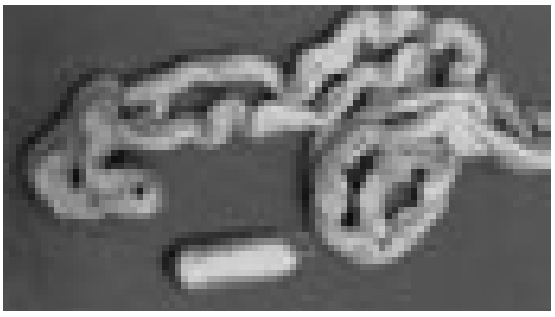

▲ تصویر ۳ـ۷۷

قرقره دوخت: این نوع قرقره دارای الیاف تابیده شده و بیشترین مصرف را در دوخت دارد.

▲ تصویر ۳ـ۷۵

راه اندازی ماشین دوخت همه کاره خانگی

پدال پایی را روی زمین قرار دهید، دو شاخهٔ N را در سمت پشت ماشین دوخت متصل کنید و دوشاخهٔ O را در داخل پریز برق قرار دهید.

▲ تصویر ۷۸ـ۳

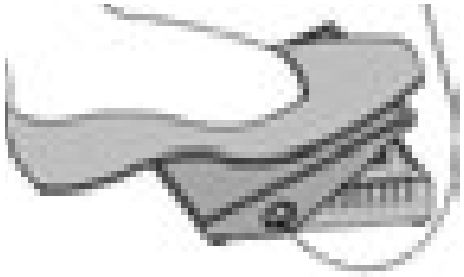

بعضی از ماشین‌های دوخت کلید اصلی روشن شدن ماشین دوخت دارند؛ در این صورت ابتدا کلید اصلی را فشاردهید. سرعت ماشین دوخت بستگی به میزان فشار روی پدال دارد. هرچه بیش تر پدار را به طرف پایین فشار دهید، سرعت ماشین دوخت بیش تر می‌شود.

▲ تصویر ۷۹ـ۳

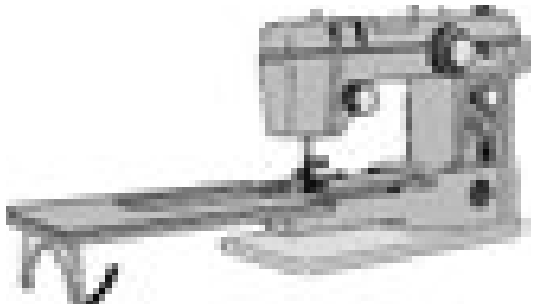

بعضی از ماشین‌های دوخت دارای بازوی آزاد(میز اضافی) هستند. میز اضافی را به طرف ماشین دوخت فشار دهید تا زمانی که خارها جا بیافتد.

▲ تصویر ۸۰ـ۳

بازوی آزاد (میز اضافی) شما را قادر می‌سازد تا اجزای لوله‌ای مانند لباس را به سهولت بدوزید؛ مانند آستین یا پای شلوار.

▲ تصویر ۸۱ـ۳

با قرار دادن اهرم پایهٔ بالابر، در تحتانی ترین نقطه، ماشین دوخت را آماده دوخت کنید.

▲ تصویر ۸۲ـ۳

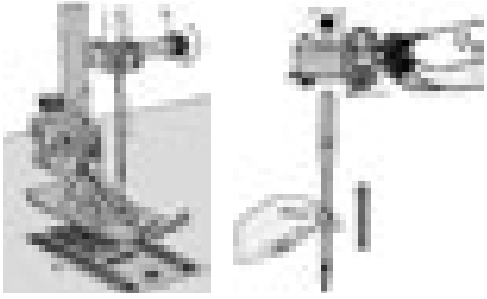

با گرداندن ماشین دوخت بالانس سوزن را به بالاترین نقطه ممکن ببرید، پیچ سوزن را شل کنید و سوزن را خارج کنید. هنگام نصب سوزن جدید، قسمت نیم دایره ای انتهای آن را به طرف خود قرار دهید، سپس سوزن را تا جایی که می‌توانید به بالا فشار دهید.

▲ تصویر ۸۳ـ۳

نخ کردن ماسوره

نخ را از قسمت خارج قرقره به میلهٔ ماسوره وصل کنید.

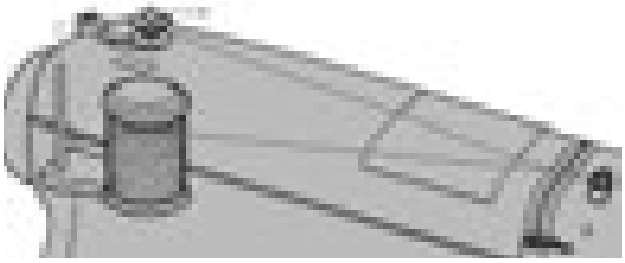

▲ تصویر ۳ـ۸۴

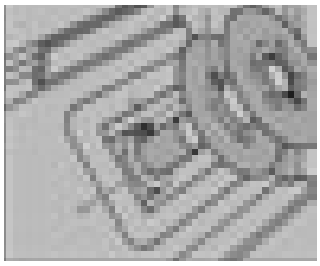

در بعضی از ماشین‌های دوخت برای پرکردن ماسوره باید توپی ماشین دوخت را خلاص (شل) کنید تا پایه ماشین دوخت حرکت نکند.

▲ تصویر ۳ـ۸۵

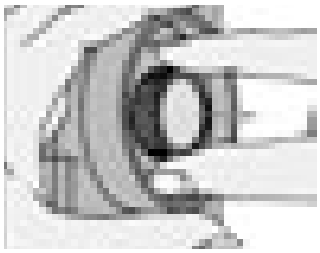

ماسوره را روی میلهٔ پرکننده ماسوره قرار دهید.

▲ تصویر ۳ـ۸۶

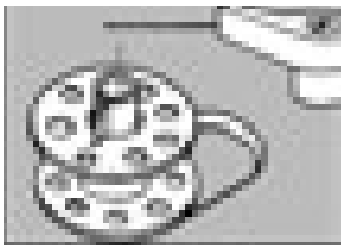

خار ماسوره باید داخل میله پرکننده ماسوره قرارگیرد.

▲ تصویر ۳ـ۸۷

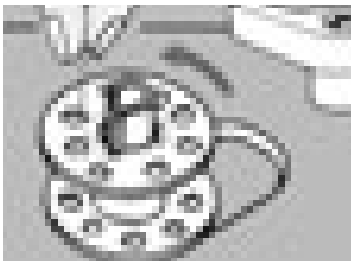

ماسوره را داخل ماکو قرار دهید. دقت کنید باز شدن نخ در جهت فلش باشد.

▲ تصویر ۳ـ۸۸

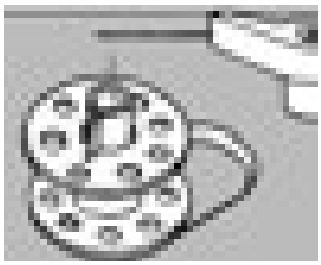

میلهٔ پرکننده ماسوره را به طرف بازوی فشار دهنده، فشار دهید.

▲ تصویر ۳ـ۸۹

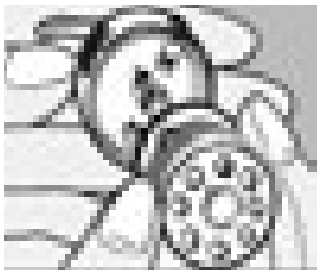

نخ را از یکی از سوراخ‌های ماسوره رد کنید.

▲ تصویر ۳ـ۹۰

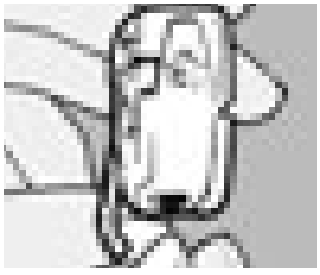

نخ را از داخل شکاف روی ماکو عبور دهید.

▲ تصویر ۳ـ۹۱

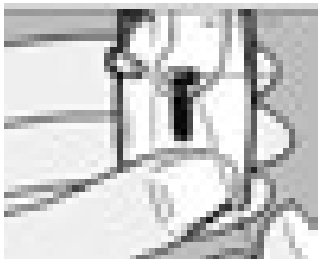

نخ را از زیر فنر ماکوعبور دهید و از سوراخ بیرون بکشید.

▲ تصویر ۳ـ۹۲

تنظیم کشش نخ

کشش نخ را تنظیم کنید ، کشش دلخواه نخ به نوع پارچه و تعداد لایه‌های پارچه ای که می‌دوزید بستگی دارد. قبل از آن که لباسی را بدوزید، بهتر است کیفیت دوخت را روی یک تکه پارچه امتحان کنید.

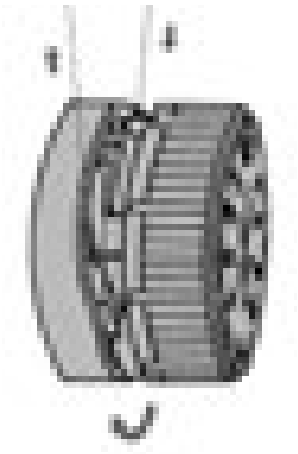

معمولاً کشش نخ توسط درجهٔ کشش نخ تنظیم می‌شود، درجه تنظیم کششی نخ را می‌توانید با چرخاندن توپی مخصوص کم یا زیاد کرد.

▲ تصویر ۹۳ـ۳

زبانهٔ ماکو را باز کنید و ماکو ـ ماسوره را داخل میله کمپتی قرار دهید.

▲ تصویر ۹۴ـ۳

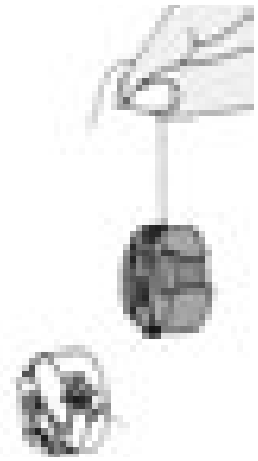

با حرکت سریع و کوتاه دست، ماسوره باید به آرامی به سمت پایین رانده شود. در ا ین حالت نباید کشش نخ صحیح است.

▲ تصویر ۹۵ـ۳

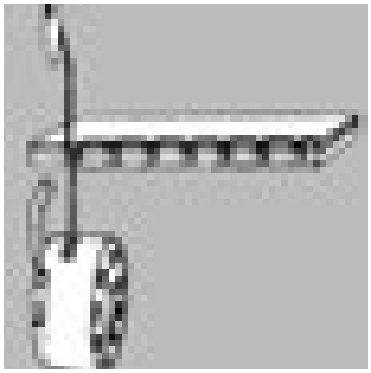

نحوه کشش صحیح برای دوخت مستقیم به این شکل می‌باشد.

▲ تصویر ۹۶ـ۳

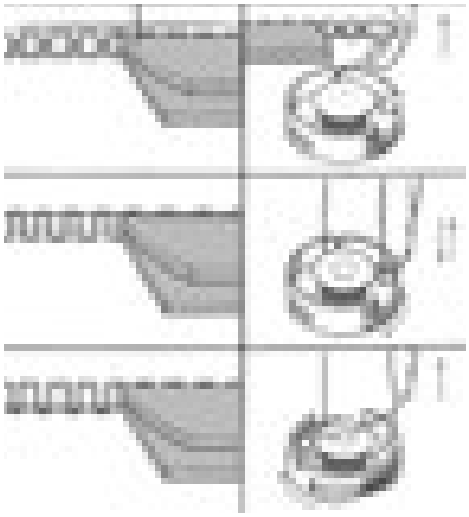

درجهٔ کشش نخ سوزن خیلی محکم است؛ در این حالت نخ ماسوره روی سطح بالایی پارچه دیده می شود درجهٔ تنظیم کشش نخ را کم کنید. درجهٔ کشش نخ سوزن خیلی شل است؛ در این حالت نخ سوزن از زیر پا رچه دیده می‌شود. درجهٔ تنظیم کشش نخ را زیاد کنید.

▲ تصویر ۹۷ـ۳

چگونه کشش نخ ماسوره را تنظیم کنید؟

زمانی از تنظیم کشش نخ ماسوره استفاده می‌کنیم که نتوانیم کشش مورد نظر را به وسیلهٔ درجه تنظیم کشش نخ، تنظیم نماییم.

برای کم کردن کشش نخ ماسوره، پیچ را در جهت عکس عقربهٔ ساعت و به اندازه یک دهم دور بچرخانید.

▲ تصویر ۹۸ـ۳

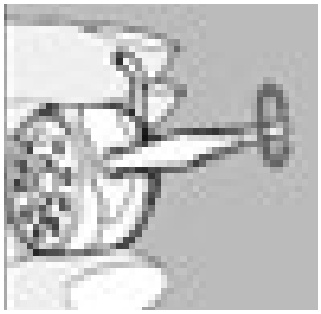

برای زیاد کردن کشش نخ ماسوره، پیچ را در جهت حرکت عقربه‌های ساعت و به اندازه یک دهم دور بچرخانید.

▲ تصویر ۹۹ـ۳

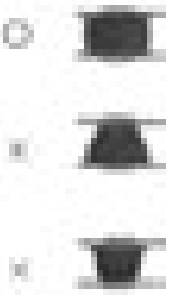

ماسوره صحیح پر شده است.

ماسوره صحیح پر نشده است.

ماسوره صحیح پر نشده است.

▲ تصویر ۱۰۰ـ۳

ارتباط درجه تنظیم دوخت و درجهٔ پهنای زیگزاگ:

زیگزاگ: ماشین‌های دوخت همه کاره دارای درجهٔ تنظیم دوخت و زیگزاگ هستند. درجه تنظیم دوخت، طول بخیه یا زیگزاگ و درجهٔ زیگزاگ، پهنای زیگزاگ را مشخص می‌کنند.

در شکل روبه رو طول بخیه را در ۲/۵ سانتی متر ۶ عدد و اگر روی درجهٔ کمتر باشد تعداد بخیه ها در ۲/۵ سانتی متر ۱۲ عدد است.

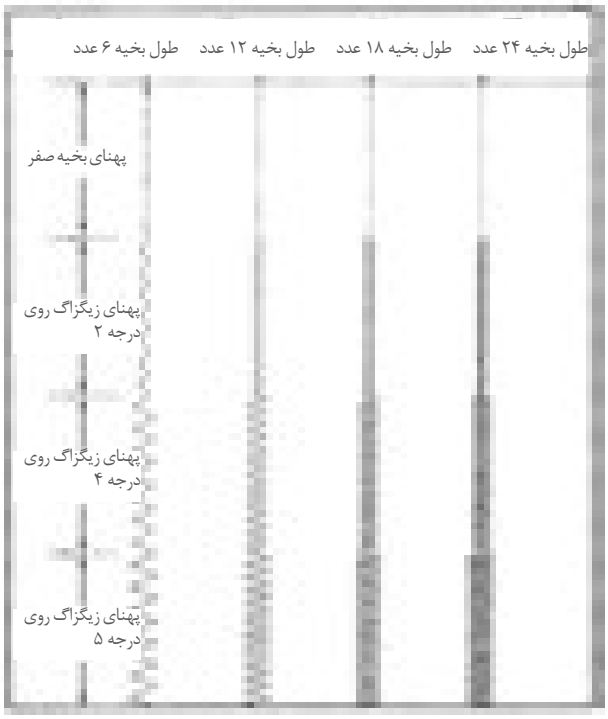

▲ تصویر ۱۰۱ـ۳

نخ کردن ماشین دوخت

مسیر نخ کشی تمام ماشین‌های دوخت تقریباً شبیه به یکدیگر است. سوزن را در بالاترین نقطهٔ خود قرار دهید.

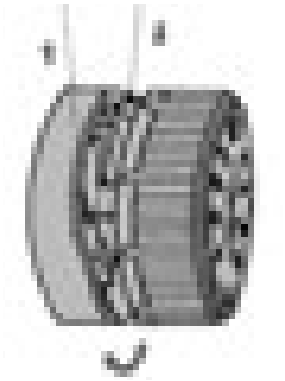

مطابق شکل ماشین دوخت را نخ کنید.

▲ تصویر ۱۰۲ـ۳

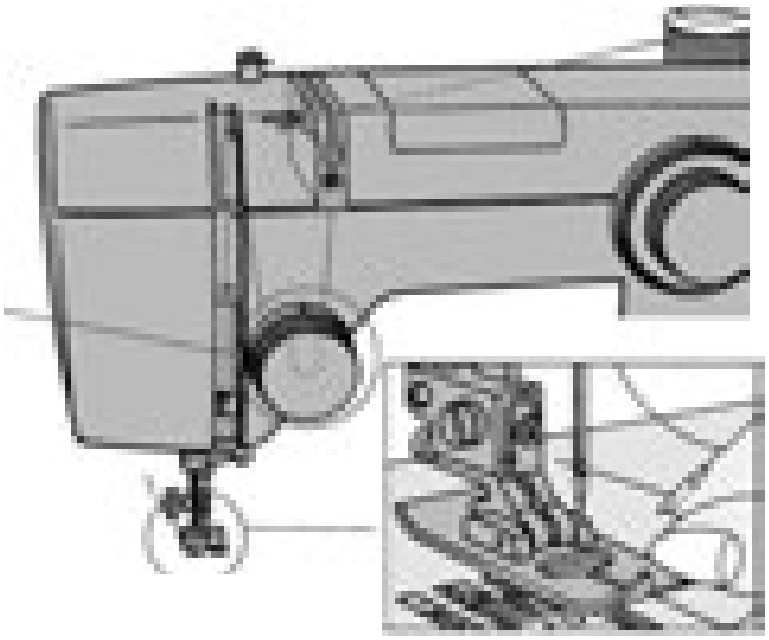

نخ را درجهت عقربه ساعت از قسمت کشش نخ عبور دهید.
نخ را از سوراخ سوزن عبور دهید.

▲ تصویر ۱۰۳ـ۳

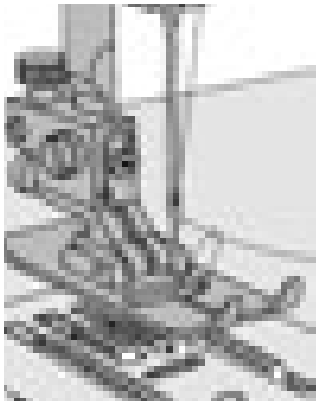

نخ سوزن را با دست چپ نگهدارید. توپی ماشین دوخت را به طرف خود بچرخانید تا نخ ماسوره بیرون بیاید.

▲ تصویر ۱۰۴ـ۳

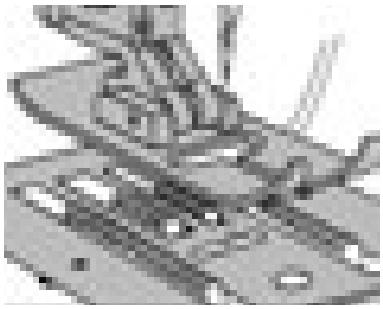

هر دو سر نخ را پشت پایه قرار دهید.

▲ تصویر ۱۰۵ـ۳

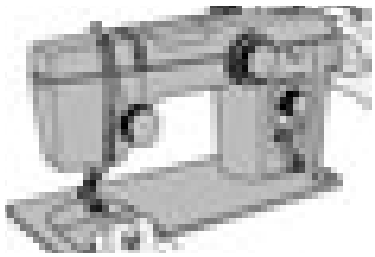

توپی را به طرف خود بچرخانید و دو نخ زیر و رو را کمی‌بکشید و رها کنید.

▲ تصویر ۱۰۶ـ۳

شروع به دوخت

ابتدا مطمئن شوید که هردو نخ از زیر پایه به سمت عقب کشیده شده است. درحالی که سرهر دو نخ را با انگشتان دست چپ گرفته اید، توپی را به طرف خود بچرخانید تا سوزن در نقطه ای که می‌خواهید دوخت را شروع کنید، وارد پارچه شود. هنگام شروع دوخت، ابتدا لبهٔ پارچه را به اندازهٔ «۶ میلی متر» عقب تر از سوزن قرار دهید و سپس اهرم بالابر را پایین بیاورید.

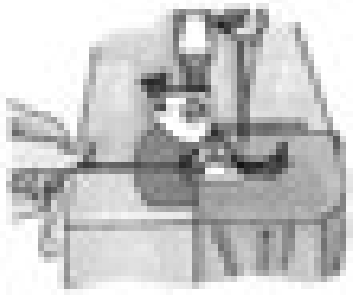

▲ تصویر ۱۰۷ـ۳

هنگام دوخت لبه‌های «تا» شده به خاطر آنکه زیر پایه ثابت بماند یک تکه پارچه «تا» شده را قبل از دوخت قسمت اصلی مطابق شکل، زیر قسمت عقب پایه قرار دهید، سوزن دوخت را در پایه فرو کنید و به دوختن ادامه دهید.

▲ تصویر ۱۰۸ـ۳

برای تنظیم فاصلهٔ مورد نظر بین لبهٔ پارچه تا بخیه از نوک سوزن تا آن فاصله را با متر علامت گذارید و یک تکه چسب کاغذی روی صفحه سوزن ماشین دوخت بچسبانید. (استفاده از این روش در صورتی است که میلهٔ مخصوص پنبه دوزی در دسترس نباشد).

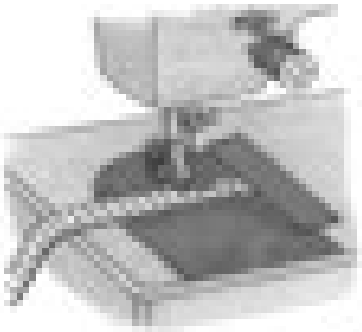

▲ تصویر ۱۰۹ـ۳

تغییر جهت دوخت

الف
هنگام دوخت نقاط زاویه دار(گوشه‌ها) ماشین دوخت را متوقف کنید و توپی را به سمت خود بچرخانید تا سوزن وارد پارچه شود.

▲ تصویر ۱۱۰ـ۳

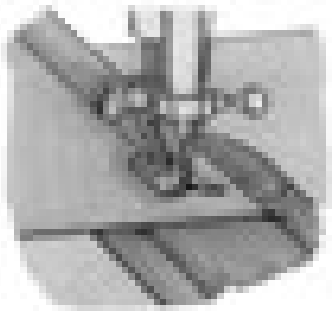

ب
اهرم پایهٔ بالابر را به سمت بالا بکشید و پایه را بلند کنید. سپس پارچه را دور سوزن بچرخانید تا در جهت دلخواه قرار گیرد. پایه را پایین بیاورید و به دوختن ادامه دهید.

▲ تصویر ۱۱۱ـ۳

تعویض پایه

سوزن را به بالا ترین نقطهٔ ممکن ببرید. میلهٔ پایه را به طرف بالا فشار دهید تا پایه بالا رود.

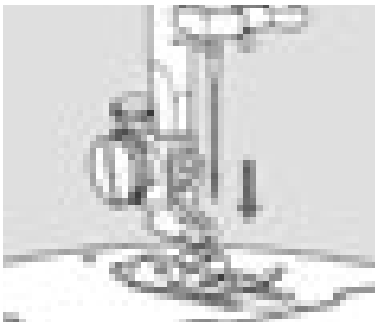

▲ تصویر ۱۱۲ـ۳

دکمهٔ قرمز را در پشت پایه فشار دهید تا پایه آزاد شود.

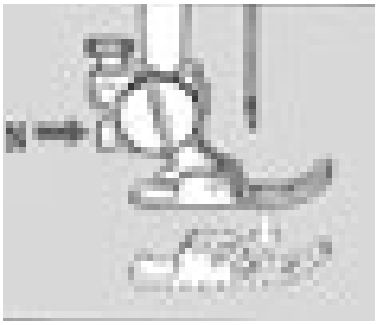

▲ تصویر ۱۱۳ـ۳

دکمهٔ قرمز را فشار دهید. خار پایه دوشاخ را زیر شکاف پایه قرار دهید.

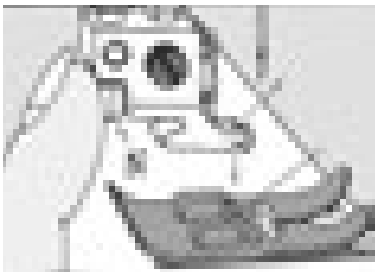

▲ تصویر ۱۱۴ـ۳

پایهٔ دو شاخ را توسط بازوی بالابرنده آهسته پایین بیاورید. خار داخل پایه چفت می‌شود.

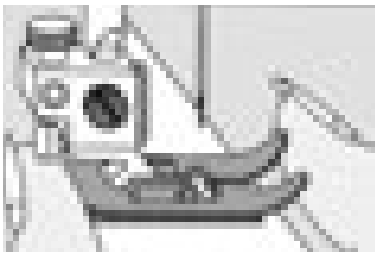

▲ تصویر ۱۱۵ـ۳

پایه را کج کنید وخار عقب را در جای خود قرار دهید.

قسمت جلوی پایه را به طرف بالا فشار دهید تا پایه محکم شود.

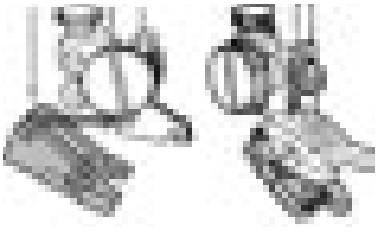

▲ تصویر ۱۱۶ـ۳

اتصال بازوی پنبه دوزی (دوخت مستقیم)

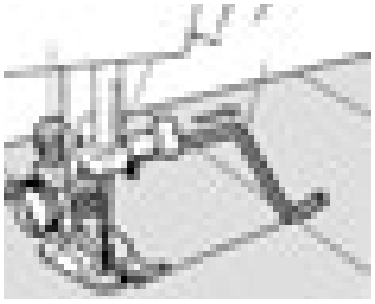

پیچ تنظیم پنبه دوزی را شل کنید. بازوی پنبه‌دوزی (دوخت مستقیم) را در جای خود قرار دهید و تنظیم کنید. پیچ را محکم نمایید و شروع به دوخت کنید. بازوی پنبه دوزی از روی دوخت قبلی عبور می‌کند.

▲ تصویر ۱۱۷ـ۳

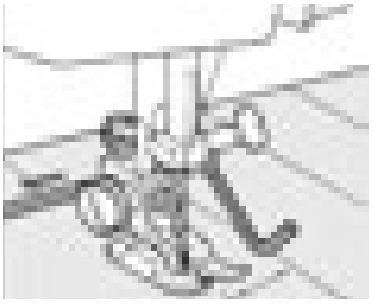

بهتر است در موقع دوخت زیگزاگ‌های موازی نیز از بازوی پنبه دوزی استفاده کنید

▲ تصویر ۱۱۸ـ۳

دوخت زیپ

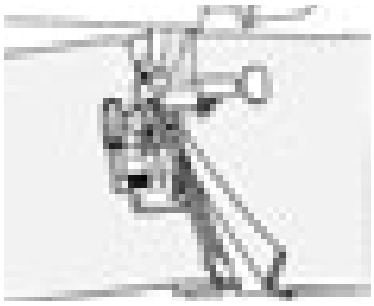

▲ تصویر ۱۱۹ـ۳

▲ تصویر ۱۲۰ـ۳

دوخت دکمه

پایهٔ مخصوص دکمه دوزی را وصل کنید. درجه زیگزاگ را تنظیم نمایید. دکمه را روی پارچه قرار دهید به طوری که سوراخ چپ زیر سوزن قرار گیرد. سپس پایه را پایین بیاورید، توپی ماشین دوخت را با کمک دست مختصری حرکت دهید و اطمینان حاصل کنید که سوزن به طور دقیق از مرکز سوراخ دکمه عبور نماید. سپس با ملایمت روی پدال پایی فشار آورید. انتهای هر دو نخ را از پشت نگهدارید و آن را در حدود ۶ تا ۸ بخیه بدوزید.

▲ تصویر ۱۲۱ـ۳

لبه دوزی (پیچ رل)

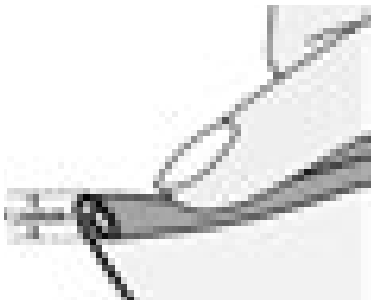

الف: پارچه را در حدود ۲/۵ میلی متر و به طول ۶ سانتی متر «تا» کنید.

▲ تصویر ۱۲۲ـ۳

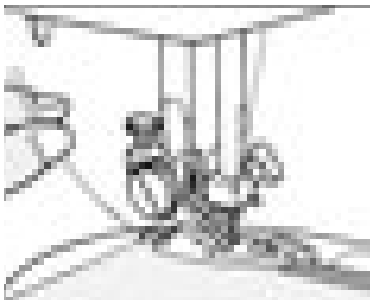

ب: قسمت تا خورده را از داخل شکاف پایه عبور دهید و پایه را پایین بیاورید. یک بخیه بدوزید سپس نخ ماسوره و سوزن را به طرف عقب بکشید و به دوختن ادامه دهید.

▲ تصویر ۱۲۳ـ۳

پس دوزی (دوخت نامرئی)

الف: پایهٔ پس‌دوزی را روی ماشین دوخت نصب کنید.

▲ تصویر ۱۲۴ـ۳

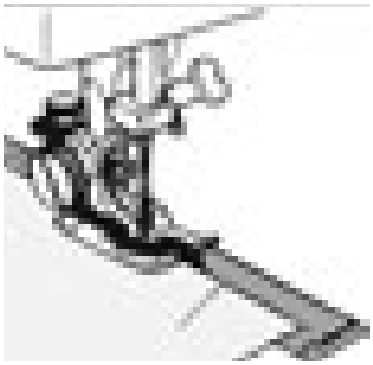

ب: پارچه را مطابق شکل «تا» نمایید، پارچه را زیر پایه قرار دهید و لبهٔ پارچهٔ «تا» شده را برای لبه دادن، در سمت چپ راهنمای پارچه قرار دهید.

▲ تصویر ۱۲۵ـ۳

پاکدوزی

الف:نخ سوزن و ماسوره را به سمت عقب پایه ببرید. لبهٔ پارچه را نزدیک راهنمای پایه قرار دهید و دوخت کنید.

▲ تصویر ۱۲۶ـ۳

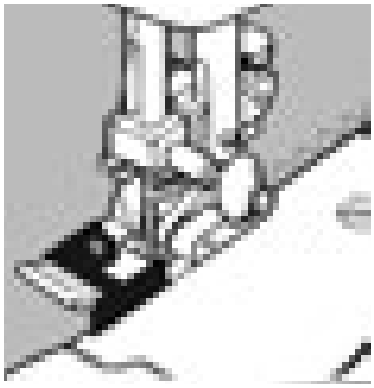

ب: پارچه را آهسته در موقع دوخت از زیر پایه عبور دهید.

▲ تصویر ۱۲۷ـ۳

روغن کاری ماشین دوخت

نقاطی که باید روغن زده شود: برای جلوگیری از استهلاک زودهنگام ماشین‌های دوخت و همچنین عملکرد بهتر قطعات آنها، عملیات روغن‌کاری ماشین‌های دوخت براساس دفترچه راهنما در بازه زمانی مشخص انجام می‌شود. میزان و دفعات روغنکاری با توجه به حجم کار انجام شده و براساس دستورالعمل مندرج در دفترچه راهنمای ماشین دوخت صورت می‌گیرد.

ایمنی و بهداشت

هنگام روغن‌کاری دوشاخه اصلی را از پریز برق بیرون بکشید.

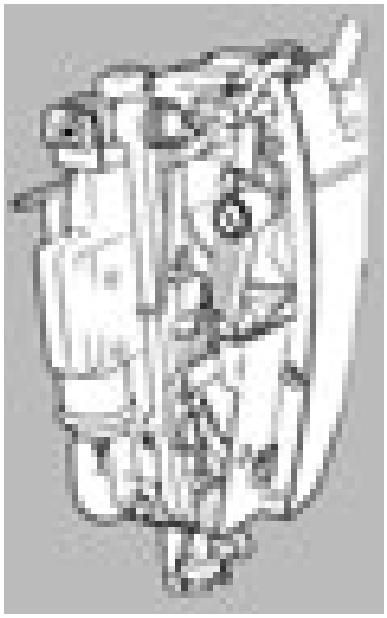

▲ تصویر ۱۲۸ـ۳

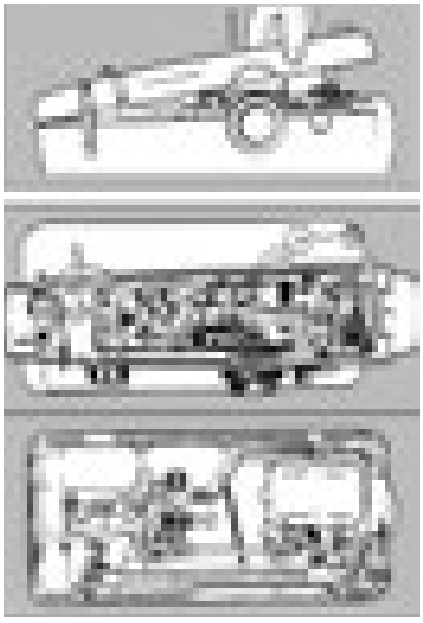

▲ تصویر ۱۲۹ـ۳

نقاط زیر ماشین دوخت که باید روغن زده شود.

پیاده و سوار کردن دستگاه ماسوره

پایه را بالا بیاورید. توپی را به طرف خود بچرخانید تا این که میله سوزن در بالاترین وضعیت خود قرار گیرد. اهرم ها را از روی قاب ماکو به عقب ببرید.

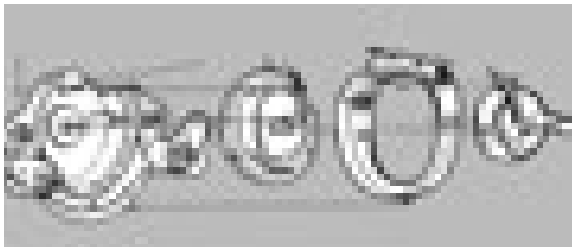

▲ تصویر ۱۳۰ـ۳

نقاطی که روی صفحه سوزن باید روغن زده شود.

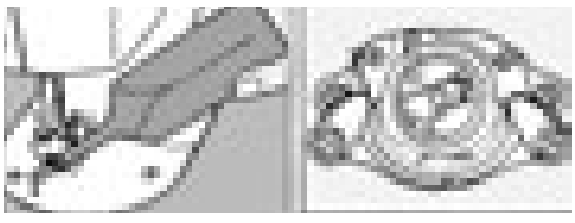

▲ تصویر ۱۳۱ـ۳

ایمنی و بهداشت

دوشاخه اصلی را از پریز برق بیرون بکشید.

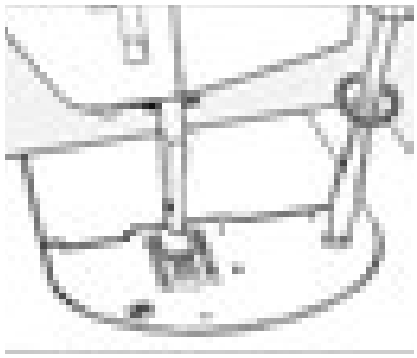

الف: برای اینکه دوخت نرم و مطمئنی داشته باشید لازم است که همیشه دندانه‌های کار پیش بر تمیز باشد. سوزن و پایه را بیرون بیاورید. برای پیاده کردن صفحه سوزن ، پیچ‌های آن را با پیچ گوشتی باز کنید.

▲ تصویر ۱۳۲ـ۳

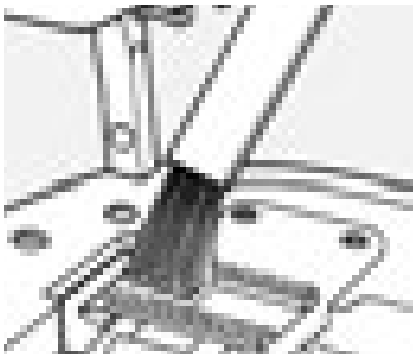

ب: پرزهای انباشته شده روی دندانهٔ کار پیش بر را با یک برس تمیز کنید. صفحهٔ سوزن را دوباره در جای خود نصب کنید.

▲ تصویر ۱۳۳ـ۳

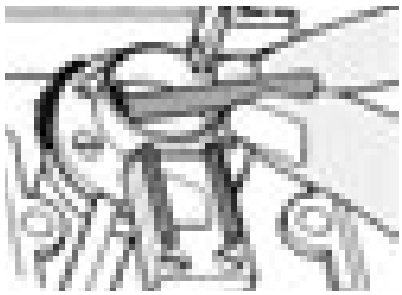

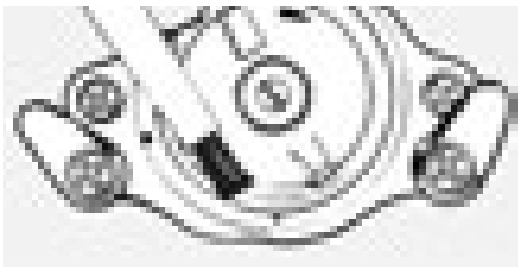

دو مدل مختلف از بدنهٔ دستگاه ماسوره

پس از بیرون آوردن حلقه نگهدارنده و قاب ماکو، با یک برس کوچک طرف داخل کار پیش بر را پاک کنید. سپس نخ و پرز روی تمام قسمت‌های قاب ماکو را با یک کهنهٔ آغشته به روغن، به آرامی‌تمیز کنید.

▲ تصویر ۱۳۴ـ۳

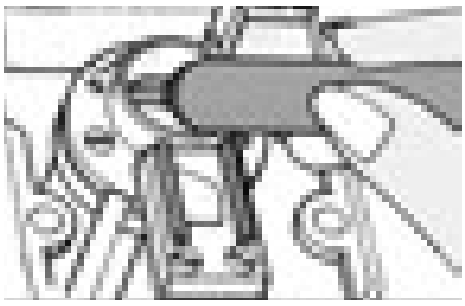

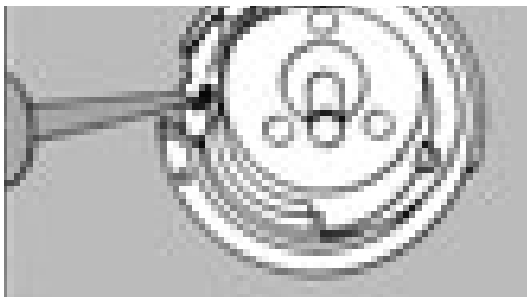

پس از هر ۱۵ تا ۲۰ ساعت کار با ماشین‌های دوخت، قطره ای روغن در محل گردش قلاب بریزید.

▲ تصویر ۱۳۵ـ۳

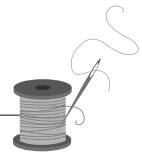

ایمنی و بهداشت

نکات مهم ایمنی

هنگام استفاده از ماشین‌های دوخت برقی لازم است به مراقبت‌های مهم ایمنی زیر توجه کنید.

- **وقتی ماشین دوخت در حال استفاده نیست، نباید دو شاخهٔ آن درپریز برق باشد. حتماً پس از اتمام کار دوشاخه را از پریز خارج کنید.**
- **هنگام بالا و پایین رفتن سوزن، کاملاً مواظب باشید؛ به طوری که هنگام دوخت به ماشین دوخت توجه کنید.**
- **هیچ شیء سنگینی روی پدال ماشین دوخت قرار ندهید؛ زیرا، چرخ به طور غیر ارادی به کار می‌افتد و ممکن است پدال یا موتور بسوزد.**
- **وقتی برای اولین بار از ماشین دوخت استفاده می‌کنید، یک تکه پارچه ، زیر پایهٔ دوخت آن قرار دهید و ماشین دوخت را بدون نخ، چند دقیقه به کار اندازید. چنانچه روغنی از آن نشت کرد، آن را پاک کنید.**
- **اگر سیم یا دوشاخهٔ ماشین دوخت خراب است از آن استفاده نکنید.**
- **اگر زمین خورده یا صدمه دیده یا در آب افتاده است، هرگز از آن استفاده نکنید و برای آزمایش، تعمیر یا رفع اشکالات مکانیکی یا فنی به نزدیک‌ترین نمایندگی مجاز یا مرکز سرویس مراجعه نمایید.**
- **زمانی که جریان هوا به راحتی داخل ماشین دوخت نمی‌شود، هرگز از ماشین دوخت استفاده نکنید. مجاری ورود هوا به داخل ماشین دوخت وپدال را از تجمع پرز،گردو غبار و تکه‌های پارچه، باز و پاکیزه نگه دارید.**
- **هیچ گونه مایع یا شیء را درون روزنه ها قرار ندهید.**
- **برای بیرون آوردن دو شاخه از پریز، سیم را نکشید؛ دو شاخه را با انگشت بگیرید و بیرون بیاورید.**
- **انگشتان را از تمام قطعات متحرک دور نگهدارید، به خصوص مواظب انگشتان خود اطراف سوزن باشید.**
- **از سوزن خم شده استفاده نکنید.**
- **هنگام دوخت، پارچه را فشار ندهید یا نکشید.**
- **هنگام نخ کردن سوزن، تعویض سوزن، نخ کردن یا تعویض ماسوره، تعویض پایه یا کارهای دیگر، ابتدا کلید اصلی ماشین دوخت را خاموش کنید.**
- **قبل از تعویض لامپ، دوشاخه را از برق بیرون بیاورید و لامپ ۱۵ وات دیگری جایگزین آن کنید.**

تمرین

۱ـ برای رولت کردن و علامت گذاری روی الگو ها و جهت جلوگیری از خراشیدن سطح میز از چه وسیله‌ای باید استفاده نمود؟

۲ـ نام دیگر سوزن سرسوخته چیست؟

۳ـ کش قیطانی باریک برای.....پارچه به کار می‌رود؟

۴ـ ابریشم تابیده برای دوخت ..... استفاده می‌شود.

۵ـ ماشین‌های دوخت همه کاره خانگی چه توانایی‌هایی دارند؟

۶ـ کار درجه تنظیم طول دوخت چیست؟

الف: طول بخیه　　ب : پهنای بخیه

پ : طول بخیه یا زیگزاگ　　ت : پهنای بخیه و زیگزاگ

۷ـ معمولاً کشش نخ توسط ..... تنظیم می‌شود.

۸ـ در موقع دوخت مستقیم و زیگزاگ‌های موازی بهتر است از..... استفاده کنید.

الف : بازوی پنبه دوزی　　ب : پایه حاشیه دوزی

پ : پایهٔ لبه دوزی　　ت : پایهٔ قیطان دوزی

۹ـ مراحل راه اندازی ماشین دوخت (همه کاره خانگی و راسته دوز) را انجام دهید.

۱۰ـ چند نمونه دوخت مستقیم، زیگزاگ و شکسته را با فواصل مختلف روی کاغذ بدون استفاده از نخ انجام دهید. سپس همین عمل را روی پارچه با نخ کردن ماشین دوخت انجام دهید.

۱۱ـ روی پارچه ۱۵×۱۵ سانتی متر درهر ۲/۵ سانتی متر با تنظیم درجهٔ طول دوخت و درجهٔ پهنای زیگزاگ، دوخت ساده و زیگزاگ را انجام دهید.

۱۲ـ پایه‌های مختلف ماشین دوخت را عوض کنید و با هرکدام کار نمایید.

۱۳ـ ماشین دوخت همه کاره خانگی و ساده را روغن کاری کنید.

انواع دوخت‌های دستی

یادآوری

- **در دوره متوسط با بعضی از دوخت‌های اولیه آشنا شده اید، آیا می‌توانید کار برد هرکدام را بنویسید؟**

انواع کوک

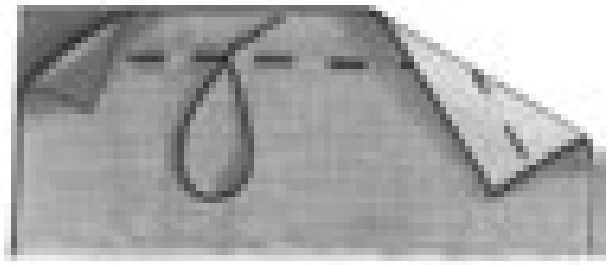

▲ تصویر ۱۳۶ـ۳

کوک ساده: این دوخت برای اتصال موقت تکه‌های لباس به کار می‌رود. طول هر کوک شلال در حدود «۰/۵ تا ۱ سانتی متر» و فواصل آن نیز مساوی شلال است.

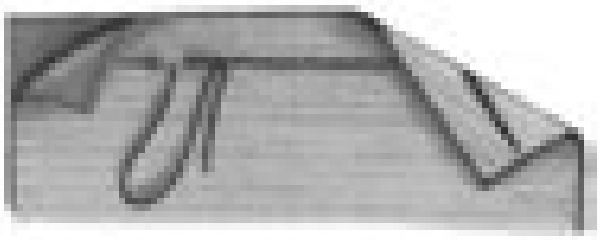

▲ تصویر ۱۳۷ـ۳

بخیه: این دوخت برای اتصال دائم تکه‌های لباس و مواقعی که دوام و استحکام دست دوزی مورد لزوم باشد، به کار می‌آید، این کار به خوبی کار بخیهٔ ساده ماشین دوخت است.

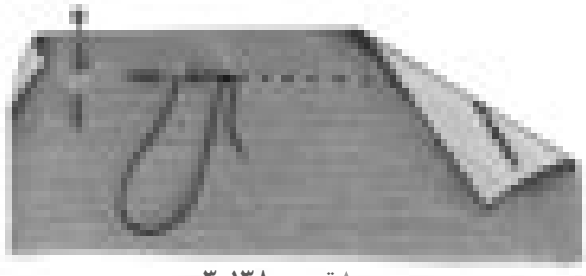

▲ تصویر ۱۳۸ـ۳

بخیهٔ تزیینی: شیوهٔ این دوخت بسیار شبیه بخیهٔ معمولی است؛ با این تفاوت که در فاصلهٔ بخیه‌ها فضایی دوخته نشده و معادل طول بخیه‌ها باقی می‌ماند.

انواع درز

درزساده: این نوع درز، ساده ترین دوختٍ برای اتصال تکه‌های لباس به یکدیگر است که معمولاً توسط ماشین دوخت دوخته می‌شود.

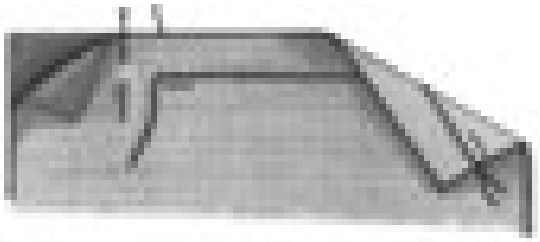

الف ▲ تصویر ۱۳۹ـ۳

دودرزه (درزفرانسوی): ابتدا دو لایهٔ پشت پارچه را روی هم قرار دهید و درز را در سمت روی پارچه بدوزید. عرض جادرز را به یک اندازه و مساوی «۴ میلی متر» قیچی کنید. سپس پارچه را به طرف پشت برگردانید و دوباره درز بگیرید، به طوری که ضخامت درز اول درست در میان درز دوم واقع شود.

الف ▲ تصویر ۱۴۲ـ۳

درز دوبله شکسته: ابتدا یک درز ساده بدوزید، سپس درزها را به یک طرف بخوابانید و اتو بزنید. جادرز زیرین را «۴ میلی متر» بچینید سپس لبهٔ فوقانی را «تا» نمایید، روی پارچه را کوک بزنید و لب به لب آن را بدوزید.

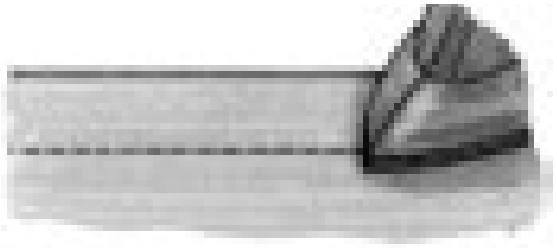

ب ▲ تصویر ۱۴۰ـ۳

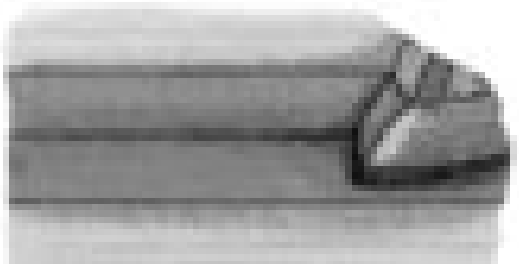

ج ▲ تصویر ۱۴۱ـ۳

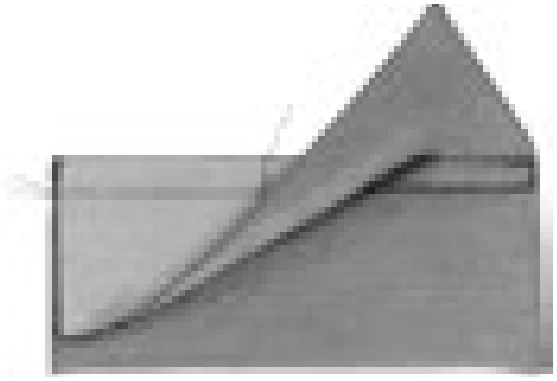

ب ▲ تصویر ۱۴۳ـ۳

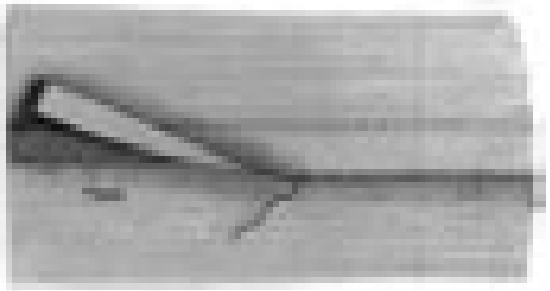

▲ تصویر ۱۴۴ـ۳

انواع پاکدوزی

نام پاکدوزی‌های تصاویر زیر را بنویسید.

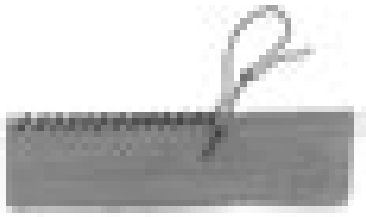

▲ تصویر ۱۴۵ـ۳

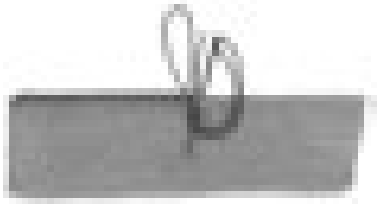

▲ تصویر ۱۴۶ـ۳

پاکدوزی بانوار اریب

با استفاده از نوار اریب آماده می‌توانید درزها را نوار کنید.
این نوع پاکدوزی منحصراً برای پارچه‌هایی است که دارای ضخامت زیاد هستند و به سرعت نیز ریش می‌شوند. (مانند پارچه‌های توییدِ درشت)
روش اول: برای دوختی ظریف تر به کار می‌رود. نوار اریب را با جادرز، درز می‌گیرید و آن را به سمت پشت برگردانده و می‌دوزید.

▲ تصویر ۱۴۷ـ۳

روش دوم: برای نوار کردن درز، کافی است ضخامت لبهٔ جادرز را در میان «تای» نوار اریب قرار دهید، کوک بزنید وسپس بدوزید.

▲ تصویر ۱۴۸ـ۳

پاکدوزی توسط قیچی زیگزاگ

مواقعی که لباس تمام آستر می‌شود(مانند کت، پالتو و ...) می‌توان درزها را توسط قیچی زیگزاگ تمیز کرد.

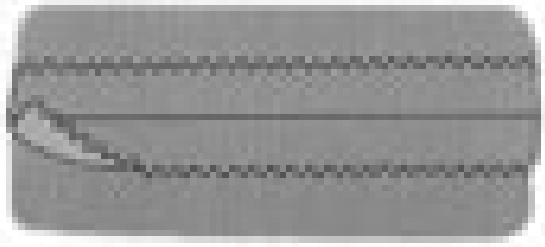

▲ تصویر ۱۴۹ـ۳

پاکدوزی توسط قیچی زیگزاک و دوخت ساده

اگر بخواهید دوام پاکدوزی با قیچی را بیشتر کنید، می‌توانید ابتدا لبهٔ جادرز را در فاصلهٔ «۰/۵ سانتی‌متری» یک رج بدوزید و سپس لبه جادرز را توسط قیچی زیگزاگ کنید.

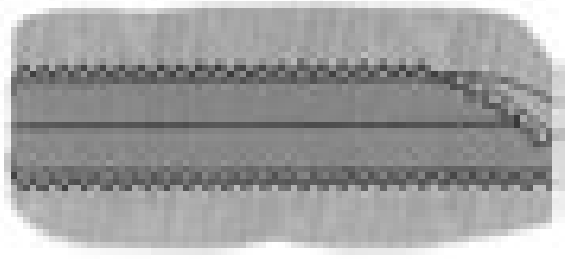

▲ تصویر ۱۵۰ـ۳

انواع پس دوزی(تودوزی)

پس دوزی یا تو دوزی به دوخت‌هایی اطلاق می‌شود که برای «تو» گذاشتن لبهٔ آستین، دامن، کت و... استفاده می‌شود.

تودوزی بالایی زانفیکس

لایی زانفیکس را داخل لبهٔ سجاف یا لباس قرار دهید به‌طوری که یک سانتی متر کمتر از لبهٔ سجاف لباس باشد. آن گاه به آرامی روی آن را اتو کنید. توجه کنید لایی زانفیکس بیرون از لبهٔ سجاف نباشد؛ زیرا در این صورت به کف اتو می چسبد و آن را کثیف می‌کند.

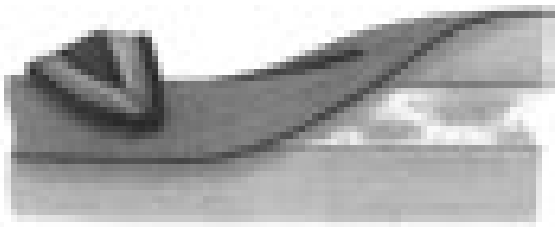

▲ تصویر ۱۵۱ـ۳

پیچ (رل)

این نوع دوخت در لبه دوزی پارچه های لطیف استفاده می‌شود. لبهٔ پارچه را تاب بدهید و لوله کنید؛ به طوری که عرض ضخامت قسمت تاب در حدود«۲ تا۳ میلی متر» شود. سپس سوزن را از داخل «تای» پارچه رد کنید و هر بار یک تار از پارچه را بگیرید.

▲ تصویر ۱۵۲ـ۳

نوع دیگر پیچ رل

لبهٔ این دوخت مانند پیچ (رل) لوله می‌شود. با سوزن از زمینهٔ کار یک تا پارچه را بگیرید سپس از داخل «تای» پارچه رد کنید تا نخ دوخت کاملاً مخفی بماند.

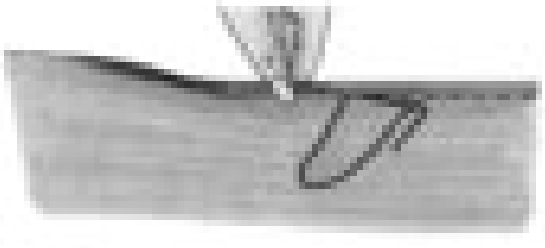

▲ تصویر ۱۵۳ـ۳

پس دوزی زیگزاگ ساده

لبهٔ پارچه را با قیچی زیگزاگ پاکدوزی کنید پس از «تو» گذاشتن لبهٔ پارچه آن را با دقت و از سمت چپ به راست زیگزاگ بزنید.

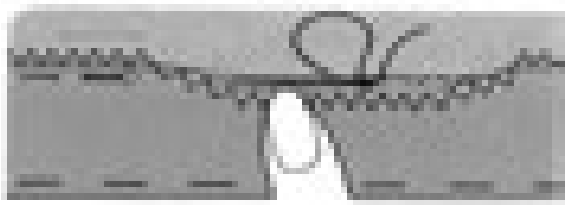

▲ تصویر ۱۵۴ـ۳

پس دوزی زیگزاگ (داخل سجاف)

این روش مانند زیگزاگ ساده بوده، ولی به‌صورت مخفی است. توجه کنید که نخ آن را محکم نکشید؛ زیرا، دوخت زیگزاگ نباید در سمت روی پارچه نمایان شود.

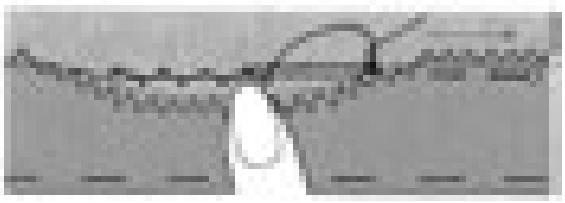

▲ تصویر ۱۵۵ـ۳

تودوزی با ماشین دوخت

لبهٔ پارچه را پاکدوزی کنید. سپس به اندازهٔ لازم آن را «تو» بگذارید و کوک بزنید. دوباره آن را «تا» کنید و از پایهٔ مخصوص پس‌دوزی استفاده کنید.

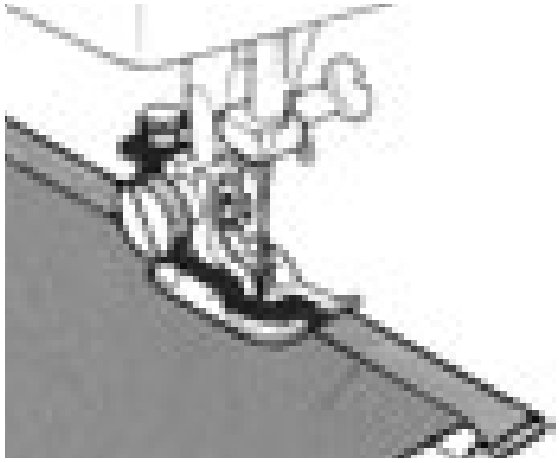

▲ تصویر ۱۵۶ـ۳

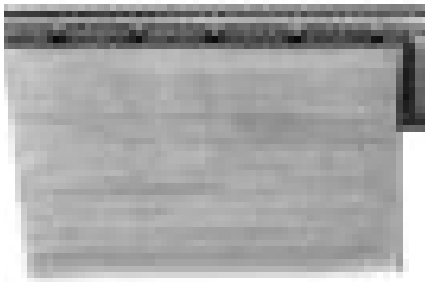

▲ تصویر ۱۵۷ـ۳

فعالیت عملی ۹

- **انواع پس دوزی را روی پارچه‌های مختلف انجام دهید، سپس ویژگی‌های هرکدام از دوخت ها را در کنار کار اجرا شده بنویسید (درآلبوم نگه داری کنید)**

ابزار اتوکاری

یادآوری

- **در دوره متوسطه با ابزار ووسایل اتوکاری آشنا شده اید، آیا می توانید نام هرکدام را بنویسید؟**

اتو بخار

در اتوهای بخار، مخزن میانی جهت ریختن آب وجود دارد. اتوی بخار چروک‌ها را به آسانی برطرف می‌کند. پس از اتمام کار، آب اتو را خالی کنید.

▲ تصویر ۱۵۹ـ۳

اتو با فرم منحنی

از این اتو برای راحت‌تر اتو کردن قسمت‌هایی از لباس که دارای فرم منحنی اند و نمی‌توان روی قسمت خارجی آن اتو گذاشت، استفاده می‌شود؛

▲ تصویر ۱۶۰ـ۳

▲ تصویر ۱۵۸ـ۳

اتوکردن درزها و ساسون ها

اتوی درزهای صاف: پس از چرخ کردن و قبل از آنکه ضخامت جادرز را از طرفین بازکنید، روی خط دوخته شده اتو بزنید.

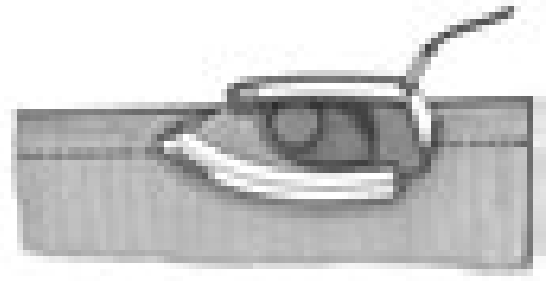

▲ تصویر ۱۶۱ـ۳

درزها را از سمت پشت اتو کرده ، جادرزها را طرفین باز کنید، روی خط دوخته شده اتو بزنید.
درزها را از سمت پشت اتو کرده جادرزها را توسط انگشتان دست چپ کاملاً باز کنید و سپس به وسیلهٔ نوک اتو(به طوری که سطح کف اتو مماس با پارچه نشود) خط درز را اتو نمایید.

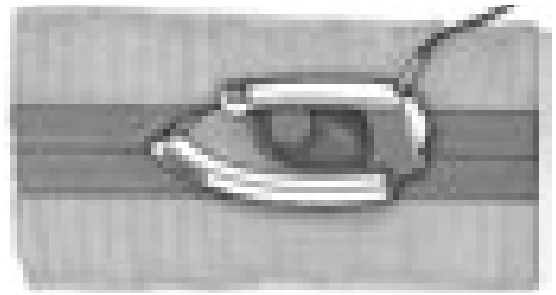

▲ تصویر ۱۶۲ـ۳

هرگز ضخامت اضافی درزها را روی پارچه اتو نکنید؛ زیرا رد درزها، روی بعضی پارچه‌ها (مانند ساتن ابریشمی) منعکس می‌شود و در این صورت، برطرف کردن آن غیر ممکن خواهد بود. دو باریکه از کاغذ برش بچینید و زیر ضخامت جادرز قرار دهید. سپس با ملایمت آن را اتو کنید.

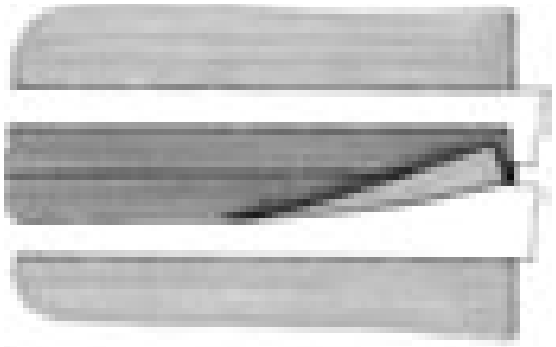

▲ تصویر ۱۶۳ـ۳

پس از اتو کردن جادرزها، جادرز را بلند نمایید و زیر آنها را اتو کنید.

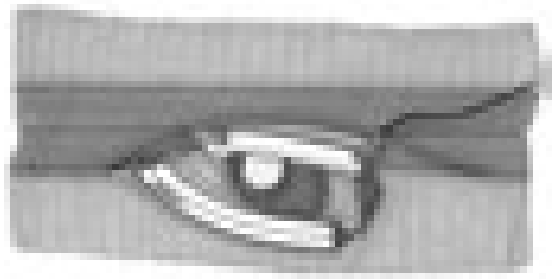

▲ تصویر ۱۶۴ـ۳

اتوی چین ها

اگر قسمتی از لباس را چین کش کرده‌اید، هرگز روی ضخامت چین ها را اتو نزنید، بلکه نوک اتو را در داخل چین‌ها فرو ببرید و خارج سازید تا بدون آنکه روی چین ها«تا» بخورد، پارچه صاف شود.

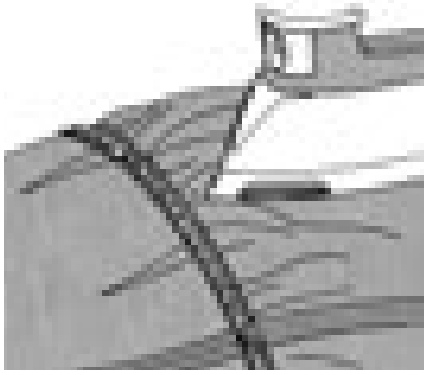

▲ تصویر ۱۶۵ـ۳

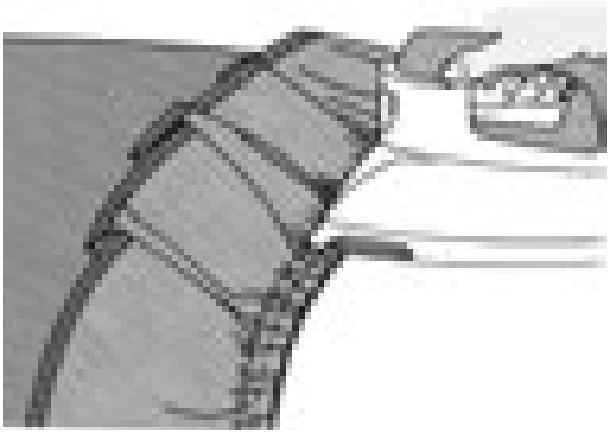

▲ تصویر ۱۶۶ـ۳

تکه ای سنگ مرمر(یا چوب) در ابعاد ۶×۱۷ سانتی متر و با قطر ۴ سانتی متر تهیه کنید. پس از گذاشتن اتوی داغ روی درز با سجاف اتو را بردارید و بلافاصله سنگ مرمر(یا چوب) سرد را جای اتو بگذارید تا محل‌های اتو کشی شده صاف شود (اتوی سرد).

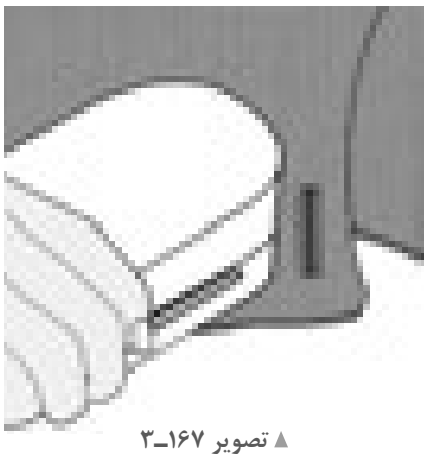

▲ تصویر ۱۶۷ـ۳

فعالیت عملی ۱۰

- **انواع درزها را اتو کنید.**
- **یک لباس چین دار را اتو کنید.**
- **ساسون ها و سجاف ، یک لباس را اتو کنید.**
- **لایی چسب را به وسیلهٔ اتو روی یک قسمت از لباس وصل کنید.**

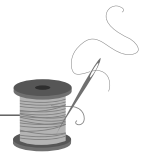

ایمنی و بهداشت

نکات مهم ایمنی

هنگام استفاده از اتو به مراقبت‌های مهم ایمنی زیر دقت کنید:

- **پس از پایان کار، اتو را از پریز برق بیرون بکشید تا کاملاً سرد شود. سپس ، آن را جمع کنید و درجای محفوظ قرار دهید.**
- **هرگز کف اتو را با اشیای تیز مانند کارد، قیچی و ... تمیز نکنید؛ زیرا سطح صیقلی آن ناصاف می‌شود.**
- **روی قزن قفلی، دکمهٔ فشاری و انواع دکمه را هرگز اتو نزنید؛ باعث خرابی کف اتو می‌گردد.**
- **هرگز اتو را روی پارچه محکم نکوبید؛ زیرا در این صورت به سرعت خراب می‌شود.**
- **در فاصلهٔ کار، اتو را روی پایهٔ مخصوص بگذارید و هرگز آن را عمودی قرار ندهید؛ زیرا به مجرد کوچک ترین تکان، خواهد افتاد.**
- **اتوهای اتوماتیک را هیچ گاه نباید در فواصل کار روی یک درجهٔ ثابت باقی گذارید؛ زیرا، خاصیت تنظیم حرارت را از دست می‌دهد.**
- **قبل از وصل کردن اتو به جریان برق از سلامت سیم و پریز مطمئن شوید.**
- **تماس دست مرطوب با سیم و پریز برق باعث برق گرفتگی می‌گردد.**
- **عمل اتوزدن، حتماً باید در روز و در اتاق کاملاً روشن انجام شود؛ زیرا در شب، علاوه برآنکه فشار زیادی به شبکهٔ برق کشور تحمیل می‌گردد. باعث می‌شود لکه‌های برق افتادگی پارچه و همچنین چروک‌های ریز آن، از چشم پنهان بماند.**

تمرین

۱ـ موارد استفاده کوک ساده را بنویسید.

۲ـ دوخت بخیه درچه مواردی استفاده می‌شود؟

۳ـ انواع کوک‌ها را روی یک دامن بدوزید.

۴ـ انواع درزها مانند درز ساده، دوبله و فرانسوی را بدوزید.

۵ـ روش‌های مختلف پاکدوزی را پارچه‌های مختلف اجرا کنید.

۶ـ روش‌های مختلف پس دوزی را روی پارچه‌های مختلف بدوزید.

۷ـ سه نوع اتو را نام ببرید.

۸ـ بالشتک بیضی برای اتو ..... و ..... به کار می‌رود.

۹ـ اگر بعد از گرم شدن اتو با سرانگشت یا قطرهٔ آب به کف آن بچکانید و آب بدون بخار شدن بر سطح فلز پخش گردد، دمای اتو ..... درجه است.

الف: پایین تر از ۱۰۰ ب: بالاتراز ۱۸۰ پ : پایین تر از ۱۵۰ ث: بالاتراز۲۰۰

۱۰ـ اگر بعد از گرم شدن اتو، با سرانگشت یک قطرهٔ آب به کف آن بچکانید و آب به صورت گلوله‌های کوچک در آید و سپس بخار شود، دمای اتو .....درجه حرارت دارد.

الف: بیشتر از ۲۰۰ ب: بیشتر از ۱۵۰ پ: کمتر از ۱۲۰ ث: حدود ۲۵۰

۱۱ـ پارچه‌های بداتو را با چه روشی می‌توان اتو کرد؟

۱۲ـ چرا باید به موازات راستای پارچه اتو را روی آن بکشید؟

۱۳ـ آب پاشیدن بر روی پارچه هنگام اتوکاری، چه اشکالی به وجود می‌آورد؟

۱۴ـ چرا زیرضخامت اضافی درزهای لباس هنگام اتوکاری، کاغذ برش می‌گذارند؟

ارزشیابی‌پایانی

مکان: کارگاه دوخت

زمان: ۳ ساعت

تجهیزات ، وسایل و مواد مصرفی : ماشین دوخت (همه کاره خانگی). اتو بخار مخزن دار، میزبرش ، قیچی پارچه ، متر، خط‌کش، بالشتک اتو، پایه‌های مختلف ماشین دوخت، پارچه جلودار بدون نقش، سوزن ته گرد بلند.، سوزن دوخت دستی و ماشینی، دوک مخصوص ماشین اورلوک

شاخص‌ها

ـ انتخاب ماشین دوخت با توجه به نوع دوخت

ـ راه اندازی ماشین دوخت متناسب با نوع دوخت لباس (استفاده از نخ، سوزن ، پایه و ...)

ـ تنظیم کشش نخ در ماشین با توجه به نوع نخ

ـ شروع دوخت با ماشین دوخت همه کاره خانگی

ـ دوخت درزها متناسب با نوع پارچه

ـ پاکدوزی و لبه دوزی متناسب با جنس پارچه

ـ دوخت اولیه دستی و پس دوزی با دست و ماشین دوخت

ـ آماده سازی اتو و ملزومات اتوکاری

فصل ۴

مدل سازی دامن

مقدمـــــه

پس از یادگیری الگو سازی اساس دامن، در این فصل مدل سازی دامن آموزش داده می‌شود. در مدل سازی چون سایر فنون و هنرها، تخصص زمانی به‌دست می‌آید که شخص شناخت کافی روی پدیده های جدید داشته باشد، در هنر الگوسازی لباس، شناخت فرم‌های اندامی و ویژگی‌های آن اهمیت بسزایی دارد.

در این فصل با فرم های اندامی، ویژگی‌های فردی و مدلسازی دامن آشنا می‌شود.

گفتنی است که مدلسازی معمولاً از الگوی خاصی تبعیت نمی‌کند، بلکه با در نظر گرفتن نوع لباس و مدل انتخابی، می‌توان الگوی مناسب را طراحی کرد.

واحد یادگیری ۱

شایستگی مدل سازی دامن

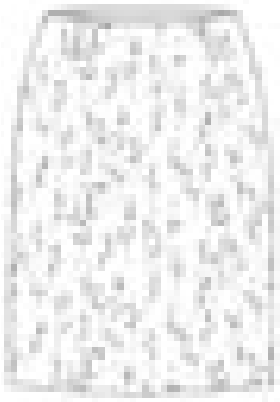

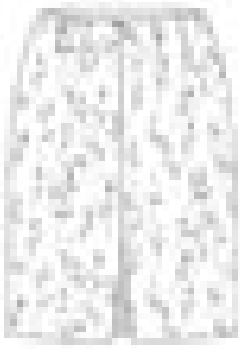

آیا تا کنون به وظایف مدلساز دامن دقت کرده اید :

- علائم قراردادی فرم های مختلف اندام زنان چیست؟

- انتخاب انواع مدل های دامن برچه اساس می‌باشد؟

- فرم اندام ما چه تأثیری در انتخاب مدل و برش، رنگ، بافت و نقش پارچه و موقعیت اجتماعی دارد؟

- در تبدیل الگوهای اساس دامن به الگوهای مدل دار چه نکات و اصولی باید رعایت شود؟

استاندارد عملکرد

ترسیم الگوهای اساس دامن با استفاده از اندازه های شخصی و سایز بندی براساس سفارش مشتری و مطابق استاندارد متد مولر

علائم قراردادی فرم اندام

شکل اندام انسان از اساسی‌ترین موضوعات در زمینه طراحی الگو لباس است. با توجه به ویژگی‌های اندامی‌افراد و پیچیدگی لباس‌ها، شناسایی اندام و پیدا کردن راه‌هایی که عیوب اندام را تا حد امکان پوشش دهد، اهمیت به‌سزایی دارد.

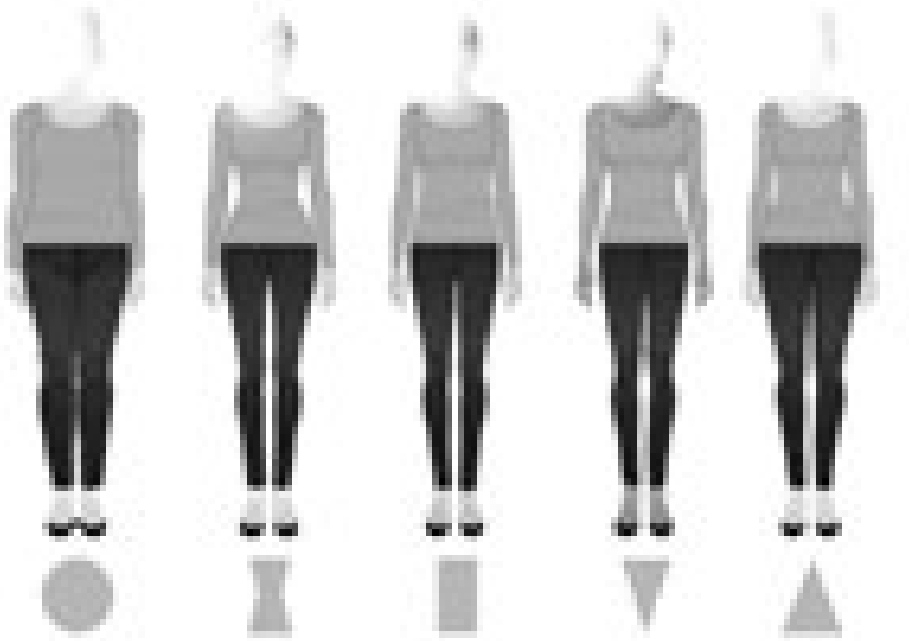

▲ تصویر ۱-۴

گفتگوکنید

- **با توجه به تصویر (۱-۴)، آیا می‌توانید بگویید هر کدام از اندام‌ها، شبیه کدام شکل طبیعی یا هندسی‌است؟**

به نظر می‌آید که تمامی‌اندام‌ها در هر طول، قد و اندازه‌ای در گروه اصلی اندام قرار می‌گیرند:

اندام ساعتی شنی: دارای باسن و سینه مشخص، پهلوهای باسن کمی‌گرد و فرم سرشانه‌ها ملایم است.

اندام مثلث: در بالا تنهٔ این اندام خط سینه و پهنای شانه کوچک‌تر و پهلوهای باسن پهن‌تر است.

اندام مثلث معکوس: خط شانه از خط باسن پهن‌تر و پهلوهای باسن صاف است.

اندام مستطیلی: در نمای روبه‌رو، عرض شانه‌ها، خطوط کمر و باسن در یک خط قرار می‌گیرند. باسن در نیم رخ صاف است.

اندام دایره‌ای: تمام قسمت‌های بدن این افراد، بازوها، پاها، سینه و کمرگرد است، این افراد دارای بدنی چاق هستند.

نوع دامن	مدل‌های مناسب	مهارت‌های لازم دوخت	پارچه‌های مناسب
دامن راسته 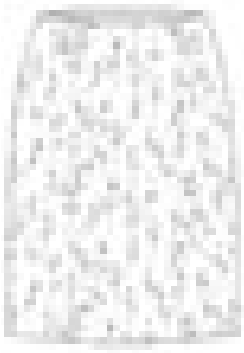 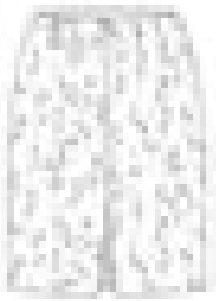 	■ دامن راسته بیشتر از مدل‌های دیگر فرم اندام را نشان می‌دهد. ■ دامن راسته کوتاه در بالای زانو قرار می‌گیرد. دامن‌های راسته کوتاه‌تر برای اندام لاغر و بلند بهتر است. ■ دامن‌های بلند باید متناسب با فرم اندامی‌باشد، این مدل‌ها در قسمتی که بعد از ساق پا، باریک‌تر شود بهتر است	■ دامن راسته بیشتر از هر دامنی به بدن نزدیک است، پس باید در اندازه‌گیری و ترسیم الگو دقت کنید. (مانند پاترون نزدیک به فرم بدن است.) ■ دامن راسته کلاسیک معمولاً دارای ساسون، پلیسه، زیپ، کمر چسبان، چاک و آستری است. **ساده** دامن درزدار باکمرکشی، با چاک مدل ساده‌ای برای افراد مبتدی است. **متوسط** دامن با پیلی در جلو یا پشت، دوخت زیپ در درز مرکز پشت با چاک و آستر انتخابی **پیشرفته** ساسون در جلو و پشت، ساسون‌های طرح‌دار همراه با جیب، زیپ دست‌دوز و آستر دامن	■ برای دامن‌هایی که قالب فرم بدن هستند، بهترین پارچه سبک وزن است. ■ بهترین انتخاب می‌تواند پارچه‌هایی مانند کرپ، گاباردین، سبک و پشمی‌لطیف و سبک وزن، پارچهٔ بافته شده از کتان و ابریشم باشد. از پارچه‌های فلانل به‌خاطر خشکی بسیار و سنگینی وزن استفاده نمی‌شود. ■ برای دامن‌های راسته چین‌دار، پارچه باید نرم و دارای افت ملایم باشد، تا به علت انباشتگی چین‌ها در ناحیه کمر و باسن این قسمت بزرگ‌تر به نظر نیاید. پارچه‌هایی مانند، ژرسه، ریون انتخاب‌های مناسبی هستند.

▲ تصویر ۲-۴

نوع دامن	مدل‌های مناسب	مهارت‌های لازم دوخت	پارچه‌های مناسب
دامن فون و کلوش مدل A 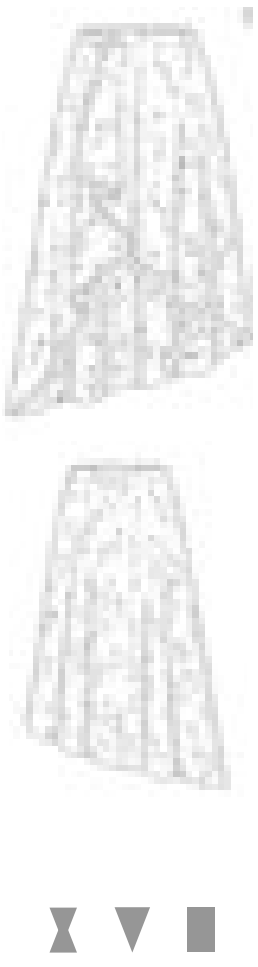	■ این مدل دامن برای اندام با کمر کوچک‌تر از باسن است. با اضافه کردن برش عمودی (خطوط صاف) و ایجاد خطای دید مدلی مناسب برای اندام مثلث واژگون است. ■ این مدل برای اندامی که دارای باسن بلند هستند نیز مناسب است. ■ فون چسبان برای اندام گلابی که باسن و ران بزرگ دارند، مناسب‌نیست.	■ در هنگام ترسیم الگو خطوطی که روی راستا و بیراه پارچه قرار می‌گیرد باید کنترل شوند زیرا پس از برش پارچه این قسمت‌ها از ریزش کمتر پارچه برخوردار است. ■ بعد از برش پارچه دامن حداقل « ۲۴ تا ۴۸ ساعت» آویزان شود تا پارچه در قسمت‌های اریب ریزش داشته باشد و پس از آن با پوشیدن دامن لبه‌های آن تنظیم شود. ■ مدل دامن یک کلوش (فون) برای بعضی از اندام با باسن بزرگ و قد باسن بلند نیاز به دقت بیشتری در ترسیم الگو دارد. **ساده** ■ دامن کلوش به همراه کش، دوخت لبه‌های دامن با ماشین دوخت این دامن برای بیشتر خانم‌ها بهترین انتخاب است. **متوسط** ■ کمرکشی، زیپ و جیب در درزها **پیشرفته** ■ آستری، اندازه کردن لبه‌های دامن، دوخت لبه‌های دامن با دست	■ برای دامن‌های مدل A معمولاً از پارچه‌های لطیف که ریزش و افت خوبی دارند استفاده می‌شود. ■ برای مدل‌های نیم کلوش، تمام کلوش و فون‌ها و کلوش‌های چین‌دار از پارچه‌هایی که در حرکت زیبایی پارچه نمایان می‌شود، مانند: حریر، ژورژت، ریون و غیره استفاده شود. ■ برای مدل‌های فون که آزادی کمتری دارند و نزدیک فرم‌اندام هستند (در قسمت کمر و باسن) از پارچه‌های کرپ، گاباردین سبک، چرم و پشمی ظریف استفاده شود.

▲ تصویر ۳-۴

نوع دامن	مدل‌های مناسب	مهارت‌های لازم دوخت	پارچه‌های مناسب
دامن چین‌دار 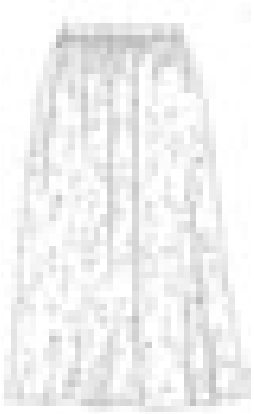 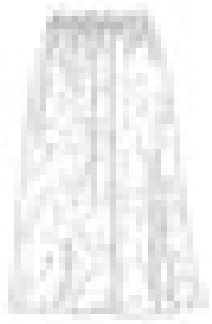 	■ این مدل از نظر ظاهری به وزن و حجم اندام اضافه می‌کند، به همین دلیل برای بیشتر خانم‌ها مناسب نمی‌باشد. ■ این مدل برای کودکان مناسب است. ■ در ترسیم الگو باید دقت کافی شود تا اندازه اوازمان‌ها در قسمت کمر کمتر از لبه‌های دامن درنظر گرفته شود. ■ این مدل برای اندامی‌با باسن کوچک مناسب است.	■ برای کمتر نشان دادن حجم در قسمت کمر چین‌ها با دقت جمع شود تا بهترین تأثیر بصری را داشته باشد. ■ افراد مبتدی معمولاً برای جمع کردن چین‌ها باید صبر و دقت زیادی داشته باشند. **ساده** چین‌ها در کمر به وسیله یک بند یا کش جمع می‌شود. ■ تأکید این مدل دامن به حرکت نرم و ریزش پارچه است. **متوسط** ■ فاصله‌های زیاد چین‌ها (چین شسته‌ای)، چند ردیف چین و جمع کردن آنها، دامن های چین‌دار کلوش ■ کمرکشی، زیپ و جیب در درزها **پیشرفته** ■ آستری، اندازه کردن لبه‌های دامن، دوخت لبه‌های دامن با دست	■ برای جلوگیری از شکل پف آن در قسمت کمر باید از پارچه‌های نرم با افت زیاد استفاده کرد. ■ پارچه‌های نرم و لطیف مانند: حریر، پلی استر، ریون و ژرسه استفاده شود. ■ در هنگام دوخت، اگر احساس می‌کنید، پارچه موقع چین‌دار شدن سنگین شده، مطمئن باشید، پس از دوخت همین‌طور خواهد بود.

▲ تصویر ۴-۴

نوع دامن	مدل‌های مناسب	مهارت‌های لازم دوخت	پارچه‌های مناسب
دامن پیلی‌دار 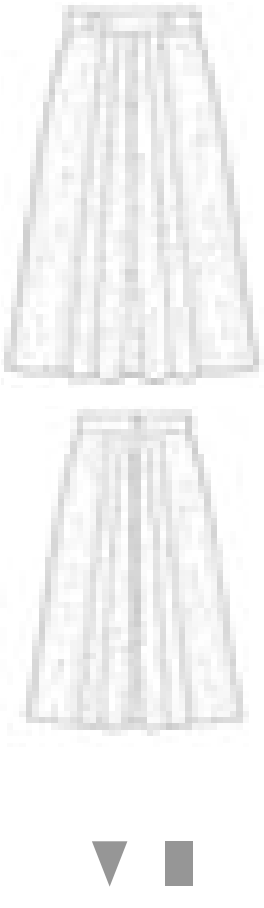	■ پیلی‌ها با ایجاد خطوط عمودی، شکل زیبایی به دامن می‌دهند، یک دامن راسته تمام پیلی‌دار اندام را باریک و بلند نشان می‌دهد. ■ محل قرار گرفتن راستای پارچه و عمق پیلی‌ها می‌تواند بر روی الگو براساس مدل متفاوت باشد.	**ساده** پیلی‌های ساده (اتو نمی‌شود) **متوسط** ابتدا پیلی‌ها «تا» و اتو و سپس روی آنها حدوداً تا خط باسن کوچک دوخته شود. **پیشرفته** پیلی‌های فون یا پیلی‌های داخل هم و غیره که یکسان کردن اندازه‌های آنها دشوار است. ■ شما می‌توانید تعداد و اندازه پیلی‌ها را کم یا زیاد کرده تا تفاوت‌های جالب ایجاد کنید.	■ برای پیلی‌های پارچه‌های ساده یا چهارخانه انتخاب شود. ■ بهترین پارچه برای پیلی‌هایی که اتو و دوخته می‌شود، پارچه‌های با وزن متوسطه مانند گاباردین سبک وزن، پارچه‌های پشمی‌ظریف و پارچه‌هایی با عرض زیاد مناسب هستند.

▲ تصویر ۵-۴

نوع دامن	مدل‌های مناسب	مهارت‌های لازم دوخت	پارچه‌های مناسب
دامن گودت 	■ این مدل از سبک‌های زیبای دامن است. ■ خطوط عمودی طراحی شده این دامن فرد را بلندتر و باریک‌تر نشان می‌دهد. ■ گودت‌ها معمولاً در هنگام وصل به دامن به شکل A می‌باشند، این مدل گودت‌ها در دامن‌های راسته و مدادی بهتر دیده می‌شود. ■ اگر دامن راسته برای شما مناسب است، مدلی از گودت انتخاب شود که سه گوش آن از بالا به پایین ریزش دارد. ■ گودت‌های منحنی، باسن بزرگ را بزرگ‌تر نشان می‌دهد.	■ هرچه مدل دامن به فرم بدن نزدیک‌تر باشد (مانند دامن راسته) باید در دوخت دقیق‌تر عمل کرد. ■ درزها باید طوری اتو شود که صاف به نظر آید و کشیدگی در دوخت درزها نباشد. ■ درزهای گودت با دامن را با دست کوک زده، سپس درزها با ماشین دوخته می‌شود. **ساده** کمر و باسن بزرگ، آزاد و برای عبور نوار و بند کمر سجاف دوخته شود. **متوسط** دامن را کمی تنگ و زیپ مخفی برای آن دوخته شود. **پیشرفته** دامن در قسمت ران‌ها تنگ‌تر و زیپ مخفی با دست دوخته شود، سجاف آن نیز دست‌دوز است.	■ بهترین پارچه برای این مدل پارچه‌های نرم با افت زیاد است. ■ برای مدل‌هایی که کمی‌قالب بدن است، پارچه‌های ژرسه، مخمل ظریف کرپ، ساتن مناسب‌می‌باشد. ■ برای این مدل پارچه‌های فلانل و گاباردین استفاده نشود.

▲ تصویر ۶-۴

■ این مدل تقریباً همیشه مد روز خواهد بود.

اندام مثلث

■ دامن نیم کلوش با رنگ تیره که ران و باسن را بپوشاند و قد دامن نباید بلند باشد.

اندام مستطیل

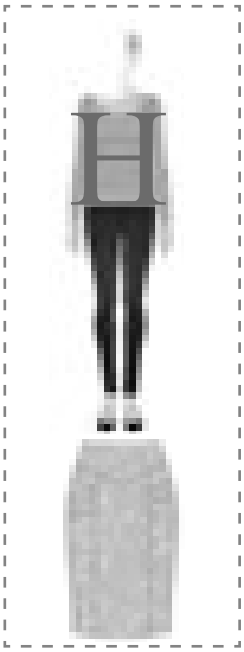

■ دا من مدادی که گودی کمر گرفته شده باشد.

اندام مثلث واژگون

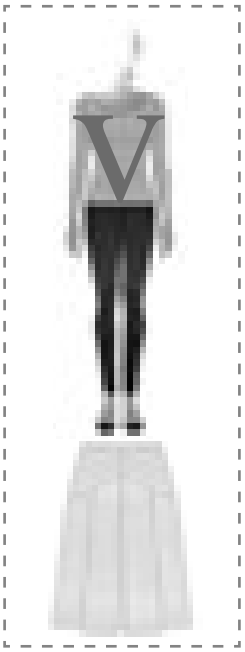

■ برای ایجاد هماهنگی با شانه‌ها، دامن کمی فون شده با کمربند مناسب است.

اندام مستطیل باریک

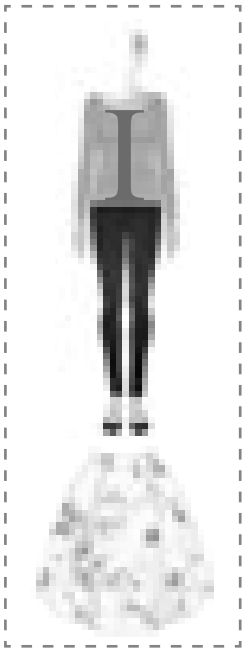

■ دامن تمام کلوش چین‌دار که در گودی کمر قرار گیرد.

اندام ساعت شنی

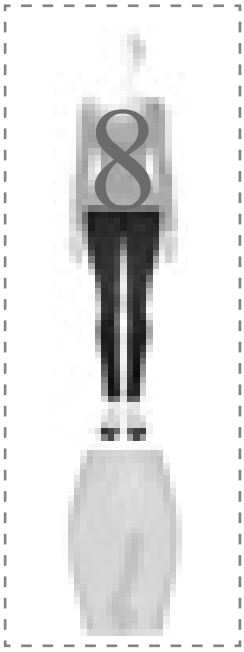

■ دامن راسته که لبهٔ پایین آن کمی‌گرفته شده و بالای زانو است.

اندام بیضی

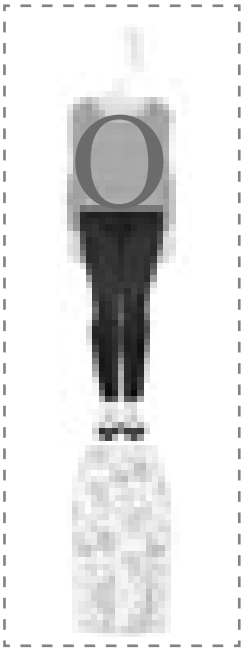

■ دامن راسته که از قسمت باسن تا لبهٔ دامن کمی‌آزاد و قد آن ماکسی نباشد مناسب است.

اندام X

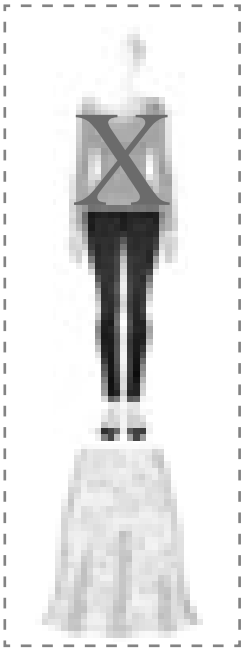

■ برای ایجاد هماهنگی با سرشانه‌ها از یک مدل دامن فون (به شکل **A**) استفاده می‌شود.

▲ **تصاویر ۷-۴**

تمرین مرحله ۱

۱ـ با توجه به تصاویر نام هر کدام از مدل‌های دامن را بنویسید.

۲ـ برای هرکدام از اندام‌های ساعت شنی، مثلث معکوس، دایره کدام مدل دامن مناسب‌تر است؟

۳ـ حداقل برای هر فرم اندامی، ۳ مدل دامن انتخاب کرده ویژگی‌های اندامی‌هر گروه را بنویسید.

۴ـ برای هر کدام از اندام‌های ساعت شنی، مثلث معکوس، مثلث، دایره، کدام مدل دامن از تصاویر بالا مناسب هستند؟

ساختار اصلی رنگ

رنگ‌های رنگین کمان: چشم ما می‌تواند میلیون‌ها رنگ را تشخیص دهد ولی همه این رنگ‌ها از تیره‌ترین «سیاه» تا قرمز و سفید که روشن‌ترین رنگ‌هاست، از هفت رنگ اصلی تشکیل شده‌اند: قرمز، نارنجی، زرد، سبز، آبی، نیلی و بنفش. این رنگ‌ها را چه می‌گویند؟ (تصویر۸-۴)

▲ تصویر ۸-۴

رنگ‌های اصلی: اگر رنگ‌ها را در یک چرخه رنگ قرار دهیم، ۶ رنگ اصلی در این چرخه رنگ هستند (تصویر۹-۴).

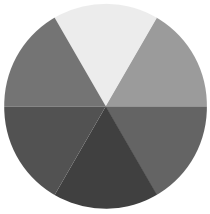

▲ تصویر ۹-۴

رنگ‌های اولیه: در این چرخه رنگ‌هایی که به خودی خود وجود دارد عبارت‌اند از قرمز، زرد و آبی (تصویر ۱۰-۴).

▲ تصویر ۱۰-۴

رنگ‌های ثانویه: هرگاه دو رنگ اولیه به مقدار مساوی با یکدیگر ترکیب شوند، رنگ‌های ثانویه را تشکیل می‌دهندکه، عبارتند از:

زرد + قرمز= نارنجی

زرد + آبی = سبز

قرمز + آبی = بنفش

(تصویر ۱۱-۴)

▲ تصویر ۱۱-۴

رنگ‌های گرم: رنگ‌هایی با احساس گرم و گرمابخش هستند، مانند: رنگ آتش و خورشید (تصویر۱۲-۴).

▲ تصویر ۱۲-۴

رنگ‌های سرد: رنگ‌هایی با احساس آرام‌بخش و نیرو دهنده هستند مانند: رنگ آسمان و رنگ آبی دریا (تصویر۱۳-۴)

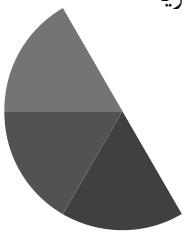

▲ تصویر ۱۳-۴

رنگ‌های مکمل: از ترکیب رنگ‌های ثانویه، رنگی که در ترکیب آن نیست و در چرخه رنگ مقابل آن قرار می‌گیرد مکمل است.

مثال: زرد + قرمز= نارنجی / مکمل نارنجی، آبی است.

زرد + آبی = سبز / مکمل سبز، قرمز است.

قرمز + آبی = بنفش/ مکمل بنفش، زرد است

(تصویر۱۴-۴).

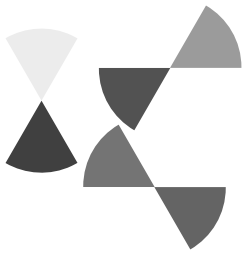

▲ تصویر ۱۴-۴

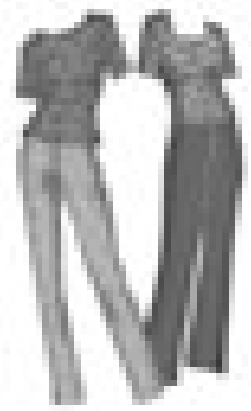

فعالیت عملی ۱

- **آیا تاکنون به دنیای بدون رنگ فکر کرده‌اید؟**
- **آیا تاکنون به دسته‌بندی رنگ‌ها دقت کرده‌اید؟**
- **اگر یک نور سفید را از یک منشور عبور دهیم به چه نکاتی درباره نظریه رنگ‌ها می‌رسید؟**

ترکیب بندی لباس با رنگ‌های مکمل

▲ تصاویر ۱۵-۴

- با توجه به تصاویر (۱۵-۴) آیا ترکیب‌بندی آنها خوشایند و زیباست؟
- یکی از ترکیب‌بندی‌ها در یک مجموعه لباس، که زیبایی قابل توجهی به وجود می‌آورد، استفاده از رنگ‌های مکمل است.

این رنگ‌ها که در اصطلاح «تضاد مکمل» نامیده می‌شوند، چون همدیگر را کامل می‌کنند وقتی در کنار هم قرار می‌گیرند، جلوه یکدیگر را تقویت می‌کنند و تأثیر رنگ‌ها بیشتر از زمانی است که به تنهایی استفاده می‌شود.

ترکیب‌بندی سرد یا گرم

▲ تصاویر ۱۶-۴

- ترکیب‌بندی رنگ‌ها برای فصل‌های مختلف متفاوت است، حتی خود رنگ‌ها نیز احساس آرامش‌بخش بودن، گرم و حرارت و... را به افراد می‌دهند.
- در انتخاب رنگ‌ها، رنگ‌های سرد احساس ملایم بودن، زیبایی همراه با آرامش را دارند و رنگ‌های گرم فعال بودن، جنبش و حرکت و سنگین بودن را دارند (تصویر۱۶-۴).

تناسب بین رنگ‌های سیاه و سفید

نسبت نا برابر / متعادل　　نسبت برابر / نامتعادل

▲ تصویر ۱۷-۴

▲الف　　▲ب　　▲پ

تناسب رنگ سیاه و سفید

▲ تصویر ۱۸-۴

- سفید و سیاه بیشترین تضاد ممکن را به وجود می‌آورد.
- اگر این دو رنگ با نسبت سه قسمت سفید و یک قسمت سیاه استفاده شود، هر دو به وضوح به چشم می‌آیند. نسبت نابرابر باعث جلوگیری از غلبهٔ سیاه بر سفید می‌شود و ترکیبی زنده و پرتحرک را به وجود می‌آورد (تصویر۱۷-۴).

الف) هنگامی‌که رنگ تیره در بالاتنه و رنگ سفید در دامن تنگ به‌کار رود، کل لباس نامتعادل می‌شود.

ب) استفاده از رنگ سیاه در پایین لباس (دامن) که دارای سنگینی بیشتر است و رنگ سفید در بالا تنه و در ضمن نسبت سه قسمت سفید و یک قسمت سیاه ترکیبی بسیار زیبا و با جلوه به‌وجود می‌آورد .

پ) استفاده از رنگ سفید در دامن پیلی دو طرفه خوابیده، کمک می‌کند رنگ سیاه در قسمت بالاتنه که دارای قدرت و سنگینی است، متعادل‌تر به نظر می‌آید (تصویر۱۸-۴).

فعالیت عملی ۲

- **به تصویر بالا دقت کنید، کدام یک از لباس این دو فرد تعادل بهتر دارد و زیباتر به نظر می‌آید؟**
- **چرا در تصویر (۱۸-۴) شکل الف «تعادل و توازن» دارد ولی شکل ب توازن دارد ولی تعادل ندارد؟**

ایمنی و بهداشت

▲ تصویر ۱۹-۴

رعایت ارگونومی در کارگاه‌ها

■ ارگونومیک (Ergonomic) شاخه‌ای از علم مهندسی‌است که به طراحی ابزار و لوازم برای حفظ سلامت فیزیکی بدن هنگام کار می‌پردازد . درد غالباً در اثر حفظ مداوم یک حالت نادرست قرار گیری بدن ایجاد می شود. مثال‌های رایج آن شامل دوخت لباس همزمان با صحبت تلفنی(نگه‌داشتن گوشی تلفن در گودی گردن) چرخاندن مداوم سر از چپ به راست هنگام دوخت و نگاه کردن به سطح کار همراه با خم شدن یا نشستن به مدت طولانی هستند.

میزکار:

■ یکی از شاخص‌های استقرار تجهیزات، میز کار ماشین دوخت است . میزکار (میز ترسیم الگو ، میز طراحی ، میز ماشین دوخت) را می‌توان به دو قسمت تقسیم کرد:

قسمت اول: قسمتی که گاهی از آن استفاده می‌شود (قسمت وسط سطح میزکار)

قسمت دوم : ناحیه‌ای که همواره از آن استفاده می‌شود (قسمت جلویی سطح میز کار)

نحوه استقرار میز کار ماشین دوخت:

■ قسمت اول، سطح میانی میز کار است. در این ناحیه اشیایی قرار می‌گیرند که گاهی از آنها استفاده می‌شود؛ اشیایی همچون پایه قرقره، چراغ مطالعه و ...

■ قسمت دوم، سطح جلویی میزکار است. در این منطقه وسایلی قرار می‌گیرند که همواره کاربرد دارند.

■ در مورد میزکار ذکر این نکته الزامی است: میزهایی که صفحات جداگانه‌ای برای کار دوخت دارند، به هیچ عنوان مناسب کار ترسیم الگو و دوخت نیستند.

تأثیر رنگ و بافت پارچه

▲ تصویر ۲۰-۴

▲ تصویر ۲۱-۴

گفت‌گوکنید

- **به‌نظر شما چرا یک رنگ مانند قرمز با یک پارچه براق فرد را چاق‌تر از پوشیدن همان رنگ قرمز ولی مات می‌کند؟**

- پارچه‌های براق مقادیر زیادی نور را منعکس می‌کنند برای همین اندام پوشنده را درشت‌تر جلوه می‌دهد و بالعکس، پارچه مات اندام را لاغرتر می‌کند.
- این تأثیر اگر همراه بافت پارچه باشد، تأثیرات متفاوتی روی اندام به‌وجود می‌آورد.

تأثیر جنس پارچه

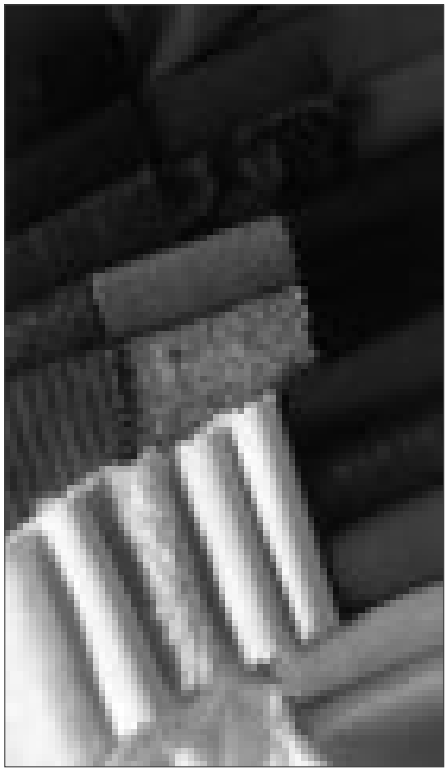

▲ تصویر ۲۲-۴

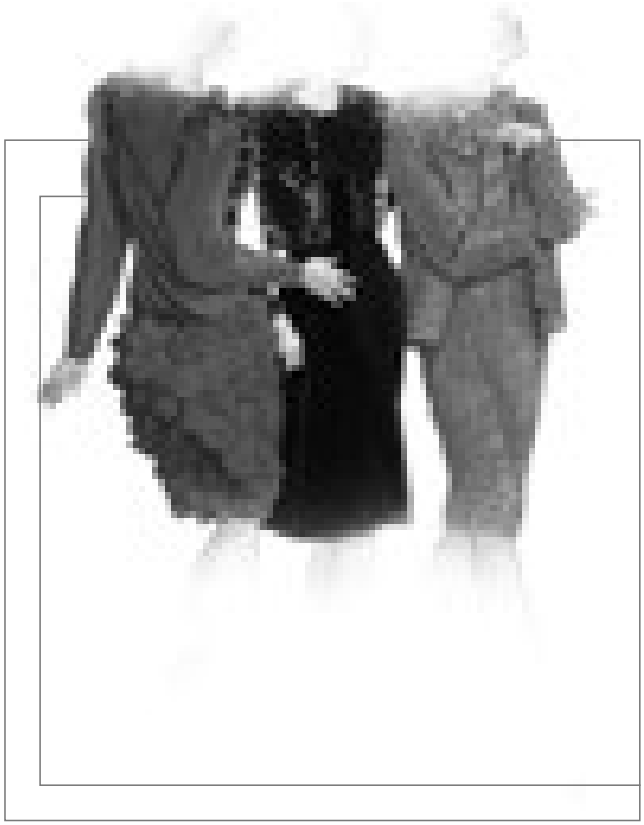

▲ تصویر ۲۳-۴

- نوع الیاف تار و پود، بافت، سطح و وزن پارچه اهمیت به‌سزایی در انتخاب مدل لباس دارد.
- پارچه‌های لطیف با افت زیاد برای دامن‌های مدل دراپه و پارچه‌هایی مانند پشمی‌ظریف و کرپ برای دامن‌های فون و برش‌دار مناسب است (تصویر۲۲-۴).
- پارچه‌های با سطح خشن و زبر (مانند تولید پشمی، کلوکه) به دلیل ضخامت‌شان اندام را درشت‌تر جلوه می‌دهند و پارچه‌هایی با سطح صاف (مانند کرپ ظریف) شخص را لاغرتر نشان می‌دهد (تصویر۲۳-۴).

گفت‌وگو کنید

فعالیت عملی ۳

با دیدن پارچه‌های تصاویر (۲۲-۴) و (۲۳-۴)چه احساسی نسبت به آنها دارید؟ (نرمی، زبری، لطافت، خشن‌بودن و...)

- **آیا در انتخاب نوع پارچه‌ها باید تناسب آن با سن افراد درنظر گرفته شود؟**

تمرین مرحله ۲

► تصویر ۲۴-۴

با توجه به تصویر۲۴-۴ به پرسش‌های زیر پاسخ دهید:

۱ـ چرا در این تصاویر رنگ دامن‌ها تیره‌تر از بلوزهاست؟

.....

۲ـ آیا تناسب بین رنگ تیره و روشن در مدل‌ها رعایت شده است؟

.....

۳ـ آیا می‌توانید خصوصیات هرکدام از مدل‌ها را با توجه به خصوصیات پارچه، رنگ و بافت بنویسید.

.....

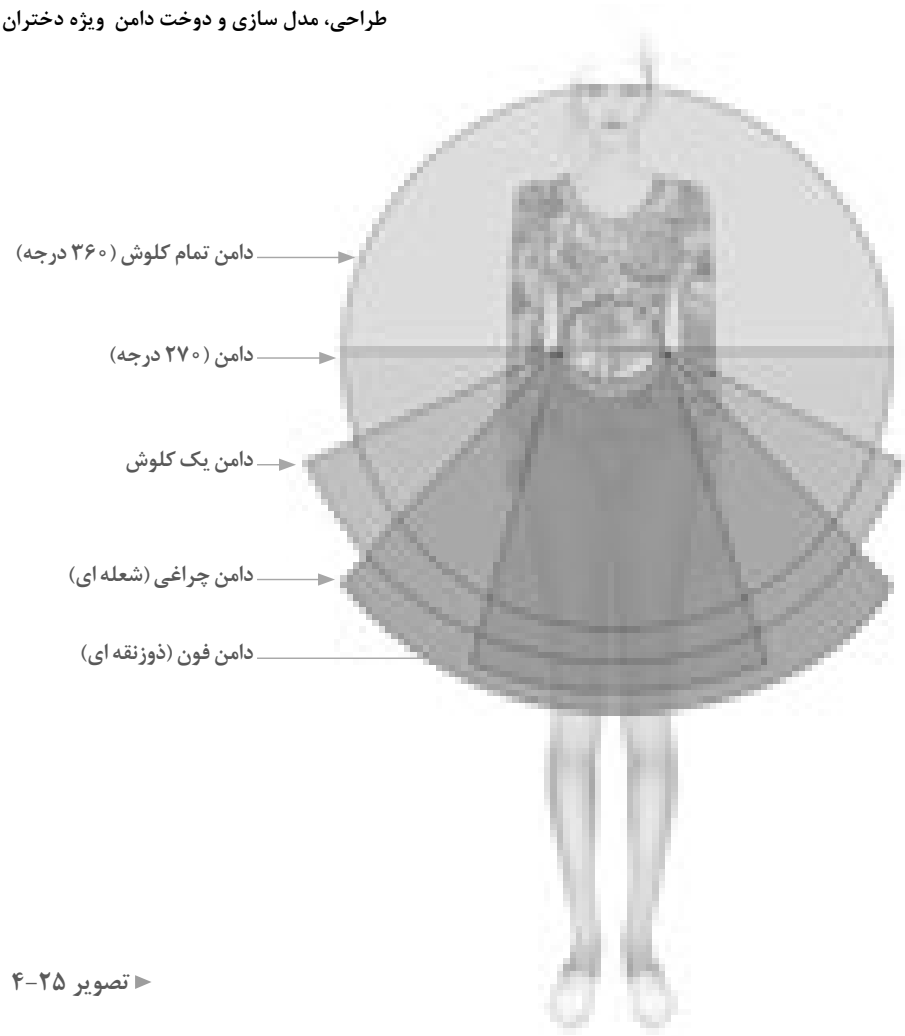
دامن تمام کلوش (۳۶۰ درجه)
دامن (۲۷۰ درجه)
دامن یک کلوش
دامن چراغی (شعله ای)
دامن فون (ذوزنقه ای)

► تصویر ۲۵-۴

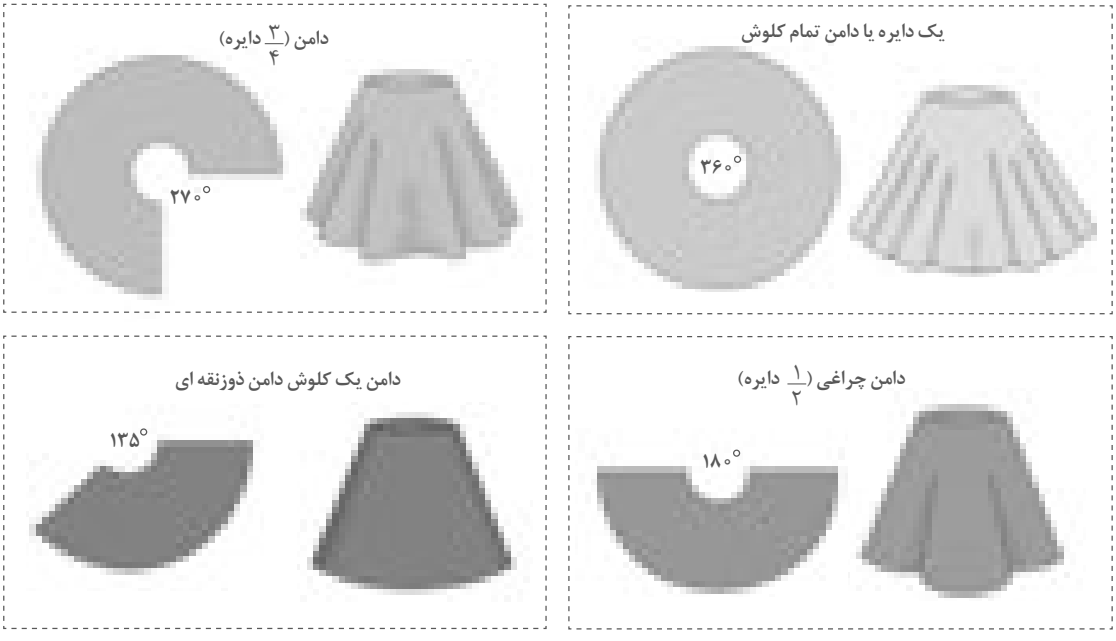
یک دایره یا دامن تمام کلوش
۳۶۰°
دامن (۳/۴ دایره)
۲۷۰°
دامن چراغی (۱/۲ دایره)
۱۸۰°
دامن یک کلوش دامن ذوزنقه ای
۱۳۵°

الگوی دامن سه طبقه چین‌دار

▲ تصویر ۲۶-۴

- از الگوی اولیه دامن رولت کنید.
- قد موردنظر دامن فرد را اندازه گرفته در الگو اجرا کنید.
- روی خط مرکزی جلو فاصلهٔ «۲ ← ۱» را با توجه به قد دامن به سه قسمت تقسیم کرده نقاط «۵ و ۲۳» به‌دست می‌آید.
- فاصله این سه قسمت برابر نیست، براساس قد دامن و مدل آن تغییر می‌کند (مثال تکه‌های ۱، ۲، ۳ به ترتیب ۲۰ ، ۲۵ و ۳۰ سانتی‌متر است).
- به‌وسیلهٔ خط‌کش گونیا از نقاط «۵، ۲۳ و ۲» خطوط افقی را رسم کنید.
- از خط مرکزی جلو نقاط «۱ و ۵» به اندازه دلخواه (بستگی به مدل دارد) بیرون آمده، نقاط «۲۵ و ۲۴» به‌دست می‌آید.

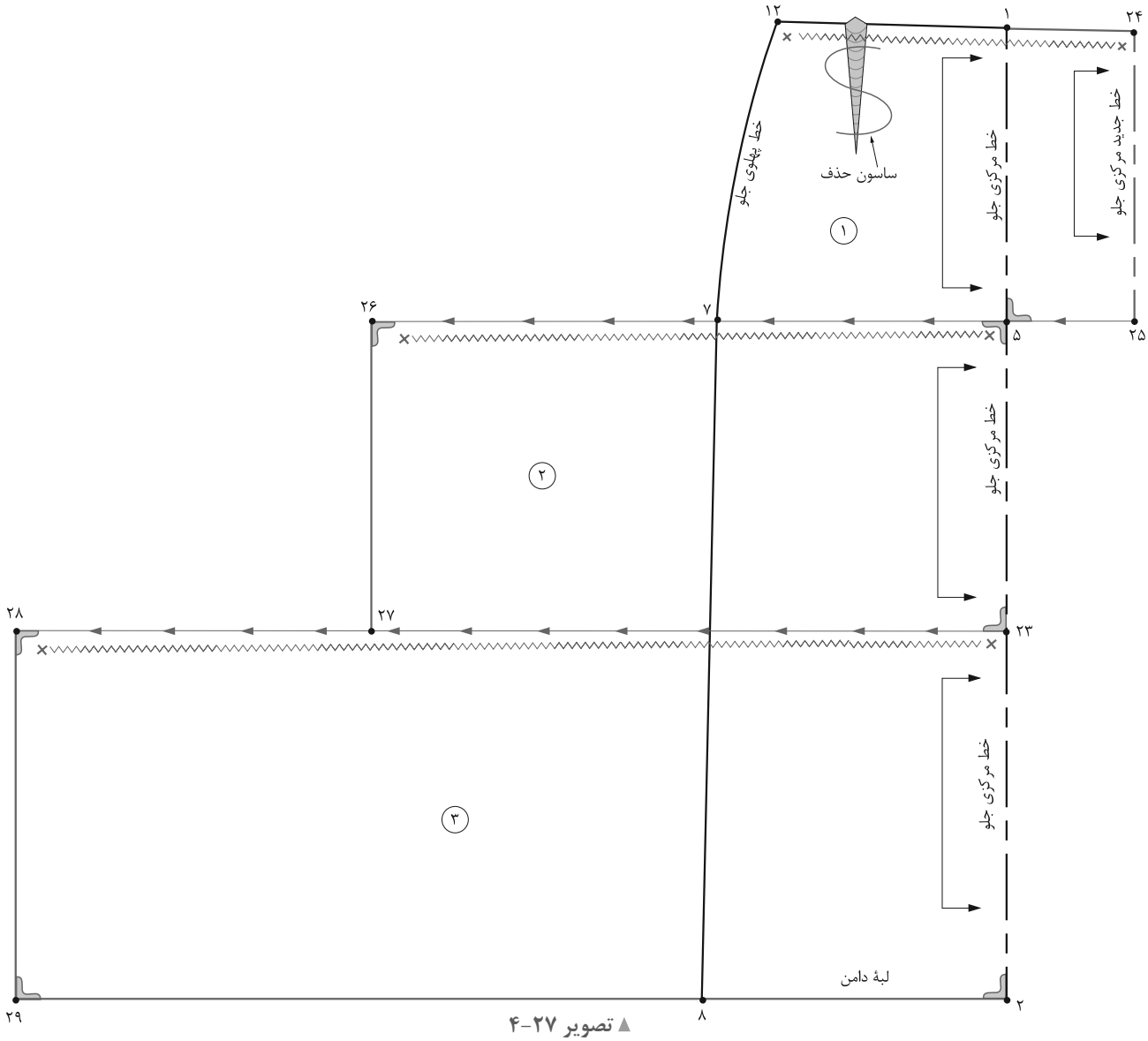

▲ تصویر ۲۷-۴

- برای تکهٔ شماره ۲، از «نقطه۵» به اندازهٔ «۲ـ۱/۵ برابر فاصله ۷⟵۵» را گونیا کرده «نقطهٔ ۲۶» به‌دست می‌آید.
- برای تکهٔ شماره۳، از «نقطهٔ ۲۳» به اندازهٔ «۱/۵ ـ۱/۲ برابر فاصله ۲۷⟵۲۳» گونیا کرده «نقطهٔ ۲۸» به‌دست می‌آید.
- علائم موازنه، راستای پارچه، چین و ... را روی الگوها ترسیم کنید.
- قطعات الگو را از یکدیگر جدا کرده و هر قسمت الگو دوبار برش داده شود (برای پشت دامن از همین الگو استفاده کنید).

فکرکنیـــد

- **با توجه به تصویر (۲۶-۴) چین‌ها در دامن به چند گروه تقسیم می‌شوند؟**
- **به نظر شما الگوهای آنها چه تفاوتی در گشادی‌های لبهٔ دامن و کمر دارند؟**

روش دیگر فون یا کلوش کردن دامن فون (مدل اول)

▲ تصویر ۲۸-۴

فکرکنیـــد

- در مدل‌های دامن این تصویر (۲۸-۴)، چه قسمت‌هایی مشترک است؟
- آیا می‌توانید از الگوی اساس دامن، الگوی دامن‌های کلوش یا فون ترسیم کنید؟

مدل اول

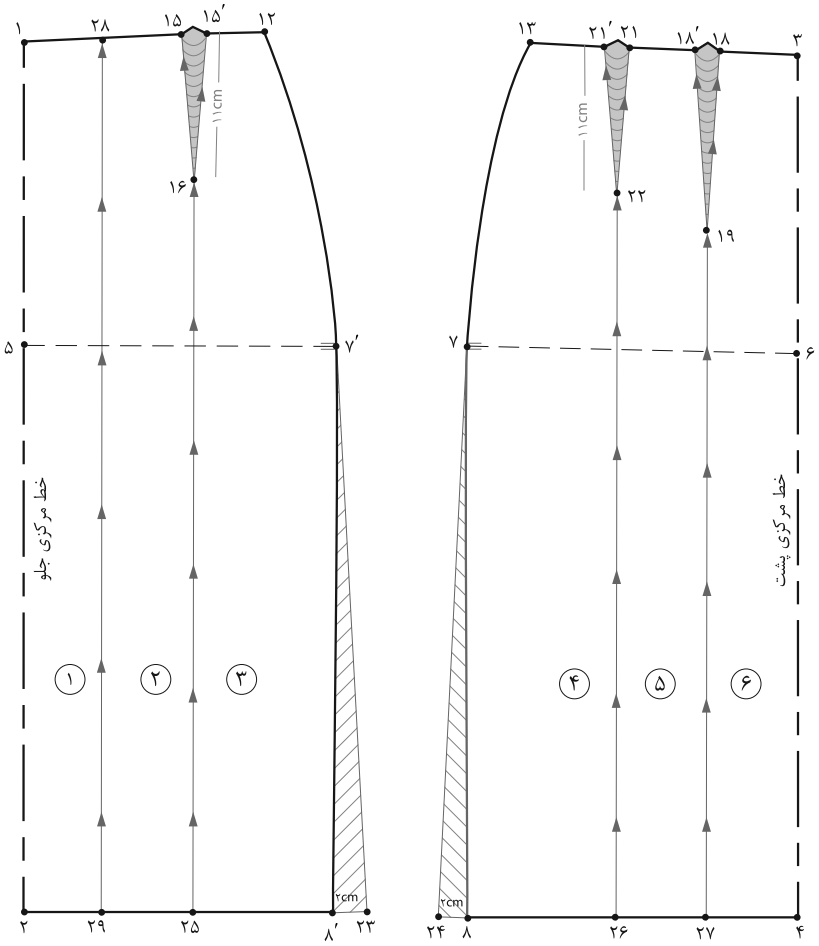

▲ تصویر ۲۹-۴

مرحله ۱

- الگوی اساس دامن را رولت کنید.
- از خطوط پهلوی جلو و پشت «۸ و ′۸» به اندازهٔ دلخواه اوازمان داده نقاط «۲۳ و ۲۴» به‌دست می‌آید.
- طول ساسون‌های جلو «′۱۵→۱۶→۱۵» و پشت «′۲۱→۲۲→۲۱» یک اندازه شود.
- از انتهای ساسون‌های جلو و پشت نقاط « ۱۹ و ۲۲، ۱۶» خطی موازی با مرکز جلو و پشت رسم کرده، نقاط «۲۵ و ۲۶ و ۲۷» به‌دست می‌آید.
- فاصلهٔ «۱۵→۱» را نصف کرده، «نقطهٔ ۲۸» به‌دست می‌آید.
- از نقطهٔ ۲۸ خطی موازی با خط مرکزی جلو رسم کرده، «نقطهٔ ۲۹» به‌دست می‌آید.
- تکه‌های الگو را به‌ترتیب شماره‌گذاری کنید.
- از لبهٔ دامن خطوط ترسیم شده را تا خط کمر قیچی کنید. (تصویر۲۹-۴)

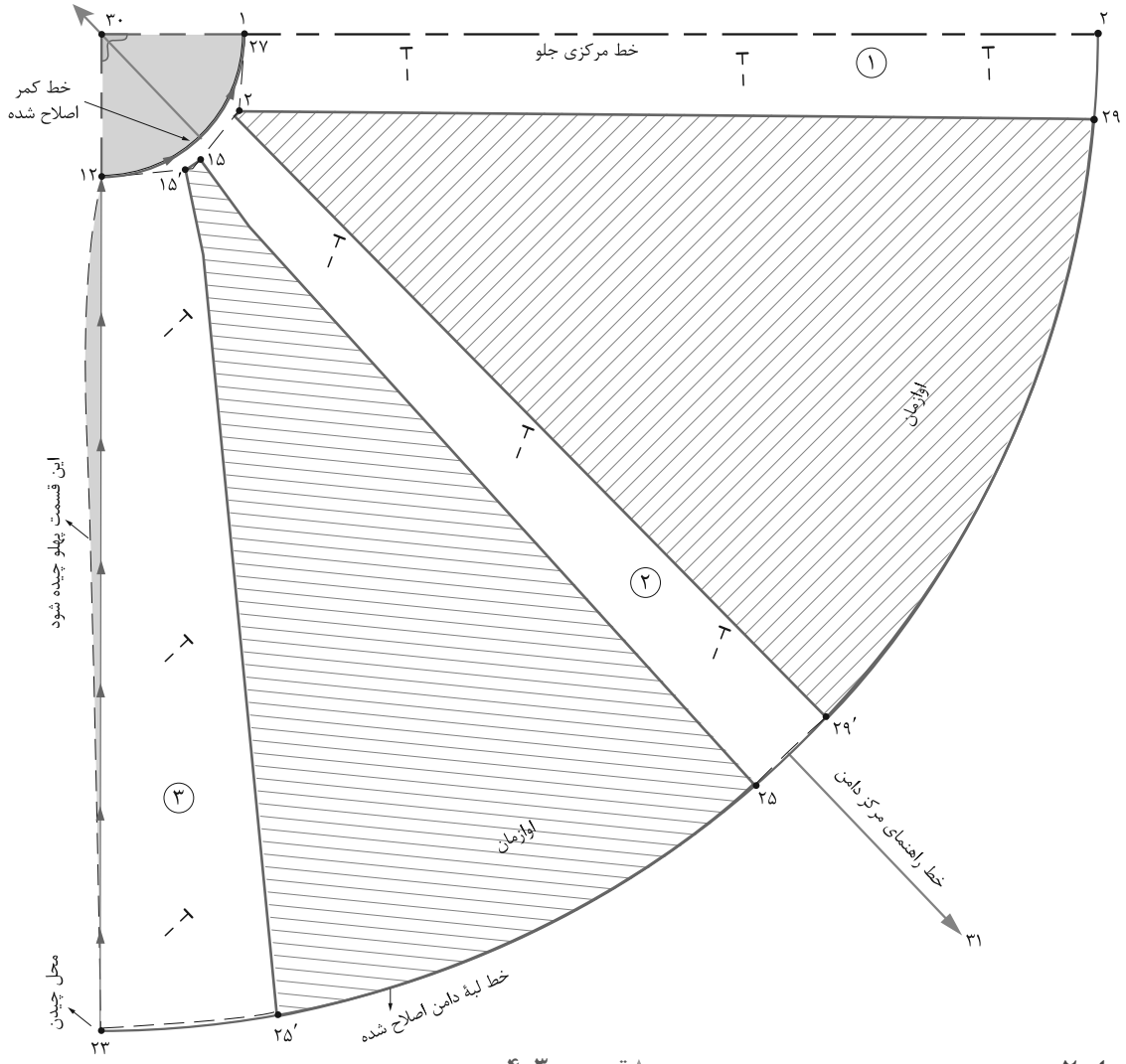

▲ تصویر ۳۰-۴

مرحله ۲

- در گوشه کاغذ دو خط عمود بر هم رسم کرده، تقاطع آن را «نقطه ۳۰» بنامید.
- وسط دو خط عمود شده «نقطه ۳۰» را به‌دست آورید، خط «۳۱←۳۰» را رسم کنید (این خط راهنمای مرکز دامن است).
- خطوط پهلو و مرکزی جلو را روی یکی از خطوط عمودی و افقی رسم شده قرار دهید.
- تکهٔ شماره ۲ باید وسط خط راهنمای مرکزی دامن قرار گیرد.
- تکه‌های شماره ۱ و ۲ و ۳ را روی کاغذ بچسبانید و اوازمان الگو را تنظیم کنید.
- تکهٔ اضافی پهلوی الگوی جلو (بین نقاط ۲۳ و ۱۲) را قیچی کنید.
- خطوط لبهٔ دامن، کمر و پهلو را مجدداً رسم کنید.
- درپشت عیناً مانند جلو عمل کنید. (تصویر ۳۰-۴)

مدل دوم (کلوش یا فون چین‌دار یا پیلی‌دار)

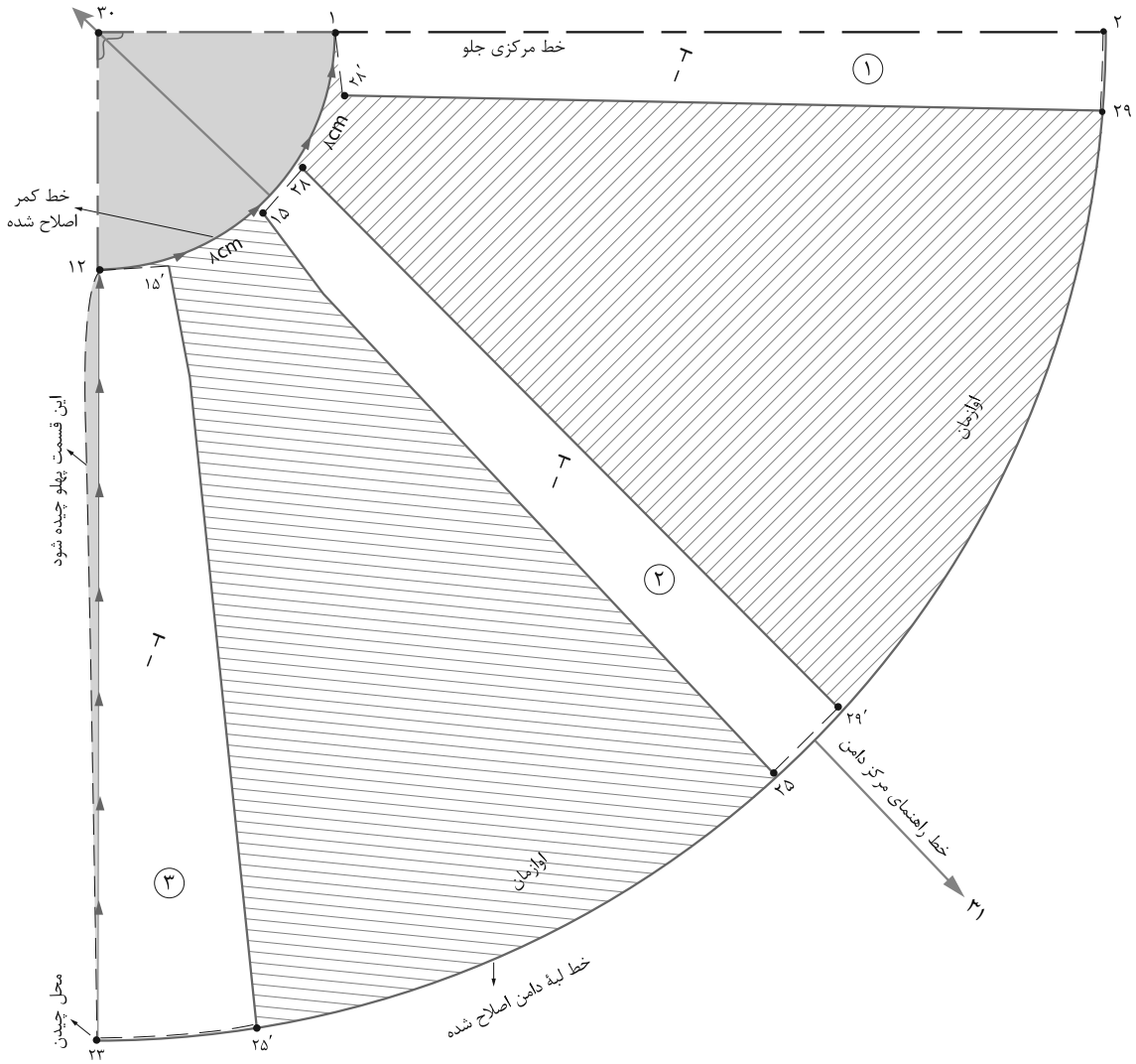

▲ تصویر ۳۱-۴

مرحله ۱

- در صورتی‌که بخواهید از الگوی اساس دامن، کلوش یا فون چین‌دار ترسیم کنید، عیناً مانند مرحله اول انجام دهید.
- تکهٔ شمارهٔ ۲ را وسط خط راهنمای مرکزی دامن، خط «۳۱←۳۰» قرار دهید.
- تکه‌های شماره ۱، ۲ و ۳ را به اندازه‌ای که می‌خواهید اوازمان بدهید، الگو را تنظیم کنید.
- اندازهٔ اوازمان بستگی به مدل،عرض و اندازهٔ پارچه دارد. (تصویر۳۱-۴)

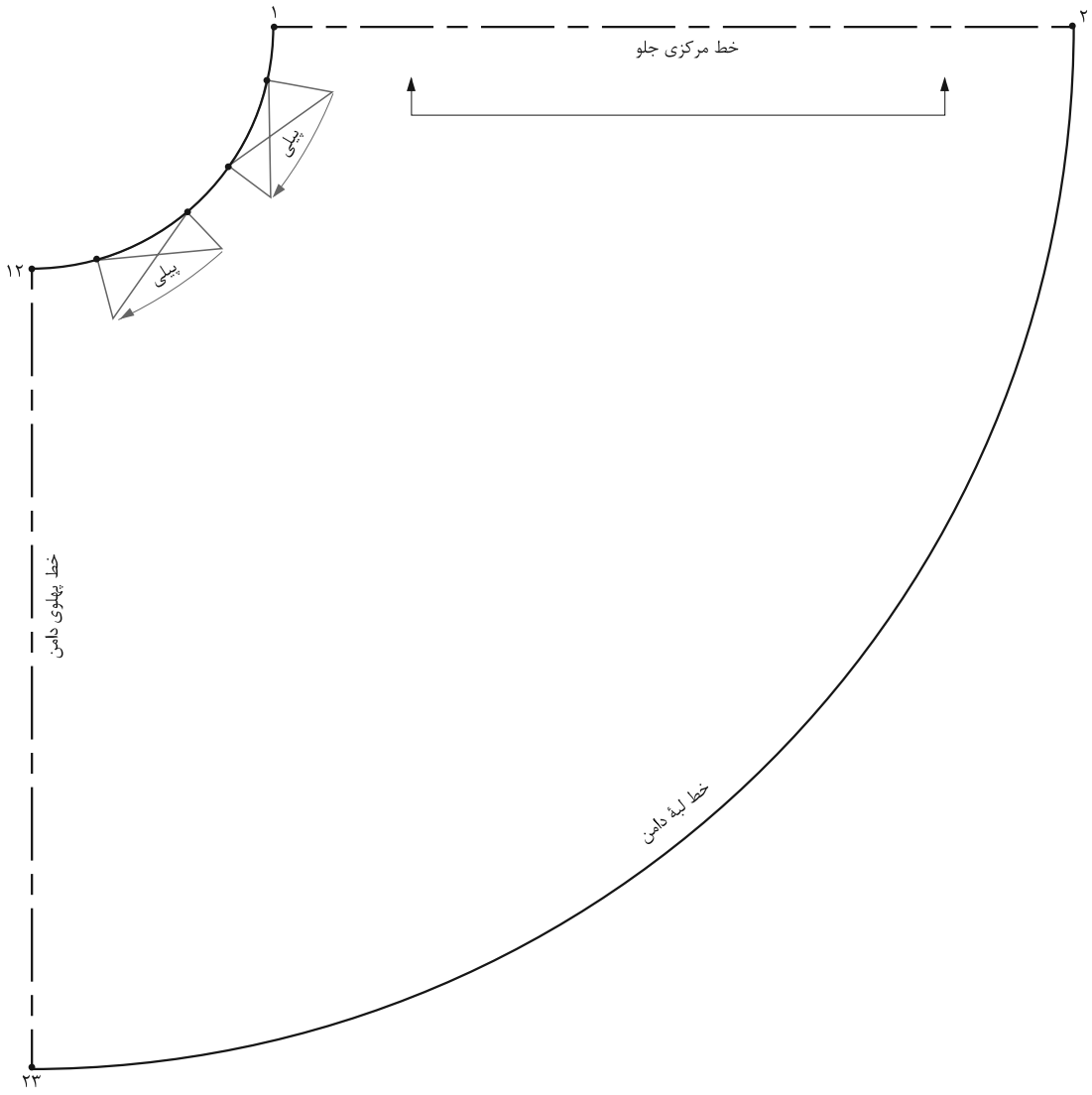

▲ تصویر ۳۲-۴

مرحله ۲

■ در صورتی‌که بخواهید دور کمر را پیلی بدهید علامت پیلی‌ها را روی الگو ترسیم کنید (تصویر۳۲-۴).

فعالیت عملی ۴

با توجه به الگوی ترسیم شده موارد زیر را پاسخ دهید:

- **آیا با این روش می‌توانیم، دامن‌های کلوش با چند پیلی ترسیم کنیم؟**
- **چرا بعد از اوازمان دادن در این روش اضافی خط پهلوها از الگو قیچی می‌شود؟**

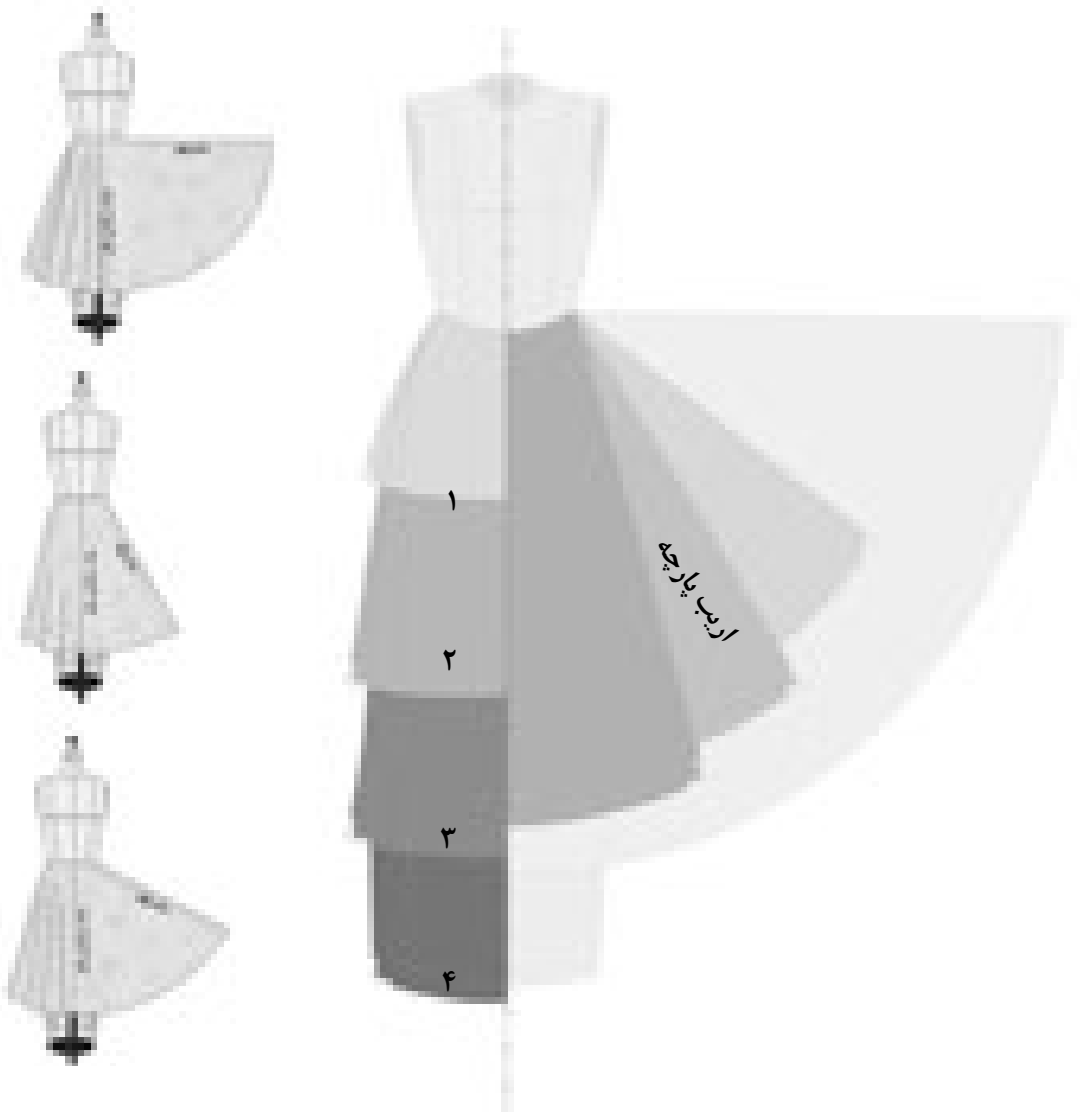

▲ تصویر ۳۳-۴

گفت‌وگو کنید

فعالیت عملی ۵

در گروه‌های کلاسی موارد زیر را بررسی، الگوهای آن را ترسیم و به سؤالات زیر پاسخ دهید.

- **با توجه به سمت چپ تصویر فون یا کلوش کردن دامن به‌وسیله الگوهای اساس دامن چه ارتباطی بین طول و قد دامن با اوازمان‌های لبه‌های آن وجوددارد؟**
- **با توجه به شکل (۳۳-۴) قددامن رویی یکسان بوده ولی اوازمان آنها متفاوت است، تغییراتی بصری که در تصویر مشاهده می‌کنید را بنویسید.**
- **با توجه به سمت راست تصویر به چه دلیلی در الگوی دامن‌های بلند (ماکسی) از لبه و پهلوی دامن کم شده است؟**

الگوی دامن جیب‌دار

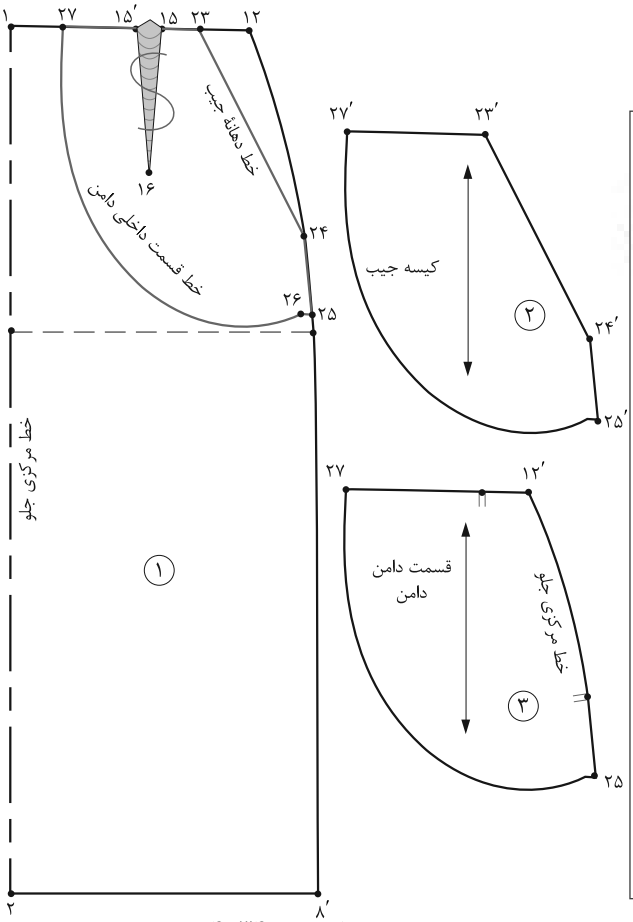

▲ تصویر ۳۴-۴

▲ تصویر ۳۵-۴

با توجه به تصویر (۳۴-۴)، الگوهای جیب در دامن به چند گروه تقسیم می‌شوند؟

در ترسیم الگوی دامن جیب‌دار به چه نکاتی باید دقت کرد؟

مرحله ۱

- در خط کمر «از نقطه ۱۲» به اندازه دلخواه (بستگی به مدل و سایز فرد دارد) داخل شده و روی خط پهلو به سمت پایین بروید. نقاط «۲۴ و ۲۳» به‌دست می‌آیند. (خط دهانه جیب)
- در خط پهلو «از نقطه ۲۴» به اندازه دلخواه (بستگی به مدل دارد) پایین آمده «نقطه ۲۵» به‌دست می‌آید.
- از «نقطهٔ ۲۵» یک خط افقی به اندازهٔ «۲ـ۱/۵ سانتی‌متر» داخل شده «نقطهٔ ۲۶» به‌دست می‌آید.
- از «نقطهٔ ۲۳» به اندازهٔ دلخواه (بستگی به مدل دارد) داخل شده «نقطهٔ ۲۷» به‌دست می‌آید.
- ساسون جلو حذف و تبدیل به پیلی می‌شود.
- از قسمت داخلی دامن و کیسه جیب رولت کنید (تصویر۳۵-۴).

فعالیت عملی ۶

- **چند مدل دامن جیب‌دار با برش‌های مختلف انتخاب کرده، الگوهای آن را ترسیم کنید.**

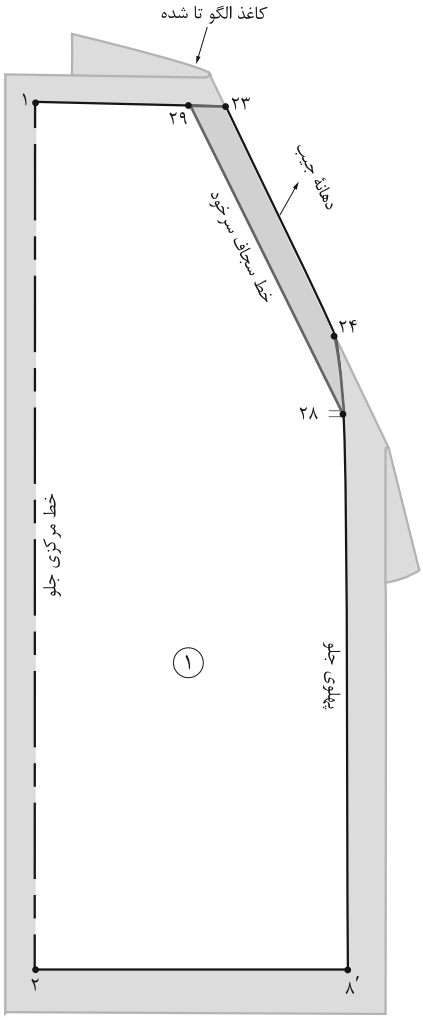

▲ تصویر ۳۶-۴

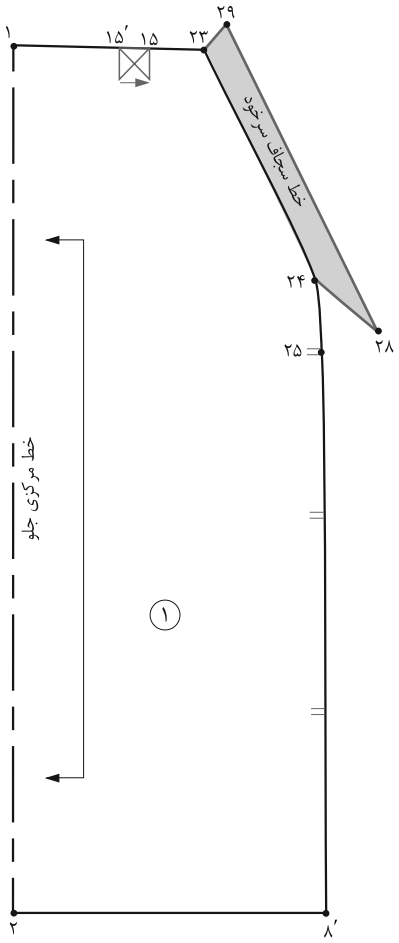

▲ تصویر ۳۷-۴

مرحله ۲

قطعات الگو را شماره‌گذاری کنید.

علائم راستای پارچه و موازنه را روی الگو رسم کنید (تصویر۳۵-۴).

مرحله ۳

▪ روی تکه «شماره ۱» از خط دهانهٔ جیب « ۲۴←۲۳» به اندازهٔ «۴ـ۳ سانتی‌متر» داخل شده،خطی موازی با آن رسم کنید تا با خطوط کمر و پهلو برخورد کند. نقاط «۲۹ و ۲۸» به‌دست می‌آید. (خط سجاف سرخود)

▪ کاغذ را در خط «۲۴←۲۳» «تا» کرده، خطوط «۲۴←۲۸←۲۹←۲۳» را رولت کنید. (تصویر۳۶-۴)

مرحله ۴

کاغذ «تاشده» را باز کرده و خطوط «۲۹←۲۸←۲۴←۲۳» را رسم کنید (تصویر۳۷-۴).

روش دیگر دامن چین‌دار با برش والان در لبهٔ دامن

▲ تصویر ۳۸-۴

با توجه به تصویر ۳۸-۴ آیا می‌توانید الگوی آن را رسم کنید؟

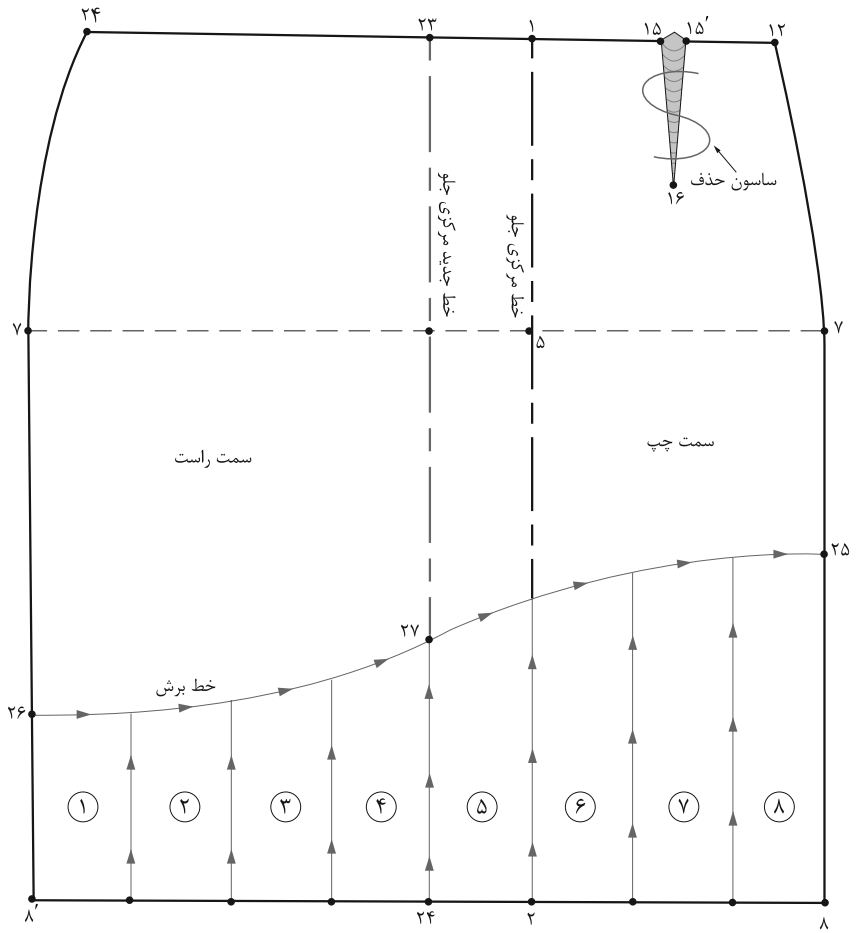

▲ تصویر ۳۹-۴

مرحله ۱

- از الگوی اساس دامن رولت کرده ساسون «۱۵′→۱۶→۱۵» را حذف کنید.
- از خط مرکزی جلو «نقطهٔ ۱» به اندازهٔ دلخواه (بستگی به مدل دارد) بیرون آمده نقاط «۲۳ و ۲۴» به‌دست می‌آید.
- همان‌طور که در شکل ملاحظه می‌کنید، مدل دامن غیرمتقارن است، الگو را از خط مرکزی جدید «تا»کرده دامن را دوباره رولت کنید.
- خط برش لبهٔ دامن را با توجه به مدل دامن از «نقاط ′۸ و ۸» لبه دامن بالا رفته نقاط «۲۶ و ۲۵» به‌دست می‌آید.
- در لبهٔ دامن فاصله «۸→′۸» را با توجه به والان دامن (بستگی به مدل دارد) به قسمت‌های مساوی تقسیم کنید.
- قطعات والان را شماره‌گذاری کنید.
- خط برش «۲۶→۲۵» را قیچی کنید (تصویر۳۹-۴).

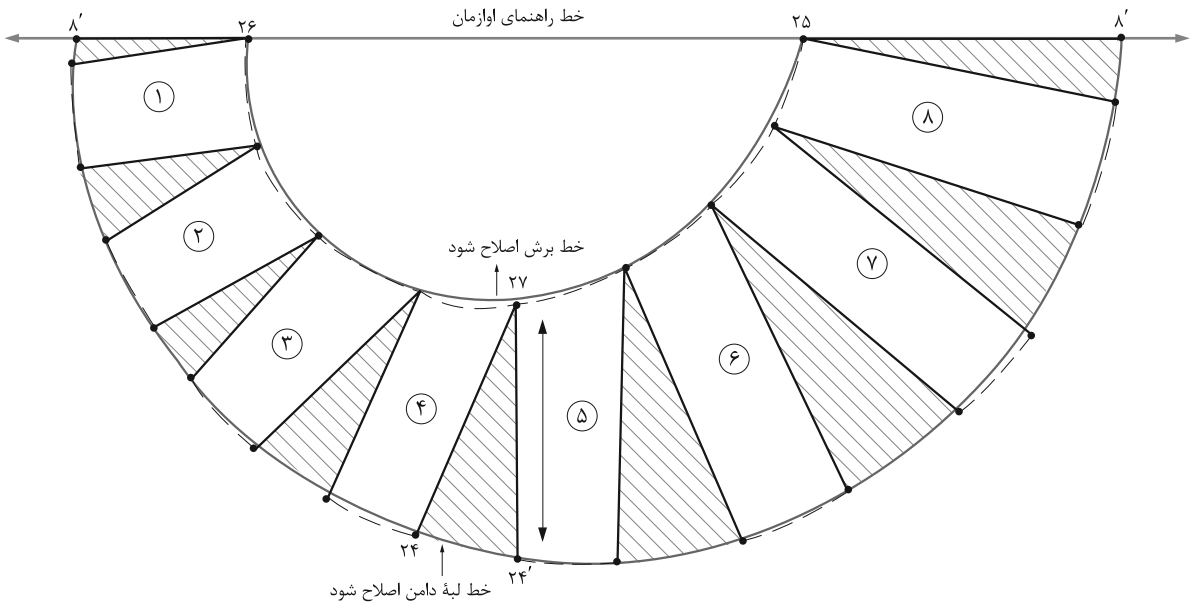

▲ تصویر ۴۰-۴

مرحله ۲

- روی کاغذ خط راهنمای اوازمان را رسم کنید.
- تکه‌های پایین والان را به اندازهٔ دلخواه (بستگی به مدل دارد) اوازمان دهید.
- خطوط لبهٔ دامن و خط برش را اصلاح کنید (تصویر ۴۰-۴).

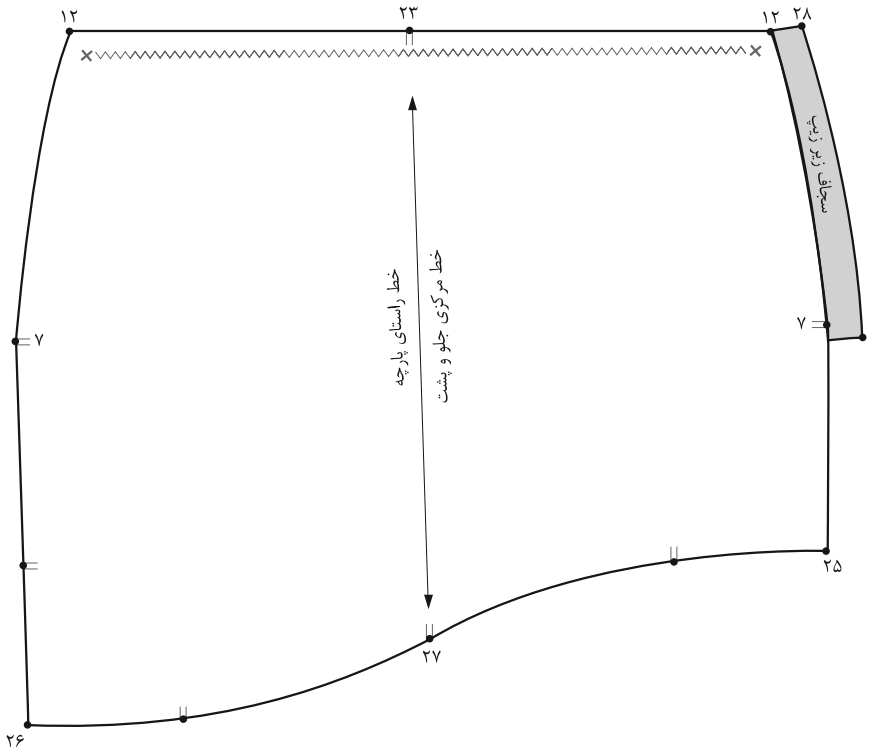

▲ تصویر ۴۱-۴

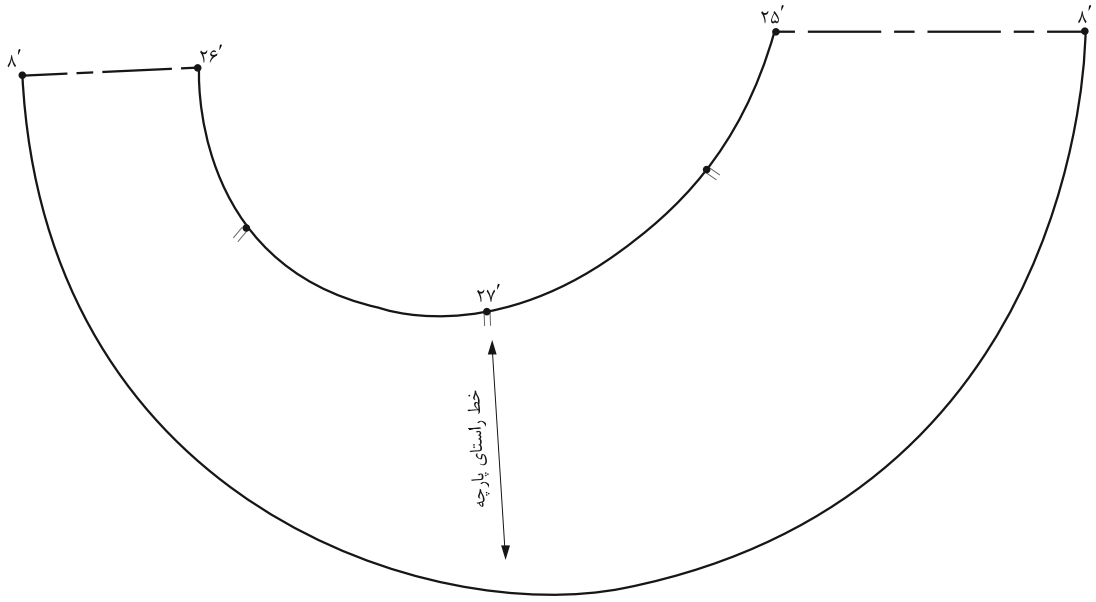

مرحله ۳

■ از خط پهلوی چپ نقاط «۱۲ و ۷» سجاف زیر زیپی را رسم کنید (تصویر۴۱-۴).

روش دیگر ترسیم الگوی والان

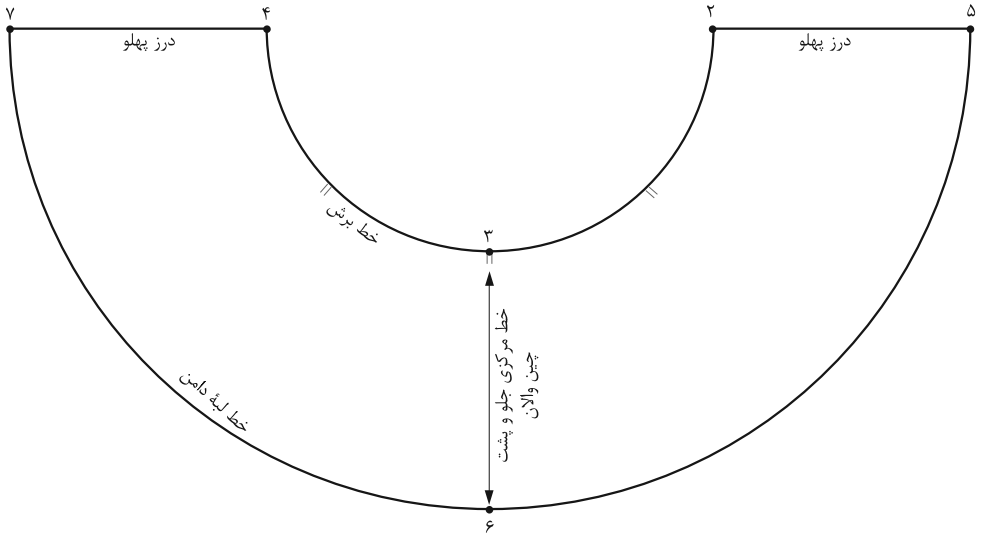

▲ تصویر ۴۲-۴

اندازه‌های مورد نیاز:

- **اندازه خط برش در جلو و پشت الگو ۵۱ سانتی‌متر**
- **بلندی والان ۲۰ سانتی‌متر**

مرحله ۱

■ اندازهٔ خط برش جلو و پشت الگو را ضربدر عدد ۲ کرده یادداشت کنید.

مجموع اندازه خط برش جلو و پشت $51cm \times 2 = 102cm$

■ $\frac{1}{6}$ مجموع خط برش جلو و پشت را به‌دست آورده منهای ۱سانتی‌متر کنید.

$\frac{1}{6}$ مجموع خط برش جلو و پشت $102cm \div 6 = 17cm$

اندازهٔ شعاع دایره $17cm - 1cm = 16cm$

■ روی کاغذ یک خط افقی رسم کرده وسط آن را «نقطهٔ ۱» بنامید.

■ از «نقطهٔ ۱» به‌وسیلهٔ گونیا یک خط عمود رسم کنید.

■ از «نقطهٔ ۱» به‌وسیله پرگار خیاطی یا متر یک نیم‌دایره به شعاع به‌دست آمده رسم کرده نقاط «۴ و ۳،۲» به‌دست می‌آید.

$\frac{1}{6}$ مجموع خط برش منهای ۱ سانتی‌متر ۴ ← ۱ = ۳ ← ۱ = ۲ ← ۱

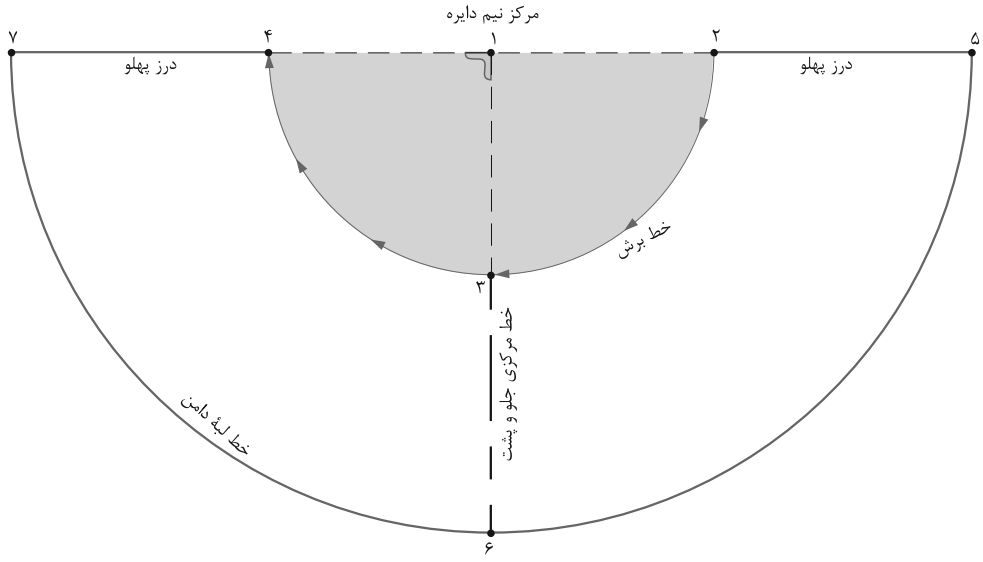

▲ تصویر ۴۳-۴

شعاع دایره ۱۶ سانتی‌متر ۴⟵۱=۳⟵۱=۲⟵۱

■از «نقطه ۱» به‌وسیله پرگار خیاطی به اندازه «شعاع به اضافهٔ بلندی والان» یک نیم دایره دیگر رسم کرده نقاط «۷ و ۶، ۵» به‌دست می‌آید (تصویر۴۳-۴).

شعاع دایره به اضافه بلندی والان ۷⟵۱=۶⟵۱=۵⟵۱

۱۶cm+۲۰cm=۳۶ سانتی‌متر

فعالیت عملی ۷

● اگر بخواهیم والان چین‌دار را ترسیم کنیم چه تغییراتی در اندازه‌ها و ترسیم الگو باید اجرا کرد؟

▲ تصویر ۴۴-۴

گفت‌وگو کنید

فعالیت عملی ۸

- **آیا تاکنون یک شکل ساده مانند دایره که روی کاغذ ترسیم شده را به‌وسیله مداد رنگی تبدیل به شکل کروی کرده‌اید؟ (از چه روشی استفاده می‌کنید؟)**
- **آیا تاکنون به‌وسیله مقوا، یک مستطیل را تبدیل به استوانه کرده‌اید؟ (از چه روشی استفاده می‌کنید؟)**
- **به‌نظر شما چگونه لباس‌هایی که از پارچه تهیه شده‌اند کامل فرم انحناها، برجستگی‌ها و فرورفتگی‌های اندام را به خود می‌گیرد؟ (از چه روشی استفاده شده است؟)**

▲ تصویر ۴۵-۴

- پارچه روی مانکن یا اندام فرد، بدون ساسون یک مستطیل صاف است.
- تفاوت بین اندازهٔ دور باسن و کمر را به‌وسیله ساسون به‌وجود می‌آورند.
- ساسون‌ها کار ایجاد حجم و فضا را روی پارچه انجام می‌دهند.
- فضای لازم برای فرورفتگی، برجستگی و انحناهای لباس با ترسیم ساسون روی الگو انجام می‌شود (تصویر۴۵-۴).

طریقه انتقال ساسون‌های دامن

- ساسون‌های دامن چهار حالت دارد (تصویر ۴۶-۴).

۱ـ دوخت ساسون

۲ـ انتقال ساسون

(جابه‌جاکردن ساسون)

۳ـ ردکردن ساسون در برش عمودی و افقی

۴ـ تبدیل ساسون به پیلی یا چین

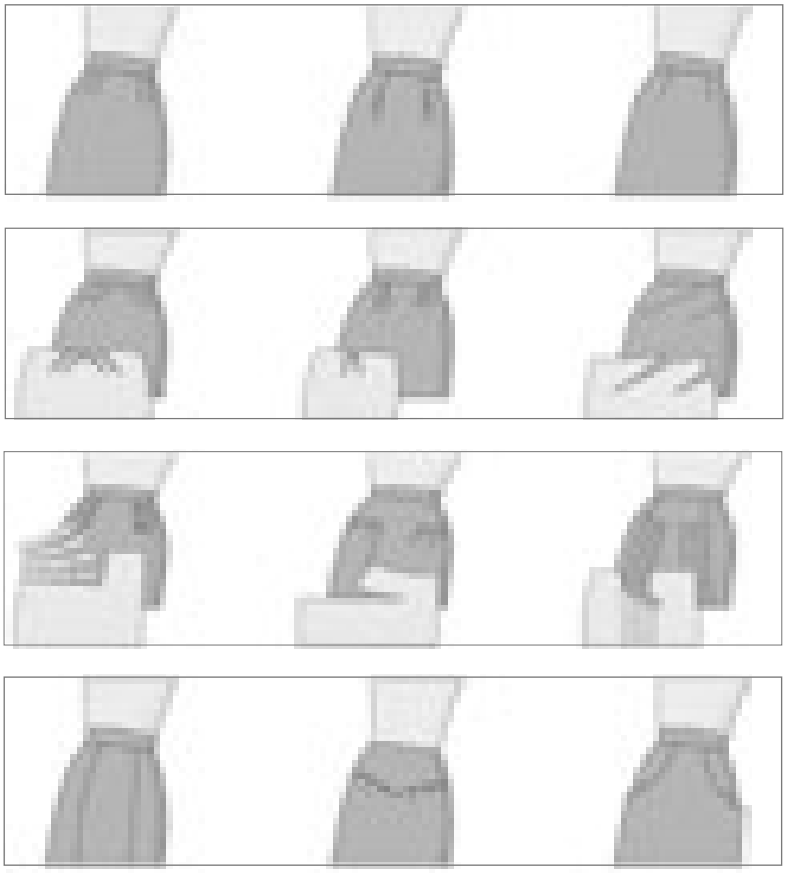

▲ تصاویر ۴۶-۴

▲ تصویر ۴۷-۴

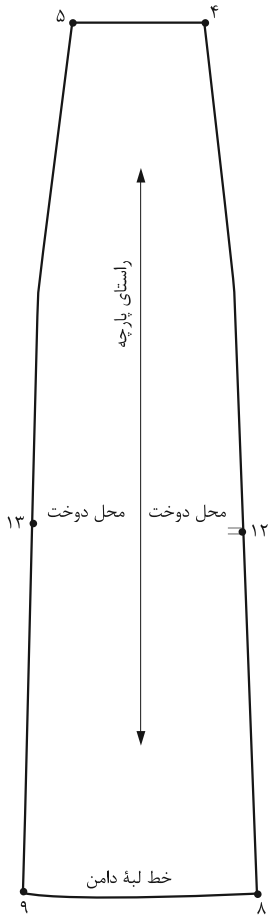

▲ تصویر ۴۸-۴

به تصویر (۴۷-۴) دقت کنید، در بین ترک‌های دامن، تکهٔ اضافه شده گودت نامیده می‌شود.

با توجه به تصاویر، این گودت‌ها چه تفاوتی با یکدیگر دارند؟

مرحله ۱

- یکی از الگوهای دامن ترک را رولت کنید.
- از نقاط «۸ و ۹» به اندازهٔ بلندی گودت علامت‌گذاری کرده نقاط «۱۲ و ۱۳» به‌دست می‌آید.
- فاصلهٔ خط «۱۲←۸» یا «۱۳←۹» را به‌منظور ترسیم گودت‌ها یادداشت کنید (تصویر۴۸-۴).

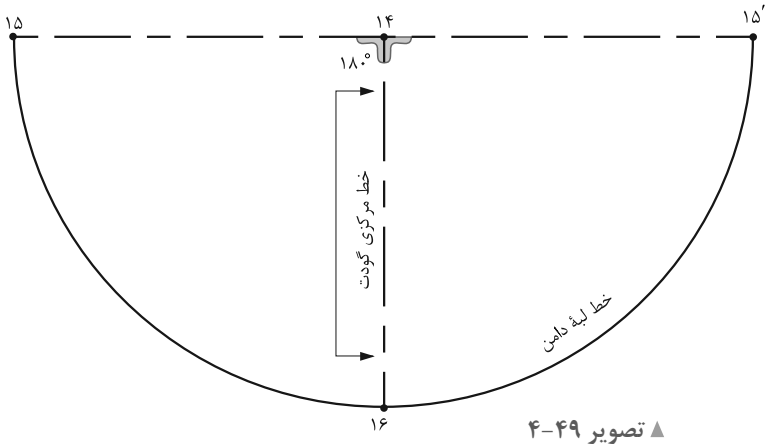

▲ تصویر ۴۹-۴

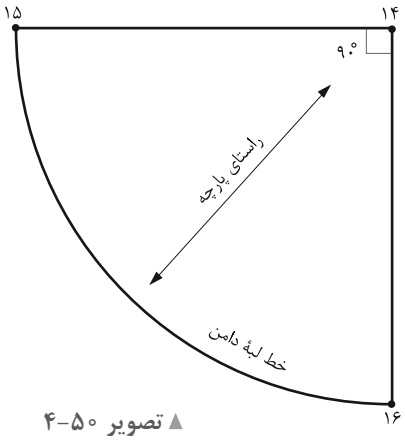

▲ تصویر ۵۰-۴

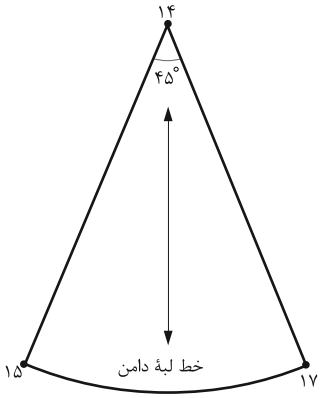

روش اول

گودت با زاویهٔ ۱۸۰ درجه

- روی کاغذ نیم‌دایره‌ای به شعاع فاصلهٔ «۱۲⟵۸» یا «۱۳⟵۹» رسم کنید.
- به هنگام دوخت، فاصلهٔ «۱۵′⟵۱۴» به «۱۲⟵۸» و «۱۵⟵۱۴» به‌طرف دیگر ترک «۱۳⟵۹» وصل می‌شود.

(تصویر ۴۹-۴)

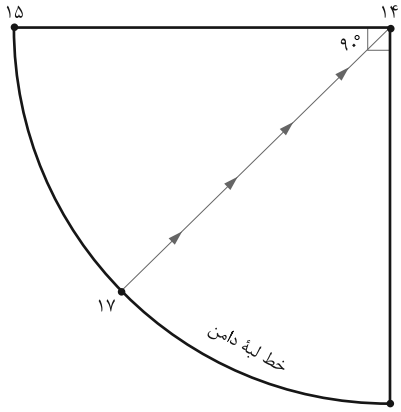

▲ تصویر ۵۱-۴

روش دوم

گودت با زاویهٔ ۹۰ درجه

- روی کاغذ دو خط عمود بر هم ترسیم کرده و به شعاع «۱۲⟵۸» $\frac{۱}{۴}$ دایره رسم کنید (تصویر ۵۰-۴).

روش سوم

گودت با زاویهٔ ۴۵ درجه

گودت قبلی ($\frac{۱}{۴}$ دایره) را نصف کرده گودت $\frac{۱}{۸}$ دایره به‌دست می‌آید (تصویر ۵۱-۴).

فعالیت عملی ۹

- **به تصویر (۴۷-۴) دقت کنید، آیا می‌توانید این گودت‌ها را رسم کنید؟**
- **این گودت چه تفاوتی با سه گودت اصلی دارد؟**

الگوی فون نیلوفری در دامن ترک

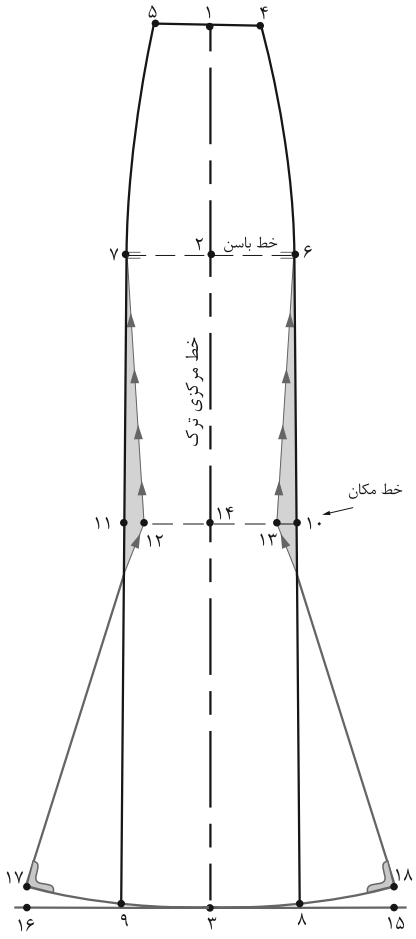

▲ تصویر ۵۲-۴

با توجه به تصویر (۵۲-۴) در صورتی که بخواهیم الگوی دامن ترک را به جزء اساس فون و گودت اوازمان بدهیم، از چه روشی می‌توانیم استفاده کنیم؟

مرحله ۱

- از الگوی اساس دامن ترک رولت کنید:
- با توجه به مدل این نوع دامن‌ها قد دامن را به‌دلخواه بلند کنید.
- از لبهٔ دامن نقاط «۹ و ۸» به اندازهٔ موردنظر اوازمان داده نقاط «۱۶ و ۱۵» به‌دست می‌آید.
- در صورتی‌که مانند مدل بخواهیم دامن در قسمت ران تا بالاتر از زانو کمی‌تنگ‌تر باشد، از نقاط ۶ و ۷ اندازه گرفته نقاط «۱۱ و ۱۰» به‌دست می‌آید.
- نقاط «۱۱ و ۱۰» محل فون کردن و تنگ‌تر شدن ترک است، اگر از این نقاط به اندازهٔ موردنظر داخل شوید، نقاط «۱۳ و ۱۲» به‌دست می‌آید.
- طول خطوط «۱۷←۱۲» و«۱۸←۱۳» باید مساوی خط «۳←۱۴» باشد. این خطوط را کنترل کنید (تصویر۵۲-۴).

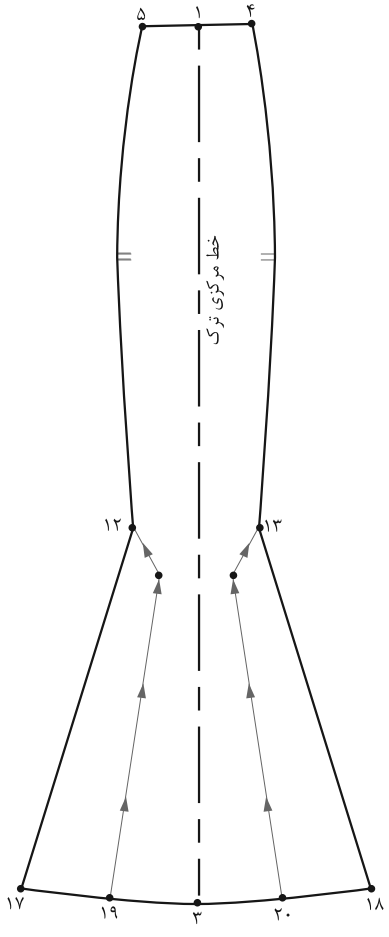

▲ تصویر ۵۳-۴

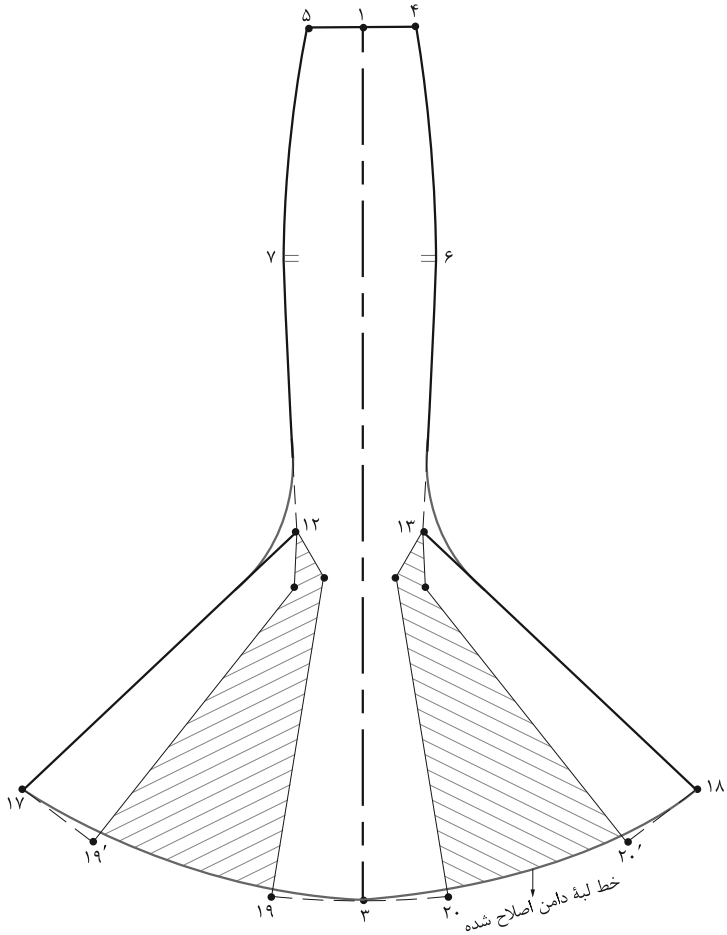

▲ تصویر ۵۴-۴

مرحله ۲

- در لبهٔ دامن خط «۱۸⟵۱۷» را به چهار قسمت مساوی تقسیم کنید، نقاط «۲۰ و ۱۹» به‌دست می‌آید.
- مطابق شکل خطوطی از نقاط «۲۰ و ۱۹» به‌طرف بالا رسم کرده تا با خطوط رسم شده از نقاط «۱۳ و ۱۲» برخورد کند.
- خطوط اوازمان «۱۲⟵۱۹» و «۱۳⟵۲۰» را از خط لبهٔدامن قیچی کنید (تصویر ۵۳-۴).

مرحله ۳

- زیر نقاط «۲۰ و ۱۹» کاغذ چسبانده و به اندازه دلخواه (به مدل بستگی دارد) اوازمان دهید.
- خطوط لبهٔ دامن و پهلوی ترک را به‌وسیله خط‌کش منحنی مجدداً اصلاح کنید (تصویر۵۴-۴).

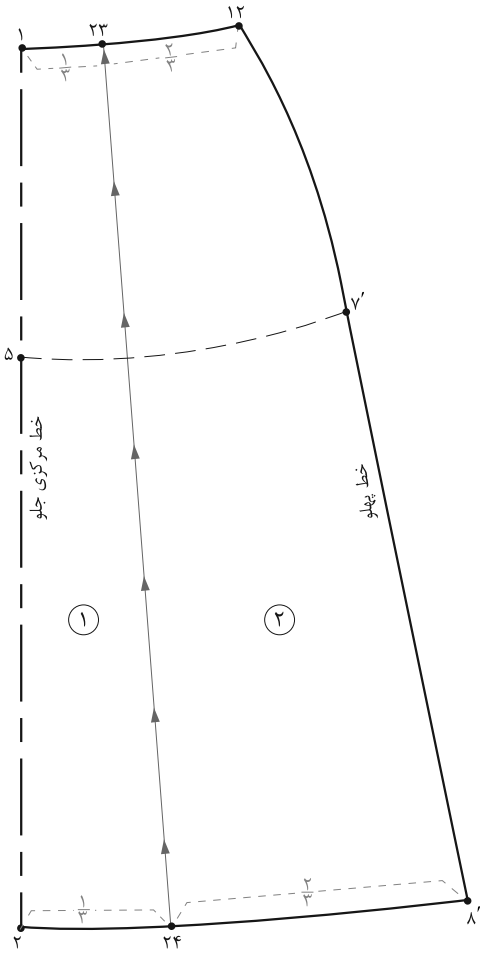

▲ تصویر ۵۵-۴

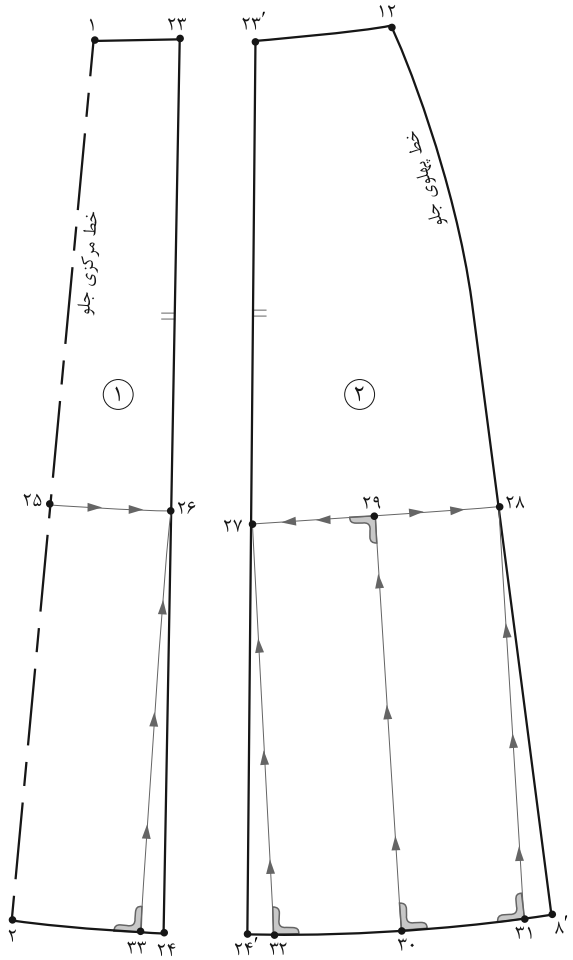

▲ تصویر ۵۶-۴

مرحله ۱

- از الگوی دامن فون رولت کنید.
- فاصلهٔ خطوط «۱۲⟵۱» (کمر) و «′۸⟵۲» (لبهٔ دامن) را به سه قسمت تقسیم کرده نقاط «۲۴ و ۲۳» به‌دست می‌آید.
- تکه‌های الگو را شماره‌گذاری کنید.
- خط «۲۴⟵۲۳» را از لبهٔ دامن قیچی کنید (تصویر۵۵-۴).

مرحله ۲

- روی تکه‌های شماره ۲ و ۱، مکانی که می‌خواهید تا آن قسمت فون شود را از نقاط «۱۲ و ′۲۳، ۱،۲۳» پایین آمده نقاط «۲۸و ۲۷، ۲۶، ۲۵» به‌دست می‌آید.
- روی تکهٔ «شماره ۲» فاصلهٔ «۲۸⟵۲۷»را نصف کره «نقطهٔ ۲۹» به‌دست می‌آید.
- از «نقطهٔ ۲۹» به‌وسیلهٔ گونیا خط عمودی بر لبهٔ دامن رسم کرده «نقطهٔ ۳۰» به‌دست می‌آید.
- از طرفین «نقطهٔ ۳۰» برابر فاصله «۲۹⟵۲۷» علامت‌گذاشته نقاط «۳۲ و ۳۱» به‌دست می‌آید.
- روی تکهٔ شماره ۱ مانند تکهٔ شماره ۲ انجام دهید.
- مطابق شکل این خطوط را از لبهٔ دامن از نقاط «۳۳، ۳۲ و ۳۱» به سمت نقاط «۲۸ و ۲۷، ۲۶، ۲۵» قیچی کنید (تصویر۵۶-۴).

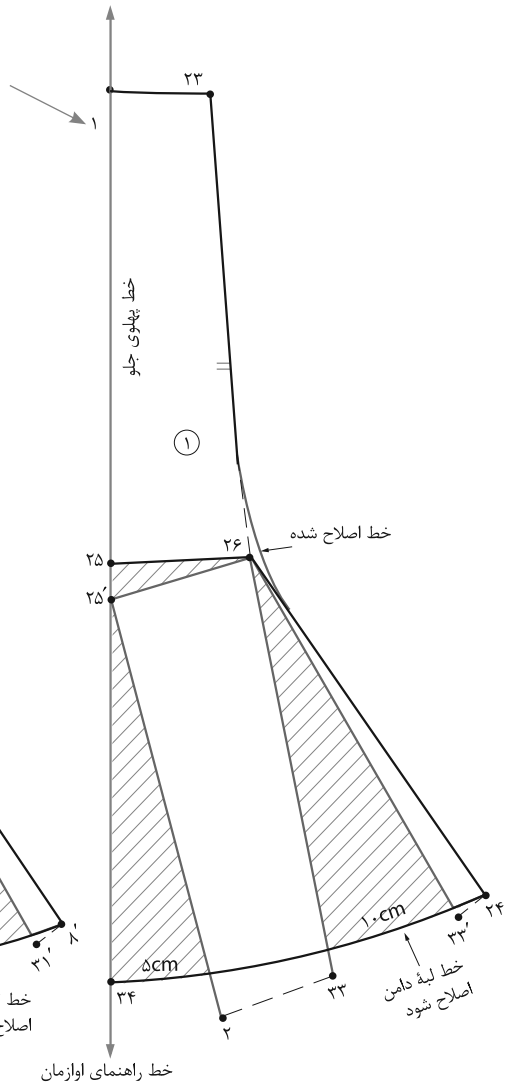

▲ تصویر ۵۷-۴

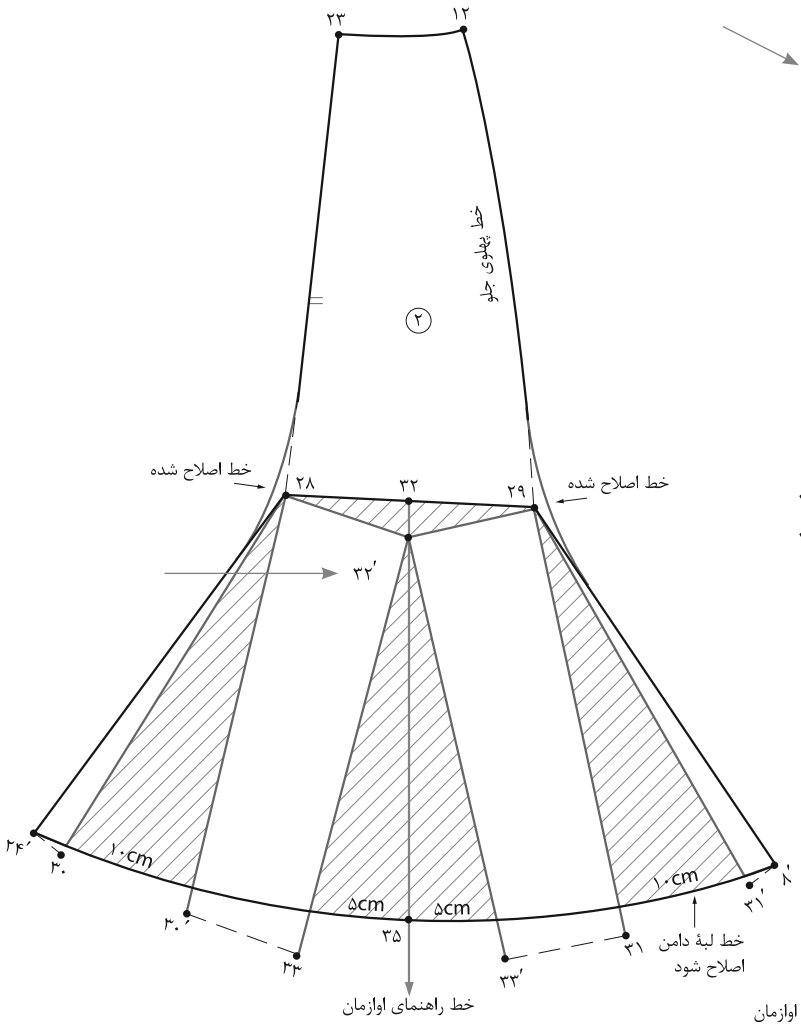

▲ تصویر ۵۸-۴

مرحله ۳

- مطابق شکل خط راهنمای اوازمان موازی با لبهٔ کاغذ رسم کنید.
- تکهٔ شماره ۱ را مطابق شکل فاصلهٔ «۲۵←۱» را روی خط راهنمای اوازمان قرار دهید.
- از «نقطهٔ ۲۵» به اندازهٔ طول «۲←۲۵′» روی خط راهنمای اوازمان پایین آمده «نقطهٔ ۳۴» به‌دست می‌آید.
- مطابق شکل «نقطهٔ ۲» را حرکت داده تا فاصله «۳۴←۲» برابر «$\frac{۱}{۲}$» اوازمان موردنظر باشد.
- خطوط پهلو و لبهٔ دامن را مجدداً به‌وسیلهٔ خط‌کش منحنی رسم کنید (تصویر۵۷-۴).
- علائم موازنه، راستای پارچه، را علامت‌گذاری کنید.

مرحله ۴

- روی خط راهنمای اوازمان را رسم کنید.
- «نقطهٔ ۳۲» تکهٔ شماره ۲ را روی خط راهنمای اوازمان قرار دهید.
- مانند تکهٔ شماره ۱ قسمت جلو، از «نقطهٔ ۳۲» فاصله «۳۳←۳۲′» را اندازه بزنید، « نقطه ۳۵» به‌دست می‌آید.
- مراحل بعد عیناً مانند تکهٔ شماره ۱ عمل کنید.
- در پشت مانند جلو عمل کنید (تصویر۵۸-۴).

الگوی دامن غیرمتقارن

▲ تصویر ۵۹-۴

فکرکنیـــد

- با توجه به تصویر (۵۹-۴) تفاوت الگوی این مدل دامن را با مدل‌های دیگر، توضیح دهید.
- در مدل‌های غیرمتقارن، به‌دلیل متفاوت بودن شکل قسمت چپ و راست، الگوی کامل جلوی دامن موردنیاز است.

مدل ۱

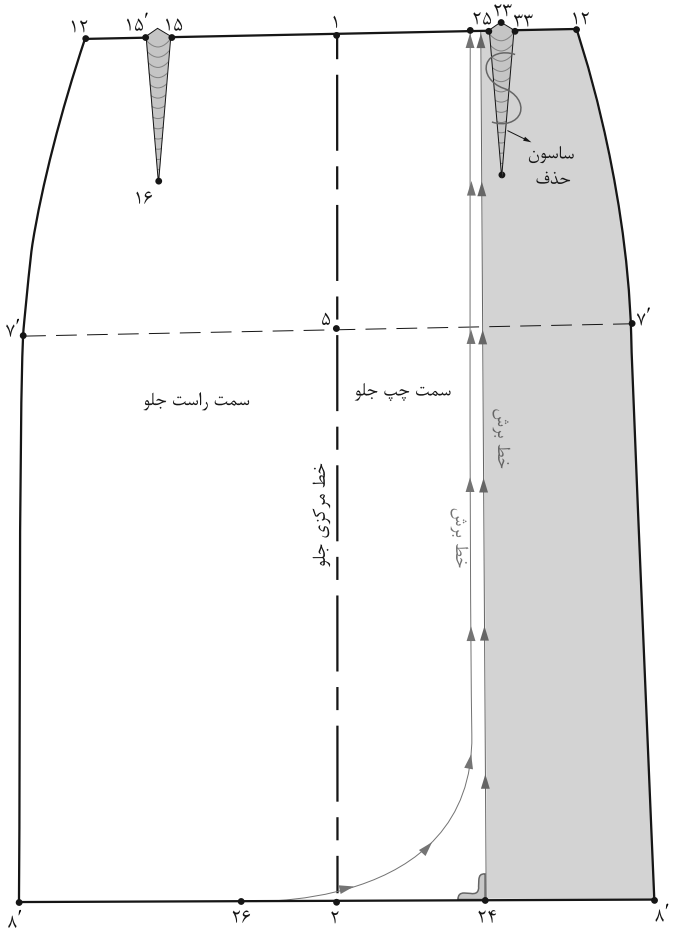

▲ تصویر ۶۰-۴

مرحله ۱

- الگوی جلو را از خط مرکزی «تا» کرده و رولت کنید.
- روی خط مرکزی جلو،از نقاط «۲و۱» به اندازه دلخواه داخل شده نقاط «۲۴ و ۲۵» به‌دست می‌آیند.
- نقاط «۲۴ و ۲۵» را با خط به یکدیگر وصل کنید. (تکهٔاضافی قسمت راست از الگو جدا شود).
- در صورتی‌که مدل دامن برش منحنی دارد، آن را براساس مدل ترسیم کنید (تصویر ۶۰-۴).

فعالیت عملی ۱۰

- **آیا الگوهای جلو و پشت برای یک دامن غیرمتقارن کافی است؟**
- **الگوی جلوی دامن غیرمتقارن، چند بار برش می‌خورد؟ چرا؟**
- **نام تکه‌های بریده شده دامن جلو چیست؟**

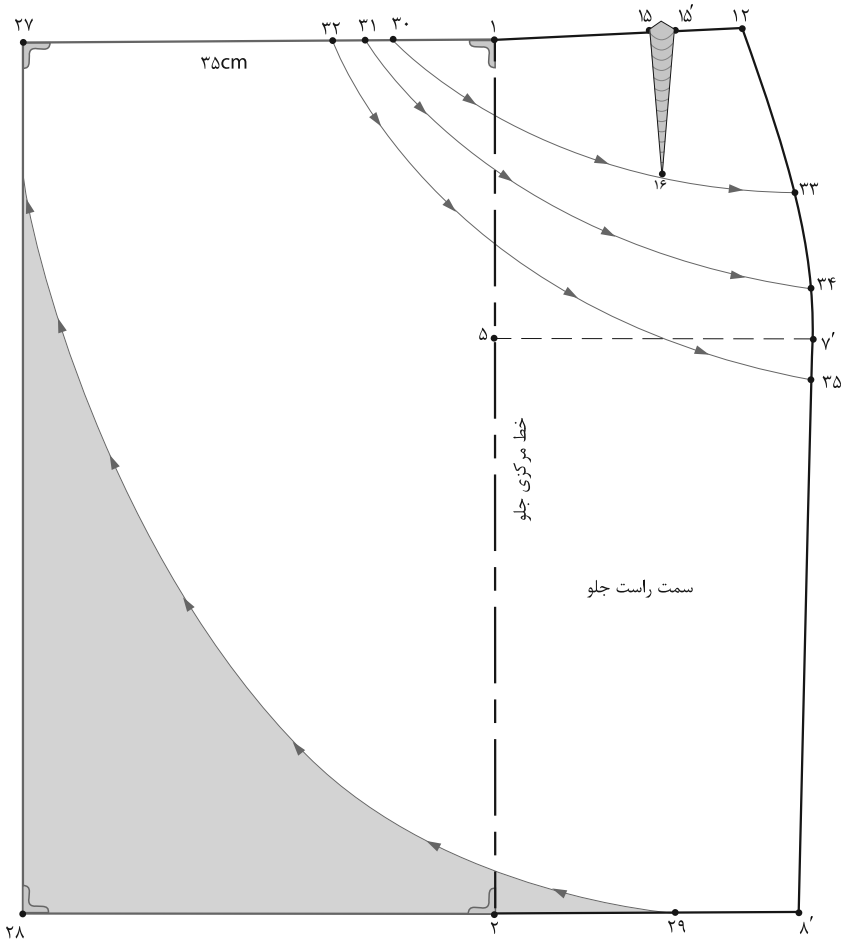

▲ **تصویر ۶۱-۴**

مرحله ۱

- در این مدل، الگوی کامل جلو نیاز نیست.
- در این مدل تکهٔ رویی غیرمتقارن دارای والان و پیلی است.
- در این مدل تکه زیری دامن متقارن مدل اولی است (تکهٔرویی دامن متفاوت است).
- از خط مرکزی جلو نقاط «۲ و۱» به اندازهٔ بلندی والان و روی هم‌گرد دامن بیرون آمده نقاط «۲۸ و ۲۷» به‌دست می‌آیند.
- روی خط مرکزی جلو از «نقطهٔ ۲» داخل شده «نقطه ۲۹» را مشخص کنید.
- از «نقطهٔ ۲۷» هلال لبهٔ جلویی دامن را تا «نقطهٔ ۲۹» رسم کنید.
- روی خط کمر از «نقطهٔ ۱۲» با توجه به تعداد پیلی‌های مدل، نقاط «۳۲ و ۳۱ و ۳۰» را مشخص کنید.
- روی خط پهلو از «نقطهٔ ۱۲» با توجه به انتهای پیلی‌ها نقاط «۳۵، ۳۴ و ۳۳» را مشخص کنید.
- نقاط «۳۲ و ۳۱،۳۰» را به نقاط «۳۵ و ۳۴، ۳۳» به گونه‌ای با خط‌کش منحنی وصل کنید که یکی از خطوط از انتهای ساسون «نقطهٔ ۱۶» بگذرد (تصویر ۶۱-۴).

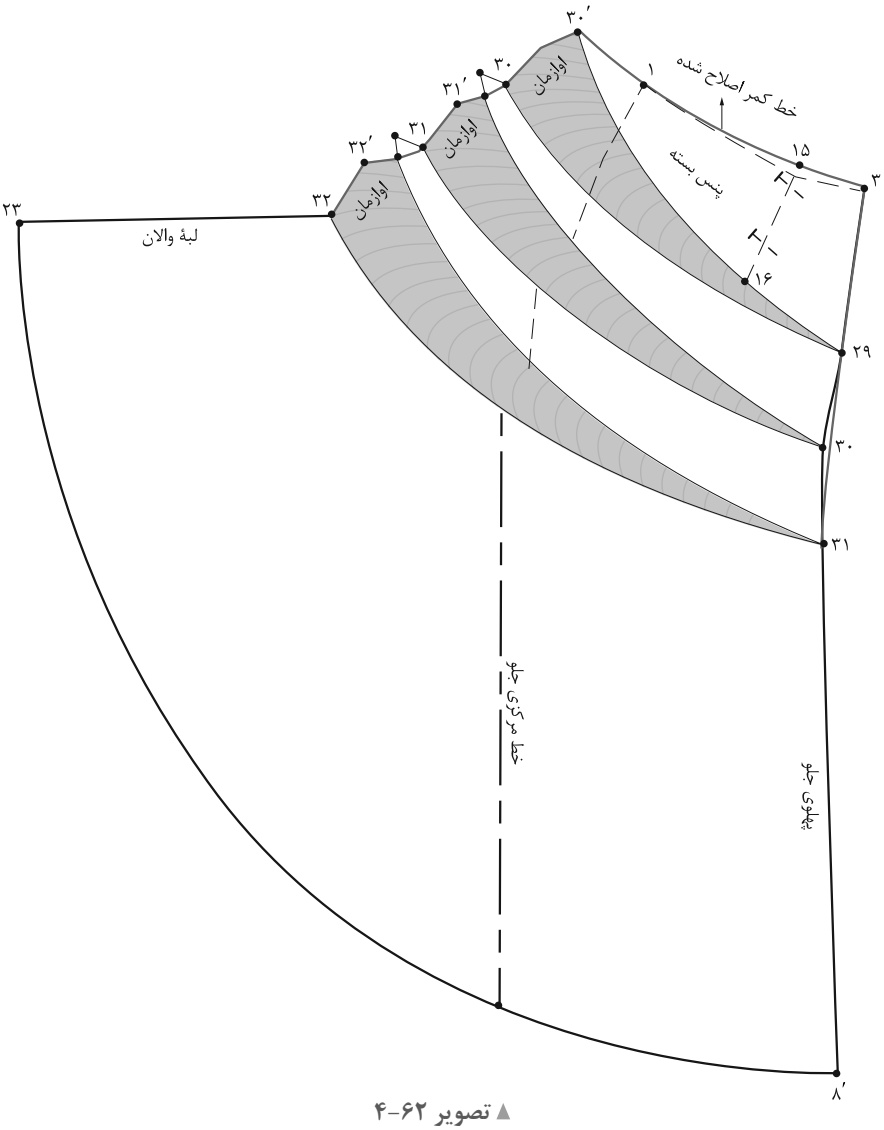

▲ تصویر ۶۲-۴

مرحله ۲

- فرم هلالی شکل لبهٔ پایینی تکهٔ رویی دامن را قیچی کنید.
- مطابق شکل خطـــوط منحنی پیلی را از سمت نقـــاط «۳۲ و ۳۱، ۳۰» (در کمر) قیچی کنید. (به قسمی‌که در خط پهلو جدا نشوند).
- ساسون جلوی دامن «۱۵′←۱۶←۱۵» را ببندید و به خط «۳۰′←۳۰» منتقل کنید.
- زیر قطعات چیده شده کاغذ گذاشته و به اندازه دلخواه اوازمان دهید.
- پس از اوازمان دادن، خطوط بیرونی آنان را «تا» و دوباره رولت کنید.
- خط کمر را، به‌وسیله خط‌کش مخصوص، مجدداً رسم کنید (تصویر ۶۲-۴).

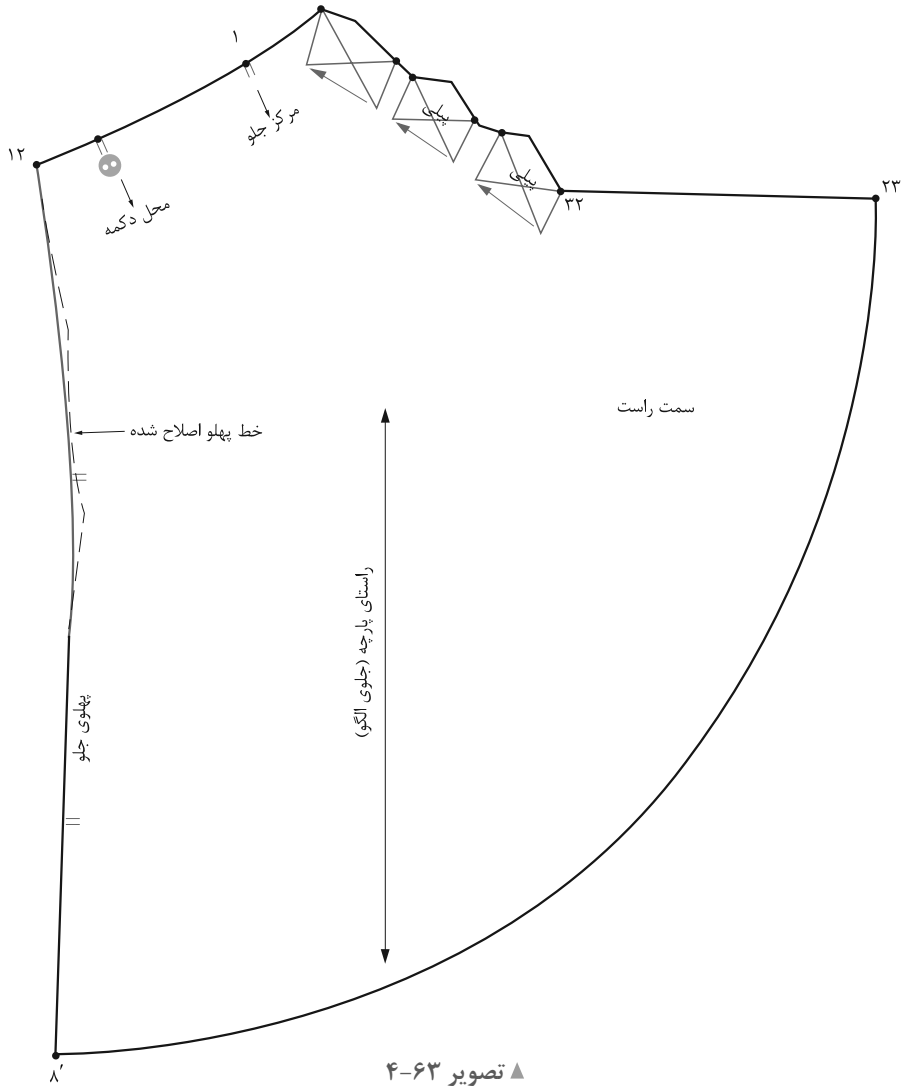

▲ تصویر ۶۳-۴

مرحله ۳

- جهت پیلی‌ها را روی الگوی تکهٔ رویی مشخص کنید.
- خط پهلوی دامن را به‌وسیلهٔ خط‌کش مخصوص مجدداً رسم کنید.
- روی الگو محل دکمه، موازنهٔ پهلوها، خط مرکزی جلو علائم موازنه را مشخص کنید (تصویر۶۳-۴).

والان یکسره

▲ تصویر ۶۴-۴

فکرکنیـــد

- با توجه به تصویر (۶۴-۴) آیا می‌توانید الگوی آن را ترسیم کنید؟
- آیا می‌توانید مراحل ترسیم الگوی این دامن غیرمتقارن را توضیح دهید؟

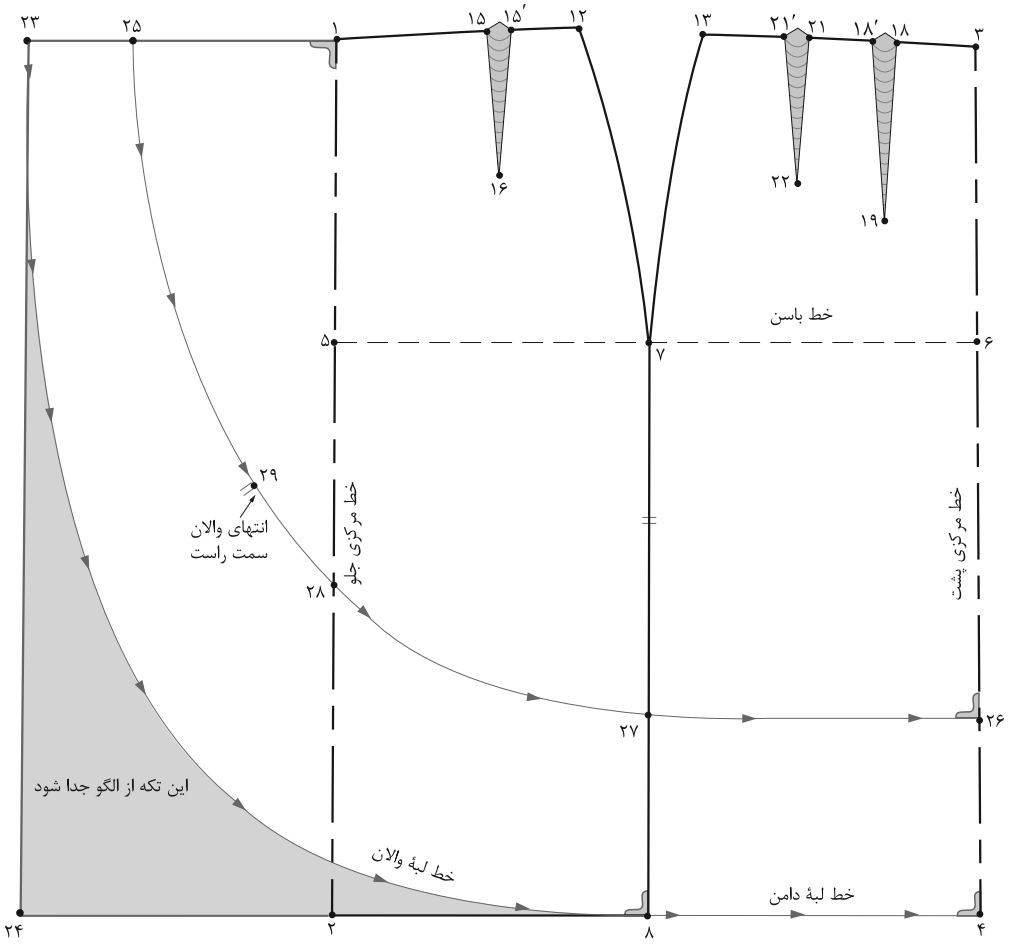

▲ **تصویر ۶۵-۴**

مرحله ۱

■ با توجه به الگوی دامن‌های غیرمتقارن، توضیحات مربوط به مرحله اول ترسیم الگو را به ترتیب بنویسید.

مثال: الگوی جلو و پشت اساس دامن را جداگانه، رولت کنید.

■ .....

■ .....

مثال: با توجه به مدل دامن که والان سمت چپ، زیر والان سمت راست قرار می‌گیرد و تا «نقطهٔ ۲۵» (کمر) دوخته نمی‌شود، از تقاطع خط مرکزی جلو با خط برش والان «نقطه۲۸» به اندازه‌ای که انتهای والان سمت چپ قرار می‌گیرد بالا رفته «نقطهٔ ۲۹» به‌دست می‌آید (تصویر۶۵-۴).

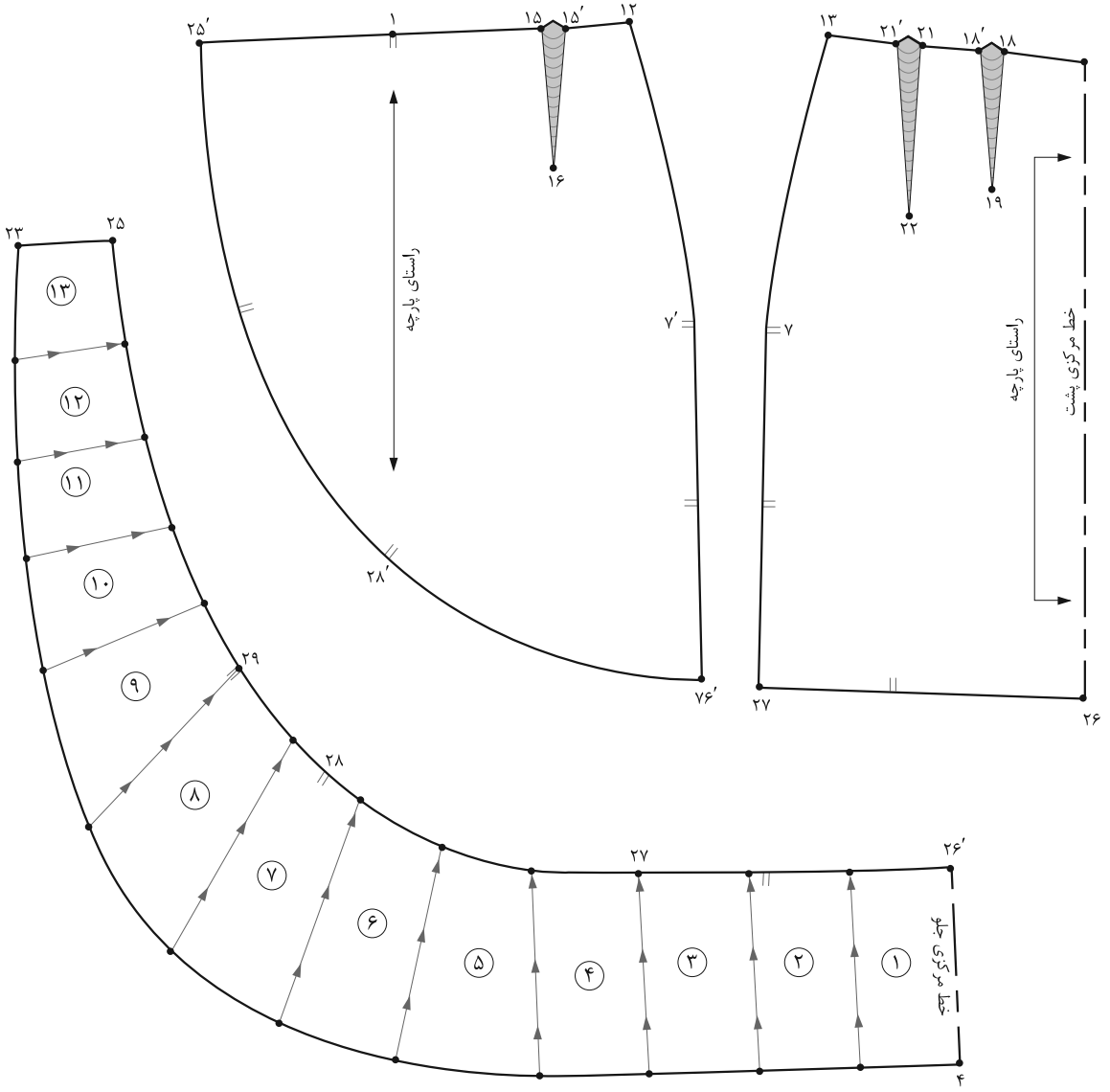

▲ تصویر ۶۶-۴

مرحله ۲

- روی تکهٔ ۳ (والان دامن) فاصله‌های «۲۵←۲۶′» و «۲۳←۴» را با توجه به مدل تقسیم کنید (تصویر۶۶-۴).
- خطوط اوازمان را از لبهٔ والان قیچی کنید.

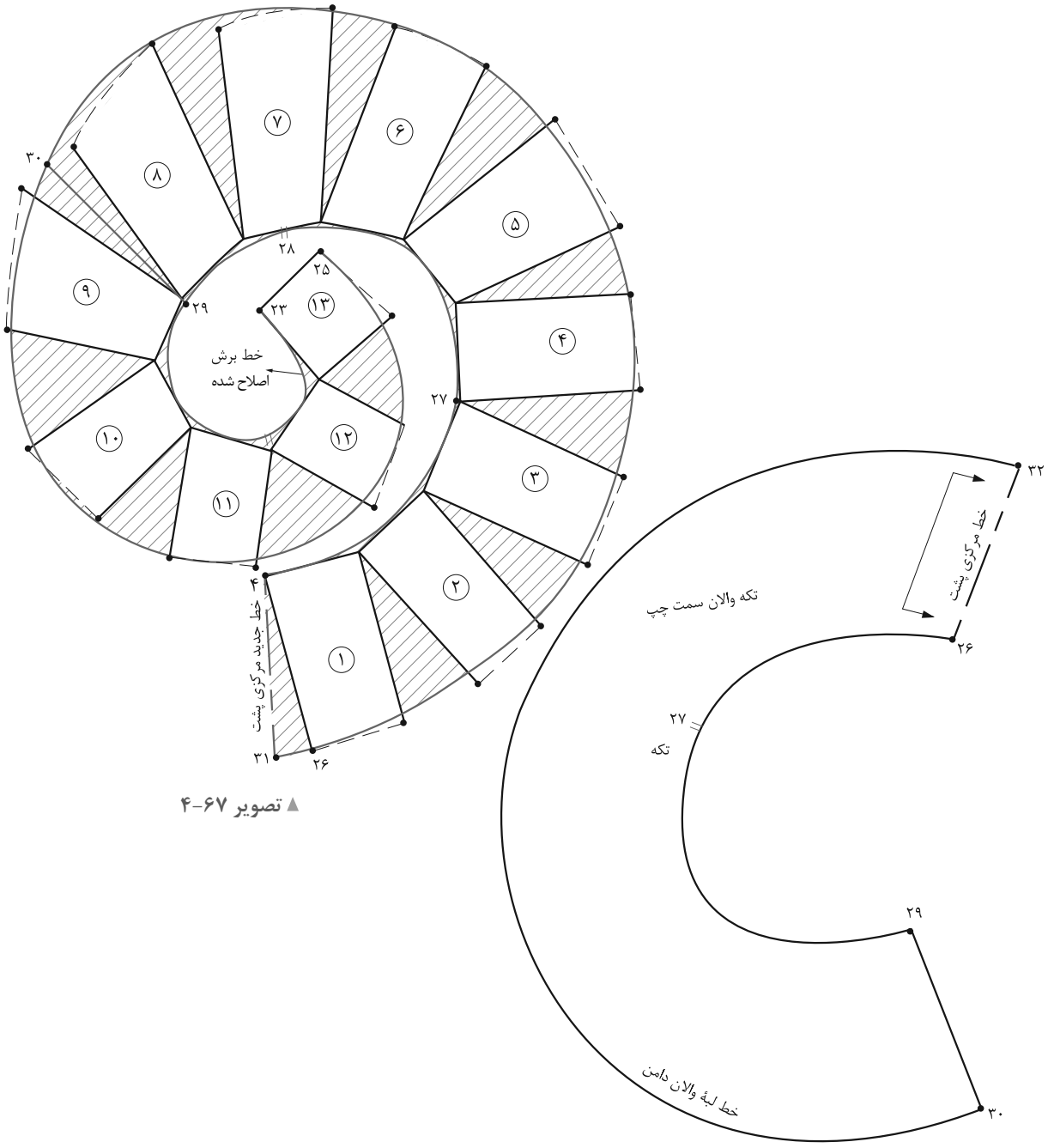

▲ **تصویر ۶۷-۴**

مرحله ۳

- خطوط چیده شده را به اندازهٔ دلخواه (بستگی به مدل دارد) اوازمان دهید.
- خطوط لبهٔ والان و برش را اصلاح کرده، علامت موازنه را روی الگو علامت‌گذاری کنید.
- از «نقطهٔ ۲۹» انتهای والان سمت چپ دامن، خطی به طرف لبهٔ والان رسم کرده، «نقطهٔ ۳۰» به‌دست می‌آید.
- از خط مرکزی پشت «۲۶←۴» به اندازهٔ $\frac{۱}{۲}$ اندازهٔ اوازمان داده شده به بیرون آمده «نقطهٔ ۳۱» به‌دست می‌آید.

(تصویر۶۷-۴).

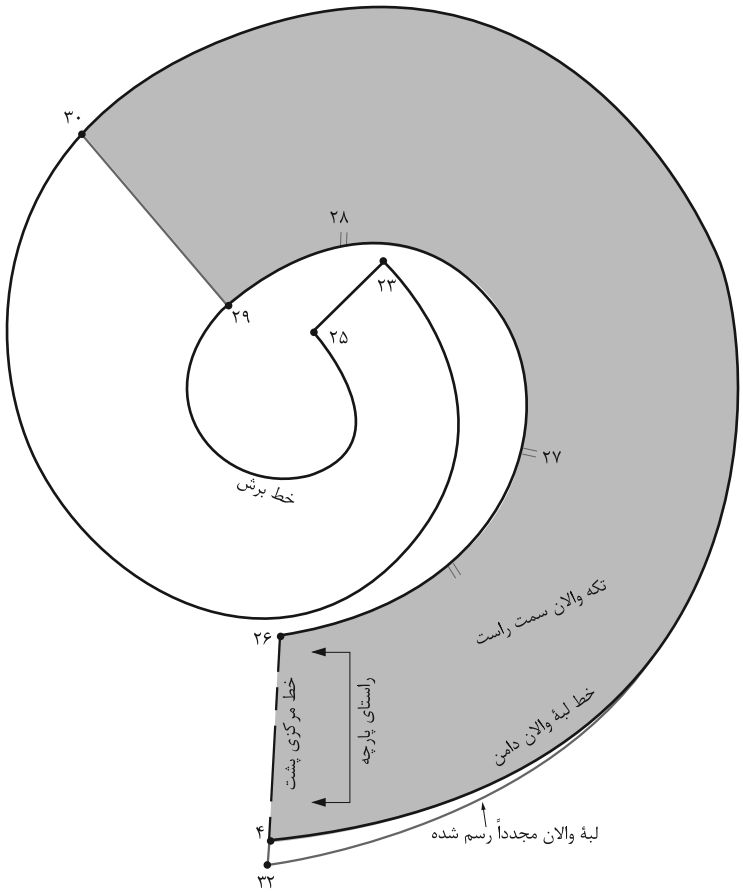

▲ تصویر ۶۸-۴

مرحله ۴

- از روی تکه اوازمان داده شده والان کپی کنید.
- از خط جدید مرکزی پشت «نقطهٔ ۴» به اندازهٔ «۲ـ۱/۵ سانتی‌متر» پایین آمده «نقطهٔ ۳۲» به‌دست می‌آید.
- خط لبهٔ والان را مجدداً از «نقطهٔ ۳۲» رسم کنید.
- این الگوی تکه والان سمت راست (روی دامن) است.
- از روی تکهٔ والان سمت راست تا خط «۳۰←۲۹» کپی کنید. (این تکه سمت چپ والان است.)
- چرا از «نقطهٔ ۴» به اندازهٔ «۲ـ۱/۵ سانتی‌متر» پایین آمده و خط لبه را مجدداً رسم می‌کنیم؟
- در صورتی‌که نخواهیم به خط مرکزی پشت «۴←۲۶» اضافه کنیم، خط راستای پارچه باید چه تغییری کند؟ (تصویر ۶۸-۴)

انواع پیلی

پیلی، یک ، دو، سه ... و یا یک مجموعه «تا» روی پارچه لباس است، پیلی‌ها باعث گشادشدن قسمت پایین دامن (نسبت به قسمت کمر و باسن دامن) می‌شوند. همه پیلی‌ها با ایجاد «تا» روی پارچه شکل می‌گیرد، این «تا» انواع مختلفی دارد:

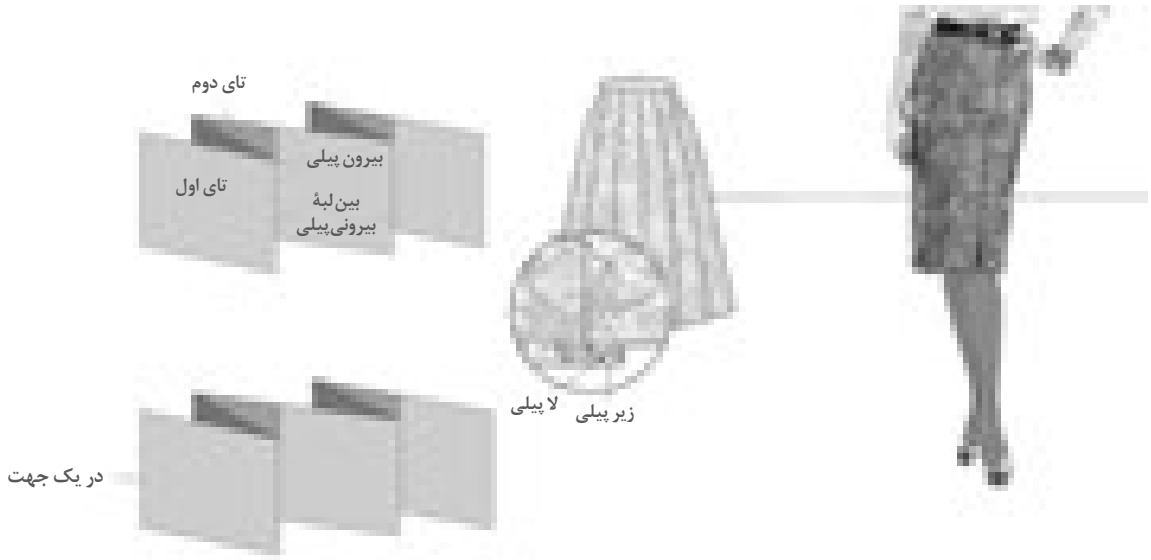

▲ تصویر ۶۹-۴

۱ـ پیلی یکطرفه: از دو «تا» تشکیل می‌شود یک «تا» زیر پیلی و دیگری «لاپیلی» است و در یک جهت قرار می‌گیرد(تصویر۶۹-۴).

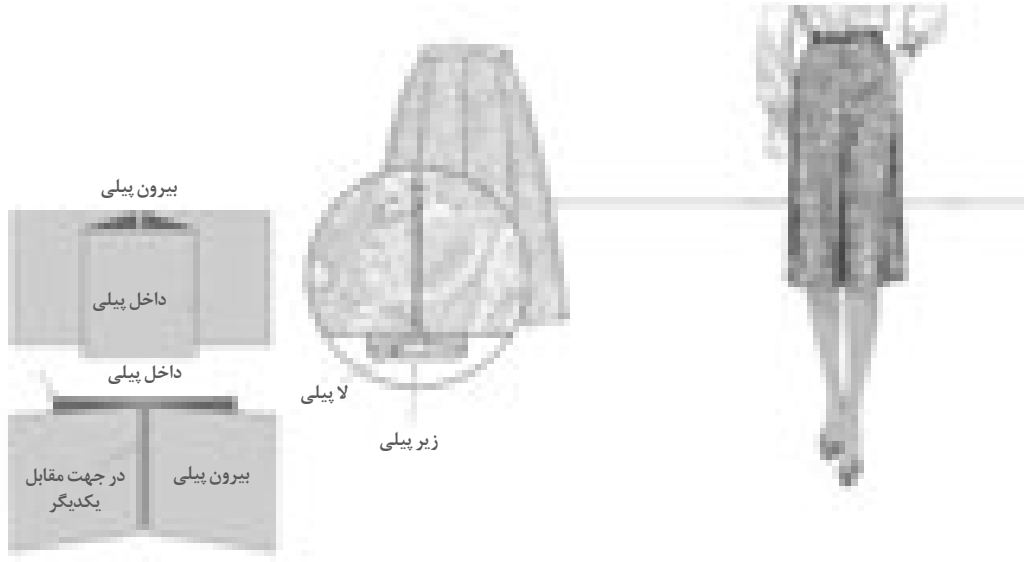

▲ تصویر ۷۰-۴

۲ـ پیلی دوطرفه: از دو پیلی یکطرفه تشکیل شده آنها در جهت مقابل هم قرار می‌گیرند. ولی یک پیلی واحد است (تصویر ۷۰-۴).

دامن با پیلی‌های دوقلو و یک‌طرفه

▲ تصویر ۷۱-۴

فکرکنیـــد

- با توجه به تصاویر (۷۱-۴) پیلی‌ها در کدام قسمت‌های الگو ترسیم شده‌اند؟
- با توجه به لبهٔ پایین دامن، پیلی‌ها روی کدام یک از دامن‌های راسته یا فون ترسیم می‌شود؟

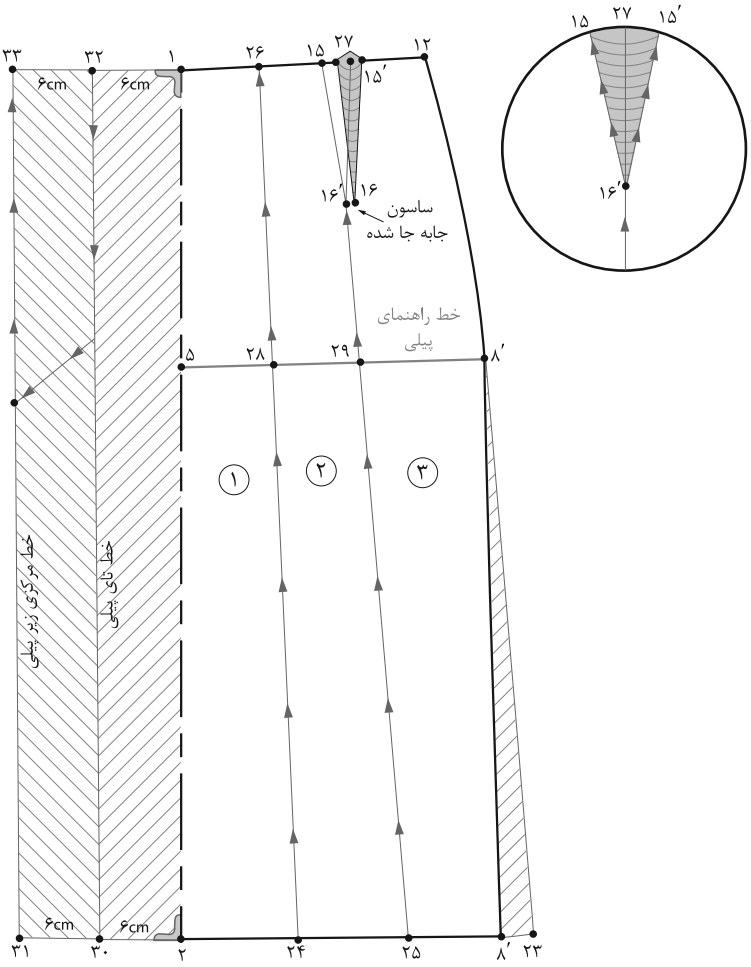

▲ **تصویر ۷۲-۴**

مرحله ۱

- الگوی اساس دامن را رولت کنید.
- در لبهٔ دامن «نقطه ′۸ را به اندازه دلخواه (حداکثر ۵سانتی‌متر) اوازمان دهید تا نقطهٔ ۲۳ به‌دست آید.
- در لبهٔ دامن فاصله «۲←۲۳» و در خط کمر فاصلهٔ «۱۲←۱» را به سه قسمت مساوی تقسیم کرده، نقاط "۲۷ و ۲۶، ۲۵، ۲۴" را به‌دست آورید.
- نقاط «۲۶ و ۲۴» و «۲۷ و ۲۵» را با خط به یکدیگر وصل کنید، نقاط تقاطع این خطوط با خط باسن، نقاط «۲۹و ۲۸» خواهد بود.
- ساسون ′۱۵←۱۶←۱۵ را به دوطرف خط ۲۷←۲۵ منتقل کنید (ساسون جابه‌جا شود).
- از خط مرکزی جلو نقاط «۲ و ۱» به اندازه لاپیلی و زیرپیلی بیرون آمده، نقاط «۳۳ و ۳۲، ۳۱، ۳۰» به‌دست می‌آیند.
- روی باسن، خط راهنمای پیلی را علامت‌گذاری کنید.
- از نقاط «۲۵ و ۲۴» خطوط پیلی را در جهت فلش‌ها قیچی کنید.

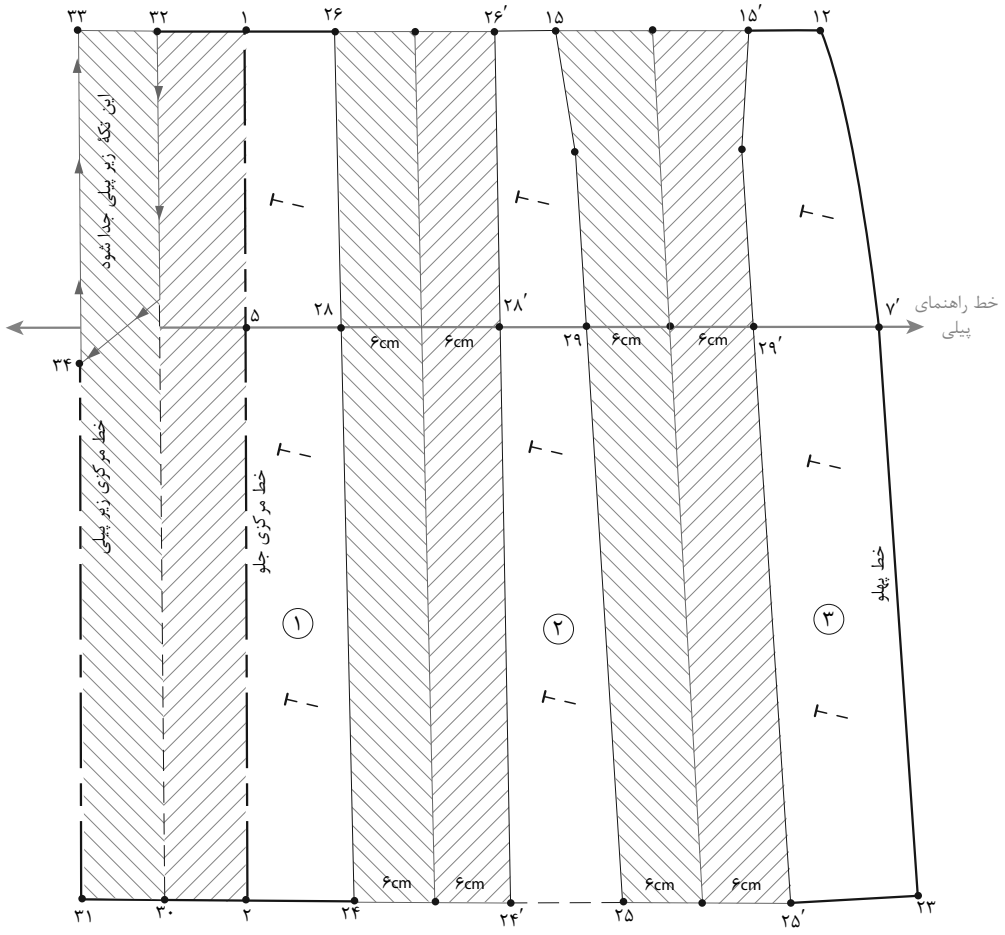

▲ تصویر ۷۳-۴

مرحله ۲

- روی کاغذ، خط راهنمای پیلی را رسم کنید، تا الگوها، به ترتیب شماره روی آن گذاشته شوند.
- تکه‌های "۲،۱، ۳" را به ترتیب روی خط راهنمای اوازمان قرار داده در نقاط «۲۸ و ۲۴» و «۲۹ و ۲۵» به اندازهٔ لاپیلی و زیرپیلی اوازمان دهید.
- تکهٔ بالایی زیرپیلی مرکز جلو «۳۳←۳۴←۳۲» را قیچی کنید (تصویر۷۳-۴).

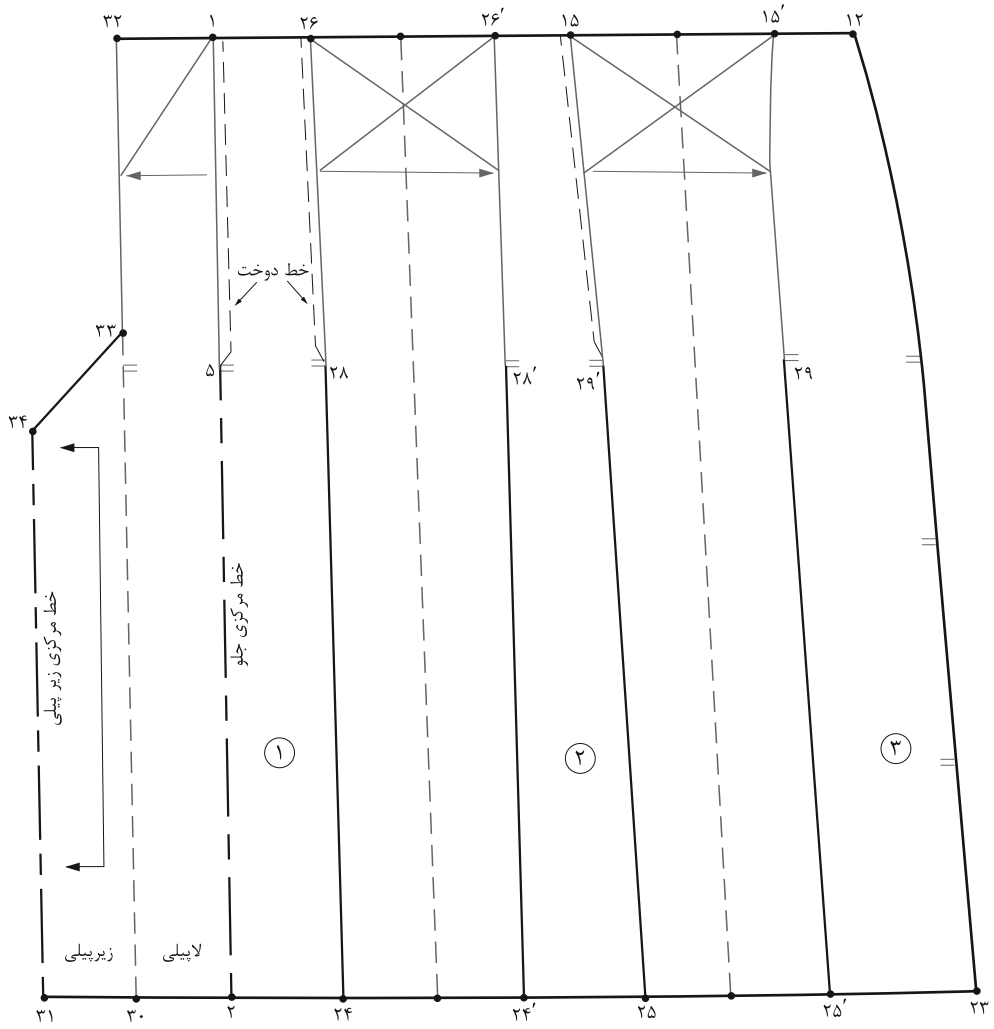

▲ تصویر ۷۴-۴

مرحله ۳

- در این مدل پیلی‌ها تا خط باسن دوخته می‌شود، روی الگو محل دوخته شده را علامت‌گذاری کنید.
- علائم موازنه، راستای پارچه، جهت «تای» پیلی را مشخص کنید (تصویر ۷۴-۴).

گفت‌وگو کنید

فعالیت عملی ۱۱

در گروه‌های کلاسی پس از ترسیم الگوهای پیلی‌دار، آنها را مورد بررسی قرار داده و به سؤالات زیر پاسخ دهید.

- **چرا تکهٔ بالایی زیرپیلی" ۳۳←۳۴←۳۲" چیده و از الگو جدا می‌شود؟**
- **آیا در همه مدل‌های پیلی‌دار باید ساسون‌ها در پیلی‌ها چیده شود؟**
- **اگر بخواهیم اوازمان لبهٔ دامن بیشتر از اوازمان قسمت بالای الگو باشد، آیا باید خط راهنمای پیلی روی الگو ترسیم شود؟ چرا؟**
- **این الگو برای دامن پیلی‌دار راسته است، به‌منظور ترسیم پیلی اریب چه روشی پیشنهاد می‌کنید؟ الگوی آن را ترسیم کنید.**

الگوی دامن زیرپیلی فون

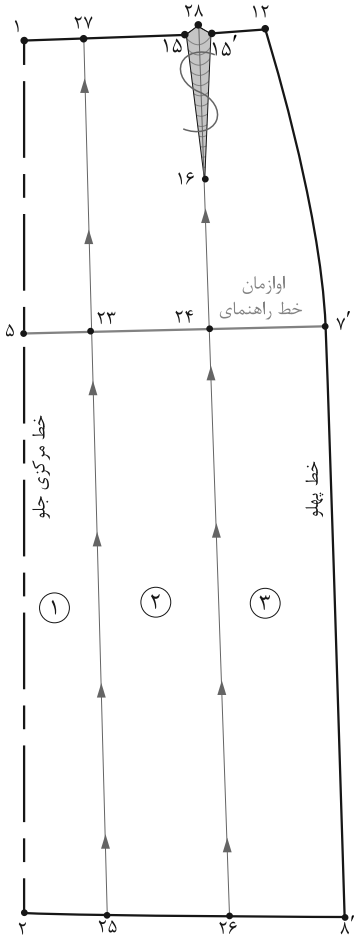

▲ تصویر ۷۵-۴

مرحله ۱

- از الگوی اساس دامن رولت کنید.
- روی خط باسن فاصله «۷′←۵» را به پنج قسمت تقسیم کرده، $\frac{۱}{۵}$ این فاصله را از نقطهٔ «۲۳» و $\frac{۲}{۵}$ آن را «نقطه ۲۴» مشخص کنید.
- از نقاط «۲۴و ۲۳» به وسیله گونیا خطوط مستقیم به خطوط کمر و لبه دامن رسم کرده نقاط ۲۶ و ۲۵ (لبهٔ دامن) و «۲۸ و ۲۷» خط کمر به‌دست می‌آید.
- ساسون جلو «۱۵′← ۱۶← ۱۵» را حذف کنید.
- تکه‌های الگو را شماره‌گذاری و روی خط باسن، خط راهنمای اوازمان را ترسیم کنید.
- خطوط اوازمان از لبهٔ دامن تاکمر چیده شود (تصویر ۷۵-۴).

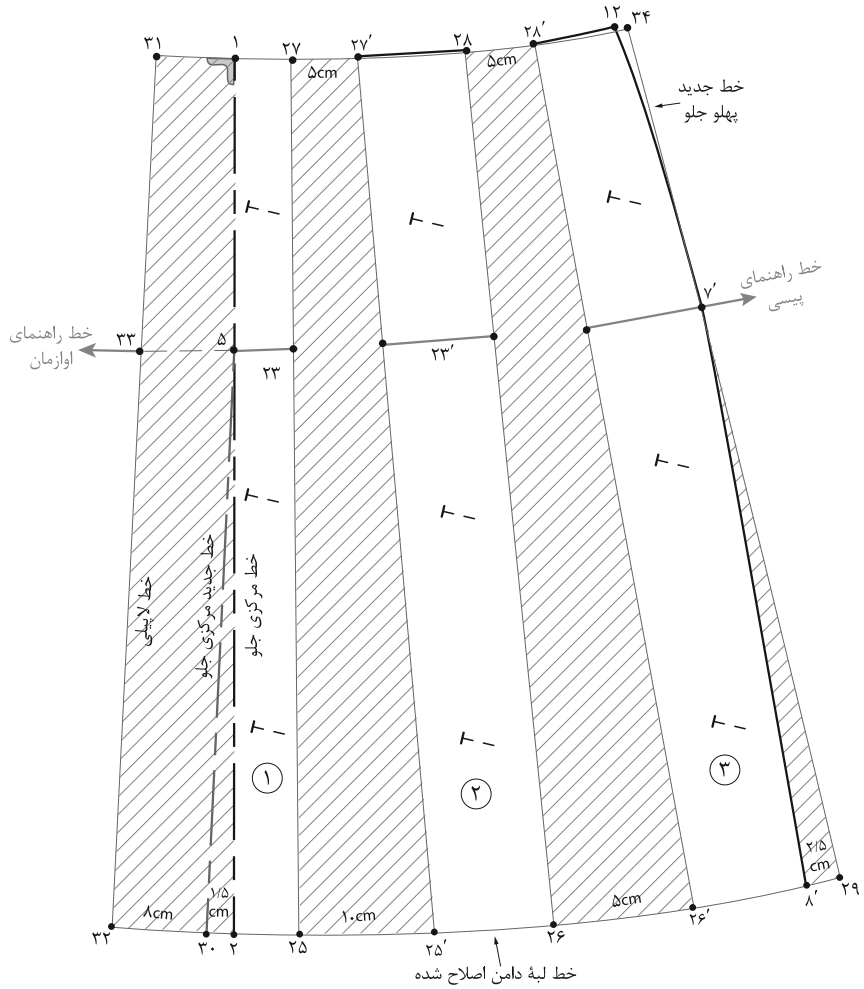

▲ تصویر ۷۶-۴

مرحله ۲

- خط راهنمای اوازمان را روی کاغذ ترسیم کنید.
- تکهٔ شماره ۱ را روی خط راهنمای اوازمان تنظیم کنید.
- در قسمت کمر (۲۷′←۲۷) به اندازهٔ «۵ سانتی‌متر» در لبهٔدامن (۲۵′←۲۵) به اندازه «۱۰ سانتی‌متر» اوازمان دهید.
- برای اوازمان دامن تکه‌های ۲ و ۳، تکه شماره ۱ را در «نقطهٔ ۲۳» روی «نقطهٔ ′۲۳» تکهٔ شماره ۲ قرار داده باید خط راهنمای اوازمان (در باسن) در امتداد هم قرار گیرند.
- از نقطهٔ ′۸ لبهٔ دامن به اندازهٔ ۲/۵سانتی‌متر اوازمان داده «نقطهٔ ۲۹» به‌دست می‌آید.
- از «نقطه ۲» لبهٔ دامن به اندازهٔ ۱/۵ سانتی‌متر اوازمان داده «نقطه ۳۰» به‌دست می‌آید. (این خط جدید مرکزی جلوست)
- از خط مرکزی جلو «نقطهٔ ۳۰» به اندازهٔ ۸ سانتی متر و از «نقطهٔ ۱» به اندازهٔ «۶ سانتی‌متر» بیرون آمده نقاط «۳۲ و ۳۱» به‌دست می‌آید.
- از خط کمر «نقطه ۱۲» به اندازهٔ «۱ سانتی‌متر» بیرون آمده «نقطهٔ ۳۴» به‌دست می‌آید.
- خطوط لبهٔ دامن، کمر و خط پهلوی جدید را به‌وسیلهٔ خط‌کش مخصوص رسم کنید.
- در الگوی پشت (به جز پیلی مرکزی جلو) عیناً مانند الگوی جلو عمل کنید (تصویر۷۶-۴).

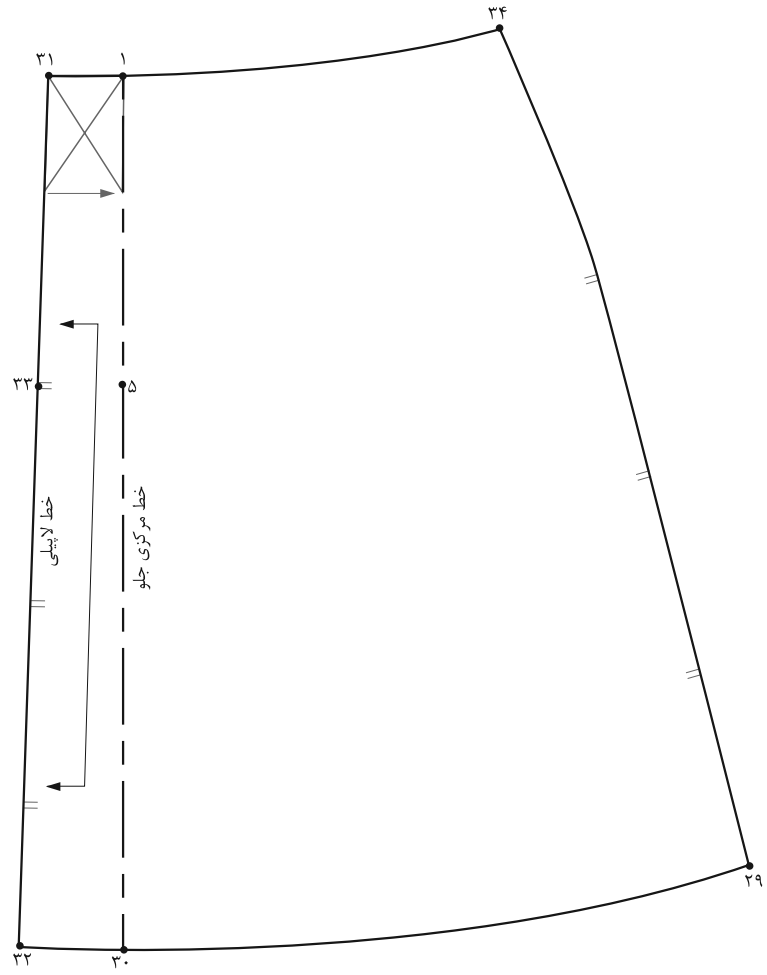

▲ تصویر ۷۷-۴

مرحله ۳

- برای ترسیم زیرپیلی جدا، قسمت جلو دامن فاصلهٔ ۳۳←۳۲ و ۳۳← ۵ خط لاپیلی را اندازه گرفته یادداشت کنید.
- روی کاغذ یک خط عمود رسم کرده که طول آن برابر با ۳۳←۳۲ خط «۳۶←۳۵» به‌دست می‌آید.
- از طرفین «نقطه ۳۶» به اندازه فاصلهٔ ۳۲←۳۰ علامت گذاشته نقاط «۳۷′ و ۳۷» به‌دست می‌آید.
- از طرفین «نقطهٔ ۳۵» به اندازه فاصله ۳۳← ۵ علامت گذاشته نقاط «۳۸′ و ۳۸» به‌دست می‌آید (تصویر۷۸-۴).

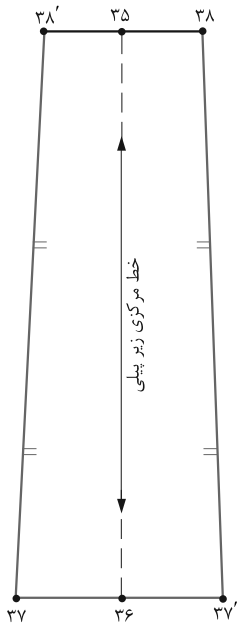

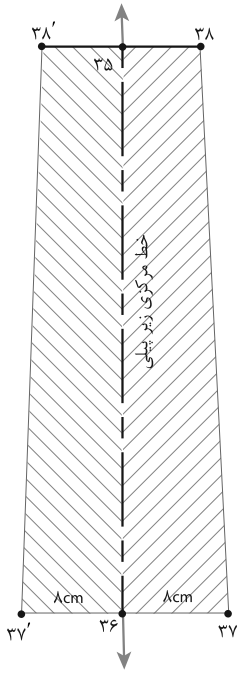

▲ تصویر ۷۸-۴

مرحله ۴

- روی قطعات الگو شماره‌گذاری، علائم موازنه راستای پارچه، چین ... ترسیم کنید (تصویر۷۷-۴).

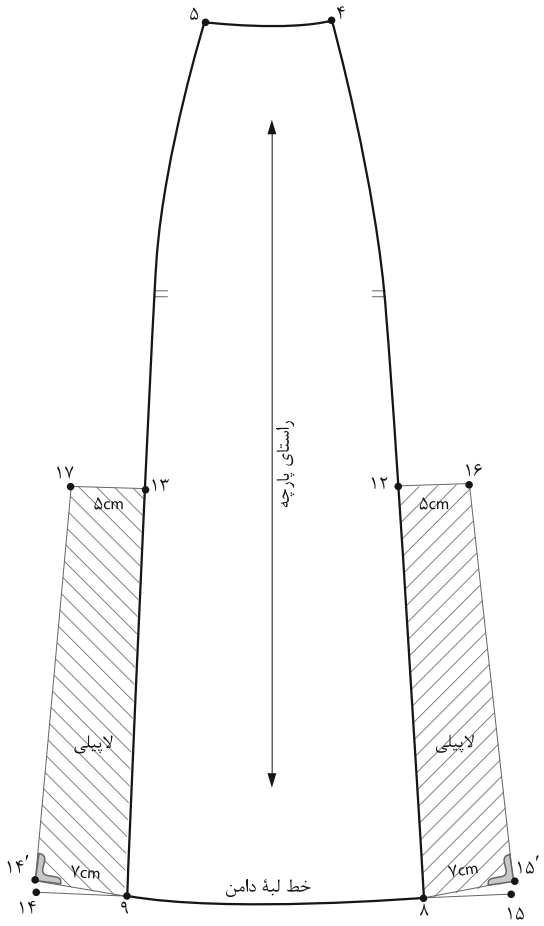

▲ تصویر ۷۹-۴

مرحله ۱

- از روی الگوی دامن اساس ترک که فون شده رولت کنید.
- از لبه دامن نقاط «۹ و ۸» به اندازهٔ بلندی پیلی به اضافهٔ "۷ـ۵ سانتی‌متر" بالا رفته نقاط «۱۳ و ۱۲» به‌دست می‌آید.
- از نقاط «۱۳ و ۱۲» و «۹ و ۸» به اندازهٔ لاپیلی (بستگی به مدل دارد) بیرون آمده نقاط «۱۷ و ۱۶، ۱۵، ۱۴» به‌دست می‌آید.
- همان‌طور که در شکل ملاحظه می‌کنید، عرض پیلی در لبهٔ دامن بیشتر از قسمت بالای زیرپیلی است (تصویر۷۹-۴).

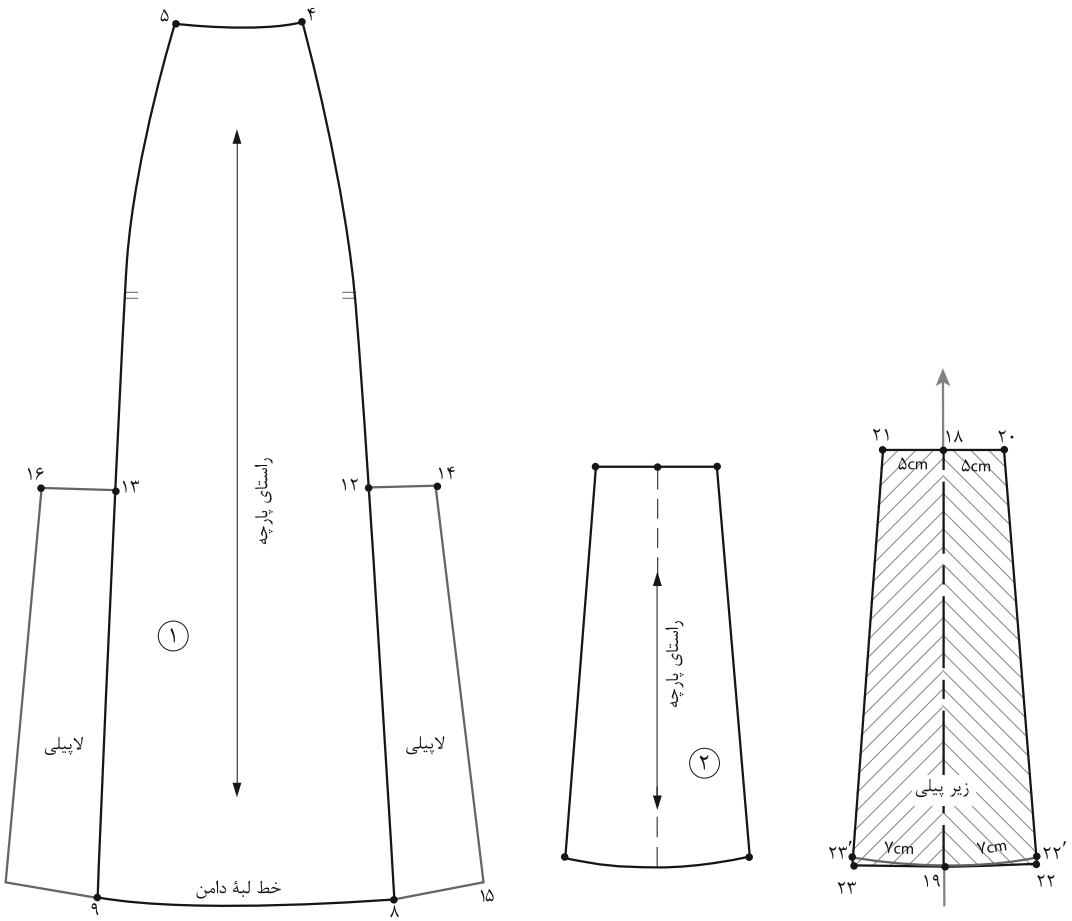

▲ تصویر ۸۰-۴

مرحله ۲

- روی کاغذ به اندازهٔ فاصله «۱۲←۸» یک خط عمود رسم کرده نقاط «۱۹ و ۱۸» به‌دست می‌آید.
- از طرفین «نقطهٔ ۱۸» به اندازهٔ فاصله «۱۴←۱۲» بیرون آمده نقاط «۲۱ و ۲۰» به‌دست می‌آید.
- از طرفین «نقطهٔ ۱۹» به اندازهٔ فاصله «۱۵′←۸» بیرون آمده نقاط «۲۳ و ۲۲» به‌دست می‌آید (تصویر ۸۰-۴).

گفت‌وگو کنید

فعالیت عملی ۱۲

- **در گروه‌های کلاسی موارد زیر را مورد بررسی قرار داده، الگوهای آن را ترسیم و به سؤالات پاسخ دهید.**
- **به‌نظر شما چرا در الگوی دامن‌های برش‌دار فون یا ترک‌های فون از پیلی‌ها با طول کوتاه‌تر (پایین‌تر از خط باسن و زیرپیلی جدا) استفاده می‌شود؟**
- **برای دامن‌های فون چه نوع پیلی‌هایی مناسب‌تر است؟**

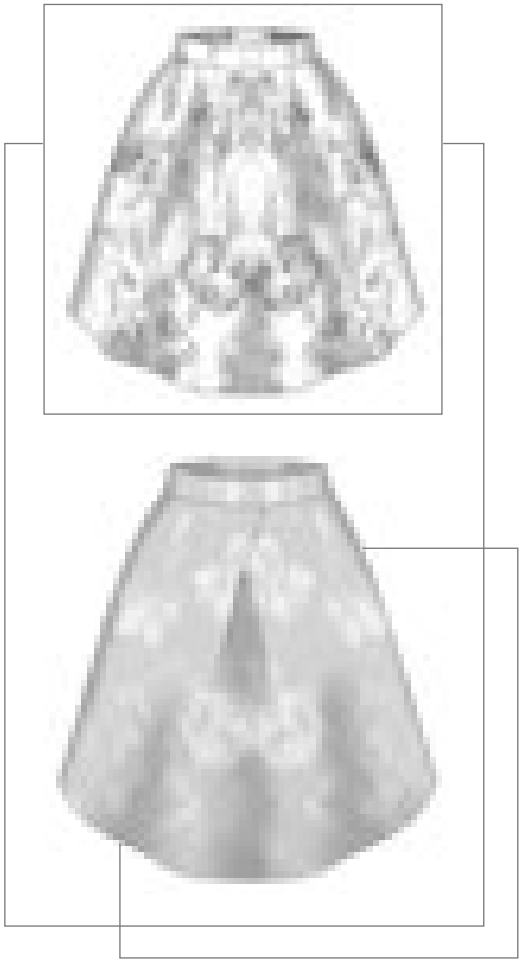

► تصویر ۸۱-۴

با توجه به تصویر (۸۱-۴) این پیلی چه تفاوتی با پیلی‌های دیگر دارد؟

مرحله ۱

- از الگوی جلو دامن رولت کنید.
- روی خط کمر فاصله «۱۲←۱» را نصف کرده «نقطه ۲۳» به‌دست می‌آید.
- روی لبه دامن فاصله «۸′←۲» را نصف کرده «نقطه ۲۴» به‌دست می‌آید.
- ساسون «۱۵′←۱۶←۱۵» را فعلاً حذف کنید.

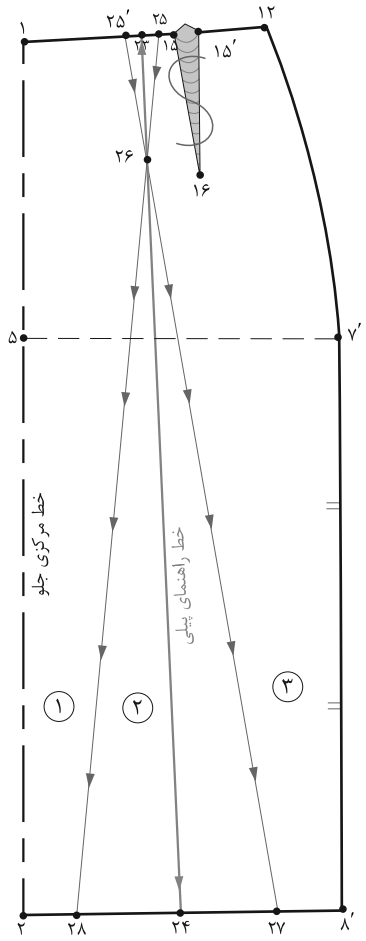

▲ تصویر ۸۲-۴

- از «نقطه ۲۳» به اندازهٔ «۱۰سانتی‌متر» پایین آمده «نقطه ۲۶» به‌دست می‌آید.
- روی خط کمر از طرفین «نقطهٔ ۲۳» به اندازهٔ «۱/۵سانتی‌متر» علامت گذاشته نقاط «۲۵′ و ۲۵» به‌دست می‌آید.
- از انتهای ساسون «نقطهٔ ۲۶» خط ساسون را امتداد دهید تا خط لبهٔ دامن را قطع کند، نقاط «۲۸ و ۲۷» به‌دست می‌آید.
- از خط کمر خطوط «۲۷←۲۵′» و «۲۸←۲۵» تا لبهٔ دامن را قیچی کنید.
- دقت کنید تکهٔ وسط ساسون «۲۵′←۲۶←۲۵» که مثلث کوچکی در خط کمر است، از مثلث بزرگتر پایینی جدا نشود (تصویر۸۲-۴).

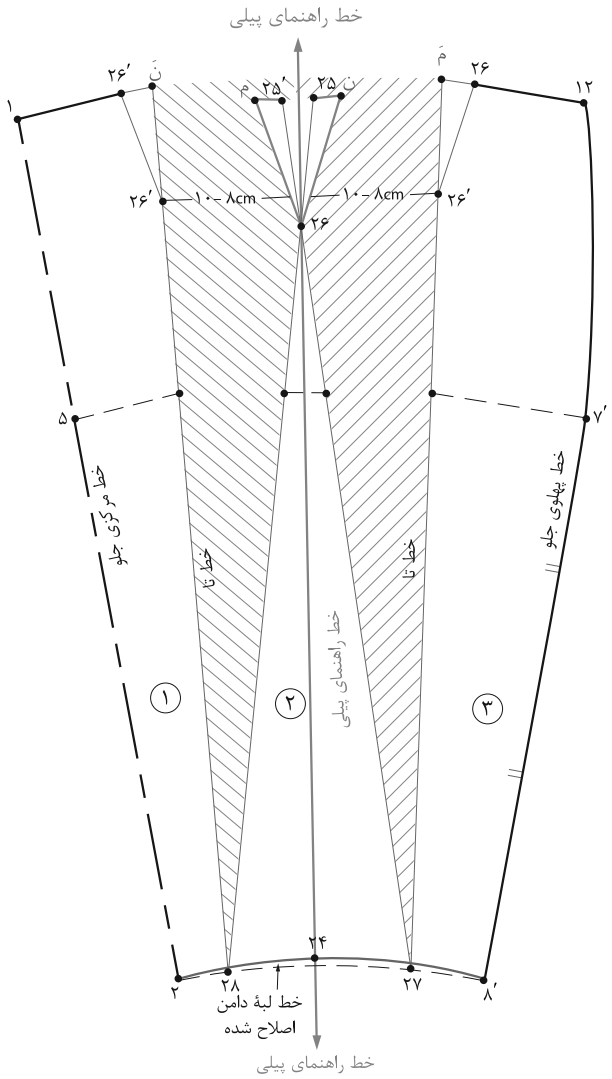

▲ **تصویر ۸۳-۴**

مرحله ۲

- روی کاغذ یک خط عمود راهنمای اوازمان رسم کنید.
- خط راهنمای الگو «۲۴←۲۶» را وسط خط راهنمای اوازمان روی کاغذ قرار دهید.
- از انتهای ساسون "نقطهٔ ۲۶" تکه‌های «۲ و۱» را به اندازهٔ دلخواه (بستگی به مدل و سایز دارد) باز کرده اوازمان دهید،
- عرض ساسون کمر «۱۵′←۱۵» را به طرفین نقاط «۲۵′ و ۲۵» منتقل کرده روی الگو نقاط «م و ن» به‌دست می‌آید.
- از انتهای نقاط «۲۶′» تکه‌های ۱ و ۲ به‌طور مستقیم تا کمر امتداد داده نقاط «مَ و نَ» به‌دست می‌آید.
- خط لبهٔ دامن را اصلاح و مجدداً رسم کنید (تصویر۸۳-۴).

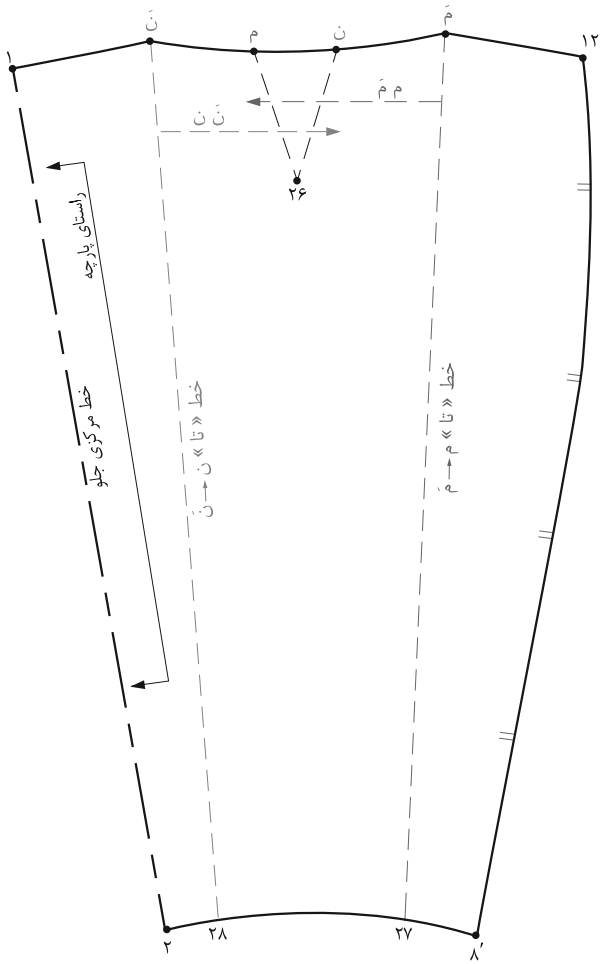

▲ تصویر ۸۴-۴

مرحله ۳

- خط مرکزی جلو، راستای پارچه و علائم موازنه را روی الگو تعیین کنید.
- خط «تای» پیلی «نَ ← ۲۸» (تکه اول) را روی خط تکه مثلثی «نقطه ن» قرار دهید.
- خط «تای» پیلی «مَ ← ۲۷» (تکه دوم) را روی خط تکه مثلثی «نقطه م» قرار دهید.
- در همان حالت «تا»شده خط کمر را اصلاح کرده و مجدداً آن را رسم کنید (تصویر۸۴-۴).

دامن با برش افقی (یوک دار)

▲ تصویر ۸۵-۴

فکرکنیـــد

- با توجه به تصویر (۸۵-۴) آیا می‌توانید الگوی دامن برش‌دار را افقی ترسیم کنید؟
- در ترسیم الگوی دامن‌های یوک‌دار چه تغییراتی در الگو به‌وجود می‌آید؟

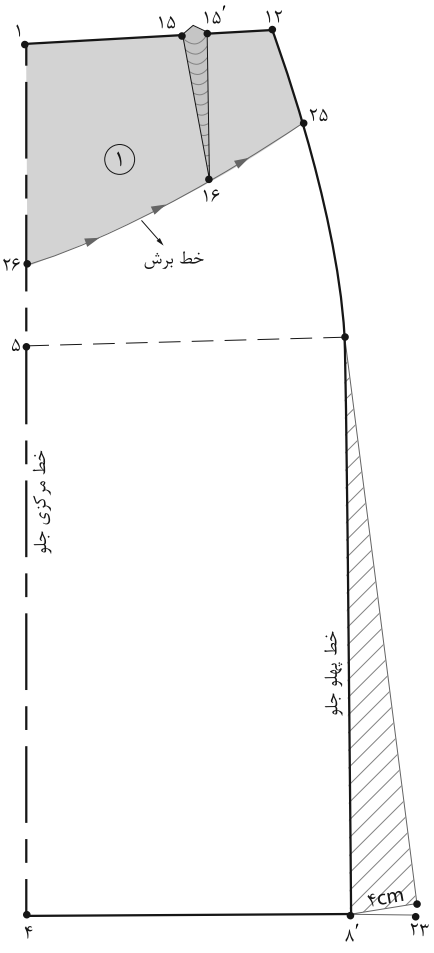

▲ تصویر ۸۶-۴

مرحله ۱

- از الگوی دامن رولت کنید.
- اندازهٔ موردنظر (بستگی به مدل دارد) به «نقطهٔ ′۸» در پهلو اوازمان داده «نقطهٔ ۲۳» به‌دست می‌آید.
- از خطوط مرکزی جلو پهلو «نقاط ۱ و ۱۲» به اندازهٔ موردنظر (بستگی به مدل دارد) پایین آمده نقاط «۲۵ و ۲۶» به‌دست می‌آید.
- در این مدل خط برش از پایین «نقطهٔ ۱۶» در ساسون عبور می‌کند (تصویر۸۶-۴).

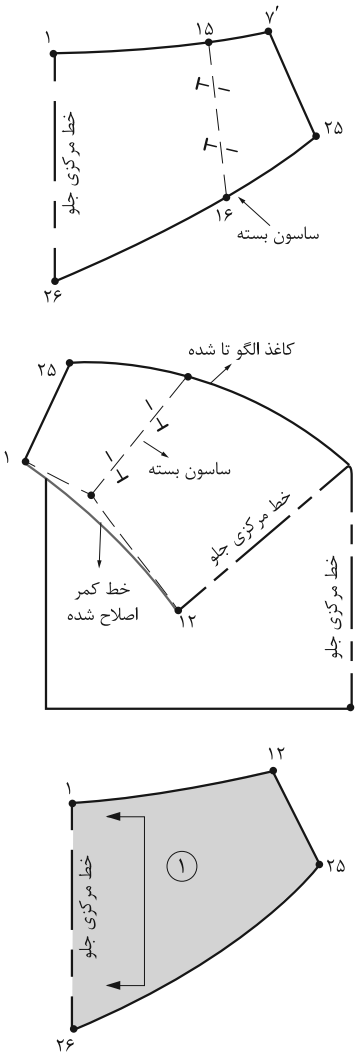

▲ تصویر ۸۷-۴

مرحله ۲

- قبل از چیدن خط برش «۲۶←۲۵» مطابق شکل ساسون «۱۵′←۱۶←۱۵» را ببندید و از انتهای ساسون جلو «نقطهٔ۱۶ الگو را افقی «تا» کنید.
- به وسیله خط‌کش منحنی خط برش «۲۶←۲۵» را مجدداً رسم کنید.
- خط کمر ۱۲←۱ را اصلاح کنید (تصویر۸۷-۴).

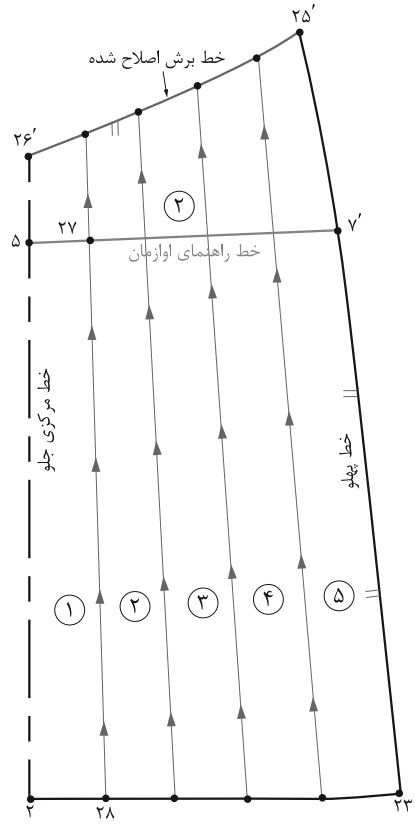

▲ تصویر ۸۸-۴

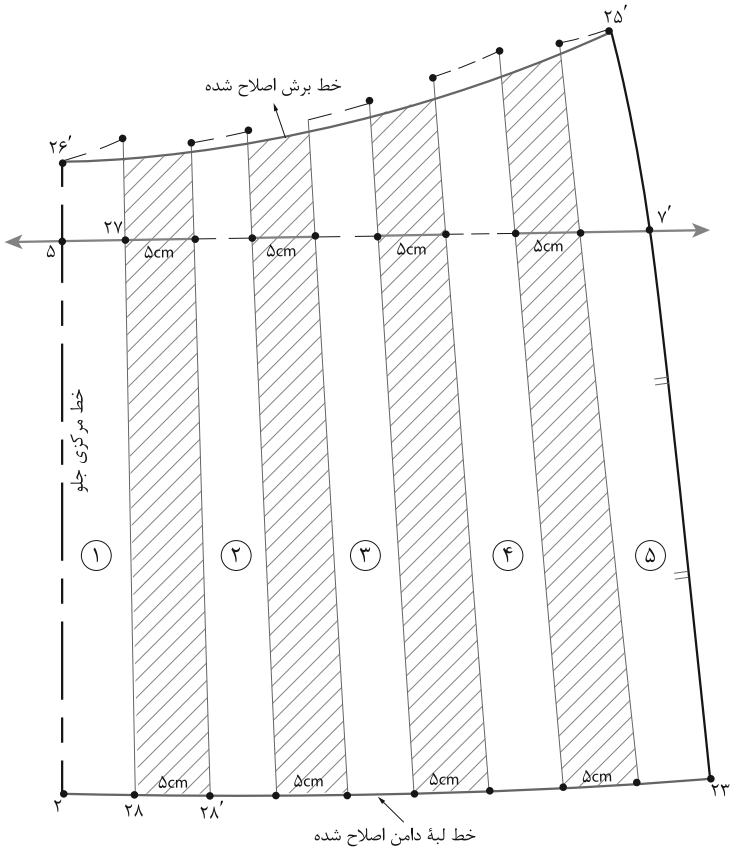

▲ تصویر ۸۹-۴

مرحله ۳

- تکهٔ بالایی برش دامن را جدا کنید.
- خط برش تکه پایینی دامن «۲۶′→۲۵′» را مجدداً رسم کنید.
- فاصله خطوط «۲۶′→۲۵′» (خـــط برش) و «۲۳→۲» (خط لبهٔ دامن) را با توجه به مدل تقسیم کرده، نقاط تقسیم شده را به یکدیگر وصل کنید.
- قطعات الگو را شماره‌گذاری و علائم موازنه را مشخص کنید.
- جهت چیدن خطوط از لبهٔ دامن به سمت برش افقی است (تصویر۸۸-۴).

مرحله ۴

- خط راهنمای اوازمان را روی کاغذ رسم کنید.
- خطوط چیده شده را به اندازه موردنظر (بستگی به مدل دارد) اوازمان دهید.
- به ترتیب شماره تکه‌های چیده شده را روی کاغذ بچسبانید.
- در این مدل اندازهٔ اوازمان در لبهٔ دامن و خط برش به یک اندازه است.
- از لبهٔ دامن و خط راهنمای پیلی به اندازهٔ موردنظر اوازمان دهید. (به مدل بستگی دارد) (تصویر۸۹-۴).

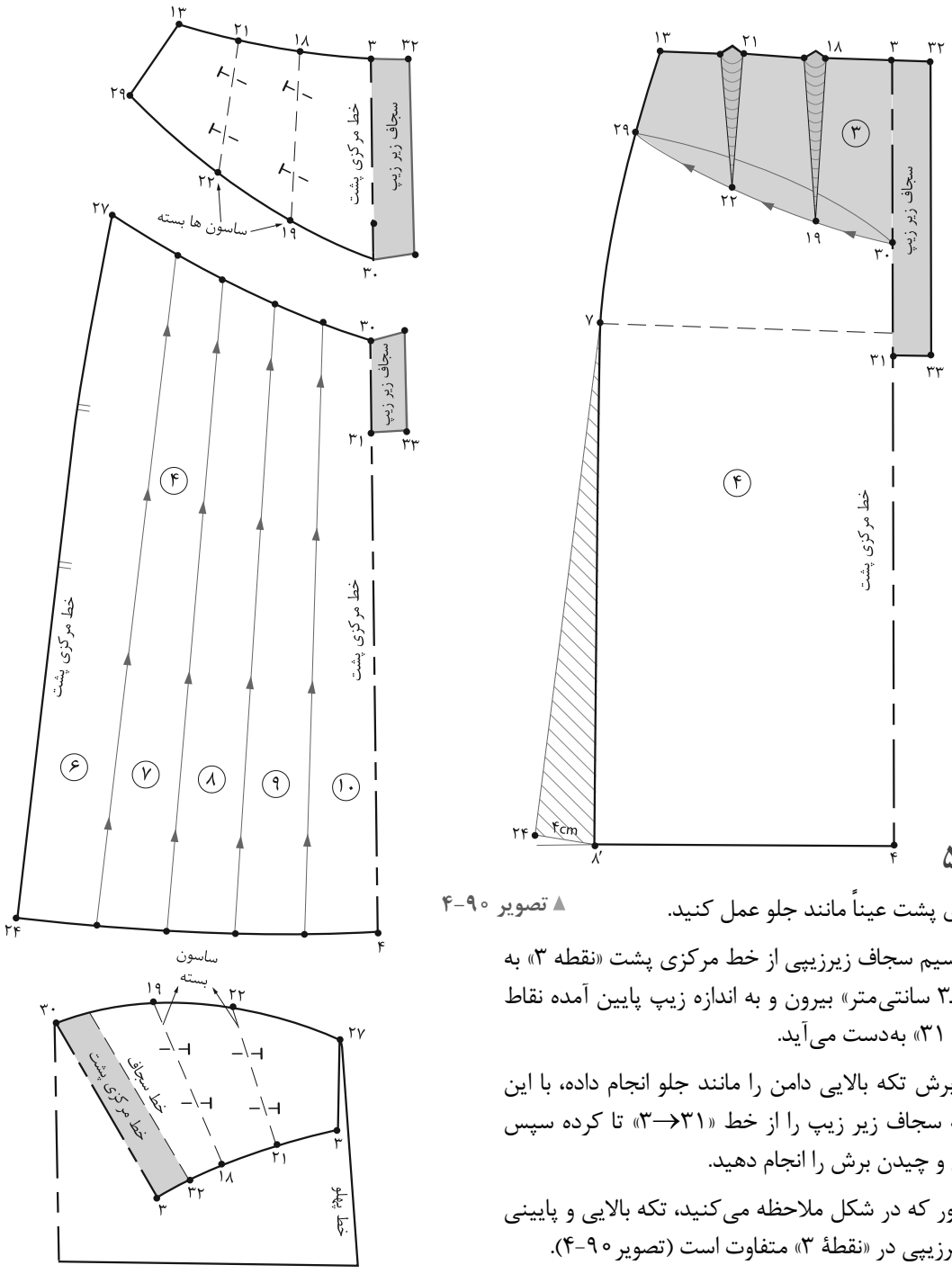

▲ تصویر ۹۰-۴

مرحله ۵

- در الگوی پشت عیناً مانند جلو عمل کنید.
- برای ترسیم سجاف زیرزیپی از خط مرکزی پشت «نقطه ۳» به اندازهٔ «۴ـ۳ سانتی‌متر» بیرون و به اندازه زیپ پایین آمده نقاط «۳۳، ۳۲، ۳۱» به‌دست می‌آید.
- مرحله برش تکه بالایی دامن را مانند جلو انجام داده، با این تفاوت که سجاف زیر زیپ را از خط «۳۱←۳» تا کرده سپس خط برش و چیدن برش را انجام دهید.
- همان‌طور که در شکل ملاحظه می‌کنید، تکه بالایی و پایینی سجاف زیرزیپی در «نقطهٔ ۳» متفاوت است (تصویر ۹۰-۴).

فعالیت عملی ۱۳

- **در گروه‌های کلاسی الگوهای برش افقی (یوک‌دار) را ترسیم کرده و به سؤالات پاسخ دهید.**
- **چرا برای ترسیم برش ساسون‌ها بسته شده، سپس برش افقی ترسیم می‌شود؟**
- **آیا می‌توانید مدل‌های دیگر برش افقی را ترسیم کنید.**
- **آیا برش افقی جلو و پشت در خط پهلو در امتداد هم قرار می‌گیرد؟**

دامن خمره‌ای جلو باز

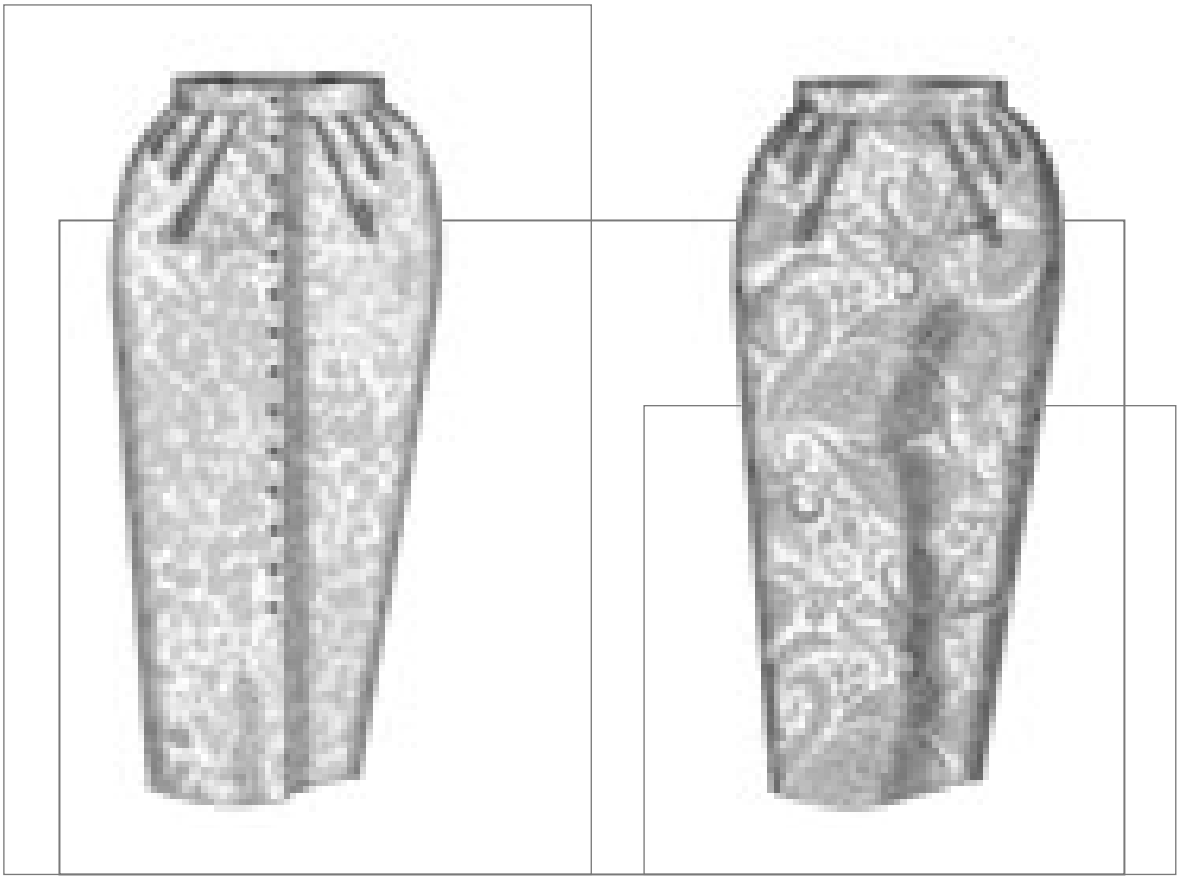

▲ تصویر ۹۱-۴

▲ تصویر ۹۲-۴

فکرکنیـــد

- با توجه به تصویر (۹۲-۴) در الگوی این مدل دامن، جهت ساسون‌ها، به کدام سمت است؟
- در الگوی اساس خمره‌ای، یکی از روش‌های اوازمان دادن را فراگرفته‌اید، در این مدل با روش دیگر آن آشنا خواهید شد.

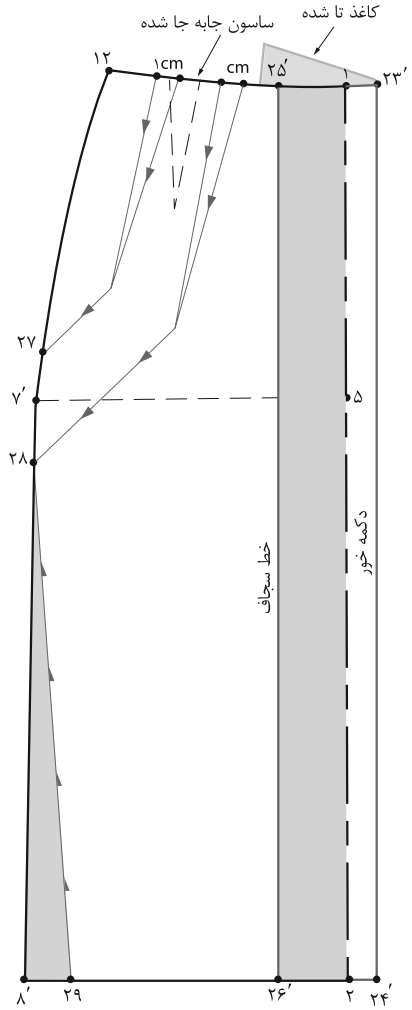

▲ تصویر ۹۳-۴

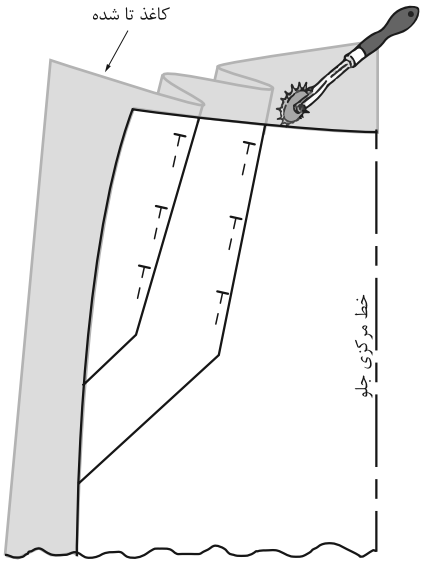

▲ تصویر ۹۴-۴

مرحله ۱

- الگوی اساس دامن را رولت کنید.
- در خط مرکزی جلو، از نقاط «۲ و ۱» به اندازهٔ دکمه‌خور، بیرون آمده نقاط «′۲۴ و ′۲۳» به‌دست می‌آیند.
- برای ترسیم سجاف از نقاط «۲و۱» به اندازهٔ دکمه‌خور به اضافه ۱ سانتی‌متر داخل الگو شده «نقاط ′۲۶ و ′۲۵» به‌دست می‌آیند.
- خط «′۲۴←′۲۳» دکمه‌خور را «تا»کرده خط سجاف را رولت کنید.
- از نقطه ۱۲، روی خط پهلوی جلو، باتوجه به انتهای پیلی‌ها پایین آمده، نقاط «۲۸و ۲۷» به‌دست می‌آیند.
- روی خط کمر جلو فاصله «۱۲←۱» را مطابق مدل دامن به قسمت‌های مساوی تقسیم کنید.
- مطابق شکل، دو ساسون به اندازهٔ پهنای ساسون‌های جلو، به‌صورت اریب رسم کنید.
- مطابق مدل و با توجه به قد دامن از «نقطه ′۸» داخل شده «نقطهٔ ۲۹» به‌دست می‌آید.
- خطوط اوازمان را ازسمت کمر به سمت خط پهلو قیچی کنید.
- خط «۲۸←۲۹» را از لبهٔ دامن قیچی کنید (تصویر۹۴-۴).

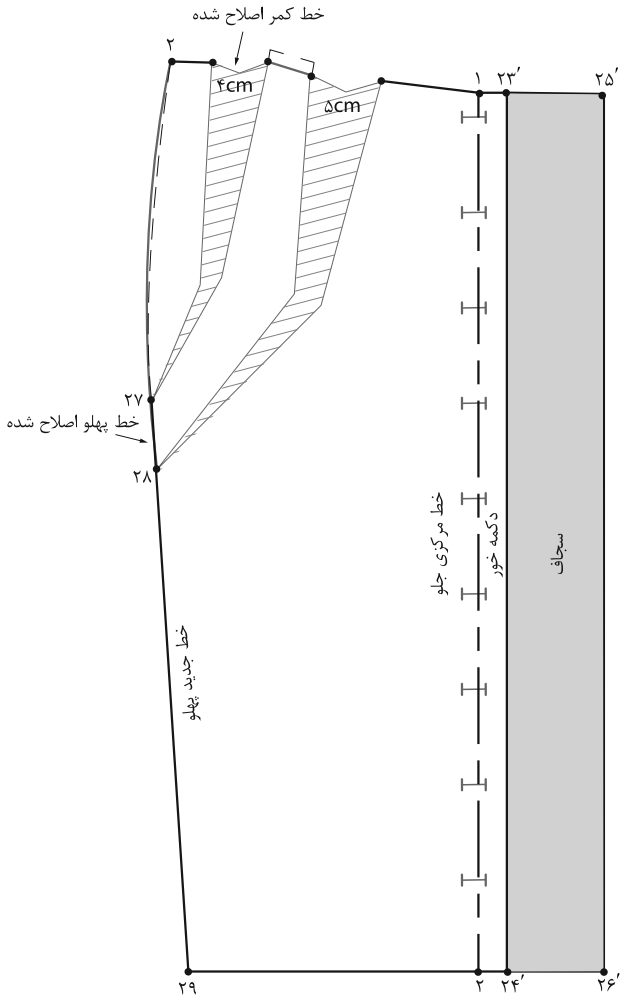

▲ تصویر ۹۵-۴

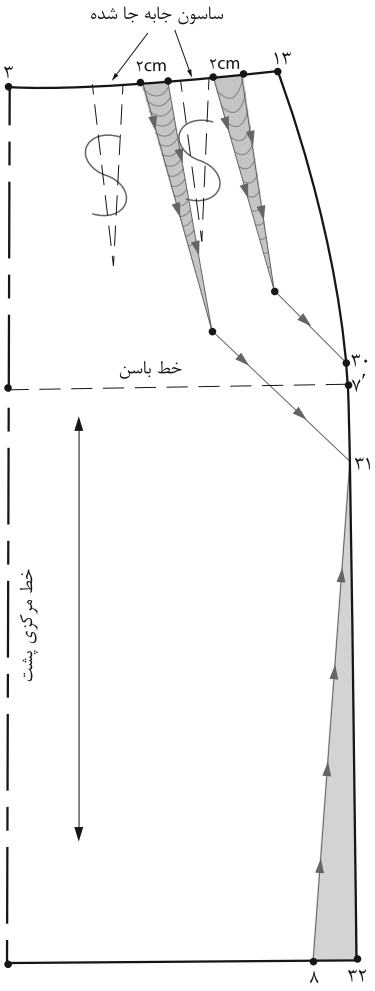

▲ تصویر ۹۶-۴

مرحله ۲

■ در الگوی پشت مانند جلو عمل کنید. با این تفاوت که پهنای دو ساسون پشت را جابه‌جا کرده به ساسون‌های اریب منتقل کنید (تصویر۹۶-۴).

مرحله ۳

■ تای کاغـــــذ را در خط دکمـــــه‌خور باز کنیـــد. تکهٔ «۲۵′→۲۶′→۲۴′→۲۳′» سجاف قسمت جلو دامن است (تصویر۹۵-۴).

■ خطوط ساسون‌های اریب را به اندازهٔ دلخواه اوازمان دهید.

■ پیلی‌ها را به سمت پهلو «تا» کرده، روی خط کمر را رولت کنید، تا خطوط بیرونی پیلی‌ها به‌طور صحیح قرار گیرد (تصویر۹۶-۴).

الگوی دامن خمره‌ای با برش افقی یوک

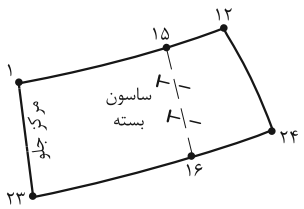

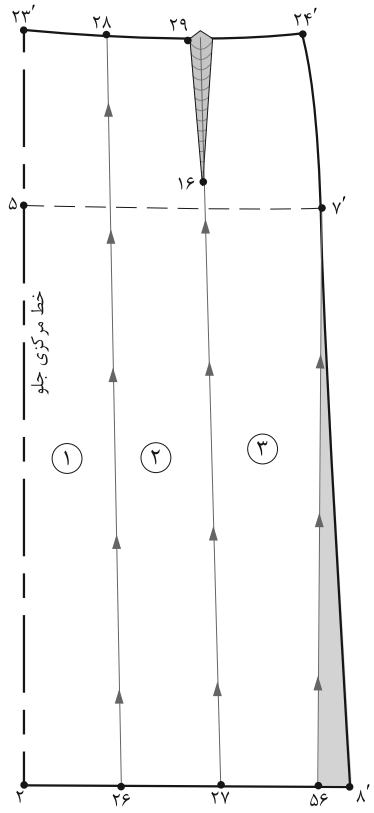

▲ تصویر ۹۷-۴

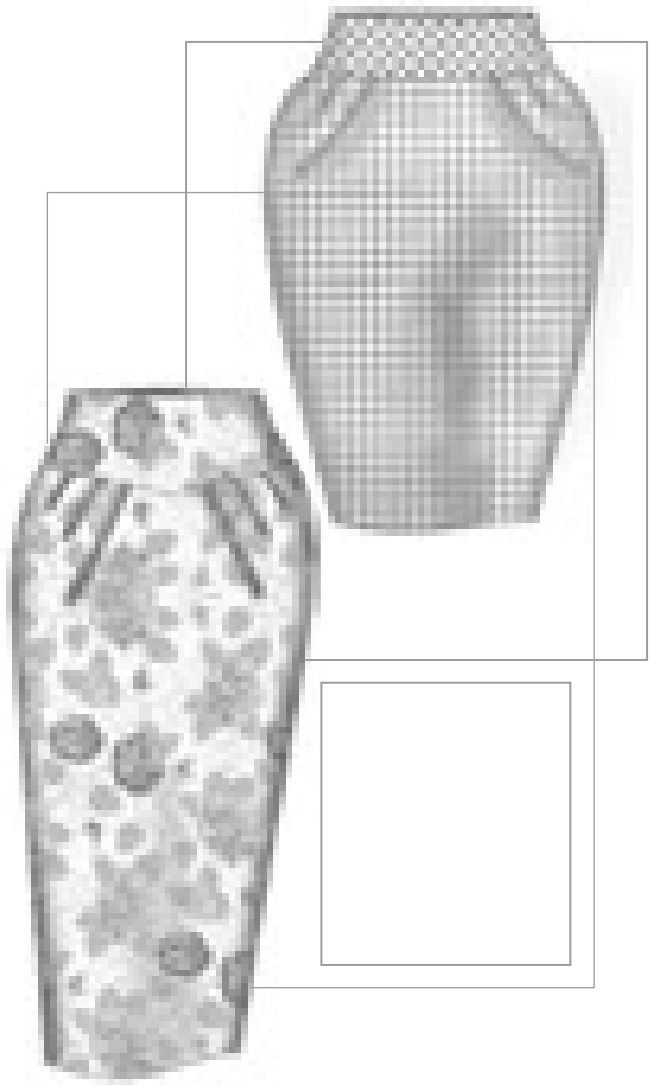

▲ تصویر ۹۸-۴

مرحله ۱

- الگوی اساس دامن را رولت کنید.
- الگوی دامن خمره‌ای (مدل V) را در فصل الگوهای اساس دامن ترسیم کرده‌اید.
- با توجه به تصویر (۹۷-۴) مراحل ترسیم الگو را بنویسید.

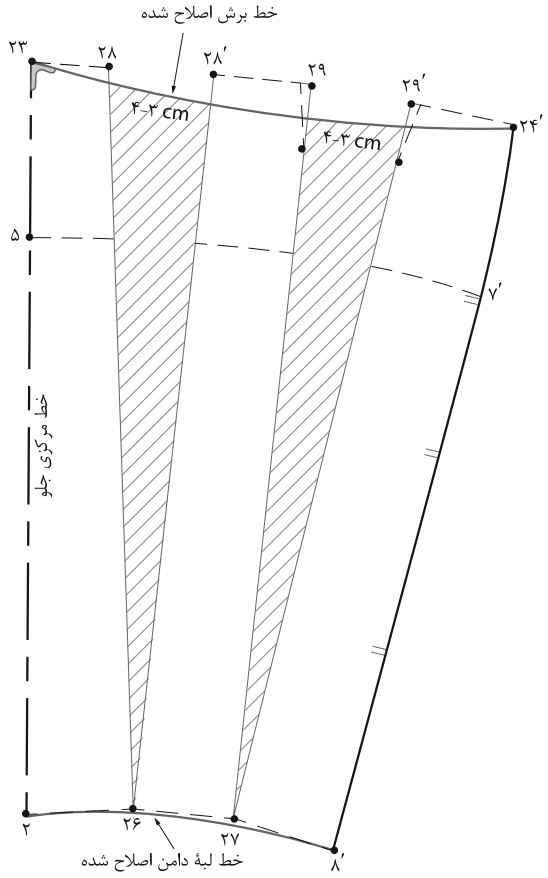

▲ تصویر ۹۹-۴

مرحله ۲

فعالیت عملی ۱۴

- **برای الگوی دامن خمره‌ای، روش دیگر اوازمان دادن را ترسیم کنید.**

انواع پلیسه

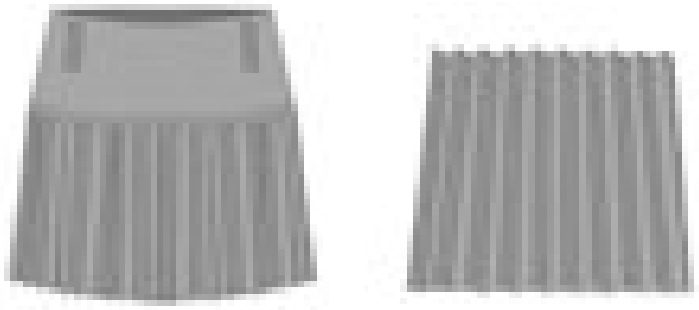

▲ پلیسه آکوردئونی

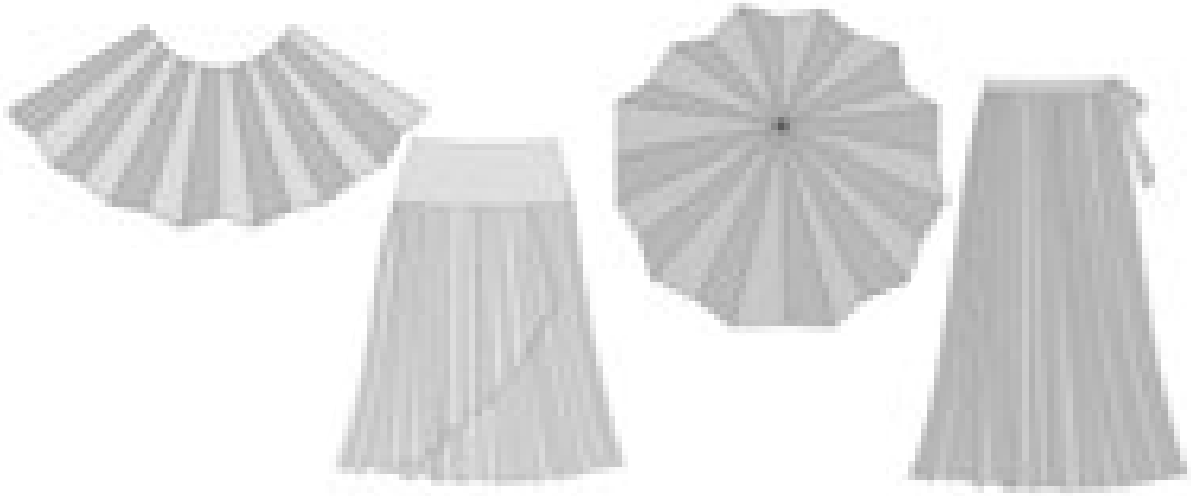

▲ پلیسه خورشیدی

▲ تصویر ۱۰۰-۴

پلیسه ها یک مجموعه پیوسته از پیلی‌های خیلی باریک هستند

۱ـ پلیسه آکوردئونی

۲ـ پلیسه خورشیدی

۱ـ پلیسه آکوردئونی: از یک مجموعه پیلی خیلی باریک تشکیل شده است.

۲ـ پلیسه خورشیدی: این پلیسه شبیه اشعه آفتاب است، این پلیسه از مرکز تا لبهٔ دامن عرض پیلی‌ها بیشتر می‌شود فرم این پیلی اریب است (تصویر ۱۰۰-۴).

برش دامن‌های پیلی

- پیلی‌های خوابیده (یک‌طرفه) فرق نمی‌کند، که دستی یا ماشینی ایجاد شده، برای پیلی کامل ۳ برابر اندازه دور باسن بزرگ درنظر گرفته شود، پهنای پیلی دلخواه بستگی به مدل دارد (مثال: ۱، ۲ و ۳ سانتی‌متر).
- پلیسه خورشیدی مانند یک دامن کلوش برش داده می‌شود، در الگو «دور کمر + ۵ سانتی‌متر» می‌باشد، اضافه دوخت و اضافه درزها در هنگام برش پارچه درنظر گرفته شود.

الگوی دامن پلیسه راسته

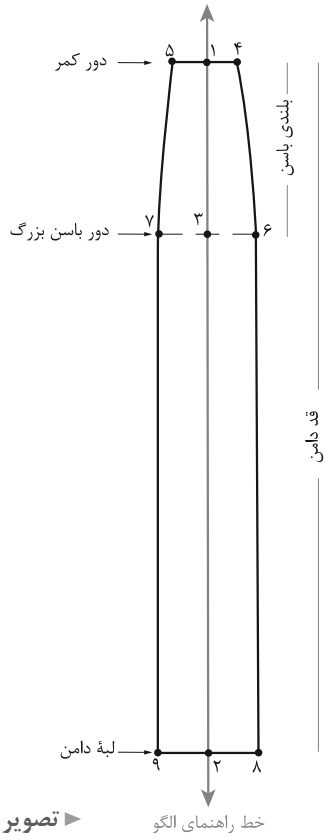

تصویر ۱۰۱-۴ ◄

اندازه‌های مورد نیاز:

- **دور کمر ۷۲ سانتی‌متر**
- **دور باسن ۹۸ سانتی‌متر**
- **بلندی باسن بزرگ ۲۱ سانتی‌متر**
- **قد دامن ۶۵ سانتی‌متر**
- **تعداد پیلی‌ها ۲۰ عدد**

مرحله ۱

■ روی کاغذ الگو یک خط عمود به اندازه بلندی دامن رسم کرده نقاط ۲ و ۱ بنامید.

■ از «نقطـــــه ۱» به اندازه بلندی باسن بزرگ پایین آمـــده «نقطه ۳» به‌دست می‌آید.

■ سپس عرض پیلی‌ها را به روش زیر محاسبه کنید:

تعداد پیلی‌ها ÷ (آزادی) ۱ سانتی‌متر + دور کمر

پهنای هر پیلی در کمر ۳/۶cm = ۲۰ ÷ ۷۳ = ۱cm + ۷۲cm

تعداد پیلی‌ها ÷ (آزادی) ۲ سانتی‌متر + دور باسن بزرگ

پهنای هر پیلی در باسن بزرگ و لبه دامن ۵cm = ۲۰ ÷ ۱۰۰ = ۲cm + ۹۸cm

■ روی خط کمر از طرفین نقطهٔ ۱ پهنای هر پیلی را نصف کرده بیرون آمده نقاط «۵ و ۴» به‌دست می‌آید.

■ روی خطوط باسن بزرگ و لبه دامن «نقاط ۳ و ۲» به اندازه پهنای هر پیلی در باسن بزرگ و لبه دامن بیرون آمده نقاط «۷ و ۶ در باسن بزرگ» و «۹ و ۸» در لبه دامن به‌دست می‌آید.

عرض پیلی در باسن بزرگ ۶ → ۷ = ۵cm

عرض پیلی در لبه دامن ۸ → ۹ = ۵cm

■ نقاط «۶ و ۴» و «۷و۵» را به‌وسیله خط‌کش پهلوی دامن به یکدیگر وصل کنید.

■ نقاط «۸ و۶» و «۹و۷» را با خط مستقیم به یکدیگر وصل کنید (تصویر ۱۰۱-۴).

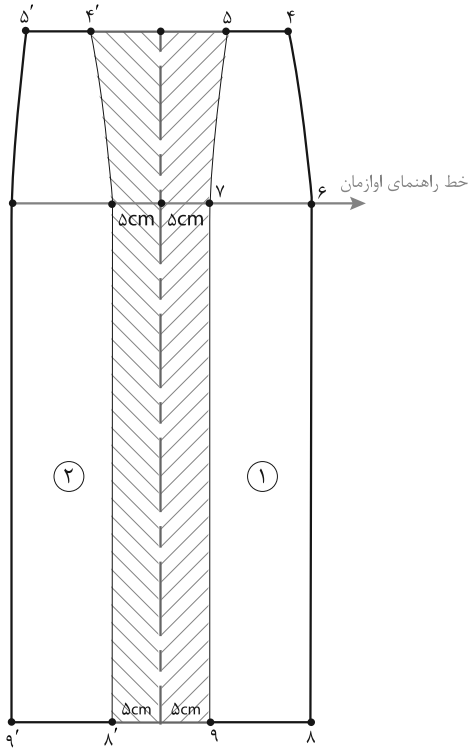

▲ تصویر ۱۰۲-۴

مرحله۲

- حال الگوی یک پیلی از دامن پلیسه راسته آماده شده است.
- به تعداد پیلی‌ها «۲۰ عدد» را کپی کنید.
- روی پارچه دامن درزهای پارچه را به یکدیگر بدوزید و اتو کنید.
- سجاف لبهٔ دامن را «تا» کرده دوخته و اتو بزنید.
- روی پارچه جادرز برای دوخت زیپ را درنظر بگیرید و پیلی شماره ۱ را روی پارچه قرار دهید.
- روی پارچه یک خط راهنمای اوازمان درنظر بگیرید.
- از نقاط «۹ و ۷» (خطوط لبه دامن و باسن بزرگ) به اندازه لاپیلی ۵ سانتی‌متر و زیرپیلی ۵ سانتی‌متر بیرون آمده علامت‌گذاری کنید (تصویر۱۰۲-۴).

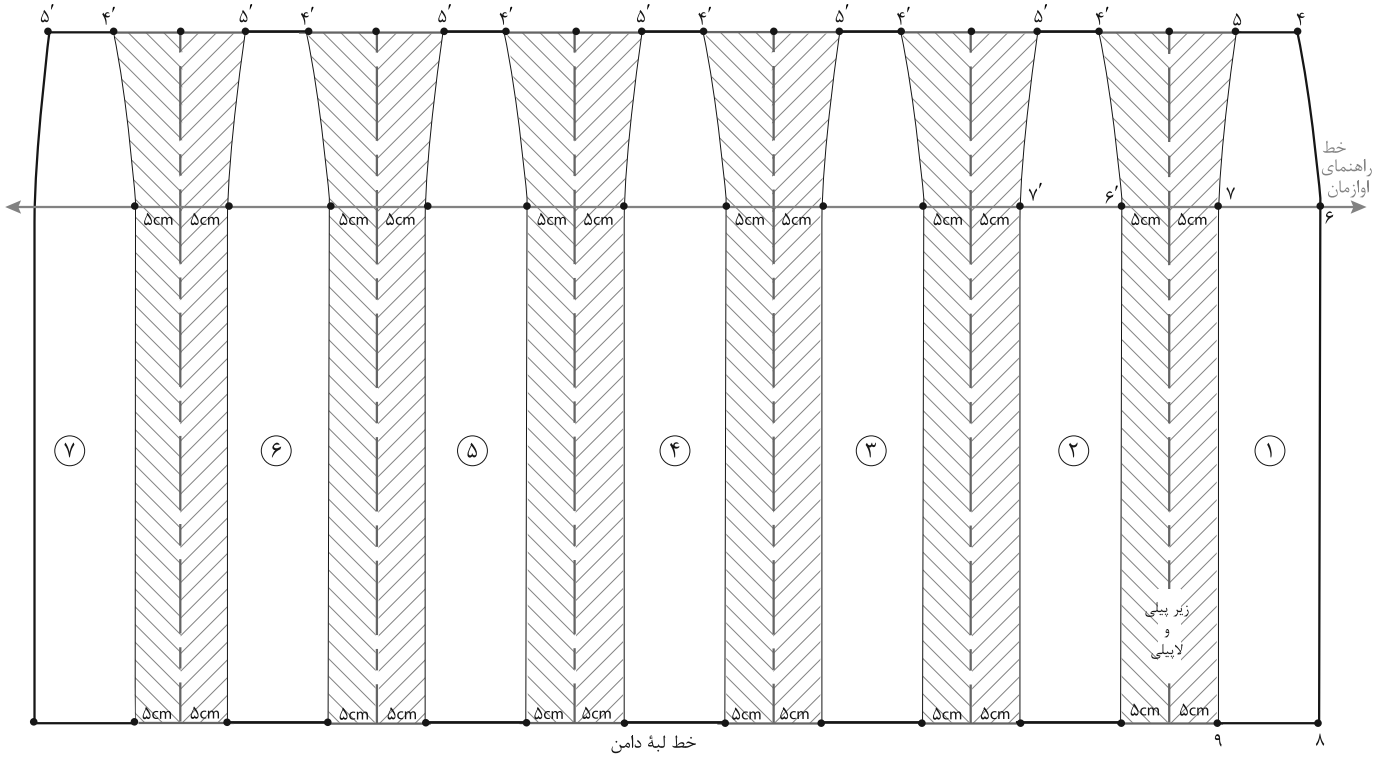

▲ تصویر ۱۰۳-۴

مرحله۳

- به ترتیب پیلی‌ها شماره ۲، ۳، ۴ ... و لاپیلی و زیرپیلی را ترسیم کنید.

فکرکنیـــد

- **با توجه به تصویر (۱۰۳-۴) چه تفاوتی در پلیسه‌ها مشاهده می‌کنید؟**
- **به نظر شما برای ترسیم الگوهای آنها از یک روش استفاده می‌شود؟ (روش‌های پیشنهادی شما چیست؟)**
- **برای تهیه این مدل دامن پلیسه کافی است تنها یک پیلی را ترسیم کنید.**

ارزشیابی پایانی

مکان: کارگاه الگو **زمان:** ۳ ساعت

با توجه به تصویر بالا الگوی دامن را با اندازه‌های داده شده ترسیم کنید.

دور کمر ۷۴ سانتی‌متر **بلندی باسن ۲۰ سانتی‌متر**

دور کمر ۹۸ سانتی‌متر **قد دامن ۶۵ سانتی‌متر**

- ترسیم علائم قراردادی روی الگو (راستای پارچه، علامت موازنه، چین، پیلی، دولای بسته و ...)
- انتخاب الگوی اساس دامن متناسب با مدل انتخاب شده در مدل‌سازی دامن
- کپی‌برداری از الگوی اساس دامن انتخاب شده متناسب با مدل دامن
- ترسیم خطوط عرضی و طولی در مدل‌سازی دامن ترکیبی متناسب با مدل داده شده
- انتقال و تبدیل ساسون‌ها به مکان‌ها و برش‌های مختلف براساس مدل
- ترسیم پهنای لبهٔ دامن متناسب با مدل انتخاب شده
- ترسیم الگوی نوار کمر یا سجاف متناسب با مدل انتخاب شده

مواد مصرفی: مداد HB، پاک‌کن، مداد رنگی، تراش، کاغذ برش (سفید تحریری و پوستی) سوزن ته‌گرد، کاربن خیاطی
ابزار: خط‌کش مدرج، گونیای مدرج، ماشین حساب، متر، خط‌کش ماری، پرگار خط‌کش مخصوص پهلوی دامن
تجهیزات: میز الگوسازی ۷۰×۱۰۰ سانتی‌متر، میز نور ۸۰×۱۰۰ سانتی‌متر، صندلی، تخته وایت‌برد

فصل ۵

دوخت دامن

دوخت و برش دامن نیاز به صرف وقت و دقت دارد، انتخاب روش های متنوع دوخت زیپ، نوار کمری، چین قسمت کمر و غیره در ارائه بهتر کار نقش بسزایی دارد. کسب این معلومات برای کسانی که مشتاق یادگیری هنر خیاطی هستند بسیار آسان است ولی باید به نکات کوچک و ریز آن اهمیت بدهید، زیرا هر اثر هنری وقتی با ارزش تلقی می‌شود که نکات کوچک درآن رعایت شده باشد.

واحد یادگیری ۱

شایستگی دوخت دامن

آیا تا کنون به وظایف مدل‌ساز دامن دقت کرده اید :

آیا تاکنون به وظایف دامن دوز دقت کرده اید:

آیا می‌دانید قسمت‌های مختلف دوخت یک دامن شامل چه قسمت‌های است؟

طبقه بندی و دوخت انواع زیپ چگونه اجرا می شود؟

دوخت نوار کمری دامن با چه روش هایی دوخته می شود؟

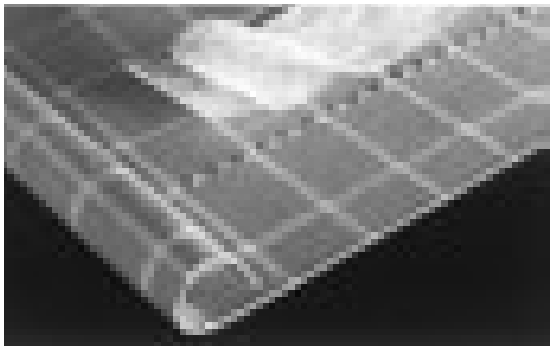

استاندارد عملکرد

دوخت دامن زنانه به وسیلهٔ ماشین دوخت با استفاده از الگوی آماده شده و برش پارچه، برابر تناسبات اندامی و تن‌خور دوخت چین سوزنی

دوخت ساسون ها

گفتگوکنید

- **آیا تا کنون ساسون های داخل لباس های دوخته شده را بررسی کرده اید؟**

آیا مراحل دوخت آنها با یکدیگر متفاوت هستند؟

آیا می توانید بگویید ساسون ها چند نوع هستند؟ و آنها را طبقه بندی کنید؟

■ ساسون ها در لباس نقش بسزایی را ایفا می کنند، اهمیت آنها به این دلیل است که به وجود آورنده حجم، برش ها روی لباس هستند. ساسون ها دو نوع هستند که عبارت اند از: ۱- ساسون یک طرفه باز ۲- ساسون دو طرفه بسته

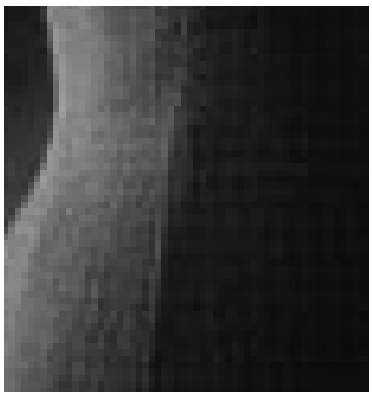

▲ ۱) الگو را روی پارچه قرار داده، خطوط و علائم موازنه آن را به وسیله ابزار علامت‌گذاری کنید .

▲ ۲) خطوط ساسون را در محل علامت‌گذاری شده روی هم قرار داده سوزن‌های ته‌گرد را افقی بزنید.

▲ ۳) درجه دوخت را تنظیم کنید، از قسمت پهن ساسون شروع به دوخت کنید (قبل از رسیدن پایه دوخت، سوزن ته گرد را درآورید).

▲۴) حدود « ۲ تا ۳ سانتی متر» مانده به انتهای ساسون، به آرامی عرض ساسون را کم کرده تا به انتهای آن برسید.

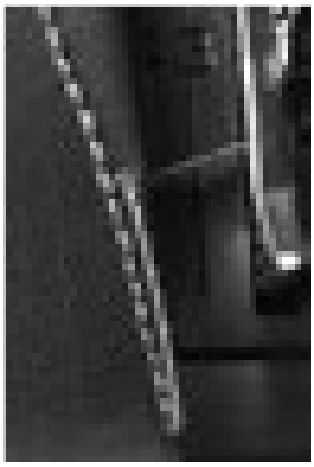

▲۵) پایه فشار دوخت را بلند کرده، حدود«۱۰ سانتی متر» نخ را در انتهای پارچه اضافه بگذارید.

▲ ۶) انتهای نخ را اصطلاحاً کور کنید، ساسون یک طرفه را باز کرده، اتو کنید.

▲۷) ساسون دو طرفه بسته: مراحل دوخت مانند ساسون یک‌طرفه باز است با این تفاوت که از وسط ساسون به طرفین دوخته می شود.

▲ ۸) در ساسون هایی که عرض آن زیاد بوده و پارچه دارای ضخامت است، اضافی درز چیده می شود.

▲ ۹) درزهای چیده شده را به‌طرفین باز کرده اتو می شود.

دوخت چین سوزنی

گفتگوکنید:

به نظر شما چین های دامن را به چند گروه می توان تقسیم کرد؟

چه نکاتی را در هنگام دوخت چین سوزنی باید رعایت کرد؟

چین سوزنی موجب جمع شدن یک قسمت از لباس می شود، می تواند مدل یک لباس یا قسمتی از تزئین آن باشد.

برای چین دادن پارچه را دو یا سه برابر یا بیشتر ازعرض مورد نظر برش می دهند، جمع کردن این قسمت نیاز به دقت زیادی دارد.

▲ ۱) الگو را روی پارچه قرار داده ، خطوط و علائم موازنه آن را به وسیله ابزار علامت گذاری کنید .

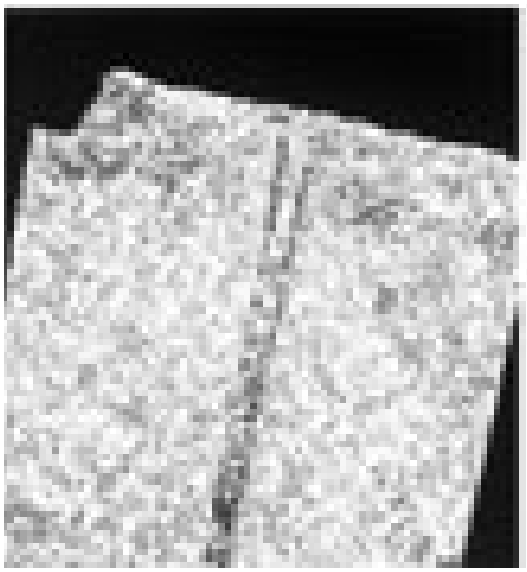

▲ ۲) خطوط ساسون را در محل علامت گذاری شده روی هم قرار داده سوزن های ته گرد را افقی بزنید.

▲۳) از یک طرف پارچه دو نخ رو یا زیر را هم زمان با هم و به آرامی بکشید، نخ چین‌های ایجاد شده نباید پاره شود. (چین‌ها مرتب و منظم باشد)

▲۴) نخ ها را به اندازه‌ای بکشید، تا برابر دور کمر مورد نظر شود. چین‌های ایجاد شده در ابتدا و انتهای مساوی در تمام قسمت ها پخش شود.

▲ ۵) ماشین دوخت را تنظیم کرده سپس از سمت چین روی خط درز را با کمی فاصله از چین سوزنی‌ها بدوزید.

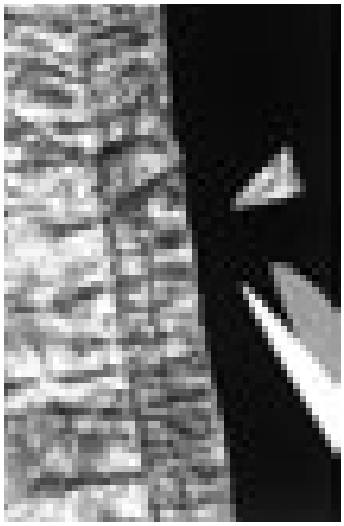

▲۶) اضافه زاپاس درزها را قیچی کنید. (مخصوصاً در تقاطع درزهای عمودی و افقی)

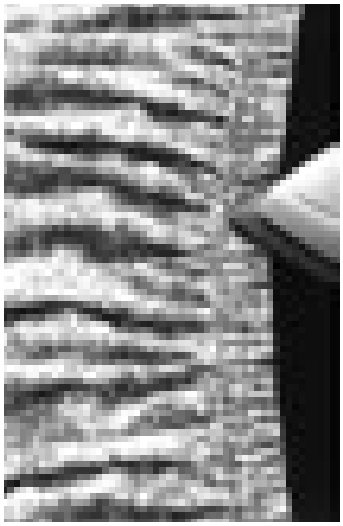

▲۷) برای تو کاری در ابتدا از طرف پشت پارچه نوک اتو را روی قسمت بیرونی درز کمر قرار داده اتوکاری کنید.

▲ ۸) هرگز روی ضخامت چین ها را اتو نزنید. بلکه نوک اتو را در داخل چین ها فرو ببرید، تا بدون آن که روی چین ها «تا» بخورد، پارچه صاف شود.

ایمنی

- درهنگام وصل درزها، سوزن ته گرد را به صورت افقی به پارچه بزنید، و در موقع دوختن و قبل از رسیدن پایه فشار ماشین به سوزن ته گرد، آنها را از پارچه خارج کنید.

دوخت و وصل نوار کمری

گفتگوکنید

آیا دوخت نوارهای کمری با یکدیگر متفاوت هستند؟

برای دوخت نوارهای کمری به چه ابزار و موادی نیاز است؟

آیا می توانید برای دوخت نوار کمری تصویر زیر وسایل و ابزار مورد نظر را انتخاب کنید؟

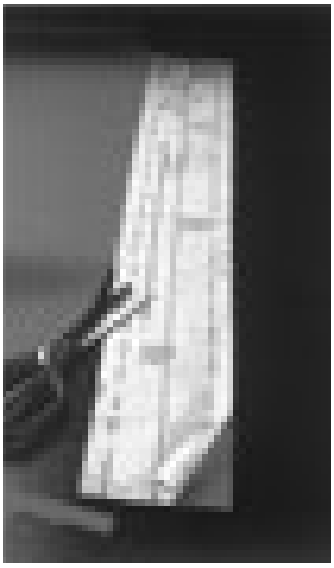

▲ ۱) الگوی نوار کمری را روی راسته پارچه برش بزنید تا پارچه کش نیاید. (اضافه جادرز را در نظر بگیرید).

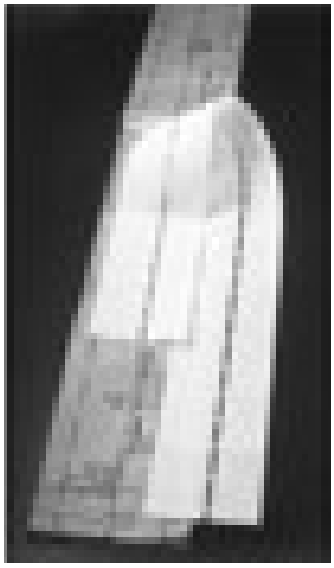

▲ ۲) الگوی لایی را به اندازه دور کمر برش بزنید (این لایی مخصوص نوار کمری است و دو طرف پارچه استفاده می شود).

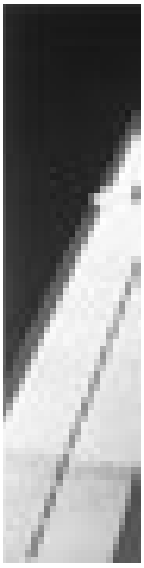

▲ ۳) لایی را روی نوار کمری قرار داده، روی آن پارچه اتو گذاشته لایی را به پارچه بچسبانید.

ابزار مورد نیاز: لایی مخصوص نوار کمری، رواتویی، اتو، قرقره همرنگ پارچه ، قزن قفلی، دکمه

۴) نوار کمری را به خط درز کمر، با سوزن ته گرد ثابت نگه دارید، سپس درزهای نوار کمری و خط کمر دامن را بدوزید. به طوری که به اندازه یک میلیمتر از لایی چسب نیز دوخته شود.

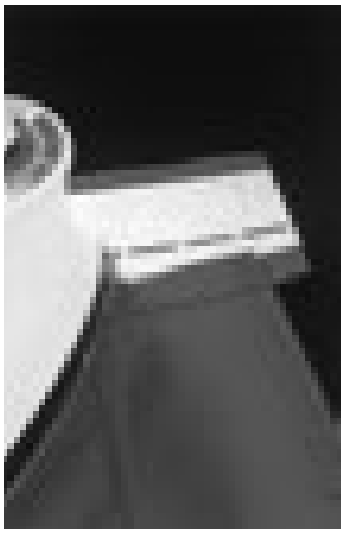

۵) جا درز لبه نوار را «تا» کرده اتوکنید. (درصورت نیاز کوک بزنید). جادرزها خط کمر را به طرف بیرون اتو کنید..

۶) درزهای داخلی نـوار کمر را بـه ترتیب کم کنید(قیچی کنید) درزهای داخلی نیاز به پاکدوزی ندارند.

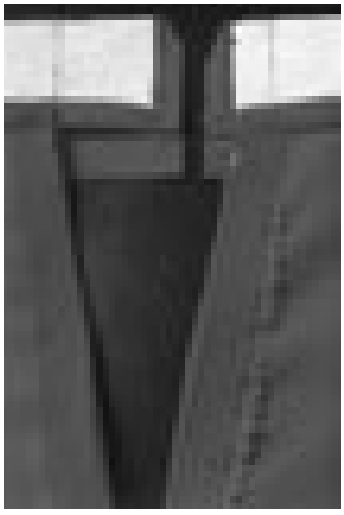

۷) نوار کمر را از عرض«تا» کنید، به طوری که روی پارچه داخل«تا»قرار گیرد. در طول نوار کمر را بدوزید و اضافی جادرزها را در گوشه های آن را به صورت اریب بچینید.

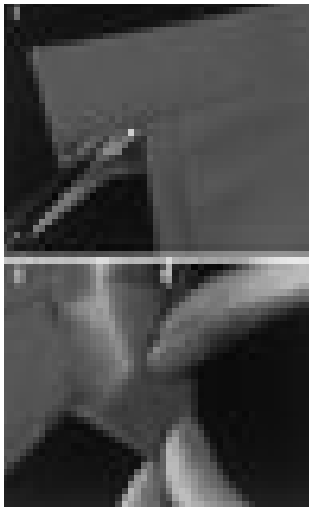

۸) کمر را به طرف روبرگردانید، گوشه‌های نوار را به طرف داخل بکشید. **۱) اگر پارچه ضخیم باشد لبه آزاد نوار کمری را «تا» نکنید. ۲) اگر پارچه معمولی و لطیف بود لبه آن را«تا» کنید.**

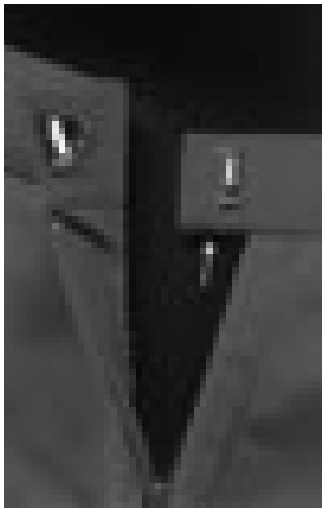

۹) لبه درز را با ماشین دوخت یا با دست پس دوزی مخفی انجام دهید. سپس قزن قفلی یا دکمه یا جادکمه بدوزید.

فعالیت عملی ۱

- **چرا به اندازه «۱ میلیمتر» در هنگام دوخت لبه درزنوار، لایی را باید بدوزیم؟**
- **چرا زاپاس درزهای نوار کمری را به ترتیب قیچی می کنیم؟**

روش دیگر دوخت نوار کمری

▲ ۱) اگر پارچه مورد استفاده پشمی و یا دارای ضخامت زیاد بود از نوار کرسله یا لایی محکم استفاده کنید.

▲ ۲) لبه بیرونی نوار کمر را پاکدوزی کرده، درزهای نوار کمری و خط کمر را به یکدیگر بدوزید.

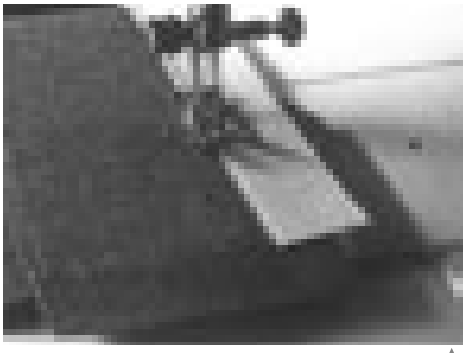

▲ ۳) این نوع لایی را نمی توان چسباند، لایی را روی نوار کمری گذاشته و سپس چند میلی متر بالاتر از درز را چرخ کنید.

▲ ۴) به علت ضخامت زیاد پارچه هر دو درز داخلی را باریک کرده اضافی آن چیده شود.

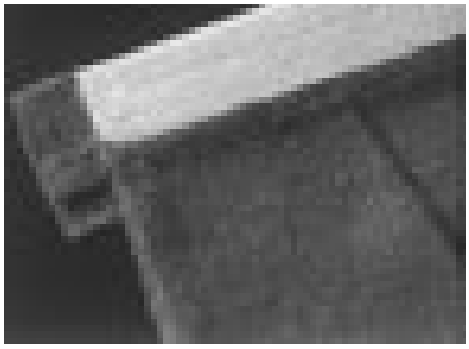

▲ ۵) نوار کمر را ازعرض « تا » کرده دو طول نوار را بدوزید.

▲ ۶) لبه آزاد نوار کمر احتیاجی به «توگذاشتن» ندارد. فقط روی لبهٔ آزاد نوار را بدوزید.

انواع تودوزی

گفتگوکنید

آیا تاکنون به تو دوزی (پس دوزی) لبهٔ دامن‌ها دقت کرده‌اید؟

چند روش برای دوخت لبه های دامن پیشنهاد کنید.

لبه ها آخرین قسمت دامن است که دوخته می شود، اگر چه تو دادن و پس دوزی از روش های متداول برای تو دادن لبهٔ دامن است ولی روش های دیگر که متناسب با نوع پارچه و مدل لباس باشند نیز در دوخت حرفه ای در نظر گرفته می شوند.

▲ **دوخت لبه سجاف پاکدوزی با قیچی و دوخت ساده:** لبه های سجاف پارچه‌های حلقوی بافت ضخیم که دیرتر ریش می شوند، را می‌توان با قیچی زیگزاگ پاکدوزی کرد، سپس لبه‌ها را با دوخت ساده ماشین دوخته شوند.

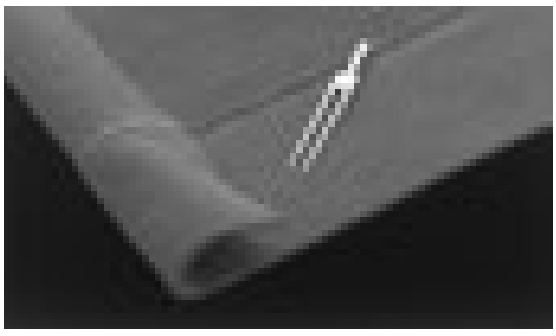

▲ **لبه های سجاف «تا» شده دوخت با سوزن دوقلو:** برای پارچه‌های تریکو(حلقوی بافت) و ظریف، می‌توان لبه‌ها سجاف را به داخل «تا» کرده از قسمت روی پارچه به گونه‌ای بدوزید که روی لبه سجاف در پشت لباس دوخته شود(در پشت دوخت زنجیره‌ای خواهد بود).

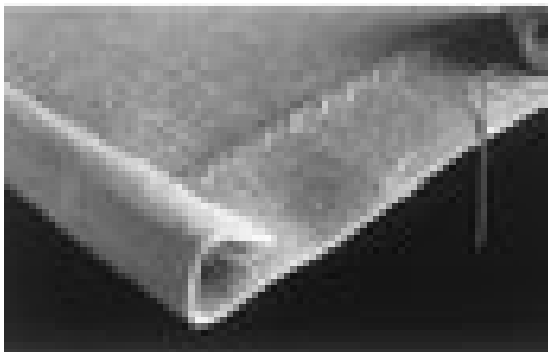

دوخت لبه سجاف«تا» شده با دوخت زیگزاگی: دستی لبه سجاف را «تا» کرده روی درز با دست زیگزاگ بزنید، به گونه ای که دوخت در روی پارچه مشخص نشود.

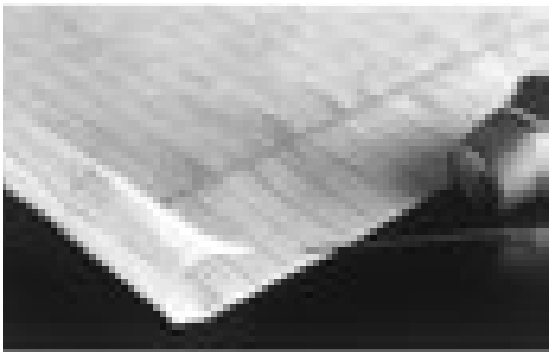

دوخت لبه سجاف پاکدوزی با ماشین دوخت و پس دوزی: با دست لبه سجاف را با ماشین دوخت پاکدوزی کرده سپس از داخل سجاف پس دوزی مخفی بدوزید.

دوخت لبه سجاف با پاکدوزی با نوار اریب و پس‌دوزی مخفی: این لبه‌دوزی برای پارچه ضخیم مناسب است، لبه سجاف را نوار اریب دوخته، سپس داخل سجاف را پس‌دوزی مخفی بدوزید.

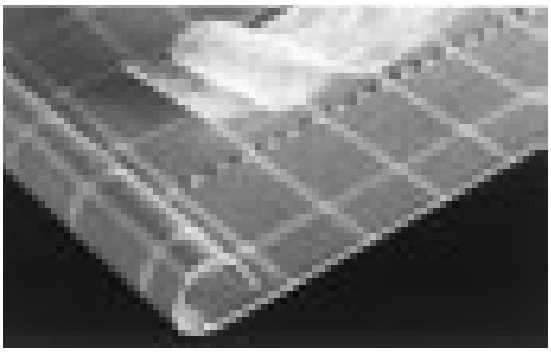

دوخت سجاف با پاکدوزی با قیچی زیگزاگ و لایی چسب زانفیکس: این تودوزی برای پارچه هایی با وزن سبک است، لبه سجاف را با قیچی زیگزاگ پاکدوزی کرده، سپس داخل سجاف را با لایی زانفیکس بچسبانید (بهتر است در آخر پس دوزی مخفی انجام شود).

تودوزی لبه دامن

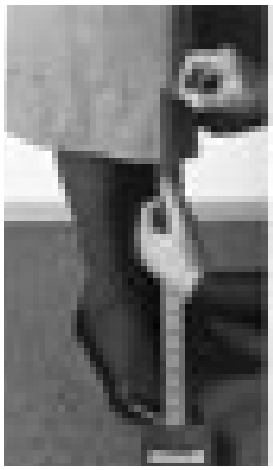

▲ ۱) برای صاف کردن لبه دامن از فردی کمک گرفته تا به وسیلهٔ خط کش T یا پا صاف کن آن را تنظیم کنید.

▲ ۲) پهنای جادرزهای عمودی قسمت «تای» لبه دامن را به طور عمودی کم کنید (قیچی کنید).

▲ ۳) لبه را از روی خط علامت گذاری شده «تا» کرده و در فاصله های «۵ سانتی متری» از یکدیگر با سوزن ته گرد ثابت نگه دارید.

▲ ۴) نزدیک لبه «تا» را کوک بزنید.

▲ ۵) از خط لبه «تا» شده به اندازه پهنای زاپاس لبه دامن علامت بزنید.

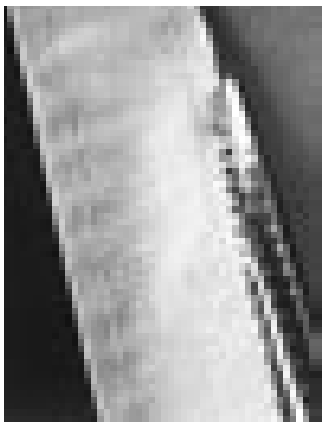

▲ ۶) اضافه زاپاس را قیچی کرده، برای تودوزی یکی از روش های پاکدوزی دوخت ساده و قیچی زیگزاگ را استفاده کنید.

تودوزی لبه دامن فون

▲ ۱) پس از صاف‌کردن لبهٔ دامن، در فاصلهٔ چند میلی‌متر از لبهٔ درز، یک ردیف با درجه درشت دوخت ساده بدوزید، سپس لبه دامن را «تا» کنید.

▲ ۲) نخ دوخت شلال را بکشید، به طوری که گشادی اضافی «توی» لبهٔ دامن کاملاً خرد داده شود.

▲ ۳) لبه خرد داده شده دامن را با اتو صاف کرده، لبهٔ درز را پاکدوزی و پس‌دوزی کنید.

تو دوزی با ماشین دوخت

▲ ۱) لبه دامن را به اندازه مورد نظر «تا» کرده با کوک ثابت کرده، لبهٔ درز را پاکدوزی کنید.

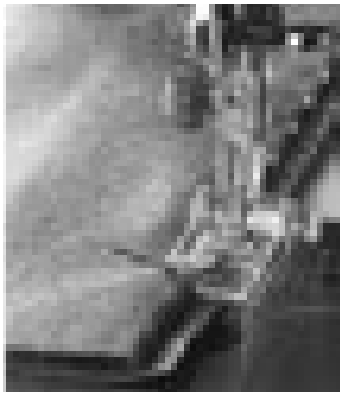

▲ ۲) لبه درز را مطابق شکل «تا» کرده و به وسیلهٔ پایه مخصوص ماشین دوخت پس دوزی کنید.

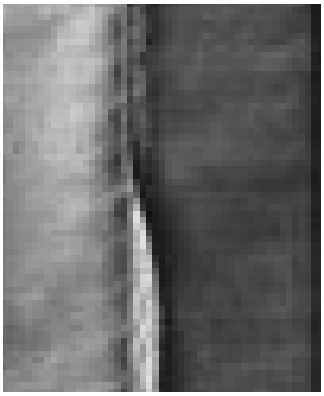

▲ ۳) در تصویر لبهٔ دوخته شده در قسمت پشت و رو پارچه نمایش داده شده است.

روش های دیگر تودوزی با ماشین دوخت

▲ لبه دامن را با سردوز پاکدوزی کنید، سجاف را «تا» کرده اتو کنید. لبه «تا» شده را با سوزن ته گرد ثابت نگه دارید، پایه لبه دوزی را در کنار لبه «تا» شده قرار داده بدوزید.

▲ لبه دامن را پاک دوزی کنید. سپس تمام سجاف را «تا» کرده آن را اتو بزنید. از روی پارچه به وسیلهٔ سوزن دوقلو به فاصلهٔ «۲ میلی متر» از لبه با ماشین دوخت بدوزید.

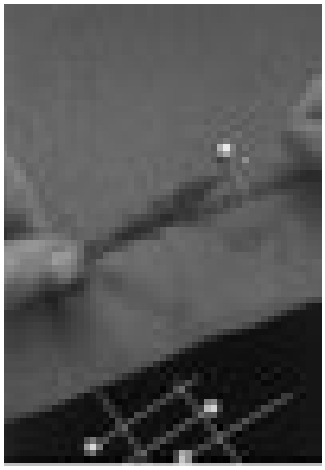

▲ لبهٔ دامن را به وسیله اورلوک سردوزی کرده ، سجاف لبهٔ دامن را «تا» و اتو کنید، لبهٔ «تا» شده را با سوزن ته گرد ثابت نگه‌دارید. به وسیله نخ اضافی سردوز لبهٔ دامن را پس دوزی کنید.

▲ ۱) سجاف لبه دامن را یک لا«تا» کرده اتو کنید، لبهٔ «تا» شده را به وسیله سوزن «ته گرد» ثابت نگه دارید.

▲ ۲) لبه را به پشت «تا» کنید، به فاصله «۰/۵سانتی متر» با استفاده از پایه لبه‌دوزی ماشین دوخت اورلوک، لبه دامن را بدوزید.

▲ ۳) لبه دوخته شده تو دوزی را باز کنید، درقسمت پشت پارچه فقط چند تار از نخ روی پارچه گرفته شده است.

روش های دیگر تو دوزی با ماشین دوخت سردوزی «اورلوک»

آیا می توانید به وسیله ماشین دوخت اورلوک لبهٔ دامن را بدوزید؟

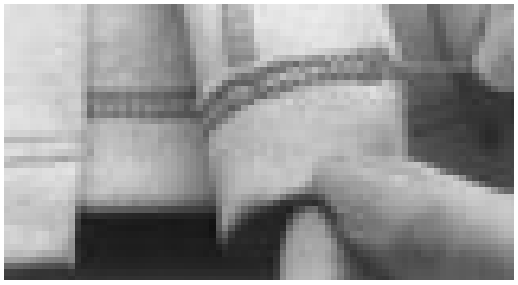

▲ ۱) به وسیله ماشین دوخت میان دوزی لبه دامن را «تا » کرده روی لبهٔ سجاف «تا» شده را بدوزید، در انتها به وسیله سوزن نخ اضافی را داخل دوخت رد کنید.

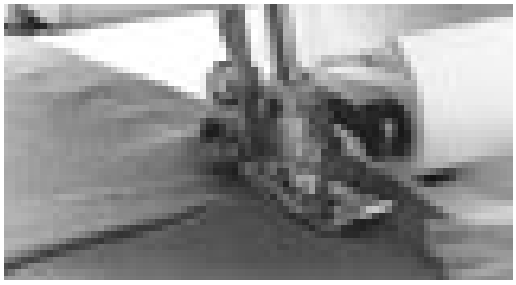

▲ ۲) سجاف لبه دامن را «تا» کرده، پایه میان دوز را نصب کرده، لبهٔ دامن را بدوزید.

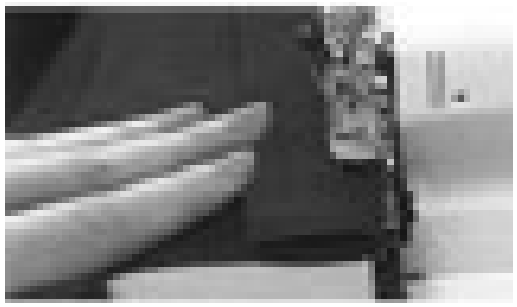

▲ ۱) لبه سجاف را دوبار کامل روی هم «تا» کرده اتو کنید. لبه «تا» شده را با ماشین دوخت اورلوک بدوزید.

▲ ۲) درز دوخته شده را باز کرده به طرف بیرون بکشید.

▲ ۱) لبه سجاف را«تا» کرده لبهٔ «تا» شده را بدوزید.

▲ ۲) لبه سجاف دوخته شده را به بیرون بکشید، سپس به وسیله سوزن تارهای لبه های اضافی را بشکافته شود.

دوخت زیپ یک طرفه

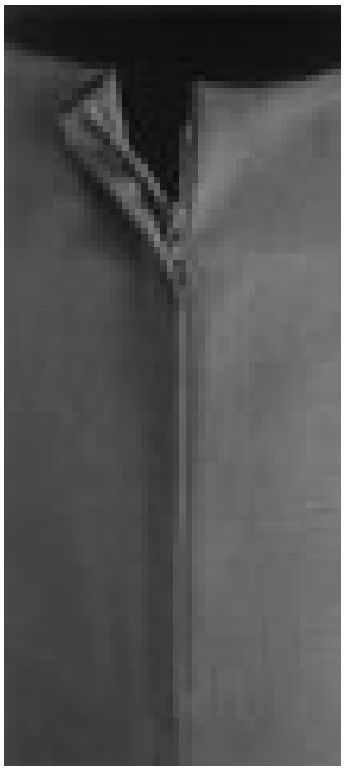

▲ **زیپ یک‌طرفه:** یک طرف زیپ روی طرف دیگر آن قرار می گیرد

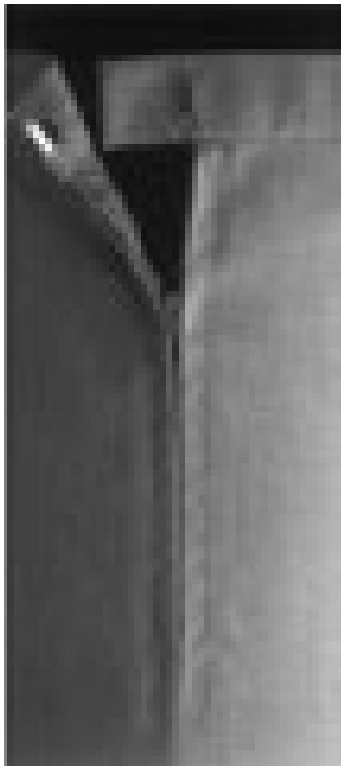

▲ **زیپ دو طرفه:** دوطرف زیپ با یکدیگر مماس می شود.

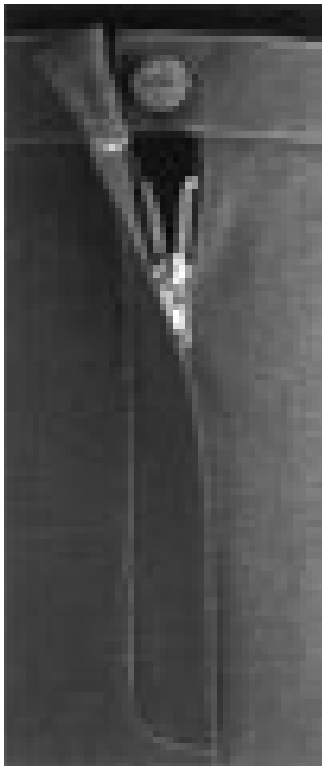

▲ **زیپ شلوار:** یک طرف زیپ کاملاً روی طرف مقابل آن قرار می گیرد.

▲ ۱) طول زیپ را به اندازه مورد نظر اندازه زده علامت گذاری کنید.

▲ ۲) انتهای زیپ را با ماشین دوخت چند بار بدوزید.

▲ ۳) انتهای اضافی زیپ را قیچی کنید.

دوخت زیپ یک‌طرفه

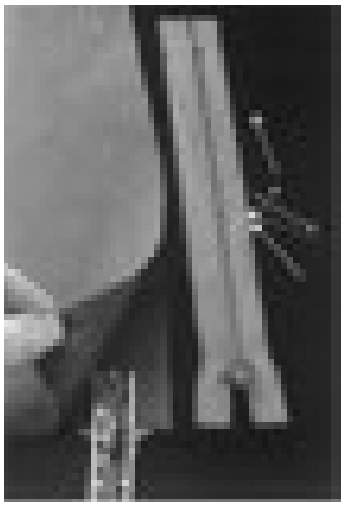

▲ ۱) قسمت اضافی درز لبه کمر دامن را علامت گذاری کنید.

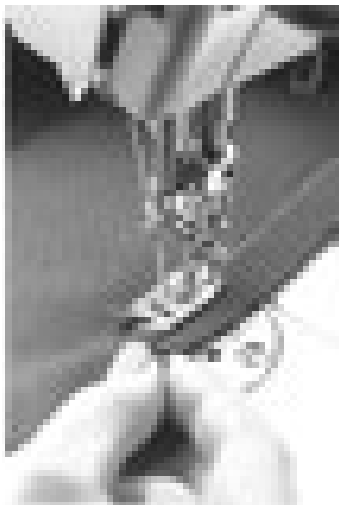

▲ ۲) طول درز شکاف زیپ را با درجه درشت ماشین دوخت بدوزید.

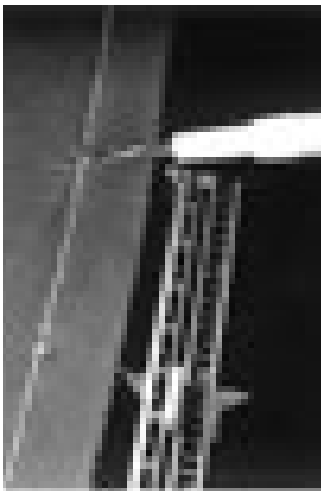

▲ ۳) برای سهولت کار به فاصله چند سانتی متر دوخت بخیه با بشکاف باز کنید.

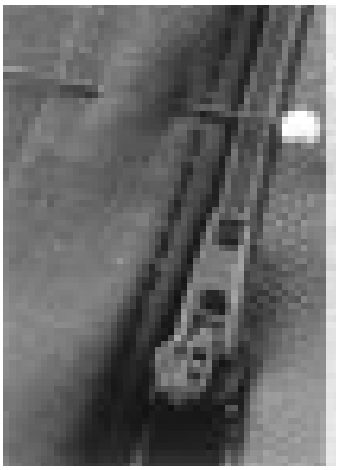

▲ ۴) یک‌طرف زیپ را «تا» کرده طرف دیگر را با سوزن ته گرد ثابت نگه دارید.

▲ ۵) درز «تاشده» را با ماشین دوخت بدوزید.

▲ ۶) درزطرف دیگر زیپ را باز کرده با سوزن ته گرد ثابت نگه دارید.

▲ ۷) درز دوخته شده را اتو کنید.

▲ ۸) یک‌طرف زیپ را باز کرده با سوزن ته گرد ثابت نگه دارید.

▲ ۹) مطابق شکل با پایه مخصوص زیپ، روی نوار زیپ را بدوزید.

▲ ۱۰) طرف دیگر نوار زیپ را علامت‌گذاری کرده با ماشین دوخت بدوزید.

▲ ۱۱) نوار چسب مخصوص را روی پارچه قرار داده با پایه مخصوص زیپ را بدوزید.

▲ ۱۲) روی زیپ را پارچه قرار داده اتوکاری کنید.

دوخت زیپ دو طرفه

▲ ۱) قسمت اضافی درز لبه کمر دامن را علامت گذاری کنید.

▲ ۲) به وسیله سوزن ته گرد درز را ثابت نگه دارید.

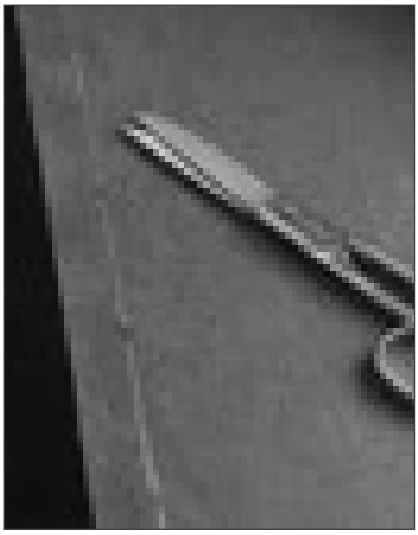

▲ ۳) طول درز شکاف زیپ را با درجه درشت دوخته به فاصله چند سانتی‌متر با بشکاف باز کنید.

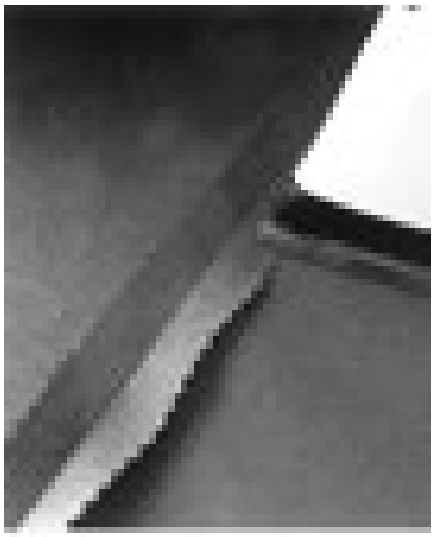

▲ ۴) درز دوخته شده را اتو کنید.

▲ ۵) دوطرف زیپ را چسب بزنید.

▲ ۶) زیپ را دقیقاً روی درز قرار دهید.

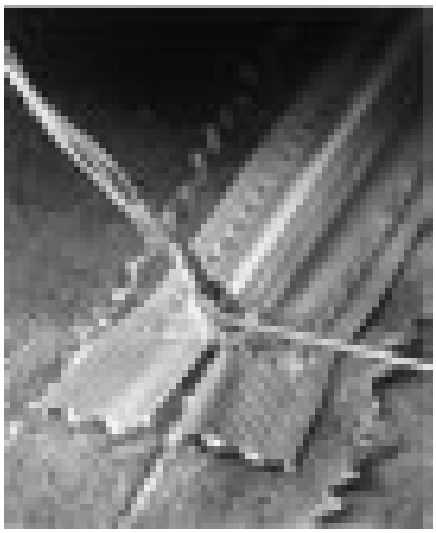

▲ ۷) به وسیله نخ دوخت پشت دوخت را محکم‌دوزی کنید.

▲ ۸) درز بین زیپ را با بشکاف باز کنید.

▲ ۹) روی زیپ را پارچه قرار داده اتوکاری کنید.

▲ ۱۰) برای ثابت نگه داشتن درز نوارچسب مخصوص پارچه را روی درز قرار دهید.

▲ ۱۱) به‌وسیله پایه مخصوص روی زیپ را بدوزید.

▲ ۱۲) یک‌طرف زیپ که تمام شد طرف دیگر را بدوزید.

ارزشیابی‌پایانی

طرح دامن مدل روبرو را پس از ترسیم الگو بدوزید.

- انتخاب پارچه دامن متناسب با مدل دامن
- برش پارچه دامن و آستر با توجه به چیدمان قطعات الگو، تعیین جادرزهای الگو و استفاده از وسایل مورد نیاز در برش دامن
- انتقال الگو روی پارچه با توجه به بافت و نقوش پارچه دامن
- دوخت قسمت‌های مختلف دامن با استفاده از ابزار و تجهیزات مورد نیاز(درزها، پاکدوزی، ساسون، زیپ و ....)
- دوخت قسمت‌های مختلف آستر دامن (درزها، پاکدوزی و ....)
- دوخت کمر و قسمت‌های مختلف آن (آماده سازی کمر دامن، اتصال کمر به دامن و آستر و .... .)
- اتوکاری در تمام مراحل دوخت دامن
- پرو نهایی و ترکیب کلی دامن

منابع و مآخذ

ـ برنامهٔ درسی ملی جمهوری اسلامی ایران

ـ استاندارد شایستگی حرفه طراحی دوخت، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی ۱۳۹۱

ـ استاندارد ارزشیابی طراحی دوخت، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی ۱۳۹۲

ـ برنامه درسی رشتهٔ طراحی دوخت، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی ۱۳۹۴

_ Wendy Gardiner, Start Sewing, Apple Press,2007

_ Crative Publishing International, Sewing101, Crative Publishing International,2011

_ Verlay Anne Burda Gmbh, PFAFF, CO>PFAFF,2008

_ Kathryn Mckelvy, Fashion source Book, Blackwell,2006

_ Marygarthe, Fashion and color,Rockport Publisher,1995

_ Natalie Bray, Dress Patern Design, Blackwell Publishing, 1988

Yoko Ogawa, JUnko Yamamato, Ei Kando, Color In Fashion, Rockport, 1990

_ Frances Leto Zangrillo, Fashion Design For The Plus Size, Fairchild, 1990

_ Sheila Brennan, One-Piece Wearables, Quarry Books, 2008

_ The Editors Of Crative Publishing International, The New Sewing Essentials, Crative Publishing International, 2008

_ The Editors Of Crative Publishing International, Sewing 101,Crative Publishing International, 2002

«لینک‌های مفید و مرتبط»

دانلود منابع آزمون استخدامی هنرآموز طراحی و دوخت

خرید و دانلود

دانلود نمونه سوالات آزمون استخدامی هنرآموز طراحی و دوخت

خرید و دانلود

دانلود منابع آزمون استخدامی استادکار طراحی و دوخت

خرید و دانلود

دانلود نمونه سوالات عمومی و تخصصی استخدام آموزش و پرورش

خرید و دانلود

سرویس خصوصی خدمات عام المنفعه اخبار شغل و استخدام

Www.IranEstekhdam.Ir

خواننده گرامی؛ در جهت بهبود کیفیت این فایل؛ لطفاً هرگونه انتقاد و پیشنهاد خود در مورد مطالب آن

و یا گزارش مشکل را به آدرس ایمیل و یا با شماره تلفن زیر مطرح نمایید:

شماره تلفن تماس: ۰۲۱-۹۱۳۰۰۱۱۳ آدرس ایمیل: soal@iranestekhdam.ir